

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 2

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERRIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILESE.

KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.

RYNEK, L. 915

TELEFONY: KRÓLHUTA 636-640 I KATOWICE 972

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU

Z KOPALNÍ KRÓL' BIELSZOWICE, KNUROW

ADR. TELEGR. SKARBOFERME KRÓL. HUTA.

PAŃSTWOWA FABRYKA ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH

W CHORZOWIE

---

dostarcza: **Saletrę amonową**
Saletrę sodową
przemysłową
Saletrę sodową
rafinowaną
Saletrę potasową
rafinowaną
Salmiak krystaliczny
Salmiak sublimowany
Węglan amonu
Kwaśny węglan amonu
Azotyn sodowy
Kwas azotowy
techniczny
i chemicznie czysty
Wodę amonjakalną
chemicznie czystą
Amonjak skroplony
Sodę kalcynowaną
tylko na eksport
Tlen Azot

ORAZ NAWOZY AZOTOWE ZA POŚREDNICTWEM WSZYSTKICH
WIĘKSZYCH ORGANIZACJI ROLNICZO-HANDLOWYCH W KRAJU

Spółka Akcyjna „AZOT“ w Jaworznie

dostarcza: **Wapno chlorowane, Potaż żrący,**
Potaż kalcynowany (węglan potasu)
Chlorek potasu 99,5 - 100%,
„Solnit“ dla konserwacji mięsa,
Żelazocjanki potasowy, sodowy i wapniowy
oraz Środki owado- i grzybobójcze

W Y K A Z

8 listów zastawnych dolarowych Wileńskiego Banku Ziemińskiego, wylosowanych w dn. 19 listopada 1932 r.

SERJA I. — Po 50 dol. Nr. Nr.: 56, 57, 82, 177, 179, 182, 184, 276, 282, 284. — Po 250 dol. Nr. Nr.: 18, 165, 166, 302, 303, 345, 346, 347, 355, 492, 504, 514.

SERJA II. — Po 50 dol. Nr. 468. — Po 250 dol. Nr. Nr.: 564, 565, 572.

Wypłata za wylosowane listy zastawne w pełnej wartości nominalnej uskutecznić się będzie poczynając od 2 stycznia 1933 r.

Listy, przedstawione do opłaty, zwracane być winny ze wszystkimi kuponami, począwszy od kuponu, płatnego 1 lipca 1933 r.

Wartość brakujących kuponów potrącana będzie z należności za listy.

BĄDŹ NOWOCZESNYM

I PODRÓŻUJ SAMOŁOTAMI!

Informacje i bilety: Tel. 547-60, 808-50
i biura podróży

TYGODNIK HANDLOWY

**niezbędny jest dla
przemysłowców
i hurtowników,**

o ile chcą oni

**dotrzeć do kupców
lub znać stan handlu**

Numery okazowe na żądanie wysyła
ADMINISTRACJA „TYGODNIKA HANDLOWEGO“
Warszawa, ul. Szkolna 10, tel. 692-86

JUŻ WYSZŁA Z DRUKU

WYDANA NAKŁADEM TYG. „POLSKA GOSPODARCZA“

NOWA TARYFA CELNA

Z DN. 23 SIERPNIA 1932 R.

WRAZ Z SZCZEGÓLOWYM SKOROWIDZEM TOWARÓW
NUMERY OBECNEJ I NOWEJ TARYFY

DO NABYCIA
w Administracji Tyg. „Polska Gospodarcza“
WARSZAWA, ELEKTORALNA 2

Cena egzemplarza zł. 20

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK WYDAWANY PRZEZ MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU
PRZY WSPÓŁDZIAŁE MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA ORAZ KOMUNIKACJI

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
KONJUNKTURA A INFLACJA — <i>M. KALECKI</i>	1411	KOMUNIKACJA I TRANSPORT	1432
ANALIZA PRZYCHODÓW PAŃSTWA — <i>K. SOKOŁOWSKI</i>	1415	<i>Gospodarka drogowa miast polskich — J. G.</i>	
ŻYCIE GOSPODARCZE:		ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE.	1433
<i>Projekty robót publicznych przy pomocy finansowej Ligi Narodów — J.</i>		<i>Praca portu gdyńskiego w październiku 1932 r.</i>	
SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH	1418	KRONIKA BIEŻĄCA:	
GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ:		PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ.	1434
GÓRNICTWO WĘGLOWE	1419	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH.	1434
PRZEMYSŁ NAFTOWY	1419	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	1422	<i>Dług Polski wobec Stanów Zjednoczonych — W. Mohl</i>	
ROLNICTWO	1423	SPRAWY BUDŻETOWE	1436
<i>Rejonizacja bekoniarni — E. W.</i>		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	1437
HANDEL:		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
HANDEL ZAGRANICZNY	1424	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
<i>Przebudowa wywozu do Z. S. R. R. — Cz. Bohrowski</i>		OGÓLNE	1438
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	1426	FRANCJA	1439
RYNEK AKCYJNY	1427	ANGLJA	1439
CŁA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZNEGO	1428	LITWA	1440
<i>Rozwój ochrony celnej tłuszczów jadalnych — St. Frankowski</i>		WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.	1440
		SPRAWY CELNE ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZNEGO W PAŃSTWACH ZAGRANICZNYCH	1440
		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	1441
		BIBLIOGRAFJA	1442

KONJUNKTURA A INFLACJA

ZADNA z poważnych teorii konjunktury nie podaje już w wątpliwość faktu, że wahania w natężeniu działalności inwestycyjnej są czynnikiem decydującym w przebiegu cyklu konjunkturalnego. Podczas ożywienia właśnie wzrost inwestycji wpływa bezpośrednio i pośrednio na wzmoczone zatrudnienie, podczas kryzysu spadek działalności inwestycyjnej, znacznie poniżej potrzeb renowacji, doprowadza do szerzenia się bezrobocia i słabego wykorzystania aparatu produkcyjnego. Gdyby nie te gwałtowne falowania ruchu inwestycyjnego nie byłoby niezawodnie wahań konjunkturalnych — w każdym razie nie przybrałyby one takiego zakresu i nie objęłyby one tak dalece wszystkich dziedzin życia gospodarczego, jak to odbywa się obecnie.

Postaramy się teraz dowieść następującego twierdzenia: Jeżeliby wartość przedsięwziętych

w danej chwili inwestycji równała się zawsze globalnej sumie oszczędzanych zysków wraz z odpisami amortyzacyjnymi (akumulacji kapitału brutto), to ruch inwestycyjny utrzymywałby się na stałym poziomie, a przeto nie miałyby też miejsca wahania konjunkturalne. Globalny zysk kapitalistów wraz z odpisami amortyzacyjnymi równa się w gospodarstwie zamkniętym w każdej chwili wartości spożycia osobistego kapitalistów oraz wartości renowacji aparatu wytwórczego i jego rozbudowy¹⁾. Poszczególne kapitalista może zarabiać „pieniądze”; suma dochodów ogółu kapitalistów, w której znoszą się wzajemne należności

¹⁾ Dla uproszczenia pomijamy cały czas w naszych rozważaniach oszczędności robotników i pracowników umysłowych.

i zobowiązania, równać się musi wartości produkcji dóbr konsumpcyjnych, przeznaczonych dla kapitalistów, oraz dóbr wytwórczych. Dalej wynika stąd, że oszczędzony dochód ogółu kapitalistów odpowiada produkcji dóbr wytwórczych: suma zysków, które do kapitalistów dopłynęły, a nie zostały skonsumowane, równa się kosztowi renowacji i rozbudowy aparatu wytwórczego. Jeżeli więc w każdej chwili kapitaliści będą podejmować inwestycje na taką samą sumę, ile w danej chwili zaoszczędzają, to w następnym okresie, kiedy te zamierzenia inwestycyjne będą realizowane, wytwórczość dóbr produkcyjnych będzie taka sama, jak w chwili obecnej — ruch inwestycyjny utrzymywać się będzie ciągle na tym samym poziomie.

Rzeczywistość odbiega jednak zupełnie od opisanego wyżej przebiegu. Ogół kapitalistów nie przedsięwzię wcale inwestycję na akurat tę samą sumę, którą w danym czasie z zysków swych oszczędza. Natężenie ruchu inwestycyjnego nie określa się bowiem przez sumę dotychczasowych zysków, lecz przez przewidywanie co do przyszłej rentowności przedsięwzięcia. W jaki sposób mogą jednak kapitaliści zainwestować więcej, niż pozostaje im z ich bieżących zysków, po wydaniu części ich na konsumpcję osobistą? Umożliwia im to aparat bankowy zapożyczając różnymi formami inflacji kredytowej. Bez tej ostatniej nie mogłyby więc mieć miejsca — w myśl powyższego twierdzenia — wahania ruchu inwestycyjnego, a co za tem idzie — nie byłoby też większych wahań konjunkturalnych. Wahania konjunkturalne pozostają w ścisłym związku z inflacją kredytową.

* * *

Co to jest inflacja? Inflacja w najszerszym tego słowa znaczeniu jest to stwarzanie siły nabywczej, nieopartej na udziale w bieżącym dochodzie społecznym. Wyjaśniamy to na szeregu przykładów, ilustrujących różne formy inflacji.

Przypuśćmy, że ktoś posiada skrzynię złota i w pewnej chwili zaczyna je wydawać na budowę jakiejś fabryki. Wynikający stąd wzmożony popyt na różnego rodzaju artykuły przyczyni się do wzrostu ogólnej wytwórczości i podniesienia poziomu cen o tyle, że zyski kapitalistów wzrosną o sumę, równą sumie, wydanej na budowę fabryki. (Budowa każdej nowej fabryki zwiększa zyski o wielkość, równą kosztem budowy). Złoto przejdzie z rąk pierwszego właściciela — który oczywiście na budowie samej fabryki nic nie zarobi i zarabiać pocznie dopiero, kiedy puści ją w ruch — do rąk innych kapitalistów. Błędem byłoby oczywiście przypuszczać, że całe to złoto pozostanie w ich kasach jako środek obiegowy. Zapotrzebowanie na środki obiegowe wzrośnie niewątpliwie w związku z podniesieniem produkcji i cen, ale wcale niekoniecznie o tyle, ile wynosiła wydana suma. Zazwyczaj część tylko tej sumy posłuży do zwiększenia obiegu, t. zn. zawartości kas, część zaś powędruje jako wkład do banków, które zmniejszą odpowiednio swoje redyskonto w banku emisyjnym, wpłacając do tej instytucji otrzymane złoto.

Nasuwa się tu pytanie, „z czego” powstała właściwie nowowytbudowana fabryka; złoto przeszło wszak tylko z jednych rąk do drugich, uruchamiając „po drodze” produkcję, niezbędną do jej powstania.

Przedewszystkiem zwiększy się oczywiście produkcja dóbr wytwórczych. Wobec tego powstanie popyt ze strony nowozatrudnionych przy niej robotników na dobra spożycia, ceny tych ostatnich się podniosą, a produkcja — rozszerzy. Nastąpi więc wzrost produkcji ogólnej przy jednoczesnym spadku płac realnych, co właśnie doprowadzi do takiego przyrostu zysków, który równa się kosztowi wybudowanej fabryki. Fabryka powstanie częściowo naskutek ogólnego wzrostu produkcji, częściowo zaś kosztem ograniczenia konsumpcji poprzednio zatrudnionych robotników. Jeśli aparat, produkujący dobra spożycia, był przed rozpoczęciem budowy fabryki całkowicie wykorzystany, to ceny silnie się podniosą, gdyż ta sama ilość środków spożycia będzie musiała wystarczyć zwiększonej znacznie liczbie robotników. Ich „przymusowe oszczędzanie” odegra wtedy większą rolę niż w wypadku, gdy aparat, produkujący dobra spożycia, jest słabo wykorzystany i kiedy wraz ze wzrostem cen następuje wzmoczona wytwórczość środków konsumpcji.

Można byłoby przypuszczać, że gdy zasób złota został już wyczerpany, a budowa fabryki, finansowana z tego złota, ukończona — wygasło też wywołane tą operacją przejściowe ożywienie i wszystko powraca do dawnego stanu. Tak jednak nie jest, ponieważ w czasie tego przejściowego ożywienia rentowność istniejących już zakładów podniosła się, co dało bodziec do dalszych inwestycji. W ten sposób ożywienie trwać będzie dłużej niż bezpośrednio oddziaływanie pierwotnej przyczyny, t. zn. niż budowa fabryki, finansowana ze skrzyni złota.

Zatrzymaliśmy się na tym najprostszym przykładzie inflacji dlatego dłużej, aby uwidocznili zasadnicze elementy jej przebiegu. Schemat tego przebiegu przedstawia się, jak następuje: pewna suma zostaje wydana dodatkowo, t. zn. poza sumami, uzyskiwanymi z bieżącego dochodu społecznego. Zysk kapitalistów powiększa się właśnie o tę sumę częściowo naskutek wzrostu ogólnej produkcji, częściowo kosztem ograniczenia konsumpcji poprzednio zatrudnionych robotników. Część tych zysków pozostaje w kasach naskutek większego zapotrzebowania na środki obiegowe, część natomiast jest do wolnej dyspozycji — może być ona naprzykład złożona jako wkład do banku. Ożywienie, wywołane wydaniem „dodatkowej” sumy, trwa dłużej niż proces tego wydawania.

Zupełnie podobnie do opisanej wyżej inflacji złotej oddziaływać będzie wydobywanie na światło dzienne stezauryzowanych banknotów albo realizowanie środków, uzyskanych z pożyczki zagranicznej. Pokrewny typ inflacji przedstawia także finansowanie inwestycji z istniejących wkładów bankowych, nieklasyfikowane zwykle jako inflacja, a przecież posiadające, być może, największe znaczenie w inflacyjnym finansowaniu inwestycji w czasie ożywienia konjunkturalnego. Przypuśćmy, że ktoś posiada wkład w banku. Niech będzie to wkład o charakterze lokacyjnym, a więc nie depozyt kasowy, służący dla dokonywania codziennych wypłat. Przypuśćmy dalej, że ktoś, chcąc budować fabrykę, pożyczka sobie od właściciela wkładu jego środki, dając mu wzamian za to emitowane papiery wartościowe (akcje, obligacje). Wydawałoby się napozór (i wielu ekonomistów tak właśnie sądzi), że w ten sposób nie może być sfinansowane zwiększenie ruchu inwestycyjnego. Bank

bowiem, tracąc wkłady, obcinać pocznie odpowiednio kredyty i w ten sposób inne inwestycje uszczuplone zostaną na rzecz inwestycji, finansowanych z wkładów. Tak jednak nie jest, a w każdym razie jest to tylko częściowo słuszne. W miarę bowiem budowy nowej fabryki narastać będą zyski, równe kosztom tej budowy, jak to opisaliśmy już poprzednio. Większa część tych zysków powróci do banków, bądź na rachunek wkładów lokacyjnych, bądź na rachunek depozytów kasowych. Tylko mała stosunkowo część pozostanie w obiegu¹⁾ i tylko o odnośną sumę będą musiały banki obciąć udzielane kredyty, lub też zwiększyć o nią swe redyskonto w banku emisyjnym. Pewna ekspansja więc kredytowa tego ostatniego będzie jednak nieodzowna, by nowa inwestycja nie wywierała nacisku na kształtowanie się innych pozycji ruchu inwestycyjnego.

W ten sposób zbliżyliśmy się do kwestji roli banku emisyjnego w inflacji kredytowej. Przy finansowaniu inwestycji z wkładów rola ta nosi — jak widzimy — charakter uzupełniający. Można sobie jednak wyobrazić taki sposób operowania inflacyjnego, przy którym bank emisyjny jest też jego punktem wyjściowym, co też istotnie często odbywa się w rzeczywistości. Przypuścimy, że bank emisyjny udziela komuś kredytu, dając mu drukowane przez się banknoty pieniężne. Kredytobiorca buduje, dajmy na to, jakiś zakład przemysłowy. Inni kapitaliści osiągną z tego zyski, równe kosztowi budowy. Większa część tych zysków wraca jako wkład do banków, które zmniejszają odpowiednio swe redyskonto w banku emisyjnym. Mniejsza część pozostaje w obiegu i tylko o sumę, równą tej ostatniej części, zwiększy się w rezultacie suma kredytów, przez bank emisyjny udzielonych. Można mieć wątpliwości, czy z kredytu krótkoterminowego, jaki udziela bank emisyjny w postaci dyskontowanych weksli, można finansować inwestycje. Nie trzeba jednak zapominać, że przemysłowcy finansować mogą w większym stopniu niż dotąd swe aktywa płynne, np. składy towarowe przez kredyty banku emisyjnego i w ten sposób zwalniać środki własne, które znów przeznaczają na inwestycje.

„Tworzenie kredytu” skuteczniejsze może być nietylko przez bank emisyjny, ale i przez banki prywatne. Ta forma inflacji kredytowej występuje często zwłaszcza w krajach anglo-saskich. Bank prywatny otwiera swemu klientowi jednocześnie konto kredytowe i debetowe. Teraz klient może „ciągnąć” czeki na bank i skutecznie zapomocą nich wypłaty. Poszczególne banki nie może dokonywać tych operacji w nieograniczonych rozmiarach, musi on miarkować tempo swej inflacji kredytowej według tempa tej inflacji w innych bankach. Inaczej bowiem jego rozrachunki z innymi bankami, do których powędrują jego czeki, kształtować się dlań będą niekorzystnie i nastąpi proces wyrównawczy: jego tempo ekspansji zostanie zahamowane, tempo ekspansji innych banków stanie się silniejszym. Wyniki inflacji kredytowej banków prywatnych są zupełnie podobne do wyników inflacji banku emisyjnego.

¹⁾ W tym przyroście obiegu tkwić będzie m. in. zwiększenie rezerw gotówkowych banków w związku z przesunięciem pewnych sum z rachunku wkładów lokacyjnych na rachunek depozytów kasowych (patrz wyżej), które nastąpi również w związku ze wzrostem obrotów.

Opisywaliśmy dotychczas aparat, zapomocą którego dokonywać można inwestycji ponad sumę zaszczędzonych zysków. Obok istnienia tego aparatu warunkiem dokonywania inwestycji była oczywiście wola przedsiębiorcy, który chce z tego aparatu korzystać. Przedsiębiorca wydawał posiadane przezeń złoto, realizował otrzymaną pożyczkę zagraniczną, pożyczal sobie od właściciela wkładów bankowych jego fundusze, zaciągał kredyty w banku emisyjnym lub prywatnym. Powstaje tu pytanie, czy aparat inflacyjny — jeśli chodzi o tworzenie kredytów przez bank emisyjny lub prywatny — może przestać być tylko biernym narzędziem w ręku przedsiębiorcy i przeobrazić się w stronę czynną, skłaniającą przedsiębiorcę do korzystania z jego usług. Odpowiedź na to pytanie jest twierdząca, lecz połączona być musi z poważnymi zastrzeżeniami. Banki zwiększyć mogą, jak wiadomo, istotnie zapotrzebowanie na kredyty, obniżając stopę procentową. Obniżka stopy procentowej zachęca do czynienia inwestycji, ponieważ zwiększa ona rentowność przyszłych przedsiębiorstw, zmniejszając ich obciążenie z tytułu spłaty odsetków. Wzmożenie ruchu inwestycyjnego finansowane jest z kredytów bankowych i w ten sposób banki przez obniżenie stopy procentowej udzielać mogą więcej kredytów niż dotąd. Jest to właśnie typowy sposób akcji interwencyjnej aparatu bankowego dla poprawy konjunktury. Oddziaływanie to jest zresztą w dużym stopniu zawodne. Stopa procentowa nie stanowi czynnika, decydującego w zamierzeniach inwestycyjnych. Większą wagę posiada przewidywana rentowność brutto przedsiębiorstwa, oceniana według rentowności istniejących już przedsiębiorstw. W okresie kryzysu, gdy rentowność ta obniża się bardzo znacznie poniżej jej poziomu przeciętnego, przy bardzo słabym zatrudnieniu istniejących zakładów obniżka stopy procentowej w słabym tylko stopniu wzmacnia chęć do inwestycji, a w każdym razie potrzeba dużo czasu, by oddziaływanie jej przyniosło konkretne wyniki. Zawodność tej metody interwencji polega na tem, że działa ona nadal przez osobę przedsiębiorcy, na którego wolę usiłuje tylko wyrzucić pewien wpływ. Niezawodnymi sposobami interwencyjnymi będą te, gdzie istnieć będzie pewność, że zakres inwestycji faktycznie zostanie zwiększony. Mamy tu na myśli dokonywanie inwestycji przez państwo, mające na celu złagodzenie kryzysu względnie przyspieszenie poprawy konjunkturalnej.

Państwo może tu oczywiście korzystać z tych wszystkich sposobów przeprowadzania inflacji kredytowej, z jakiej korzystają przedsiębiorcy prywatni: może zaciągać pożyczki zagraniczne, może emitować w kraju swe obligacje, które nabywać będą właściciele wkładów bankowych, może wreszcie zaciągać kredyty w banku emisyjnym. We wszystkich tych wypadkach poprawa konjunktury zatoczy o wiele szersze kręgi, niż to wynika bezpośrednio z dokonywania przez państwo robót publicznych.

Tak samo jak na budowie fabryki przez jakiegoś przedsiębiorcę zarabiają inni kapitaliści, również na wykonaniu pewnej ilości robót publicznych osiągnie ogół kapitalistów zysk, równy kosztowi tych robót. Jeśli państwo, naprzekład, emituje swe obligacje i kupują je właściciele wkładów bankowych, to w trakcie wydawania tych sum pożyczonych będą one wracały

do rąk kapitalistów, którzy otrzymają przeto zpowrotem wszystkie pożyczone pieniądze, a posiadać jeszcze będą emitowane przez państwo obligacje — ich zysk wzrośnie więc o sumę kosztów wykonanych robót publicznych; ale to uczyni znów bardziej rentownymi ich przedsiębiorstwa, a co za tem idzie — skłoni ich do wzmożonej działalności inwestycyjnej. Jeśli zatem roboty publiczne pomyślane zostały na dostatecznie wielką skalę, to spowodują one „nakręcenie” konjunktury, która pozostanie pomyslna także po zakończeniu robót publicznych, będących bodźcem do jej poprawy. Wydaje się nawet, że przez odpowiednie „dozowanie” robót publicznych w czasie kryzysu, t. zn. przez odpowiednie miarkowanie ich zakresu i czasu trwania, można by dojść do względnej stabilizacji konjunktury: od doliny krzywej konjunkturalnej przejść nie do jej góry, lecz do linii prostej, od której następowałoby już tylko stosunkowo nieznaczne odchylenie.

We wszystkich dotychczasowych rozważaniach zakładaliśmy właściwie, że mamy do czynienia z układem zamkniętym. Nie mówiliśmy więc o wpływie inflacji na kształtowanie się handlu zagranicznego, na sytuację walutową i t. d., a właśnie te czynniki przeszkadzać będą w przeprowadzeniu opisanej wyżej skutecznej interwencji w nieizolowanych układach, jakimi są poszczególne państwa. Na jakiegokolwiek drodze osiągnęlibyśmy zapomocą posunięć inflacyjnych wzmożenie wytwórczości, następowałoby zawsze pogorszenie sytuacji walutowej, ponieważ wzrastałby obieg pieniężny przy jednoczesnym kurczeniu się zapasów złota względnie dewiz. Istotnie, wzrost produkcji i cen wywołałby musiał zwiększone zapotrzebowanie na środki obiegowe, któremu zadośćczynić musiałby bank emisyjny, jeśli przez stosowanie restrykcji kredytowych nie chciałby zdławić akcji, mającej na celu wywołanie ożywienia gospodarczego. Dalej, wzrost cen wywoła zmniejszenie konkurencyjności przemysłu krajowego w stosunku do zagranicy i w rezultacie spadek wywozu i wzrost przywozu; ale jeśli już nawet abstrahować od tego podniesienia cen, które wobec bardzo słabego zatrudnienia zakładów podczas kryzysu postępować musi początkowo powoli — jeśli wyobrazić sobie zresztą mury celne, jako ochronę przed zwiększonym przywozem, i dumping karteli, jako środek zaradczy przeciwko spadkowi wywozu — to jednak saldo bilansu handlowego musi ulec pogorszeniu. Dlaczego? Ponieważ zwiększona produkcja wymagać będzie wzrostu przywozu całego szeregu produktów, niewytwarzanych w kraju, w szczególności surowców zagranicznych. W ten sposób tak czy inaczej nastąpi w związku z pogorszeniem bilansu handlowego odpływ złota lub dewiz i zasób ich, jak to już mówiliśmy, skurczy się przy jednoczesnym powiększeniu obiegu pieniężnego. Po pewnym rozwoju tych tendencji nastąpi załamanie waluty, jeżeli już wcześniej panika walutowa na tle zmniejszającego się pokrycia obiegu złotem nie wywoła runu na bank emisyjny. Trwanie inflacji już po załamaniu się waluty doprowadzić musi do dalszego spadku jej kursu i po pewnym czasie inflacja przybiera postać hiperinflacji, jaką przeżyła Polska i Niemcy w pierwszych latach ubiegłego dziesięciolecia. Jak widzimy więc, interwencja konjunkturalna w danym kraju przeprowadzona być może bez obawy o stan waluty tylko w bardzo ograniczonym zakresie. Zakres ten

określony jest przez zapas złota lub dewiz, znajdujących się w posiadaniu danego kraju.

Jeśli w układzie otwartym utrudniona jest przez względy walutowe interwencja inflacyjna, to z drugiej strony posiada on zazwyczaj tę wyższość nad ustrojem zamkniętym, że kryzys zostaje w nim automatycznie złagodzony przez poprawę salda bilansu handlowego. Jeśli bowiem kryzys ma miejsce tylko w tym jednym kraju, a w każdym razie większa część świata nie jest nim objęta, to obniżanie się cen w kraju, dotkniętym depresją gospodarczą, powiększa jego zdolność eksportową, zmniejszone zaś zapotrzebowanie na surowce zagraniczne wpływa jednocześnie na zahamowanie importu. W ten sposób następuje dopływ złota do kraju lub też ten kraj spłaca swe długi zagraniczne względnie zwiększa swe zagraniczne lokaty. W rezultacie złagodzony zostaje spadek rentowności przedsiębiorstw, ponieważ zyski wzrastają o sumę, o jaką poprawił się bilans handlowy. Następuje tu ścisła analogia z robotami publicznymi. Tak samo, jak tam zarabiali kapitaliści akurat tyle, ile wynosił koszt robót publicznych, tak tu zarobią o tyle więcej, o ile zwiększy się nadwyżka wywozu nad przywozem. Zamiast państwa, prowadzącego roboty publiczne, występuje tu zagranica, kupująca towary. Zamiast obligacji państwowych, pozostających w ręku kapitalistów po ukończeniu robót publicznych — złoto, dewizy lub zagraniczne papiery wartościowe, które dopłynęły z zagranicy wzamian za uzyskane nadwyżki wywozu nad przywozem.

W czasie obecnego kryzysu ten mechanizm, odciążający depresję gospodarczą w danym kraju, nie funkcjonuje. Kryzys objął jednocześnie wszystkie kraje i ta synchroniczność doprowadza do tego, że we wszystkich krajach kurczy się przywóz, ale jednocześnie maleje i wywóz. Poprawa salda bilansu handlowego nie następuje, więc i życie gospodarcze nie doznaje z tej strony podniety.

Gospodarka światowa jednak — choć dotknięta w całokształcie swym kryzysem — nie przeobraziła się bynajmniej w układ zamknięty. Poszczególne banki emisyjne walcą dalej o utrzymanie swego stopnia pokrycia, i to uniemożliwia przeważnie wszelkie poczynania inflacyjne, które doprowadzić mogłyby do poprawy konjunktury. Roboty publiczne wywołałyby, jak to już wyżej wykazaliśmy, wzrost obiegu i skurczenie się zapasu złota lub dewiz, na co odpowiedzieć musiałby bank emisyjny zaciśnięciem śruby deflacyjnej, co unicestwiłoby poprawę konjunkturalną, osiągniętą przez prowadzenie robót.

W tych warunkach jedynym możliwym przyspieszeniem wyjścia z kryzysu, przyspieszeniem na większą skalę, mogłaby być międzynarodowa akcja inflacyjna, opierająca się o centralny bank emisyjny.

Utworzenie takiego banku uważać jednak należy za utopję dla tych samych względów, dla jakich nie dochodzi do skutku międzynarodowe rozbrojenie. Nie jest to nawet luźna analogia, ponieważ oba te zagadnienia pozostają właściwie w ścisłym związku.

Wobec tego wydaje się, że likwidacja obecnego kryzysu światowego odbywać się będzie powoli —

głównie przez automatyzm o charakterze czysto wewnętrznym, a zwłaszcza przez stopniowe zamieranie nieodnawianych zakładów, na których miejsce przy kompletnem niemal obecnie wstrzymaniu się od inwestycji nie powstają nowe. Jedynym krajem, gdzie podjęte już na dość wielką skalę zamierzenia inflacyjne przyspieszyć mogą wyjście z kryzysu — są Stany Zjednoczone Am., rozporządzające znacznym zapasem kruszcu przy obrotach z zagranicą niewielkich w stosunku do ogółu produkcji. Naskutek tego obawa przed perturbacjami walutowymi w związku

z inflacją jest tam mniejsza. Ale właśnie naskutek tej względnej „zamkniętości” w Stanach Zjedn. wpływ ewentualnej w nich poprawy konjunkturalnej na stan konjunktury w innych krajach będzie via obroty towarowe stosunkowo niewielki. Raczej oddziaływać tu będzie pewne wzmoczenie optymizmu na giełdach europejskich, które wpłynię na powrót stezuryzowanych kapitałów, co właśnie stanowić może podstawę do podjęcia akcji inflacyjnej bez obawy o stan waluty.

M. Kalecki

ANALIZA PRZYCHODÓW PAŃSTWA

BUDŻET państwowy, którego drobiazgową interpretację daje preliminarz, jest miarą znaczenia, roli i — co najistotniejsze — wagi państwa w gospodarstwie społecznem danego narodu. Ten olbrzymi kompleks zagadnień — tak gospodarczych, jak i pozagospodarczych — jakiemu na imię: Państwo, dopiero w budżecie znajduje swe odbicie, uzasadnienie, ilustrację tendencji, warunków, zadań i metod realizacyjnych?

Jaka jest istotna treść budżetu, jakie są jego istotne granice?

Pytanie to nie jest retoryczne, choć budżet zarówno w formie przedłożenia rządowego, jak i w postaci ustawy, uchwalonej przez Izby, jest wielkością znaną, bliższa bowiem analiza tego problemu łatwo przekona nas, iż preliminarz budżetowy i ustawa budżetowa w swej czystej formie nie dają właściwej odpowiedzi na powyższe pytanie.

Preliminarz budżetowy na rok 1933/34 zamyka się w przychodach sumą zł 2 089 miljn. Czy istotnie ta suma odpowiada ściśle ciężarowi gatunkowemu Państwa — jeżeli można użyć takiego wyrażenia? Nie chodzi nam tutaj o kwestjonowanie liczb preliminarza lub metod jego ujęcia i opublikowania. Przeciwnie, uważamy te metody w odniesieniu do celów, jakim preliminarz służy, za zupełnie wystarczające i odpowiednie. Układ preliminarza, zwłaszcza że w r. b. po raz pierwszy uwzględnia on fundusze skarbowe, jest bezsprzecznie jednym z najlepszych w Europie. To też nam chodzi o coś wręcz innego.

Przyjrzymy się preliminarzowi od strony jego oddziaływania na życie gospodarcze kraju, przyczem weźmy pod uwagę wyłącznie przychody Skarbu Państwa. Te ostatnie określają w sposób zupełnie dokładny wielkość i rodzaj elementów t. zw. ciężaru fiskalnego (Francuzi nazywają to: „les charges fiscales”); pod słowem tem nie rozumiemy wyłącznie obciążeń podatkowych, lecz globalną kwotę, którą Państwo czerpie z życia gospodarczego kraju. Czerpie zaś nie tylko poprzez budżet administracyjny, lecz również via budżety przedsiębiorstw, monopolów i funduszków. Ale w takim razie nie możemy posilkować się budżetami netto, które wyrażają jedynie wysokość salda (mówimy o budżetach poza-administracyjnych), lecz musimy wziąć pod uwagę budżety brutto, t. zn. ogół przychodów wszelkich przedsiębiorstw (a więc i niewydziałonych), monopolów i funduszków.

Ciężar fiskalny (chcielibyśmy podkreślić, że w określeniu tem niema miejsca na emocjonalny stosunek

do zagadnienia) składa się nie tylko z podatków bezpośrednich i opłat stemplowych, będących wyrazem świadczeń nieodpłatnych, składanych przez społeczeństwo na rzecz Skarbu Państwa. Dalszemi jego elementami są również wszelkie opłaty skarbowe w postaci opłat akcyzowych i monopolowych; te podatki pośrednie albo spożywcze stanowią również przymusowe i nieodpłatne świadczenia, związane atoli nie z majątkiem lub dochodem, lecz z konsumpcją. Następnie idą opłaty za czynności i usługi Państwa, opłaty — rzecz prosta — przymusowe i skalkulowane nietylko pod kątem kosztów danej czynności czy usługi, ile pod kątem fiskalnym; zaliczymy tutaj przeto opłaty konsularne, rejestracyjne, sądowe, patentowe, manipulacyjne (celne) i t. p. Nakoniec mamy do czynienia z odsetkami zwłoki, karami i grzywnami, które albo są związane bezpośrednio z daninami publicznymi, albo stanowią samodzielne źródło przychodów.

Te 4 kategorie przychodów Skarbu Państwa stanowią właściwe obciążenie podatkowe społeczeństwa. W preliminarzu na rok 1933/34 wyrażają się one następująco (w miljn. zł)

Podatki bezpośr. i opłaty stemplowe	736'5
„ na rzecz funduszków	70'7
Opłaty akcyzowe i monopolowe	636'5
„ za czynności i usługi Państwa	117'9
„ na rzecz funduszków	28'2
Odsetki zwłoki, kary i grzywny (wszelkie)	43'4

Razem: 1 633'2

Dla wyjaśnienia zaznaczamy, że powyższą kwotą objęte zostały poza budżetami ministerstw również fundusze oraz Mennica Państwowa (opłaty za ekspertyzy) i Lasy Państwowe (kary i grzywny).

Jeżeli od tej 1 1/2-miljardowej zgórą sumy, tworzącej ciężar fiskalny „sensu stricto”, przejdziemy teraz do pozostałych elementów, tworzących w całości ciężar fiskalny „sensu largo”, napotkamy poważne trudności natury metodologicznej. Zachodzi bowiem kwestja, które składniki pozycji przychodowych należy wziąć pod uwagę, jakie natomiast pominąć. Czy można, dajmy na to, za przychód Skarbu Państwa, obciążający tak czy inaczej gospodarstwo narodowe, uznać „zwroty sum podjętych i niewydatkowanych z kredytów, otwartych w budżetach poszczególnych ministerstw w ubiegłych okresach budżetowych” (dział 5 § 11 budżetu Ministerstwa Skarbu); pozycja ta ma li-tylko znaczenie kasowe. Podobne znaczenie posiadają inne zwroty, z których najpopularniejsze są: „częściowy zwrot kosztów umunduro-

wania", świadczenia gmin na cele szkolne, zwrot uposażeń i t. p. Zapewne, pieniądze, które na ten cel idą, muszą być przez społeczeństwo wygospodarowane, tem niemniej są to tylko pozycje kasowe o charakterze potrącalnym.

Inne natomiast znaczenie posiadają składki („opłaty”) emerytalne, które omawiany preliminarz przewiduje w nast. sposób (w miljn. zł):

Administracja	50·2
P. K. P.	24·0
Lasy Państwowe	0·4
Polska Poczta, Telegraf i Telefon	5 6
Razem: 80·2	

W żadnym wypadku składek tych nie można traktować jako właściwego obciążenia czy jako nieodpłatnych świadczeń na rzecz Skarbu Państwa. Są one — nawet pomimo nieistnienia państwowego funduszu emerytalnego — nie podatkiem, lecz składką ubezpieczeniową, przechodzącą buchalteryjnie przez przychody państwowe.

Specjalną uwagę poświęcić zkolei należy opłatom, których charakter predestynuje je do grupy dochodów prywatno-gospodarczych, t. zn. dochodów, jakie Państwo czerpie ze swego majątku. W odróżnieniu atoli od dochodów z kapitału pieniężnego oraz z nieruchomości (o czym będzie mowa niżej), które płyną w sposób identyczny, jak w gospodarstwie prywatnym, dochody z przedsiębiorstw publicznych stoją na granicy gospodarki czysto prywatnej i gospodarki fiskalnej. Zarówno koleje, jak i poczta, służą w zasadzie użyteczności publicznej, ich zadaniem jest świadczenie usług społeczeństwu, a cena, którą za te usługi pobierają, jest ich ceną sprzedażną. Jednakże z uwagi na monopolistyczny (w polskich warunkach) charakter tych dwóch przedsiębiorstw państwowych, jako też ze względu na to, że przedsiębiorstwa te powołane są również do zadań, jakich od przedsiębiorstwa prywatnego wymagać nie można, trudno odseparować w sposób bezwzględny ceny, pobierane przez nie za usługi, jakie wyświadczają, od opłat monopolowych i akcyzowych lub od opłat za czynności Państwa. Przeciwno zaliczeniu tych przychodów do grupy ostatnio wymienionych opłat przemawia zato fakt, że przychody te zależą nietylko od ceny jednostkowej, ustanowionej monopolicznie, jak podatek, lecz również od wielkości i natężenia komunikacji. Jasne jest również, że usługa nie może być oddana tytułem darmym i że każdy przedsiębiorca prywatny na miejscu kolei lub poczty dążyłby do takich przychodów, aby nimi pokryć koszty ruchu, amortyzację, oprocentowanie kapitału i zysk przedsiębiorcy.

Dla życia gospodarczego omawiane tutaj zagadnienie jest nietylko problemem teoretycznym, lecz przeciwnie — posiada ono wagę, odczuwalną w praktyce w sposób nader wyraźny. Preliminarz na rok 1933/34 przewiduje bowiem, że tytułem opłat przewozowych, pocztowych, telegraficznych, telefonicznych i t. p. ma wpłynąć (w miljn. zł):

P. K. P.	1 007·6
Poczta i Telegraf	197·3
Razem: 1 204·9	

Nie trzeba zaś zapominać, że przychody brutto administracji wynoszą według preliminarza zł 1 309 miljn., lub że obciążenie fiskalne „sensu stricto” sta-

nowi — jak to wyżej obliczyliśmy — zł 1 633 miljn. Gospodarczej — nie fiskalnej — wagi tego problemu nigdy nie należy tracić z przed oczu.

Pokrewną tym przychodom jest pozycja zysku handlowego i podatków, zawartych w cenie monopolowej. Monopole, występując na rynku, ustalają cenę, w której poza opłatą skarbową (o czym już mówiliśmy) i kosztami produkcji mieści się — wzorem stosunków prywatno-gospodarczych — zysk przedsiębiorcy oraz podatki, zapłacone istotnie (Monopol Zapalczany) lub tylko pro forma (pozostałe monopole), przerzucone następnie na konsumenta. Błędem byłoby w tej pozycji, stanowiącej przeciętnie dla wszystkich monopolii 11·1% ich przychodu brutto z krajowych operacji towarowych, widzieć li-tylko zamaskowaną daninę publiczną (podatek pośredni). Jest ona usprawiedliwiona w znacznym stopniu koniecznością wygospodarowania pewnej renty przedsiębiorcy, ma przeto charakter nietylko fiskalny, co gospodarczy. W preliminarzu na rok 1933/34 wyraża się ona kwotą zł 127·9 miljn.

Idąc dalej w rozpatrywaniu elementów obciążenia fiskalnego, napotykamy przychody, których ciężar staje się czemś względem. Cła przywozowe, które na rok 1933/34 prelimitowano w wysokości zł 118·0 miljn., posiadają swoją wymowę handlową, a nie — skarbową: poza drobną częścią cel fiskalnych mamy do czynienia z cłami bądź prohibicyjnymi (które tutaj, rzecz prosta, nie wchodzą w rachubę), bądź ochronnymi, wychowawczymi, bojowymi i t. p. Ze obciążają one konsumpcję i że idą na rzecz Skarbu Państwa — to jasne, co nie przeszkadza atoli widzieć w nich jakgdyby opłaty tytułem opieki, okazanej przez Państwo produkcji krajowej. Nieco inny charakter posiadają cła wywozowe (prelimitowane w kwocie zł 990 tys.): ich zadaniem jest utrudnienie wywozu pewnych towarów, a przynajmniej towarów niestandardyzowanych. Są to więc również cła jakgdyby wychowawcze, gdzie decyduje moment wyłącznie gospodarczy (prywatno- czy ogólnogospodarczy — obojętne), nie zaś fiskalny. Skarb Państwa jest tutaj poborcą niejako na cudzy rachunek.

Sumując wszystkie omówione grupy obciążeń „względnych”, raczej gospodarczych, a nie fiskalnych „sensu stricto”, otrzymamy nast. zestawienie (w miljn. zł):

Składki emerytalne	80·2
P. K. P. i Poczta	1 204·9
Zyski i podatki w monopolach	127·9
Cła przywozowe i wywozowe	118·9
Razem: 1 532·0	

Pozostaje wreszcie do omówienia pozostała grupa przychodów Skarbu Państwa. Są to już wyłącznie przychody gospodarcze, nie mające nic wspólnego z przymusem fiskalnym. Wygospodarowuje je Państwo, sprzedając lub wdzierżwiająca nieruchomości i ruchomości, otrzymując odsetki od kapitału i t. p. Grupa ta składa się z nast. elementów, obejmujących zarówno budżety administracji, jak i monopole, przedsiębiorstwa oraz fundusze (w miljn. zł):

Dochód ze sprzedaży towarów	747·0
„ z nieruchomości	48·6
„ „ kapitału	43·0
Udział w zyskach	19·4
Pozostałe	24·7
Razem: 882·6	

Wyjaśniamy, że pozycja „dochód ze sprzedaży towarów” obejmuje oprócz szeregu drobnych dochodów z tytułu sprzedaży wydawnictw, makulatury, zużytych maszyn, narzędzi i t. p., również kwotę zł 13'8 miljn. wpływu ze sprzedaży majątków rolnych, posiadanych przez Fundusz Obrotowy Reformy Rolnej, oraz — co najważniejsze — dochód ze sprzedaży towarów w monopolach i przedsiębiorstwach (skomercjalizowanych i nieskomercjalizowanych). Dla monopolów przyjęliśmy te dochody, odejmując od przychodu brutto zysk handlowy, podatki i opłatę skarbową (monopolową); w ten sposób otrzymaliśmy sumę zł 544'9 miljn. Dla przedsiębiorstw postąpiliśmy inaczej, gdyż wzięliśmy tutaj przychody brutto łącznie z zyskiem handlowym i podatkami. Zaznaczamy przytem, że z uwagi na to, że preliminarz nie zawiera planów gospodarczych szeregu przedsiębiorstw skomercjalizowanych (P. A. T., Państw. Zakładów Wodociągowych na G. Śląsku, Państw. Zakładów Tele- i Radjotechnicznych, wytwórni wojskowych oraz przedsiębiorstw przemysłowych i górniczych), musieliśmy oprzeć się na wynikach roku 1931/32, zmniejszając podane tam przychody o 10 ÷ 20%. Jest to duża dowolność, ale nieunikniona; w ogólnej sumie obciążenia fiskalnego „sensu largo” będzie ona stanowiła błąd nie większy od 1%.

Dochody z nieruchomości odnoszą się głównie do czynszów za lokale państwowe, zajmowane przez urzędników, funkcjonariuszów i t. p. W dochodach z kapitału tkwi zł 7'0 miljn. na dobro P. K. P., zł 16'3 miljn. na dobro Państw. Funduszu Gospodarczego, Państw. Funduszu Kredytowego i Drogowego Funduszu Pożyczkowego, zł 19'3 miljn. na rachunku Ministerstwa Skarbu tytułem odsetek od wszelkich lokat i t. p. Udział w zyskach dotyczy głównie udziału w czystym zysku Banku Polskiego i banków państwowych. W pozycji „pozostałe” mieszczą się przedewszystkiem wszystkie przychody nierozsegregowane oraz kwota zł 2'2 miljn., którą ma Skarb Państwa otrzymać od samorządów tytułem odszkodowania za koszty, związane z pobo em danin komunalnych.

W ten sposób rozpatrzyliśmy całokształt preliminarza, obejmując nim nie tylko przychody, ujawnione bezpośrednio, lecz również przychody, które do preliminarza weszły w pośredni sposób: jako dochód netto. Poza naszymi obliczeniami pozostały, jak to już wzmiankowaliśmy wyżej, jedynie wszelkie zwroty; naliczyliśmy ich na sumę zł 94'1 miljn., przyczem gros tej sumy przypada na Ministerstwo Skarbu (zł 19'5 miljn.), P. K. P. (zł 45'2 miljn.) i Fundusz Obrotowy Reformy Rolnej (zł 16'7 miljn.).

Rekapitulujemy: przychody Skarbu Państwa dzielą się na 3 odrębne grupy, z których pierwsza nosi na sobie piętno fiskalizmu, druga posiada charakter mieszany — fiskalno-gospodarczy (z przewagą czynnika gospodarczego), trzecia zaś z fiskalizmem nie ma nic wspólnego. W zestawieniu grupy te będą wyglądały, jak następuje:

Przychody fiskalne	1 633 2
„ fiskalno-gospodarcze	1 532 0
„ gospodarcze	882 6
O g ó ł e m: 4 047 7	

Z zestawienia tego wyciągamy chwilowo jeden tylko wniosek: przy wszelkich porównaniach, tak w czasie, jak i w przestrzeni, nie można posiłkować się sumą globalną, gdyż o obciążeniu fiskalnym w popularnym, a nawet skarbowym sensie tego słowa mówić należy jedynie na podstawie wysokości przychodów fiskalnych, sprecyzowanych jak wyżej. One to stanowią t. zw. ciężar fiskalny czy obciążenie skarbowe; operując niemi, stwierdzimy, ile wynosi — teraz lub dawniej, w Polsce i zagranicą — „obciążenie” na głowę ludności, na 1 gospodarstwo domowe, w stosunku do dochodu społecznego etc. Całość przychodów posiada natomiast znaczenie ogólnogospodarcze, wskazując, jakie kwoty pieniężne przepływają z życia gospodarczego w danym kraju do kas państwowych. Jeżeli przyjąć, że dochód społeczny w Polsce stanowić będzie w 1933 r. ok. zł 16 miljard. (w 1928 r. wynosił, jak wiadomo, ok. zł 20 miljard.), to się okaże, że Państwo otrzymuje z tego dochodu $\frac{1}{41}$, „zabiera” zaś w formie przychodów fiskalnych — $\frac{1}{10}$.

K. Sokołowski

ŻYCIE GOSPODARCZE

PROJEKTY ROBÓT PUBLICZNYCH PRZY POMOCY FINANSOWEJ LIGI NARODÓW.

— Wzrost bezrobocia w Europie pod wpływem pogłębiania się kryzysu gospodarczego spowodował powzięcie przez Ligę Narodów w 1930 r. uchwały o powołaniu do życia specjalnego Komitetu Studiów Robót Publicznych, mających za zadanie zarówno bezpośrednie zatrudnienie bezrobotnych, jak i ożywienie wytwórczości w tych gałęziach przemysłu, które dostarczać będą materiałów, niezbędnych do wykonania tych robót. Komitet Studiów, w skład którego wszedł w liczbie przedstawicieli 8 krajów także reprezentant Polski, uznał za właściwe ześrodkowanie projektowanych robót publicznych przedewszystkiem w krajach Europy Wschodniej, jako najbardziej przez zniszczenia wojenne dotkniętych i najmniej w kapitały wolne zasobnych.

Na wezwanie Komitetu odezwały się kraje następujące: Polska, Austria, Węgry, Jugosławia, Bułgaria, Grecja, Łotwa, Estonia i Litwa, składając równocześnie szczegółowo opracowane projekty zamierzonych robót wraz z uzasadnieniem ich gospodarczego znaczenia i z przewidywanym kosztorysem. Projekty te sięgały olbrzymiej kwoty 5'5 miljard. franków złotych.

Komitet Studiów Robót Publicznych, po szczegółowym rozważeniu nadesłanych projektów, zredukował pierwotne zamierzenia projektodawców, uwzględniając jedynie takie projekty robót publicznych, które bądź posiadały znaczenie międzynarodowe, bądź też wykazywały niezawodną rentowność. Kosztorys tak ograniczonych robót obliczono na kwotę 1 miliard. fr. zł.

Z wniosków polskich Komitet przyjął następujące projekty robót: w zakresie kolejnictwa: przebudowa węzłów kolejowych w Warszawie i Krakowie na kwotę 64 miljn. fr., linie kolejowe Warszawa — Radom — Bodzechów i Kraków — Miechów, oraz elektryfikacja sieci kolei podmiejskich w Warszawie — na kwotę 91 miljn. fr.; w zakresie dróg wodnych: rozbudowa kanału Królewskiego — na kwotę 35 miljn. fr., regulacja rzeki Rawki — na kwotę 2'9 miljn. fr.; w zakresie gospodarki komunalnej: rozszerzenie sieci wodociągów w Warszawie, Krakowie, Lwowie, Tarnowie, Bydgoszczy i Katowicach — na sumę 50 miljn. fr.; wodociągi w Łodzi — 25 miljn. fr.; wykończenie sieci wodociągów na Śląsku — 35 miljn. fr.; kanalizacja w Łowiczu, Rzeszowie i Łomży — 8 miljn. fr.

Poza tem uznano za uzasadniony projekt rozszerzenia sieci kabli telefonicznych (75 miljn. fr.) oraz ułożenia twardej nawierzchni na 2000 km dróg kołowych, zwracając jednak uwagę na współzawodnictwo, które te drogi przyczynić mogą istniejącej sieci kolejowej.

Uchwały Komitetu Studjów Robót Publicznych przekazano Komitetowi Finansowemu Ligi Narodów, który orzecz, w jakiej mierze, w jaki sposób i na jakich warunkach przydzielone będą niezbędne na wykonanie tych robót kredyty.

J.

SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH

PROJEKTY USTAW GOSPODARCZYCH W SEJMIE. —

D) Sejmu wpłynęło 5 projektów ustaw w sprawie ratyfikacji zawartych konwencji. I tak wpłynęły projekty ustawy w sprawie ratyfikacji: konwencji pomiędzy Rzplita Polska a Królestwem Belgijskim, mającej na celu ustanowienie wzajemności pomiędzy Polską a Belgią w zakresie udzielania korzyści, wynikających z ustawodawstwa obydwóch państw, dotyczącego emerytur górniczych, podpisanej w Brukseli dn. 7/XI 1931 r.; porozumienia między Polską a Niemcami w formie wymiany not z dn. 15 XII 1931 r. o stosowaniu tytułu I konwencji polsko-niemieckiej z dn. 22/VI 1922 r., dotyczącej kopalń górnośląskich, do terenów, będących przedmiotem umowy między Skarbem Państwa Polskiego a „Preussische Bergwerks- und Hütten-Aktiengesellschaft” z dn. 18/VII 1931 r.; umowy między Rzplita Polska a Austrią o zapobieżeniu podwójnemu opodatkowaniu w dziedzinie podatków bezpośrednich oraz pomocy prawnej w sprawach danin, podpisanej w Wiedniu wraz z protokołem końcowym z dn. 22/IV 1932 r.; umowy między Rzplita Polska a Niemcami o ułatwieniach w małym ruchu granicznym, podpisanej wraz z protokołem końcowym oraz załącznikami I i II w Warszawie dn. 22/XII 1931 r.

POSELSKIE WNIOSKI W SPRAWACH GOSPODARCZYCH. —

Wpłynęło do Sejmu kilka wniosków poselskich w sprawie bezrobocia. Wniosek Klubu Chrześcijańskiej Demokracji w tej sprawie ogranicza się do wezwania Rządu do przedstawienia Sejmowi w terminie do 1/XII 1932 r. planu walki z bezrobociem oraz przyjęcia z pomocą bezrobotnym, ze szczególnym uwzględnieniem okręgów przemysłowych: Śląska, zagłębia dąbrowskiego i zachodnich powiatów Małopolski.

Klub Narodowy zgłasza projekt ustawy, uchylającej rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 23/VIII 1932 r. o pomocy dla bezrobotnych. Wniosekodawcom chodzi o to, że w cytowanym rozporządzeniu Prezydenta były wyznaczone pewne opłaty na rzecz bezrobotnych, do czego — zdaniem wnioskodawców — Rząd nie był upoważniony, gdyż ustawa z dn. 17/III 1932 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzplitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy zawiera ograniczenie, że rozporządzenia te nie mogą dotyczyć nakładania nowych podatków i podwyższania stawek podatkowych już istniejących. Wnioskodawcy dopatrują się w rozporządzeniu Prezydenta o pomocy bezrobotnym przekroczenia ustawy o pełnomocnictwach.

Związek Parlamentarny Polskich Socjalistów sprawę pomocy bezrobotnym ujmuje najszerszej w swym wniosku. Autorzy wniosku, stwierdzając, że dotychczasowa pomoc bezrobotnym jest nie wystarczająca i że nie obejmuje ona wszystkich bezrobotnych, wzywają przedewszystkiem Rząd do zorganizowania i regularnego publikowania prawdziwej i dokładnej statystyki bezrobocia w Polsce. Wnioskodawcy wzywają Rząd do wykorzystania tych uprawnień i możliwości, które daje ustawa o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia. Między innymi dotyczy to prowadzenia ze środków Skarbu Państwa robót publicznych, przedłużenia okresu świadczeń do 17 tygodni, wypłacania bezrobotnym, którzy wyczerpali przysługujące im zasiłki ustawowe, zapomóg ze Skarbu Państwa, rozszerzenia obowiązku zabezpieczenia na wypadek bezrobocia na robotników wszystkich przedsiębiorstw i zakładów pracy. Oprócz tego wniosek obejmuje zorganizowanie pomocy doraźnej dla bezrobotnych, zasiłkowej, pomocy w naturze, pomoc lekarską, aptekarską etc. Projekt ten, ujęty w formę dezzyderatów pod adresem Rządu, nie traktuje zupełnie strony finansowej zagadnienia.

Pośrednio z kwestją zatrudnienia wiąże się 2 wnioski Klubu Ukraińskiego: jeden w sprawie zabezpieczenia ludności przed wylewami rzek: Stryja, Dniestru, Prutu i Sanu, drugi w sprawie regulacji rzeki Wereszycy w woj. lwowskim.

Szereg wniosków poselskich (przyczem niektóre z nich ujęte są w formę projektów ustaw) traktuje sprawy, związane z rol-

nictwem. I tak, wniosek posłów Chrześcijańskiej Demokracji zawiera projekt ustawy, aby należności z tytułu podatków państwowych, samorządowych oraz składki do P. Z. U. W. nie były ściągane od rolników wcześniej niż 1 grudnia każdego roku. Jak podaje uzasadnienie, ma to na celu zmniejszenie podaży zbóż po żniwach.

Drugi wniosek posłów Chrześcijańskiej Demokracji nosi charakter wezwania Rządu do obniżenia cen sprzedażnych we wszystkich rozparcelowanych majątkach państwowych na Śląsku do wysokości, odpowiadającej wartości gospodarczej poszczególnych działek, oraz do udzielenia długoterminowego kredytu dla niespłaconej reszty ceny sprzedażnej działek na 1% rocznie. Wniosek dotyczy głównie rozparcelowanych dóbr t. zw. komory cieszyńskiej.

Klub Ukraiński złożył wniosek w formie wezwania Rządu do udzielenia kredytów na nawozy sztuczne dla powiatów górskich woj. stanisławowskiego i lwowskiego. Tenże Klub złożył wniosek o wydanie nowego rozporządzenia o gospodarczych i spółdzielczych spędach bydła rogatego i nierogacizny. Również Klub Ukraiński wniósł projekt ustawy w przedmiocie umorzenia zaległości podatkowych rolników. Zgodnie z tym projektem — wnioskodawcy domagają się umorzenia zaległości podatku gruntowego wraz z dodatkami państwowymi i samorządowymi oraz karami za zwłokę etc., powstał mi do końca 1931 r. dla rolników, posiadających gospodarstwa do 10 ha; dla 10 ÷ 20-hektarowych gospodarstw umorzenie to miało wynieść 50%. Projekt ten przesuwają również termin płatności tego podatku dla gospodarstw poniżej 25 ha na koniec 1933 r. wraz z odsetkami 6%.

Klub Ukraiński wniósł projekt ustawy, zmieniającej rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 23 VIII 1932 r. o utworzeniu urzędów rozjemczych do spraw kredytowych małej własności rolnej. Zmiany idą w kierunku złożenia w połowie na Skarb Państwa kosztów utworzenia i utrzymania tych urzędów, a w połowie na powiatowy związek komunalny. Bardzo ważna zmiana dotyczyć ma terminu rozkładania na 10-letnie raty należności rolników, gdy rozporządzenie przewiduje 3 letnie raty. Projekt Klubu Ukraińskiego wydatnie obniża procenty należności rolników, mianowicie do 4%, a najwyżej do 6% rocznie, gdy rozporządzenie przewiduje do 9%.

Klub Koła Żydowskiego złożył wniosek, wzywający Rząd, by przedłożył projekt ustawy, wstrzymującej pobór podatku od nieruchomości w wypadku, gdy się okazało niemożliwym ściąganie komornego, względnie, by w tych wypadkach, stosownie do art. 4 ustawy z dn. 17/XII 1931 r. o kryzysowym dodatku do państwowego podatku od nieruchomości, zaniechał ściągania podatku od nieruchomości.

Tenże Klub w osobnym wniosku wzywa Rząd, by wyasygnował kredyty średnioterminowe dla kupiectwa i rzemiosła żydowskiego oraz by w ciągu bieżącej sesji budżetowej złożył Sejmowi projekt ustawy, zawierającej plan akcji pomocy dla zubożałego kupiectwa i rzemiosła żydowskiego. Autorzy wniosku tłumaczą się ciężkim położeniem zainteresowanych.

Klub Narodowy złożył wniosek, stwierdzający, że podwyższenie przez Rząd maksymalnej granicy emisji bilonu o 76 miljn., dokonane zapomocą obwieszczenia Ministra Skarbu, do którego nie upoważniało rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 13 X 1927 r. o stabilizacji złotego, stanowi naruszenie art. 6 Konstytucji, postanawiającego, że ustalanie systemu monetarnego może nastąpić tylko na mocy ustawy.

Klub Ukraiński złożył wniosek, wzywający Rząd do wydania zarządzenia, zakazującego wwozu do kraju: ryżu, zboża, smalcu, słoniny, produktów dla wyrobu olejów i margaryny.

Wskutek wypadków wojennych w niektórych urzędach tabularnych zniszczone zostały księgi tabularne i podatkowe; powoduje to, zdaniem posłów Klubu Ukraińskiego, niesprawiedliwości przy wymiarze podatków. W związku z tem posłowie tego Klubu złożyli wniosek, wzywający Rząd do wstawienia w budżecie na rok 1933/34 kwot, potrzebnych na założenie ksiąg gruntowych przy sądach grodzkich powiatów: turczańskiego, stryjskiego, dolńskiego, kałuskiego i drohobyckiego.

Klub Ukraiński złożył również wniosek, wzywający Rząd do wykonania konwencji, podpisanej w Wiedniu dn. 30/XI 1923 r.,

dotyczącej uregulowania emerytur funkcjonariuszów b. państw zaborczych. Konwencja ta, zawarta między Austrią, Włochami, Polską, Rumunją, Jugosławią i Czechosłowacją, reguluje sprawy emerytalne funkcjonariuszów b. państw zaborczych. Ze względu

na nieukazanie się rozporządzenia wykonawczego do tej konwencji sprawy, o których ona stanowi, nie mogą być załatwione. Wnioskodawcy domagają się wydania stosownego rozporządzenia.

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICTWO WĘGLOWE

STAN PRZEMYSŁU WĘGLOWEGO W PAŹDZIERNIKU 1932 R. — Sytuacja przemysłu węglowego w październiku w porównaniu z wrześniem uległa pewnej sezonowej poprawie pod wpływem dość znacznego wzrostu zapotrzebowania zarówno na rynku krajowym, jak i na rynkach zagranicznych. Liczbowo stan przemysłu węglowego w październiku — według danych tymczasowych — ilustruje następujące zestawienie (w tys. tonn):

Rejony węglowe	Wydobycie	Zbyt w kraju ¹⁾	Eksport	Zapasy na zwalach ²⁾
Śląski	2 076	1 049	833	1 943
Dąbrowski	571	339	194	513
Krakowski	174	144	1	135
Razem:	2 821	1 532	1 028	2 591
Wrzesień 1932 ³⁾	2 399	1 259	919	2 596
Zmiany w stosunku do września 1932	+ 422	+ 273	+ 109	— 5

Z danych zestawienia tego wynika, że wydobywanie węgla kamiennego w październiku w stosunku do września wzrosło o 422 tys. t.; w porównaniu z październikiem 1931 r. było ono mniejsze o 945 tys. t. Przeciętne dzienne wydobywanie w październiku (przy 26 dniach roboczych) wynosiło ok. 108,5 tys. t., a zatem w porównaniu z wrześniem wzrosło o ok. 16,5 tys. t. Wzrost wydobywania, jak również jego natężenie, zaznaczył się nieco silniej w rej. dąbrowskim i krakowskim niż w rejonie śląskim.

Ogólny zbyt węgla kamiennego wzrósł w październiku w stosunku do września o 382 tys. t. Udział zbytu krajowego wyniósł 59,84% (we wrześniu 57,81%), a eksportu 40,16% (42,19%) zbytu ogólnego.

Zbyt węgla w kraju w porównaniu z wrześniem wzrósł o 273 tys. t., względnie o 21,68%.

Najsilniejszy przyrost zapotrzebowania dotyczy węgla na opał domowy, a w mniejszym stopniu na cele przemysłowe i dla kolei żelaznych.

Z poszczególnych gałęzi przemysłu poważniejszy wzrost zapotrzebowania cechuje przemysł żelazno-hutniczy, koksarski, brykietarski, włókienniczy, solny oraz rolnictwo z jego zakładami przemysłowymi (browary, młyny i gorzelnie). Dostawy dla innych gałęzi produkcji utrzymują się na poziomie poprzedniego miesiąca, jedynie tylko przemysł cementowy, oraz ceramiczny łącznie z cegielniami i wapiennikami wykazuje pewien spadek zapotrzebowania węgla.

Eksport węgla kamiennego w październiku wzrósł w stosunku do września o 109 tys. t.

Spadek wywozu do Finlandji w dużej mierze jest uzależniony od ograniczeń dewizowych oraz od tendencji w kierunku handlu kompensacyjnego, a także pozostaje w związku z silną akcją na rzecz wzmocnienia wymiany towarowej Finlandji z Anglią za cenę nabywania większych ilości węgla angielskiego.

Ponieważ wydobywanie węgla kamiennego było nieco mniejsze niż ogólny zbyt łącznie z zużyciem na cele własne kopalń, przeto zapasy węgla na zwalach kopalnianych nieznacznie spadły i wynosiły z końcem miesiąca 2 591 tys. t.

Liczba robotników, zapisanych z końcem miesiąca w kopalniach węgla kamiennego, wynosiła:

Rejony	Wrzesień	Październik	Zmiany w stosunku do września
Śląski	56 199	55 521	— 678
Dąbrowski	24 257	24 707	+ 450
Krakowski	7 698	7 698	—
Razem:	88 154	87 926	— 228

¹⁾ Bez zużycia własnego kopalń i deputatów.

²⁾ Obliczono przy uwzględnieniu węgla, zużytego na cele własne kopalń, na deputaty oraz węgla, skreślonego przy sprawdzaniu zapasów.

³⁾ Liczby poprawione.

⁴⁾ Liczby, dotyczące eksportu, omówiliśmy szczegółowo w zesz. 46, str. 1351.

Wydajność pracy, a więc przeciętne wydobywanie na robotniko-dniówkę w kopalniach węgla kamiennego, wynosiła we wrześniu 1419 kg, czyli wzrosła o 6 kg w porównaniu z sierpniem. Przeciętne wydobywanie na jedną robotniko-dniówkę w poszczególnych rejonach węglowych przedstawiało się następująco (w kg):

Rejony	Sierpień	Wrzesień
Śląski	1 611	1 619
Dąbrowski	1 030	1 047
Krakowski	1 118	1 087

Płace robotnicze w miesiącu sprawozdawczym nie uległy zmianie. Przeciętne zarobki na dniówkę opłaconą całej załogi w poszczególnych rejonach węglowych wykazuje następujące zestawienie (w zł):

Rejony	Wrzesień	Sierpień	Lipiec
Śląski	9,62	9,56	9,60
Dąbrowski	7,86	7,90	7,47
Krakowski	7,49	7,33	7,26

Ceny węgla w kraju loco kopalnie pozostały bez zmiany. Ceny węgla eksportowego do krajów licencyjnych, wskutek wzmoczonej konkurencji węgla z Zagłębi Saary i Ruhry, kształtowały się zniżkowo. Ceny węgla f.o.b. Gdańsk/Gdynia kształtowały się zwykłowo i dochodziły dla grubych gatunków węgla górnośląskiego do sh 13,9, a dąbrowskiego do sh 13 za tonnę. Jednak polski przemysł węglowy na obecnej wyższej cen na rynkach skandynawskich nie zyskuje, gdyż przeważnie wykonuje dawniej zawarte kontrakty; poza tym dalszy silniejszy spadek waluty angielskiej daje się poważnie odczuwać.

Frachtowanie węgla utrzymało się mniej więcej na poziomie poprzedniego miesiąca. Większość eksportu, jak zwykle, była kierowana do Szwecji, Norwegii i Danji. W końcu miesiąca zaznaczyło się pewne ożywienie w transakcjach na dostawy węgla do krajów skandynawskich i Francji. Stawki naogół utrzymały się na poziomie poprzedniego miesiąca. Za statek ok. 3 000 t płacono z Gdańska/Gdyni za tonnę (w sh papierowych): Sztokholm/Göteborg 4/3, Kopenhaga 4/6, Aarhus 4/9, Oslo 5/3, Ryga 4/6, Helsingfors 4/2, Gent 4/6, Rouen 5/9, Bordeaux 6/9, Amsterdam/Rotterdam 5 ÷ 5/3, Barcelona 11, Wenecja 8/4, G. S. S. L. 7/6, Dublin 6/3, Fenit 8, Algier 8/6, Buenos Aires 10, Rio de Janeiro 9.

Produkcja koksu w październiku w porównaniu z wrześniem wzrosła o 11 232 t i wynosiła 110 043 t. W jeszcze większym stopniu wzrósł ogólny zbyt koksu, a mianowicie o 18 413 t do 123 894 t, z czego na zbyt krajowy przypada 90 690 t (o 14 812 t więcej), a na eksport 33 204 t (o 2 601 t więcej). Zapasy koksu w koksowniach nieznacznie się zmniejszyły i wynosiły z końcem miesiąca 260 478 t. Załoga robotnicza w październiku spadła o 43 do 1 891 osób.

Produkcja brykietów w październiku w porównaniu z wrześniem wzrosła o 1 968 t. Również wzrósł ogólny zbyt brykietów do 19 767 t, z czego na zbyt krajowy przypada 19 050 t i na eksport 717 t. Zapasy brykietów w brykietowniach nieco wzrosły i wynosiły z końcem miesiąca sprawozdawczego 4 275 t. Załoga robotnicza w brykietowniach utrzymała się na poziomie września i wynosiła 175 robotników.

Węgla brunatnego wydobyto w październiku 3 086 t, t. j. o 305 t więcej; również od owiednio wzrósł zbyt węgla brunatnego w kraju. Robotników w kopalniach zatrudnionych było 238.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

Ś. P. INŻ. JAN HOŁUB. — Dn. 17 listopada r. b. zmarł w wieku lat 52 ś. p. Dr. Inż. Jan Hołub, Zastępca Naczelnika Okręgowego Urzędu Górniczego w Drohobyczu.

Zmarły po ukończeniu studiów prawniczych w Krakowie i górniczych w Leoben poświęcił się służbie w administracji górniczej, pracując początkowo w Czechach, następnie w Drohobyczu, w ośrodku polskiego przemysłu naftowego, gdzie pozostawał do ostatniej chwili.

Poza intensywną pracą w Urzędzie brał czynny udział w organizacjach społecznych i zawodowych, poświęcając dla dobra ogółu wiele energii i zapału.

Polskie władze górnicze tracą w ś. p. Hołubie zdolnego pracownika i dobrego kolegę-górnika.

SYTUACJA PRZEMYSŁU NAFTOWEGO W PAŹDZIERNIKU 1932 R. — Wydobyte ropy w październiku, po długotrwałym, niemal trzytygodniowym strajku we wrześniu, doszło prawie do normy. Wydobyto o przeszło 250 wagonów ropy mniej niż w sierpniu, jednak o 80 cyst. więcej niż w najmniej pomyślnym dla produkcji ropy miesiącu, t. j. w lutym.

Strajk w dalszym ciągu najniepomyślniej dał się odczuć w rejonie marki podstawowej i mniej w rejonach marek specjalnych, gdzie produkcja doszła do normy.

W październiku r. b. wydobyto zatem ok. 4674 cyst. brutto, a mianowicie: w okręgu jasielskim 817 cyst., drohobyckim 3524 cyst. i w stanisławowskim 333 cyst. Z tych ilości na ropę marki podstawowej przypadało 2900 cyst. i 1774 cyst. na marki specjalne.

Cena ropy brutto marki borysławskiej, zakupywanej przez Państwowe Zakłady Naftowe, wynosiła zł 1511 za cysternę, zamiast zł 1540 we wrześniu.

Produkcja gazowa wynosiła około 700 m³ na minutę. Cenę gazu w Borysławiu ustalono, jak we wrześniu, na gr 476 za m³.

Przeróbka ropy w rafineriach w październiku wynosiła 3971 cyst. i w porównaniu z wrześniem wzrosła ponad 2 tys. cyst., była jednak ona mniejsza o 1 tys. cyst. niż średnia miesięczna przeróbka w r. ub.

Otrzymano produktów naftowych (cyst.): benzyny 725, nafty 1147, olejów gazowego i opałowego 1146, olejów smarowych 803, parafiny 249. Powyższe produkty otrzymano z przeróbki ropy oraz półfabrykatów, wziętych z zapasów. Ilość ogólna produktów naftowych, otrzymanych tylko z ropy w miesiącu sprawozdawczym, wynosiła 3592 cyst. (we wrześniu r. b. 1767 cyst.). Zapotrzebowanie krajowe wynosiło 3239 cyst. (we wrześniu 2705 cyst.), w tem (w cysternach): benzyny 690, nafty 1359, olejów gazowego i opałowego 526, olejów smarowych 397, parafiny 82 i innych produktów 185.

Wysłano na eksport 2442 cyst. (we wrześniu 1298), w tem (cystern): benzyny 489, nafty 678, olejów gazowego i opałowego 397, olejów smarowych 480, parafiny 246 i innych produktów 152.

Zapasy produktów naftowych w dn. 31/X wynosiły (cystern): benzyny 1333, nafty 3036, olejów gazowego i opałowego 1375, olejów smarowych 4479, parafiny 525 i innych produktów 3548, razem 19021 (w końcu września 21024).

PRZEMYSŁ NAFTOWY W WRZEŚNIU 1932 R. — Strajk wywołany ogłoszeniem nowej taryfy płac robotniczych, po blisko trzytygodniowej bezczynności większych kopalń, ograniczył wydobyte ropy do 2279 cyst., wobec 4955 cyst. w sierpniu. Znane zjawisko gromadzenia się ropy w nieczynnych otworach zwiększyło przeciętną dzienną wydajność do 230 cyst., zamiast 159 cyst. w sierpniu.

W pierwszych dniach po strajku większość otworów świdrowych osiągnęła 2-krotną, bądź 3-krotną produkcję przedstrajkową. W kilku otworach taka wzmoczona produkcja utrzymuje się nawet i nadal. Jednak na innych otworach strajk odbił się bardzo ujemnie. Szczególnie odczuły to otwory, w których w czasie strajku wypuszczano gaz w powietrze. Do takich

otworów zaliczył się jeden z najlepszych — „Sosnkowski III”, którego produkcja po strajku blisko trzykrotnie spadła.

Wyniki nowych dowieceń wyraziły się uzyskaniem produkcji ropy w 7 otworach świdrowych w wysokości 25 t dziennie i 65 m³ gazów na minutę (w sierpniu w 16 otworach 30 t ropy i 80 m³ gazów na minutę). Z nowych dowieceń największe uzyskano w Bitkowie w otworach: „Ludwik X” — 8 t dziennie i „Dąbrowa CXXXIX” — 6 t dziennie, po dowieczeniu do głęb. 1428 i 1209 m. Większą też produkcję ropy w wysokości 6 t dziennie i 65 m³/min. gazów nawiercono w otworze „Parnas” w Mrażnicy. Dzienna produkcję 25 do 1 t nawiercono: w Harkłowej (otwór „Ropita XXVII” — głęb. 412 m), Krośnie („Karola I” — 679 m) i w Lipinkach (otwór „Lipa XLVIII” — 208 m). Mała, lecz dobrze rentująca się produkcję ropy około 1/2 t dziennie nawiercono w Libuszy na 184 m w otworze „Adam CXLIX”.

Z dowieconych śladów ropy, bardzo znamienne jest nawierzenie wysokowartościowej ropy wazelinowej w Rostokach w otworze Zygmunt. Poza tem ślady ropy i gazów, bądź jednej i drugiej, nawiercono: w Trecpczy w otworze „Trecza I” na głęb. 377 m, w Kobylanach („Społem IV” — 180 m), w Mażnicy („Violetta IV” — 855 m), Dubie („Polonia XXI” — 454 m), Paszowej („Standard XXXVIII” — 288 m) i Schodnicy („Muchowate Galicja LVI” — 271 m).

Przerwę włączania powietrza w złożę najwięcej odczuły kopalnie schodnicze i mniej kopalnie w Lipinkach, gdzie nawet produkcja utrzymała się bez większych zmian.

W pionierskim otworze „Minister Kwiatkowski” po strajku stwierdzono ponownie zasyp i poziom ropy na głęb. 420 m od góry. Po wyrobieniu zasypu dodano rurę do głęb. 1689 m.

Ilość ropy, użytej na opał i manko, wynosiła bez zmiany 3% produkcji brutto.

Ekspedycja ropy do rafinerji zmniejszyła się do 2405 cyst. zamiast 5092 cyst. w sierpniu. Przeciętna miesięczna ekspedycja w okresie pierwszych 9 miesięcy wynosiła 4502 cyst., zamiast 5199 w 1931 r.

Niedobór przeszło 25 tys. t ropy we wrześniu wpłynął odciażająco na rynek, posiadający pewien nadmiar ropy i produktów. Ceny jednak utrzymały się w wysokości niezmięionej. Za ropę brutto „Polmin” płać, jak poprzednio, zł 1560 za markę standardową.

W wierceniu znajdowało się 97 otworów świdrowych zamiast 101 w sierpniu. Nowych otworów świdrowych uruchomiono 11, z nich 2 w Lipinkach i po jednym w Honowie, Harkłowej, Humniskach, Korczynnie, Krygu, Libuszy, Męcinnie W., Woli Jaworowej i Majdanie. Nowych otworów w porównaniu z sierpniem przybyło o 5 więcej. Zwiększenie ruchu wiertniczego dało się zauważyć w rejonach marek specjalnych, gdzie poza uruchomieniem większej ilości otworów uruchomiono nowe kopalnie: w Krygu, Brzozowie, Turzempolu, Woli Sękowej, Sękowej i Woli Konborskiej. W rejonie drohobyckim, jako bardzo ważne wydarzenie należy odnotować przygotowania do wiercenia otworu w Modryczu. Otwór ma być założony na terenie rządowym w oddaleniu 4 km na północ od granicy północnego brzegu skiby orawskiej i ma mieć za zadanie zbadanie pokładów aż do niebywałej dotąd w Polsce głębokości 2500 m.

Ostatnia głębokość ważniejszych pionierskich wierceń wynosiła w Orawie 1322 m, Rachiniu 535 i Potoku Czarnym 755 m. Głębokość rządowych wierceń („Polminu”) wynosiła: w Rostokach 942 m i w Turzempolu — „Generał Sikorski” 972 m.

Liczba robotników wobec uruchomienia kilku kopalń i wzmocnienia się ruchu wiertniczego na terenie kopalń marek specjalnych zwiększyła się do 8805 osób, zamiast 8550 w sierpniu.

Produkcja i obrót ropą — we wrześniu 1932 r. (w cysternach)

MIESIĄC I ROK	JASŁO i KRAKÓW				DROHOBYCZ				STANISŁAWÓW				R A Z E M			
	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca
Sierpień 1932	814	4	902	403	3812	189	3864	1669	329	5	326	133	4955	198	5092	2205
Wrzesień 1932	600	9	645	342	1488	73	1558	1581	191	5	202	117	2279	87	2405	2040
Styczeń-wrzes.1932	7117	56	7144	342	30917	1648	30314	1581	3058	65	3061	117	41092	1769	40520	2040
Styczeń-wrzes.1931	7222	71	7249	374	36938	1954	36050	1635	3542	62	3493	219	47702	2087	46792	2228

Produkcja i zużycie gazów ziemnych — we wrześniu 1932 r. (w tys. m³)

MIESIĄC I ROK	J A S Ł O				DROHOBYCZ				STANISŁAWÓW				R A Z E M			
	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko
Sierpień 1932	7 188	2 364	4 664	160	23 795	10 692	12 975	128	4 202	2 835	939	428	35 185	15 891	18 578	716
Wrzesień 1932	4 065	1 646	2 336	83	16 522	4 354	7 649	4 519	2 390	1 217	364	809	22 977	7 217	10 349	5 411
Styczeń-wrzes. 1932	64 015	20 258	40 670	3 087	219 718	85 838	127 778	6 102	35 647	23 943	7 653	4 051	319 380	130 039	176 101	13 240
Styczeń-wrzes. 1931	63 585	23 201	35 886	4 498	251 308	96 365	153 215	1 728	35 170	24 174	8 623	2 373	350 063	143 740	197 724	8 599

Liczba otworów wiertniczych na kopalniach ropy i gazów — we wrześniu 1932 r.

MIESIĄC I ROK	L i c z b a o t w o r ó w														Ilość otworów produkcyjnych	Przeciętna dzienna produkcja otworów — w kg
	Montowane	Zmontowane	Wiercone			Instrument.	Wyłaznie gazowe	Samopły- jące	Łyżkowane	Pompowane	Tłokowane	Rekonstruk.	Likwidacja	Razem		
			Produk- tywne	Bez pro- dukcji	Razem											
Sierpień 1932	10	11	43	58	101	17	157	17	270	2 029	376	19	23	3 030	2 735	584
Wrzesień 1932	15	11	38	59	97	26	162	14	259	2 034	373	22	19	3 032	2 718	578

Zatarg pomiędzy robotnikami i przemysłowcami trwał od dn. 2 do 21/IX włącznie. Przebieg strajku naogół był spokojny. Strajkowano przeważnie w większych ośrodkach przemysłowych: Borysław, Schodnica, Bitków i t. d., bądź w znajdujących się w pobliżu tych miejscowości kopalniach. Położone dalej od większych zakładów przemysłowych kopalnie nie były objęte strajkiem, tak że np. w rejonie jasielskim, na ogólną liczbę 2 481 robotników strajkowało 772. Strajk — jak wiadomo — został zakończony porozumieniem i podpisaniem nowej umowy, zmniejszającej płace o 10%.

Wydobycie gazów ziemnych przez zmniejszenie zapotrzebowania w związku ze strajkiem ograniczyło się do 22 977 tys. m³, zamiast 35 185 w sierpniu. Manko gazowe, wywołane koniecznością wypuszczania gazów w czasie strajku, wzrosło z 2% do 24%. Cenę gazu ziemnego w rejonie borysławskim ustalono na gr 4,78, zamiast 4,76 w sierpniu. W rejonie jasielskim płacono gr 6 bez tłoczenia, za które pobierano gr 0,64 dla zakładów przemysłowych i gr 0,94 dla miast. W rejonie

bitkowskim dokonywano transakcji po gr 1,5 do gr 3 za 1 m³ gazu, w Dźwiniaczu zaś płacono cenę o 25% niższą od ceny, ustalonej przez Izbę Przemysłowo-Handlową we Lwowie.

We wrześniu r. b. było czynnych 29 rafinerij ropy, które zatrudniały ogółem 3 798 robotników i majstrów (w sierpniu 3 731). Z tej liczby 3 684 robotników było zajętych przy pracach, związanych bezpośrednio z ruchem zakładów. Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych w Drohobyczu zatrudniała w tej liczbie 634 robotników.

Przeróbka ropy w rafineriach, z powodu strajku, wyniosła zaledwie 19 640 t (w r. ub. przec. mies. 50 771 t). Przerobiono ropy borysławskiej (stan ard) 12 227 t (63%), specjalnej małoparafinowej 3 484 t (18%), specjalnej bezparafinowej 3 920 t (19%). Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych przerobiła 7 961 t (w sierpniu 7 985 t).

Wytwórczość produktów naftowych wyniosła ogółem 17 672 t, czyli strata przy przeróbce stanowiła 9,9% (przeciętnie w 1931 r. 8,1%).

Produkcja i obrót produktami naftowymi — we wrześniu 1932 r. (w tonnach)

P r o d u k t	Wytwór- czość z przeróbki ropy	Wysyłka do spo- życia w kraju	Zapotrzeb. własne rafinerij	Eksport	Wymiana między- rafineryjna		Import	Z a p a s y	
					wysyłki	przywóz ²⁾		w dn. 1/IX 1932	w dn. 30/IX 1932
Benzyna	2 863	6 227	50	2 445	64	1 431	—	19 311	14 810
Nafta rafinowana	11 833	10 981	5	1 298	5	—	—	4 827	4 371
„ destylowana	— ¹⁾	1	1	3 501	—	—	—	44 341	35 004
Olej gazowy	2 887	4 462	92	2 480	2	—	—	14 122	9 973
„ opałowy z destyl. rozkł.	39	178	16	—	—	—	—	1 801	1 646
Oleje smarowe	2 907	3 187	437	1 433	42	16	9	47 937	45 770
Smary stałe	169	228	19	15	—	—	2	635	544
Parafina	820	1 015	—	767	1	1	—	6 950	5 988
Swiece	14	—	—	24	—	—	—	14	4
Asfalt	361	565	71	763	—	—	—	16 952	15 914
Koks	176	45	101	243	240	161	—	1 489	1 197
Produkty uboczne	147	251	60	—	—	—	—	1 455	1 291
Ropał, gudron i pozostałości	2 237	337	636	11	—	—	—	28 000	29 253
Olej parafinowy	— ³⁾	26	—	—	149	31	—	42 351	41 428
Gacz	— ⁴⁾	—	—	—	—	—	—	3 210	3 042
Ogółem:	17 672	27 503	1 488	12 980	503	1 640	11	233 395	210 235

¹⁾ Potrącono 5 834 t, wziętych z zapasów do rafinerji.

²⁾ 9 t — strata manipulacyjna.

³⁾ Potrącono 779 t, wziętych z zapasów do dalszej przeróbki.

⁴⁾ „ 168 t. „ „ „ „

EKSPORT DO POSZCZEGÓLNYCH KRAJÓW — we wrześniu 1932 r. (w tonnach)

Kraj przeznaczenia	Benzyna		Nafta		Olej gazowy	Oleje smar.		Parafina	Świece	Asfalt	Koks	Wazelina, smary stałe, mydło naftowe	Pozostałości destylacyjne ¹⁾	Razem
	rektyfikow.	surowa	rafinowana	destylow.		rafinowane	destylow.							
Anglja	—	—	—	—	—	—	—	25	—	—	—	—	—	25
Austria	26	65	146	—	155	121	41	70	—	—	31	3	—	658
Belgia	—	—	—	—	—	15	—	—	—	158	—	—	—	173
Czechosłowacja	741	1 070	—	3 038	—	184	108	10	—	26	—	—	—	5 176
Dania	155	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	155
Francja	43	—	29	—	92	15	—	—	—	—	—	—	—	179
Jugosławja	—	—	—	—	—	2	—	244	—	—	—	11	1	258
Litwa	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	10
Łotwa	—	—	61	—	97	67	—	—	—	—	—	—	10	235
Niemcy	—	—	—	—	—	33	—	15	—	476	212	—	—	736
Rumunja	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	6
Szwajcaria	13	—	—	105	996	30	270	20	—	—	—	—	—	1 434
Szwecja	14	—	—	—	—	58	—	—	—	30	—	—	—	102
Węgry	—	—	—	—	—	32	—	110	—	—	—	—	—	142
Włochy	11	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	31
Razem:	1 003	1 135	236	3 143	1 340	593	419	494	—	689	243	14	11	9 320
Gdańsk loco	181	—	314	—	573	3	—	—	—	55	—	1	—	1 127
Gdańsk tranzyt	89	37	748	358	567	405	13	273	24	19	—	—	—	2 533
Ogółem:	1 273	1 172	1 289	3 501	2 480	1 001	432	767	24	763	243	15	11	12 980

Konsumpcja produktów naftowych w kraju wyniosła 28 991 t (w tem wewnętrzne spożycie rafinerji 1 488 t) i przedstawiała się następująco (w tonnach bez spożycia rafinerji):

	Wrzesień 1932	Wrzesień 1931	Przec. mies. 1931
Benzyna	6 227	7 995	6 868
Nafta	10 982	13 850	11 209
Oleje gazowy i opałowy	4 640	5 635	4 947
„ smarowe	3 187	4 696	3 383
Parafina	1 015	902	703

Eksport produktów naftowych (właściwie wysyłka z rafinerji, przeznaczona na eksport) wyniósł ogółem 12 980 t, czyli był znacznie mniejszy niż przeciętny eksport miesięczny w 1931 r. (18 289 t).

Z poszczególnych produktów wywieziono zagranicę (w tonnach):

	Wrzesień 1932	Przec. mies. 1931
Benzyna	2 445	5 877
Nafta	4 799	3 084
Oleje gazowy i opał.	2 480	3 538
„ smarowe	1 433	2 548
Parafina	767	1 843

Ruch zapasów produktów naftowych w rafinerjach przedstawiał się następująco (w tonnach):

	1/X 1932	1/IX 1932	1/X 1931
Benzyna	14 810	19 311	26 544
Nafta	39 375	49 168	39 567
Oleje gazowy i opałowy	11 619	15 923	22 031
Oleje smarowe	45 770	47 937	41 062
Parafina	5 988	6 950	5 711
Inne produkty	92 673	94 106	142 837
Razem:	210 235	233 395	240 852

W przemyśle gazolinowym sytuacja była w dalszym ciągu pomyślna. Ceny wynosiły ok. \$ 500 za cysternę 10-tonnową. Produkcja gazoliny wynosiła we wrześniu 1 398 t (w sierpniu 3 307 t). Z ogólnej ilości 22 977 tys. m³ gazu ziemnego, wyprodukowanego na kopalniach, przerobiono w gazoliniarniach 8 548 tys. m³, czyli 35%. Ze 100 m³ przerobionego gazu otrzymano

przeciętnie 16,3 kg gazoliny (w sierpniu 14,5 kg). Do rafinerji nafty wysłano jako domieszkę do benzyn ciężkich, celem otrzymania benzyny motorowej, 1 313 t gazoliny.

W ruchu było 24 zakładów gazolinowych, które zatrudniały 344 robotników.

KOPALNICTWO WOSKU ZIEMNEGO WE WRZEŚNIU 1932 R. — Wydobyte wosku ziemnego we wrześniu r. b. wynosiło 67 t, t. j. o 18 t więcej niż w sierpniu. Konjunktura wosku ziemnego była dalej słaba. Odbiorcą nadal pozostają wyłącznie Niemcy, dokąd wysłano 41 tonn, zamiast 74 w miesiącu poprzednim.

Zapasy wosku ziemnego, zamagazynowanego na kopalniach, w końcu miesiąca osiągnęły 78 t wobec 84 t we wrześniu. Ceny wosku wynosiły bez zmiany zależnie od gatunku z 360 — 250 — 125 za 100 kg. Liczba robotników, zatrudnionych na kopalniach i w topiarniach, wynosiła 406 osób (w sierpniu 394).

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

UZANSE W HANDLU PRZĘDZĄ BAWELNIANĄ. — Na terenie Izby Przem.-Handlowej w Łodzi podjęte zostały prace, zmierzające do ustalenia prawno-technicznych stosunków dla handlu przędzą, regulowanych zagranicą przez t. zw. uzanse. Brak tych warunków stanowi poważną bolączkę na terenie przemysłu i handlu bawełnianego, gdzie niema ustalonego sposobu sprzedaży przędzy bawełnianej, i poszczególne firmy, produkujące ten półfabrykat, regulują sprawę zupełnie indywidualnie. Utrudnia to wydatnie racjonalną kalkulację nabywającym przędzę wytwórcom, którzy, płacąc u poszczególnych producentów przędzy różne ceny i otrzymując przędzę o różnej wadze, nie mogą racjonalnie kalkulować.

W wyniku porozumienia zainteresowanych w tej sprawie producentów przędzy i ich odbiorców ustalono pewne zasadnicze normy w drodze umownej przy transakcjach przędzą bawełnianą. Izba Przem.-Handlowa, dążąc do całkowitego unormowania tej sprawy, opracowała szczegółowy projekt, który przesłany został do zaopiniowania poszczególnym organizacjom gospodarczym i jest obecnie przedmiotem uzgodnień. Projekt ten obejmuje transakcje przędzą bawełnianą pojedynczą i nitkowaną, osnowową i wątkową, przędzą cewioną na szpulkach krzyżowych. Nie ma on zastosowania przy transakcjach przędzą, wyprodukowaną na zespołach zgrzebnych, oraz przędzą bawełnianą bieloną, względnie barwioną po wyprzędzeniu. Przewi-

¹⁾ Ropał, gudron, pozostałości z ropy bezparafinowej.

dziane w projekcie normy określają również sposób opakowania, ilość pasm w motkach, zawartość wilgoci, tarę gilz i tutek oraz obliczenie należności za skrzynię. Wreszcie, normowane będą terminy dostawy i odbioru, określenie numeracji, sposoby reklamowania, dotyczącego wagi brutto, zawartości wilgoci, gatunku przędzy motanej różnych numerów, taryfy gilz i szpilek i t. d. Zarówno odbiorcy, jak dostawcy przędzy, w razie powstania ewentualnego sporu, wynikłego na tle transakcji, mogą zwrócić się do Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi o wyznaczenie

rzeczoznawców dla zbadania całokształtu sprawy oraz o powołanie sądu polubownego, który rozstrzyga w tych sprawach.

Wspomniany projekt opracowany został przez specjalną podkomisję, złożoną z przedstawicieli zainteresowanych sfer gospodarczych. Poszczególne związki przemysłowe zaopiniowały już ten projekt w sensie pozytywnym, i realizacja wytycznych, zawartych w projekcie, nastąpić ma już w najbliższym czasie, co przyczyni się do unormowania całokształtu stosunków w dziedzinie handlu przędzą.

ROLNICTWO

POD REDAKCJA MINISTERSTWA ROLNICTWA

REJONIZACJA BEKONIARNI. — W miarę rozrostu przemysłu bekonowego w Polsce, którego ilościowa rozbudowa poczyniła w ostatnich latach bardzo duże postępy, coraz to, czy w prasie, czy też na licznych konferencjach i naradach, dają się słyszeć głosy, że pogłowie trzody chlewnej w Polsce nie jest dostatecznie dostosowane jakościowo do wymogów tego przemysłu.

W rezultacie, prawie wszystkie ujemne strony naszego eksportu bekonów do Anglii, a więc niezgodna z wymogami rynku angielskiego jakość towaru, czy też wreszcie najniższe ceny, osiągane za polski bekon, kładzie się na karb złego surowca.

W dalszym ciągu podnosi się konieczność bardziej dokładnej selekcji zakupywanego do przerobu na bekony żywca, skoncentrowanie zakupu trzody przez bekoniarne w rejonach, w których ześrodkowana jest praca organizacji rolniczych nad podniesieniem hodowli trzody, i t. d.

Wszczęcie dyskusji na powyższe tematy należy przyjąć za objaw pocieszający, tem bardziej jeżeli się zważy, że dotąd jeszcze w tej dziedzinie panują stosunki dalekie od normalnych. Składa się na to szereg przyczyn, a w pierwszym rzędzie geneza większości przetwórn bekonowych i ich rozmieszczenie w Polsce. Bodaj w żadnym dziale przemysłu czy przetwórstwa zagadnienie uzyskania odpowiedniego do produkcji surowca nie zostało w takim stopniu zapoznane, jak w przemyśle bekonowym. Przy organizowaniu przetwórn bekonowych kierowano się całym szeregiem względów, pozostawiając jednak sprawę dobrego surowca i możliwość jego uzyskania na ostatnim miejscu, jakgdyby w przeświadczeniu, że powstanie bekoniarne spowoduje jednoczesną zmianę kierunku hodowli trzody chlewnej i to z natychmiastowym wynikiem. O powstawaniu bekoniarne decydowało zatem w pierwszym rzędzie istnienie racjonalnie urządzonej rzeźni miejskiej z instalacją chłodniczą, gdzie drogą stosunkowo niekosztownych adaptacji można było zainstalować urządzenie do przerobu bekonów, a poza tem możliwość łatwiejszego spieniężenia produktów ubocznych.

W rezultacie rozmieszczenie przetwórn bekonowych w Polsce nie zawsze pokrywa się z rejonami hodowlanymi, predestynowanymi do hodowli trzody chlewnej typu bekonowego, ich zaś zagęszczenie w pewnych rejonach powoduje wzajemną, czasem nawet gwałtowną, konkurencję, która ujemnie odbija się na jakości wytwarzanego produktu, gdyż poszczególne przetwornie, w poszukiwaniu żywca mniejszą niż należy wagę przywiązują do jego jakości. Powoduje to nienormalne i niepożądane ze względów gospodarczych wędrowki transportów trzody chlewnej na znacznych odległościach i to często w różnych, a nawet przeciwnych sobie kierunkach.

Z chwilą braku żywca poszczególne przetwornie bekonowe organizują wypadki po zakupy w różne części kraju, i w tych wypadkach przewagę posiada kwestja ilości towaru, nie zaś jego przydatności do przerobu na bekon. Taki stan rzeczy daje podstawę do wyrażenia poglądu, że nietylko nieodpowiednia jakość trzody chlewnej w Polsce, lecz wadliwie ujęta od początku sprawa organizacji jej dostaw do przetwórn bekonowych i często nieuwzględnienie momentu posiadania jej

w dostatecznej ilości i jakości w normalnym zasięgu powstającej przetwórn bekonowej — jest przyczyną ujemnych cech eksportu, o których była mowa wyżej.

Należałoby się spodziewać, że dalsze pogłębienie raz wszczętej dyskusji na temat ilości, a przedewszystkiem jakości surowca, potrzebnego do przerobu na bekony, w konsekwencji pociągnie za sobą potrzebę zastanowienia się nad dalszem zacieśnieniem stosunku placówek przetwórczych z ich naturalnym zapleczem — zorganizowaną produkcją trzody chlewnej typu bekonowego, i doprowadzi do jedynie słusznego wniosku — konieczności „urolniczenia” polskiego przemysłu bekonowego na wzór przemysłu duńskiego. To też najmniej oczekiwanym zjawiskiem na tle wyżej przytoczonego jest sygnalizowanie projektów powstawania nowych przetwórn bekonowych z zachowaniem starej metody nie liczenia się z możliwościami uzyskania odpowiedniej jakości żywca do przerobu — w rejonach, najmniej przygotowanych do produkcji trzody typu bekonowego, jak np. Wołkowysk, względnie Białystok.

Fakt istnienia tego rodzaju projektów wydaje się tembardziej niezrozumiałym, jeśli się zważy, że — według dokonanych przez Polski Związek Bekonowy obliczeń — zdolność produkcyjna wszystkich czynnych przetwórn bekonowych w Polsce wynosi ok. 60 tys. szt. trzody tygodniowo, a zatem były one wyzyskane zaledwie w 50%, oraz że projekt taki rodzi się w okresie wprowadzenia ograniczeń importowych na bekony w Anglii.

Przed polskim przemysłem bekonowym stoją w chwili obecnej niezmiernie doniosłe zadania ustabilizowania się na rynku angielskim drogą podniesienia jakości wywożonego towaru i skutecznego współzawodnictwa z innymi krajami importującymi nie zaś dalsza bezplanowa rozbudowa własnych placówek, która w rezultacie da tylko pogorszenie się jakości eksportu.

Należy mieć nadzieję, że zdrowa myśl gospodarza zwycięży w tym wypadku, i siły żywotne przemysłu będą zużyte we właściwym kierunku utrwalenia i pogłębienia dotychczasowego dorobku.

E. W.

KONFERENCJA W SPRAWACH DOŚWIADCZALNICTWA WARZYWNICZEGO. — W dn. 14/XI r. b. odbyło się w Min. Rolnictwa i Ref. Roln. posiedzenie Sekcji Warzywniczej Komisji Współpracy w Doświadczalnictwie z udziałem przedstawicieli Wydziału Ogrodniczego S. G. G. W. w Warszawie, P. I. N. G. W. w Puławach, ogrodniczych i rolniczych zakładów doświadczalnych oraz organizacji ogrodniczych, na którym omówiono szereg spraw, dotyczących metody pracy w zakresie doświadczalnictwa warzywniczego oraz programu prac doświadczalnych na rok 1933. Przedyskutowano w osobnych referatach następujące tematy: o organizacji i programie doświadczeń zbiorowych z warzywami i kulturami jagodowymi; o doświadczeniach nad potrzebami nawozowymi roślin; o doświadczeniach nad sposobem zwalczania chorób pomidorów; o doświadczeniach nad współzrędną uprawą roślin; o metodyce przeprowadzenia doświadczeń z cebulą i kalafiorami; o metodyce prowadzenia doświadczeń z kapustą; o metodyce prowadzenia doświadczeń z pomidorami; o metodyce prowadzenia doświadczeń z fasolą; ustalenie szczegółowego planu doświadczeń na 1933 r. dla poszczególnych zakładów doświadczalnych; zagadnienie cebuli z punktu widzenia gospodarczego; o przechowywaniu cebuli w Stanach Zjednoczonych Am.

W wyniku dyskusji zaprojektowano szereg doświadczeń nawozowych, odmianowych i uprawowych z różnymi gatunkami pszenicy i powierzono ich wykonanie zakładom doświadczalnym w Morach, Fredrowie, Sarnach, Zęmborzycach, Kisielnicy i Szutromincach z uwzględnieniem glebowych warunków tych zakładów oraz potrzeb gospodarczych okolic, w których wymienione zakłady są położone.

W referacie p. t. Zagadnienie cebuli z punktu widzenia gospodarczego — prelegent podkreślił szczególne znaczenie gospodarcze tego artykułu, stanowiącego przedmiot ożywionego handlu międzynarodowego. Polska posiada duże możliwości w zakresie produkcji i eksportu cebuli, dotychczas jednak, z powodu braku na rynku większych partij jednolitego towaru, eksport ten nie może rozwijać się pomyślnie.

Jednym z zadań doświadczalnictwa jest ustalenie właściwego doboru odmian cebuli, które odpowiadałyby wymaganiom rynku i odznaczałyby się należyta trwałością. Jak wiadomo bowiem, cebula jest produktem stosunkowo mało trwałym i, zwłaszcza w okresie wiosennym, źle się przechowuje bez specjalnych urządzeń chłodniczych. Z powodu braku odpowiednich przechowalni jesteśmy nie tylko pozbawieni możliwości eksportu cebuli na rynki zagraniczne w okresie, kiedy można za nią osiągnąć najwyższe ceny, lecz nadto w miesiącach wiosennych sprowadzamy znaczne jej ilości z krajów południowych.

J. J.

H A N D E L

HANDEL ZAGRANICZNY

PRZEBUDOWA WYWOZU DO Z. S. R. R. — Twierdzenie, że polsko-sowieckie stosunki gospodarcze weszły w okres krytyczny, nie wyda się bynajmniej przesadnym, jeśli się zważy, że za 9 miesięcy r. b. nasz eksport do Z. S. R. R. osiągnął zaledwie kwotę zł 17 miljn., import zaś z Z. S. R. R. wyniósł zł 13 miljn. Dodać należy, że kwota eksportu winna ulec zmniejszeniu, zważywszy, że statystyka ujęła jako nasz eksport również i wyjątkowo poważny w danym okresie powrotny wywóz towaru sowieckiego, przywiezionego w latach poprzednich. Kwota przywozu sowieckiego — rzeczywistego, a nie tylko ujmowanego statystycznie — pozostanie mniej więcej bez zmian, zważywszy, że ewentualne obniżenie szacunku globalnej sumy przywozu naskutek sprzedaży po cenach niższych od zamieszczonych w deklaracjach celnych oraz naskutek wywozu na reeksport znikomych ilości towaru sowieckiego równoważone jest przywozem tego towaru za pośrednictwem krajów trzecich. W tych warunkach rzuca się w oczy przedewszystkiem fakt utracenia przez nas aktywnego salda, które — z mocy udzielanych przez nas kredytów towarowych i finansowych — posiadaliśmy przez szereg lat ostatnich. Dalej uderza, że eksport nasz uległ niepomernie większemu spadkowi od importu. Za zeszły rok odnośne liczby wynosiły: zł 125 miljn. (wywóz) i zł 36 miljn. (przywóz). Liczby za cały rok bieżący odbiegają niewiele od podanych wyżej liczb za 9 miesięcy r. b. i to głównie w pozycji przywozu (wybitnie sezonowego z naciskiem na IV kwartał), zważywszy na brak poważniejszych zamówień, które miałyby być do końca roku wykonywane.

Struktura kredytowa naszego handlu z Sowietami jest rzeczą Powszechnie znaną. Eksport odbywa się niemal w całości na kredyt, przeważnie 18-miesięczny. Jeżeli przy niektórych towarach udzielamy nawet krótszych terminów kredytu, to sytuacja układa się na tyle paradoksalnie, że właśnie te pozornie krótkie kredyty przewyższają terminy kredytu, uzyskiwanego na dane towary przez Rosję Sowiecką w krajach, konkurujących z nami. Pod względem warunków kredytowych (terminów kredytu, kosztu kredytu, procentu transakcyj kredytowych w całokształcie obrotu) biją nas tylko Niemcy. Jeśli inne kraje udzielają niekiedy kredytu o maksymalnym terminie dłuższym niż u nas, to zato odsetek transakcyj gotówkowych jest u nich większy. Poza tem, jeśli pominąć kredyty o charakterze awansu pod towar, który ma być dostarczony z Z. S. R. R., jesteśmy jednym z nielicznych krajów, w których istnieją instytucje, udzielające Rosji Sowieckiej, wzgl. instytucjom, pracującym na jej terenie, kredytu finansowego w sumie stosunkowo znacznej w porównaniu z rozmiarami obrotu towarowego. Import z Z. S. R. R., jak wiadomo, odbywa się w lwiej części za gotówkę. Kredyty, o ile są udzielane, nie przekraczają terminów kilkumiesięcznych, weksle zaś z tego rodzaju transakcyj, stanowiące,

ze względu na podpis wystawcy, dobry materiał bankowy są prawie z reguły dyskontowane w bankach krajowych.

Struktura towarowa obrotu polsko-sowieckiego daje nam również ciekawy obraz. Nasz eksport obejmuje w lwiej części półfabrykaty, a nawet surowce. Dwa artykuły, a mianowicie żelazo walcowane i cynk, stanowią około $\frac{1}{3}$ naszego eksportu. Obok nich poważniejszą nieco pozycją są obrabiarki do metali. Na tem właściwie koniec. Inaczej coprawda było przed laty. Były okresy, kiedy wywoziliśmy maszyny rolnicze, tkaniny bawełniane i przędzę, węgiel, nawozy sztuczne, ba, nawet papier, artykuły spożywcze, galanterję, nasiona i nierogaciznę. Odmienne przedstawia się sprawa z importem z Z. S. R. R. Po okresie niżki w latach 1928 — 29 import z Z. S. R. R. rozwija się powoli, ale systematycznie. Rozwija się przedewszystkiem w kierunku rozbudowy nomenklatury, która obok zrozumiałych zupełnie i opartych na naturalnych warunkach zbytu pozycji zawiera cały szereg artykułów, w których Polska jest albo samowystarczalna, albo nawet posiada nadwyżki eksportowe. Do poważniejszych artykułów należą: ryby, futra, ruda, tytoń, jelita, szmaty, kalosze, chemikalja, nici, skóry surowe i wyprawione. Drobnica obejmuje kilkadziesiąt pozycji, poczynając od lnu czy tłuszczów roślinnych, a kończąc na nożykach do gołeniaczy czy maszynach do szycia.

Zatrzymaliśmy się nieco dłużej na tym znanym zresztą obrazie, gdyż kredytowa i towarowa struktura obrotu sowieckiego, struktura, niewątpliwie ukształtowana niedostatecznie pod kątem naszego interesu, jest właśnie przyczyną tegorocznego załamania w handlu polsko-sowieckim. Fakt ten jest, niestety, naogół niedoceniany. Rozpowszechnione jest mechaniczne ujęcie, mechaniczne wytłumaczenie powyższego zjawiska (rozumiemy, że pewnym czynnikiem na takim właśnie wytłumaczeniu zależy). Polega ono na uzasadnianiu załamania się naszego eksportu do Z. S. R. R. prosto faktem redukcji czy raczej wyczerpania gwarancji rządowych z jednej strony, a z drugiej — redukcji kredytów dyskontowych w B. G. K. i w Banku Polskim.

Interpretacja taka nie wytrzymuje krytyki z punktu widzenia prawidłowego myślenia ekonomicznego, traktuje ona bowiem pośrednie ogniwo łańcucha jako ogniwo początkowe, zapomina, że zjawiska, na które się powołuje, noszą charakter zjawisk wtórnych, nie zaś ostatecznej przyczyny. Ta przyczyna natomiast leży w scharakteryzowanej wyżej strukturze towarowej i kredytowej obrotu polsko-sowieckiego.

Jest rzeczą niezmiernie charakterystyczną, że podczas kiedy procentowy spadek wywozu z Z. S. R. R. do Polski nie odbiega znacznie od spadku całkowitego wywozu z Rosji, a jest mniejszy od spadku całkowitego importu polskiego, to natomiast nasz eksport do Z. S. R. R. spadł w r. b. w porównaniu z r. ub. niepomernie silniej niż nasz eksport wogóle i niż import Z. S. R. R., a w szczególności import Z. S. R. R. z krajów

które również zmuszone były ograniczyć kredyty. Przyczyny są jasne. Przy rozbudowanej i rozszerzającej się nomenklaturze przywozu z Z. S. R. R. zwięźnienie się rynku i restrykcje przywozowe (zresztą na wielu odcinkach bardzo złądzone w stosunku do Z. S. R. R.) nie tylko nie zagroziły załamaniem przywozu z Rosji, ale nawet dotknęły stan posiadania tego kraju mniej niż niektórych innych krajów. Eksport Polski przez swą jednostronność, przez niestychnane ubóstwo nomenklatury był w znacze wyższym stopniu narażony na skutki wszelkich przemian w polityce importowej sowieckiej, a przede wszystkim na skutki szeregu zjawisk, zachodzących na rynku polskim i międzynarodowym w związku z pogłębieniem się kryzysu. Dla kraju, którego wywóz nastawiony jest zaledwie na kilka artykułów, wszelkie restrykcje importowe są z natury rzeczy nieporównanie dotkliwsze niż dla kraju, dysponującego szeroką skalą towarów. Dlatego też zaprzestanie przez stronę sowiecką zakupu pewnych artykułów stanowiło każdorazowo o poważnej szczybie w naszym wywozie. W r. b. ograniczenia wyraziły się w zaprzestaniu zakupów węgla i zmniejszeniu zakupów cynku. Dodać zaś należy, że w obu wypadkach chodziło o transakcje, zawierane na krótki termin kredytu, a zatem takie, których sfinansowanie bez względu na wielkość trudności kredytowe, byłoby w r. b. możliwe. Jeżeli dodamy do tego, że naskutek prawie całkowitego wstrzymania w kraju produkcji ołowiu, eksport tego artykułu do Z. S. R. R. zanikł w r. b. całkowicie, to stanie się zupełnie jasnym, że nasz eksport do Z. S. R. R. doznał w r. b. poważnych szczyb, absolutnie niezwiązanych ze sprawą naszych możliwości kredytowych. Szczyby te nie mogły być zapełnione wywozem innych towarów, gdyż — poza powyższymi artykułami — sztandarowymi pozycjami w naszym wywozie są artykuły, wymagające absolutnie odmiennych, nieporównanie cięższych wysiłków w zakresie finansowania. Inaczej oczywiście przedstawiałaby się sprawa, gdybyśmy posiadali szerszą nomenklaturę eksportu. Inaczej zresztą nie tylko w tej płaszczyźnie. Suma kredytów, jakie eksporterzy polscy są w stanie udzielić Z. S. R. R., nie jest wielkością stałą, niezależną od nomenklatury eksportu. Nie idzie nam przytem w danym wypadku o to, że jeśli w pewnym okresie możemy nie mieć środków na sfinansowanie transakcji o blisko 2-letnim terminie kredytu, to natomiast możemy je posiadać dla transakcji o kredycie, dajmy na to, 3-miesięcznym. Chodzi poprostu o to, że każde poszczególne przedsiębiorstwo dysponuje z jednej strony pewną sumą kapitałów własnych, które pozwalają na przetrzymanie w portfelu weksli sowieckich na pewną sumę, z drugiej zaś pewnym zakresem relacji z bankami, które pozwalają danemu eksporterowi znaleźć możliwości dyskonta, niedostępne bardzo często dla innych.

Przez skoncentrowanie zakupów w jednej tylko gałęzi przemysłu, w hutnictwie, Z. S. R. R. skazał sam siebie na wykorzystanie jedynie tych źródeł kredytowych, które dla danej gałęzi są dostępne. Ciężar kredytów sowieckich spadł w Polsce wyłącznie niemal na barki Państwa, B. G. K. i Banku Polskiego oraz hutnictwa żelaznego. Kiedy nadmierne przeciążenie Banku Polskiego i Skarbu Państwa zbiegło się z wyczerpaniem „własnych”, jeżeli tak można się wyrazić, możliwości dyskontowych hutnictwa (w płaszczyźnie niniejszych rozważań powiedzieć można, że o tej zbieżności zdecydował przypadek), redukcją nowo udzielanych kredytów w porównaniu z kredytami, udzielanymi w ciągu lat ubiegłych, musiała nastąpić w stopniu jaskrawszym, niż to miałyby miejsce przy rozłożeniu ciężaru kredytu sowieckiego na szereg ośrodków przemysłowych, to jest, inaczej mówiąc, przy szerszej nomenklaturze naszego eksportu do Z. S. R. R. Niewątpliwie, kredyty, udzielane na podkładzie gwarancji państwowej przez B. G. K., stanowią gros kredytów, i dlatego mógłby być poławiony powyższemu rozumowaniu łatwy zarzut, że różnice w zakresie naszych możliwości kredytowania nie byłoby przy szerszej nomenklaturze eksportu

znaczne. Zarzutu tego poważnie traktować nie należy. Przede wszystkim możliwości gwarancji ze strony Państwa zależą w pewnym stopniu od realnej wartości, jaką przedstawia prawo regresu do eksportera, prawo, które Państwo zastrzega sobie niejednokrotnie przy udzielaniu gwarancji, a którego wartość wzrasta w miarę korzystania z gwarancji przez coraz szersze koło eksporterów. Po drugie, to, że kredyty, oparte o gwarancję państwową, dominowały i dominują dotychczas — wynika właśnie z faktu wąskiej nomenklatury; przy nomenklaturze szerszej udział tych kredytów byłby stosunkowo mniejszy. Niewątpliwie, nie można zaprzeczyć, że skutkiem redukcji naszych możliwości kredytowych eksport do Z. S. R. R. zmniejszyłby się, nawet i przy jego szerszej nomenklaturze. Zmniejszyłby się jednak w stopniu nieporównanie niższym, niż to de facto w r. b. nastąpiło.

Z tych względów nie jest przesadne powiedzenie, że równoległe z pozornym rozwojem handlu polsko-sowieckiego w latach ostatnich odbywał się proces osłabiania jego podstaw, podpiłowywania gałęzi, na której się opierał. Istnieje całe mnóstwo oznak, stwierdzających, że ze strony naszych czynników rządowych zagadnienie było doceniane. Do tych czynników należy np. inicjatywa w zakresie eksportu maszynowego. Nieco gorzej przedstawiała się sprawa, w pewnym przynajmniej odłamie, przemysłu, posiadającym potencjalne szanse eksportu do Rosji. Niektóre przedsiębiorstwa przemysłowe wyraźnie nie doceniły Z. S. R. R., jako rynku zbytu, rozpoczynając starania o uplasowanie swojej produkcji na rynku rosyjskim dopiero pod naciskiem ostrej depresji koniunkturalnej. Zważywszy zaś, że okres wstępnych pertraktacji pomiędzy naszym eksporterem a sowieckim odbiorcą sięga niejednokrotnie 2 lat (nie zawsze z winy strony sowieckiej), można się obawiać, że realna możliwość transakcji w niektórych dziedzinach ujawni się dopiero wtedy, kiedy przedsiębiorstwa, zabięgające dziś o sprzedaż do Z. S. R. R., zdążą się już — dzięki poprawie koniunktury — „rozmościć”. Główną jednak rolę w tej sprawie odegrała krótkowzroczna polityka sowieckiego monopolu handlu zagranicznego. My — aż do wprowadzenia rozbudowanej reglamentacji — byliśmy w znacznym stopniu pozbawieni instrumentu negocjacyjnego. Przytem saldo aktywne, jakie osiągnęliśmy w latach ostatnich, mogło nas w zupełności zadowalać, a w każdym razie służyć mogło stronie sowieckiej jako ważka replika na wszelkie nasze rekryminacje. Istotnie, trudno nam było żądać zbyt wiele odnośnie nomenklatury, posiadając wywóz 3-krotnie większy od przywozu. O ile zatem rozmiary naszego eksportu zależne były w pierwszym rzędzie od nas, stanowiły funkcję sumy udzielanych przez nas kredytów, o tyle w kwestii nomenklatury decydowała strona sowiecka. Dlaczego tak właśnie wypadła decyzja tej strony? Działał tu niewątpliwie szereg czynników. Np. większa konkurencyjność polskiego żelaza i cynku i większa techniczna łatwość ich zakupu niż artykułów o wysokim stopniu przeróbki, np. maszyn. Decydujące znaczenie przypisać jednak należy, jak się zdaje, pewnemu określönemu pojmowaniu roli Polski w systemie rynków dostawczych dla Z. S. R. R., pojmowaniu, które dość głęboko musiało się z tamtej strony granicy zakorzenić. Podczas kiedy w całkowitym przywozie Z. S. R. R. za I półrocze r. b. maszyny i instalacje stanowią 61%, a półfabrykaty i surowce dla przemysłu 23%, to w przywozie z Polski stosunek jest odwrotny: pierwsza grupa 21%, druga 77%. Artykuły spożywcze stanowią w całkowitym przywozie rosyjskim 9%, w przywozie z Polski niema ich wcale. Świadczy to o dwóch rzeczach jednocześnie. Trudno jest odgadnąć, co na temat Polski zostało napisane w tajnym z natury rzeczy planie importowo-eksportowym Z. S. R. R. Natomiast, jeśli istnieją w nim odrębne listy krajów — dostawców maszyn i krajów — dostarczających surowców, to my znajdujemy się niewątpliwie na tej drugiej liście. Z drugiej strony, jak wiadomo, import konsumpcyjny nie

jest w Z. S. R. R. mile widziany. Jeżeli w r. b. udział jego wygląda mimo wszystko poważnie, to stanowi to w tym samym stopniu koncesję wobec ludności, co koncesję wobec zagranicznych kontrahentów. Nie wnikamy w to, czy Z. S. R. R. posiadał czy nie posiadał powodów do tego rodzaju koncesyj wobec Polski, stwierdzamy tylko, że ich nam nie udzielili.

Na tle tych wszystkich czynników nastąpiło w IV kwartale r. ub. trwające do tej pory załamanie się naszego eksportu do Z.S.R.R. Paradoksalność sytuacji polega jednak nie na samym fakcie zniżki eksportu, lecz na tem, że zniżka ta doprowadziła do stanu, w którym, udzielając Z. S. R. R. znacznych kredytów, nie posiadamy salda aktywnego w bilansie handlu polsko-rosyjskiego. Pod tym względem jesteśmy bezmała unikatem. Za I półrocze r. b. eksport Z. S. R. R. do Austrii wyniósł 0·7 miljn rb., import zaś z Austrii 3 miljn. rb., eksport do Czechosłowacji 0·7 miljn. rb., import zaś 7 miljn. rb., do Włoch i z Włoch odpowiednio 11 miljn. i 19 miljn. rb., do Niemiec i z Niemiec wreszcie 52 miljn. i 184 miljn. rb. Jak widać zatem, zasada (niewątpliwie logiczna), że kraj, udzielający kredytów, winien uzyskiwać kompensatę w postaci aktywnego bilansu handlowego, jest przez Z. S. R. R. w całej rozciągłości stosowana, z wyjątkiem Polski. Piszący te słowa miał niedawno możność zetknięcia się (w pewnej publikacji, wydawanej na prawach rękopisu, a pochodzącej z kół zainteresowanych) z rozumowaniem, iż bilans handlowy nie przesądza jeszcze bilansu płatniczego i że w tej dziedzinie jakoby Polska znajduje pewne wyrównanie. W związku z tem stwierdzić należy, że jedyną poważną pozycją przychodową, znaną piszącemu te słowa, są dochody z tranzytu towaru rosyjskiego przez Polskę. Otóż, stwierdzić należy, że nie mielibyśmy nic przeciwko temu, ażeby ta pozycja przychodowa została pokryta z nadwyżką rozchodem na opłacenie tranzytu towaru polskiego przez Rosję na wschód. Jeżeli tak nie jest, to przyczyny szukać można tylko w jednej dziedzinie: w niedopuszczaniu towarów polskich do tranzytu przez terytorjum Z. S. R. R. Natomiast istnieje kilka pozycji rozchodowych, niesłusznie niedo- enianych, np. przesyłki walutowe do Torgsinu, a ostatnio pobieranie de facto cła przywozowego sowieckiego na terytorjum polskiem w postaci opłat za spożywcze i odzieżowe przesyłki, wysyłane z Polski do Z. S. R. R. — opłat, przewyższających nietylko sumę normalnej opłaty pocztowej, ale nawet rynkową cenę wysyłanych towarów. Kiedy upłynie termin spłaty przez Z. S. R. R. zaciągniętych w okresie naszego wysokiego eksportu kredytów, nasz bilans płatniczy z Z. S. R. R., nawet przy zrównoważeniu bilansu handlowego, może wypaść bardzo niekorzystnie.

Czy istnieje wyjście z obecnej sytuacji — sytuacji, w której bilans ciężarów i korzyści kształtuje się wyraźnie na naszą szkodę? Teoretycznych jest kilka, praktyczne — tylko jedno. O bilansie korzyści i ciężarów decyduje w równym stopniu rozmiar naszego eksportu do Z. S. R. R., jak i rozmiar importu z Z. S. R. R., jak wreszcie suma udzielanych kredytów. Zrównoważenie szali może nastąpić w zakresie dowolnego z pośród powyższych czynników czy to drogą redukcji kredytów, tak dla nas ciężkich i trudnych przy obecnym stanie rynku finansowego, czyto drogą redukcji importu z Z. S. R. R. — importu, zawierającego tak znaczny odsetek towarów, dotkliwie konkurujących z produkcją polską, czyto wreszcie drogą powiększenia naszego eksportu. Dwie pierwsze drogi piszący te słowa odrzuca a limine bez przytaczania jakichkolwiek argumentów poza tem, że uważałby pójście w tym kierunku za cofnięcie się w tył, za zjawisko, zasadniczo sprzeczne z pozytywnym stosunkiem, jaki jego zdaniem, winniśmy bezwzględnie zajmować odnośnie handlu z naszym wielkim sąsiadem wschodnim. Pozostaje zatem alternatywa trzecia. I tu należy z całym naciskiem powiedzieć, że powiększenie naszego eksportu do tych granic, jakie odpowiadałyby naszym interesom, wymaga bezwzględnie rewizji struktury towarowej i kredytowej naszego

eksportu. Wymaga rozszerzenia nomenklatury zakupów sowieckich w Polsce, powiększenia udziału maszyn, wprowadzenia artykułów rolniczych i spożywczych i t. d. i t. d. Wymaga również powiększenia zakupów gotówkowych i transakcyj o kredycie krótkoterminowym. To postawienie sprawy wynika logicznie z faktu, iż przy zachowaniu obecnej struktury nie widzimy możliwości znaczącego powiększenia naszego wywozu, analogia zaś pomiędzy sytuacją Polski oraz innych krajów, zajmujących pozytywne stanowisko odnośnie kredytowania Z. S. R. R., pozwala nam uważać za realne dla Polski te postulaty, które gdzieindziej są realizowane.

Cz. Bobrowski

DELEGATURA PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU EKSPORTOWEGO W GDYNI. — Z dniem 15 b. m. otwarta została delegatura P. I. E. w Gdyni. Zadaniem delegata będzie załatwianie wszelkich czynności Instytutu w Gdyni oraz opieka nad temi ogniwami procesu eksportowego, które koncentrują się na terenie Gdyni. W szczególności wchodzić tu będą w rachubę: dozór nad sprawnością przeładunku, interwencje w sprawach celnych i komunikacyjnych i działalność informacyjno-gospodarcza. Delegatem P. I. E. w Gdyni został mianowany P. Jan Dereziński, dotychczasowy Konsul R. P. w Medjolanie.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE¹⁾

ZBOŻA I PRZETWORY

RUCH CEN ZBÓŻ w okresie od 9 do 22 listopada r. b. kształtował się następująco (ceny za 100 kg):

	9 ÷ 15 XI		16 ÷ 22 XI		Wzrost (+) Spadek (-) %
	zł	g	zł	g	
Pszenica					
Warszawa . . .	26·75	3·01	26·91	3·02	+ 0·3
Poznań . . .	23·50	2·64	23·25	2·61	— 1·1
Lwów . . .	26·75	3·01	26·50	2·98	— 1·0
Przeciętna . .	25·67	2·88	25·55	2·87	— 0·4
Żyto					
Warszawa . . .	16·25	1·82½	15·85	1·78	— 2·2
Poznań . . .	14·82	1·66½	14·67	1·65	— 0·6
Lwów . . .	16·87½	1·89½	17·00	1·91	+ 0·8
Przeciętna . .	15·98	1·79	15·84	1·78	— 0·6
Owies					
Warszawa . . .	16·75	1·88	16·41	1·84	— 2·1
Poznań . . .	13·72	1·54	13·37½	1·50	— 2·6
Lwów . . .	18·13	2·04	17·83	2·00	— 2·0
Przeciętna . .	16·23	1·82	15·87	1·78	— 2·2
Jęczmień browarowy					
Warszawa . . .	17·44	1·96	17·05	1·91½	— 2·3
Poznań . . .	16·75	1·88	16·75	1·88	—
Lwów . . .	17·75	1·99	17·75	1·99	—
Przeciętna . .	17·31	1·95	17·18	1·94	— 0·5
Jęczmień zwykły					
Warszawa . . .	16·00	1·80	15·70	1·76	— 2·2
Poznań . . .	14·06	1·58	13·98	1·57	— 0·6
Lwów . . .	14·00	1·57	14·00	1·57	—
Przeciętna . .	14·69	1·65	14·56	1·63½	— 0·9

— Na rynkach zbóż chlebowych panowała w okresie sprawozdawczym (od 14 do 19 listopada) tendencja nieco słabsza, przynosząc w rezultacie tygodniowym liczne, aczkolwiek naogół niewielkie zniżki cen zbóż i ich przetworów (przeciętnie zł 0·50 na 100 kg). W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego bez zmiany pozostały na giełdzie warszawskiej jedynie ceny pszenicy, maki pszennej i otrąb żytnich, pozostałe natomiast: żyto, jęczmień browarowy i przemiałowy, owies, mąka żytnia oraz otręby pszenne nieznacznie zniżkowały. Na giełdzie poznańskiej zniżki cen były jeszcze

¹⁾ Na podstawie danych Min. Przemysłu i Handlu i Min. Rolnictwa, sprawozdań organizacji gospodarczych, własnych korespondentów, depesz P. A. T. i t. d.

liczniesze, gdyż jedynie ceny jęczmienia browarowego i przemiałowego utrzymały się na dotychczasowym poziomie, ceny zaś pozostałych zbóż i przetworów obniżyły się. Najmniej zmian przyniósł okres sprawozdawczy na giełdzie gdańskiej — zniżyły jedynie wszystkie gatunki jęczmienia. Pozostałe giełdy prowincjonalne nie wykazują również w okresie sprawozdawczym większych zmian — obroty były niezbyt wielkie przy tendencji dość spokojnej.

Warszawa. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica czerwona, jara, szklista 132 hfl. 27'50 ÷ 28'00 (27'50 ÷ 28'00), — jednolita 126 hfl. 26'50 ÷ 27'00 (26'50 ÷ 27'00), — zbierana 124 hfl. 26'00 ÷ 26'50 (26'00 ÷ 26'50), żyto standard I 119 hfl. 15'75 ÷ 16'25 (16'25 ÷ 16'50), — standard II 117 hfl. 15'50 ÷ 15'75 (16'00 ÷ 16'25), jęczmień browarowy 117 hfl. 16'50 ÷ 17'50 (17'00 ÷ 18'00), — przemiałowy 15'50 ÷ 16'00 (15'75 ÷ 16'25), owies jednolity 78 hfl. 16'75 ÷ 17'25 (17'00 ÷ 17'50), — zbierany 73 hfl. 15'75 ÷ 16'25 (16'00 ÷ 16'50), mąka pszenna luksusowa wym. 40 ÷ 50% 45'00 ÷ 50'00 (45'00 ÷ 50'00), — pszenna 4/0 wym. 50 ÷ 60% 40'00 ÷ 45'00 (40'00 ÷ 45'00), — żytnia pyłkowa I gat. 65 ÷ 55% 26'00 ÷ 28'00 (27'00 ÷ 29'00), — siłkowa II gat. po 55% 21'00 ÷ 22'00 (21'00 ÷ 23'00), — razowa 95% 21'00 ÷ 22'00 (21'00 ÷ 23'00), otręby pszenne łuski - szale 10'50 ÷ 11'00 (11'00 ÷ 11'50), — pszenne średnie 10'00 ÷ 10'50 (10'00 ÷ 10'50), — żytnie 9'50 ÷ 10'00 (9'50 ÷ 10'00).

Poznań. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Poznań (jak wyżej): pszenica 22'75 ÷ 23'75 (23'25 ÷ 24'25), żyto 14'60 ÷ 14'80 (14'80 ÷ 15'00), jęczmień browarowy 16'00 ÷ 17'50 (16'00 ÷ 17'50), — przemiałowy 64 ÷ 66 kg 13'50 ÷ 14'00 (13'50 ÷ 14'00) — 68 ÷ 69 kg 14'00 ÷ 14'75 (14'00 ÷ 14'75), owies 13'25 ÷ 13'50 (13'75 ÷ 14'00), mąka pszenna 65%-owa wraz z workiem 36'00 ÷ 38'00 (36'50 ÷ 38'50), — żytnia 65%-owa wraz z workiem 23'00 ÷ 24'00 (23'50 ÷ 24'50), otręby pszenne grube 9'50 ÷ 10'50 (10'00 ÷ 11'00), — pszenne średnie 8'50 ÷ 9'00 (9'00 ÷ 10'00), — żytnie 8'25 ÷ 8'50 (8'75 ÷ 9'00).

Gdańsk. — Notowano — w guld. gd. za 100 kg (jak wyżej): pszenica biała o wadze 128 hfl. nowa 15'00 ÷ 15'25 (15'00 ÷ 15'25) żyto nowe przemiałowe o wadze 120 hfl. 9'55 (9'55), — eksportowe o wadze 120 hfl. 9'35 (9'30 ÷ 9'35), jęczmień nowy wyborowy 10'25 ÷ 10'70 (10'50 ÷ 11'00), — średni 9'60 ÷ 10'00 (9'75 ÷ 10'10), — mierny o wadze 108 hfl. 9'10 ÷ 9'40 (9'25 ÷ 9'50), owies 8'75 ÷ 9'25, otręby pszenne szale 6'70 (6'60), — pszenne średnie 6'40 (6'40), — żytnie 6'15 (6'15).

MATERJAŁY BUDOWLANE

— Zapotrzebowanie na materiały budowlane niewielkie; ceny bez większych zmian.

Katowice. — Ceny orientacyjne — w zł za 1 m³ loco skład Katowice: belki sosnowe lub świerkowe do 6 m długości 50'00 ÷ 65'00, deski sosnowe lub świerkowe 40 i 50 mm 50'00 ÷ 60'00, kantówka sosnowa wiąz. 50'00 ÷ 60'00, deski sosnowe podłogowe heblowane i szpuntowane 30 mm 90'00 ÷ 100'00, legary 10 × 10 50'00 ÷ 60'00, łaty 4 × 6 65'00 ÷ 70'00, szalówka 45'00 ÷ 48'00, drągowina do robót betonowych 30'00; za 1 000 sztuk (I cena loco skład, II — franco wagon): cegła zwyczajna palona 33'00 ÷ 40'00, cegła Kleina sufitowa 115'00 ÷ 130'00, — Ackermana sufitowa 315'00, cegła pustakowa 48'00 ÷ 50'00, — pustakowa porowata 55'00 ÷ 60'00, cegła ostropalona sortowana oblicówka 60'00 ÷ 80'00; za 100 kg: wapno palone 3'20 ÷ 3'40, — gaszone za 1 m³ 28'00, gips murarski w workach 6'00 ÷ 7'00, — sztukatorski harceński 15'00 ÷ 16'00; za 1 000 sztuk: dachówka cementowa 22 szt. na 1 m² 175'00, dachówka karpiówka I klasy 100'00 ÷ 120'00; za 1 rolę (7 m²): papa dachowa Nr. 200 3'50 ÷ 3'90, — Nr. 150 4'20 ÷ 4'50, — Nr. 125 4'70 ÷ 5'15, — Nr. 100 5'25 ÷ 5'80, — Nr. 80 6'30 ÷ 6'50, asfalt, papa izolacyjna za 1 m² 1'60 ÷ 1'80; za 100 kg: smoła gazowa preparowana 21'00 ÷ 24'00, asfalt sztuczny 18'00 ÷ 21'00, gudron krajowy 22'00 ÷ 30'00, lepik krajowy 22'00 — 25'00, karbolineum 35'00 ÷ 40'00; za 1 m. b.: rury kamionkowe 100 mm 5'00, — 150 mm 6'90 ÷ 7'50, — 200 mm 9'45 ÷ 10'00, — cementowe

150 mm 2'50 ÷ 3'00, — 200 mm 3'30 ÷ 3'75, — 300 mm 5'50 ÷ 6'00; za 100 sztuk: sączki 2 cale 55'00 ÷ 80'00, — 3 cale 100'00 ÷ 130'00, — 4 cale 180'00 ÷ 200'00.

Lublin. — Ceny orientacyjne — w zł za 1 tonnę loco skład: wapno chęcińskie 65'00 ÷ 66'00, cement 110'00 ÷ 120'00; za 100 kg: smoła surowa loco gazownia 20'00 ÷ 21'00, smoła gazowa oczyszczona 25'00.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 14 do 19 listopada 1932 r.

— Zainteresowanie akcjami na giełdzie warszawskiej wykazuje w okresie sprawozdawczym pewne zwiększenie; obroty dotyczyły jednak nadal głównie akcji Banku Polskiego. Tendencja dość niejednolita.

W grupie akcji bankowych obracano nadal jedynie akcjami Banku Polskiego, które po dość znacznych wahanach kursowych osiągnęły w rezultacie tygodniowym niewielkąwyżkę (zł 0'75 na akcji). Z pośród akcji przedsiębiorstw chemicznych zanotowano rzadko ostatnio ukazujące się na rynku akcje Zakładów Chemicznych L. Spiess i Syn — po kursie 28% nominalu. W grupie akcji przedsiębiorstw cukrowniczych nie liczących tranzakcji dokonano akcjami Warsz. T-wa Fabryk Cukru, których kurs nieznacznie się podniósł. Nieco liczniejsze były obroty w grupie przedsiębiorstw metalurgicznych; w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego akcje Starachowic poprawiły się o zł 0'20 na akcji, akcje Lilpopa obniżyły się o zł 0'25, Ostrowiec zaś w porównaniu z ostatnimi notowaniami z pierwszych dni października obniżył się o zł 3'00 na akcji.

Na giełdach prowincjonalnych obroty akcjami były w okresie sprawozdawczym nadal ograniczone i dotyczyły — jak i na giełdzie stołecznej — głównie akcji Banku Polskiego, dla których panowała tendencja nieco mocniejsza.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 19/XI
w zł				
Bank Polski	zł 100	91'00	86'50	89'00-88'25
Spiess	zł 100	28'00	28'00	—
Warsz. T-wo Fabryk Cukru	zł 100	18'25	18'25	—
Lilpop	zł 25	13'00	12'75	—
Ostrowiec — serje B I — III em.	zł 50	30'00	30'00	—
Starachowice	zł 50	8'50	8'00	—

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje (maksimum i minimum — w zł; w nawiasach podane są notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski — 91'00 (85'50 — 84'50), Jaworzno — 10'75 (10'75).

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje (jak wyżej): Tesp — 75'00 (75'00).

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje (jak wyżej): Bank Polski — 87'00 — 84'00 (83'00 — 81'00).

CŁA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN.

ROZWÓJ OCHRONY CELNEJ TŁUSZCZÓW JADALNYCH

Kraj nasz posiada wszelkie warunki niezbędne dla samowystarczalności w wielu gałęziach wytwórczości, a przede wszystkim w dziedzinie produkcji rolnej. Jednym z naczelnych zadań naszej polityki celnej jest wobec tego zapewnienie tym gałęziom produkcji krajowej odpowiedniej ochrony. Rozwój ochrony celnej tłuszczów jadalnych jest charakterystycznym przykładem tak pojętej polityki celnej, a z racji zazębienia się w tem zagadnieniu różnych i niejednokrotnie rozbieżnych interesów — przykładem szczególnie ciekawym.

Wyrazem polityki ochronnej tłuszczów jadalnych są cła na tłuszcze wieprzowe i inne zwierzęce oraz na tłuszcze roślinne, począwszy od surowca, t. j. nasion oleistych, aż do olejów rafinowanych, margaryny i sztucznych tłuszczów jadalnych włącznie. Do grupy „ceł tłuszczowych” zaliczyć też należy cła na wszelkie tłuszcze zestalone, które są zarówno zwierzęcego, jak i roślinnego pochodzenia. Poniższe zestawienie zmian ważniejszych ceł tłuszczowych w obowiązującej taryfie celnej najlepiej ilustruje rozwój ochrony wspomnianych wyżej tłuszczów:

(p. tablicę na str. 1429/30)

Już pobieżny przegląd powyższej tablicy pozwala stwierdzić szybki wzrost ochrony celnej tłuszczów jadalnych w ostatnich latach, co szczególnie uwypukla się w parokrotnych podwyżkach ceł na tłuszcze wieprzowe. W pierwszych latach po wojnie polityka celna w tym zakresie zaznaczała się niskim poziomem stawek na tłuszcze i smalec, co znalazło również wyraz w taryfie z dn. 26/VI 1924 r. Ogólny brak artykułów pierwszej potrzeby w tym okresie nakazywał wówczas prowadzenie polityki, umożliwiającej aprowizację kraju, wyniszczonego wojną.

Dwie kolejne rewizje taryfy celnej, a mianowicie z dn. 19/V oraz z dn. 30/X 1925 r., nie dotknęły ceł na tłuszcze wieprzowe. Również rewizja z lutego 1928 r., polegająca na przeliczeniu wszystkich stawek celnych na nową jednostkę pieniężną, czyli t. zw. waloryzacja, wprowadzona w życie z dniem 15 III tegoż roku, pozostawiła wyżej wymienione stawki celne w niezmięnionej wysokości. Początek polityki ochronnej w stosunku do tłuszczów wieprzowych (jeśli pominąć reglamentację przywozu stosowaną od połowy lipca 1925 r. do połowy lutego 1928 r.), przypada właściwie na II połowę 1928 r., kiedy po raz pierwszy wprowadzona została podwyżka stawek na te artykuły rozporządzeniem z dn. 25/IX 1928 r. W strasunkowo krótkich odstępach czasu następują potem 2 dalsze kolejne podwyżki, a mianowicie wprowadzone rozporządzeniami: z dn. 23 VII 1930 r. i z dn. 4/XI 1931 r. Jednym z zasadniczych motywów powyższych podwyżek celnych był troska o rozwój hodowli trzody chlewnej słońinowej i stworzenie jej warunków opłacalności przez ograniczenie importu odnośnych tłuszczów zagranicznego pochodzenia. Znaczycie należy, że z dniem 15/IX r. b. wprowadzona również została wydatna podwyżka stawki celnej na masło naturalne (krowie i owcze), spowodowana nieuzasadnionem gospodarczo zwiększeniem się importu tego towaru.

Poza postulatem bezpośredniej ochrony naturalnych tłuszczów jadalnych, t. j. wyżej wymienionych, który, jak wskazuje zaznaczona wyżej tablica, został w szerokich rozmiarach zrealizowany, sfery rolnicze wysunęły w końcu 1930 r. postulat ochrony pośredniej, wyrażającej się w odpowiednim podwyższeniu stawek celnych na surowce, używane do wyrobu margaryny i sztucznych tłuszczów jadalnych, stwarzających, zdaniem tych sfer, konkurencję dla naturalnych tłuszczów jadalnych.

Sprawa ustalenia odpowiedniej ochrony celnej dla pozostałych tłuszczów jadalnych (poza wieprzowemi i masłem), t. j. dla łoju jadalnego i olejów roślinnych, oraz sprawa realizacji wyżej

wspomnianego postulatu ochrony pośredniej — są naogół dość skomplikowane. O ile bowiem tłuszcze wieprzowe i masło używane są wyłącznie do jedzenia, o tyle większość olejów roślinnych i niektóre tłuszcze zwierzęce (np. łoju), obok przydatności ich do celów jadalnych, mają również zastosowanie techniczne.

Zainteresowania sfer rolniczych ograniczają się w tem zagadnieniu do tłuszczów jadalnych i ich surowców, natomiast tłuszcze techniczne, jako podstawowe surowce dla szeregu gałęzi przemysłu krajowego (dla mydlarstwa, produkcji t. zw. faktisu, czyli surogatu gumy, wyrobu niektórych barwników i lakierów etc.) stanowią przedmiot zainteresowania sfer przemysłowych, dla których sprawą podstawowej wagi jest możliwość zaopatrywania się w te artykuły, bądź niewytwarzane w kraju (np. tłuszcze zestalone), bądź też produkowane w niedostatecznej ilości.

Jak z powyższego wynika, problem ustalenia odpowiedniej ochrony celnej dla tłuszczów jadalnych przy równoczesnym zachowaniu niższego poziomu stawek dla tłuszczów technicznych, zwłaszcza niewyrabianych w kraju, sprowadza się przede wszystkim do zagadnienia wyodrębnienia taryfowego tłuszczów jadalnych i technicznych. Chodzi o to, aby tłuszcze, sprowadzane do technicznego przerobu, z racji niższych stawek celnych, nie mogły być użyte do celów jadalnych.

Rozgraniczenie w taryfie celnej tłuszczów jadalnych i technicznych dokonane zostało zasadniczo w drodze ustalenia granicy procentowej zawartości wolnych kwasów tłuszczowych oraz wprowadzenia dla niektórych rodzajów tłuszczów obowiązku skazania. Dotyczy to łoju, tłuszczów zestalonych oraz olejów osobno niewymienionych, stałych i ciekłych.

Jeżeli chodzi o oleje osobno niewymienione (poz. 117 p. 7 wzgl. 7 i 8 tar. cel.), to w drodze ustalenia granicy zawartości wolnych kwasów tłuszczowych dokonany został podział na surowe i rafinowane już w taryfie z dn. 26/VI 1924 r. Podział ten miał na celu przez ustalenie odpowiedniej rozpiętości stawek celnych (poz. 117 p. 7 a, b) stworzenie warunków dla rozwoju przemysłu rafineryjnego, co też znakomicie przyczyniło się do powstania tej wytwórczości w kraju. Granica zawartości wolnych kwasów tłuszczowych, jak również i rozpiętość stawek celnych — zostały następnie zmienione rozporządzeniem z dn. 30/X 1925 r., a mianowicie maksymalna zawartość kwasów została podwyższona z 1% do 3%, stawka zaś na surowe oleje — obniżona do 5 od 100 kg. Podwyższenie granicy zawartości wolnych kwasów tłuszczowych miało na celu uniemożliwienie przywozu olejów surowych do bezpośredniego spożycia; okazało się następnie jednak, że ciekłe oleje surowe przywożone były nadal do bezpośrednich celów jadalnych i bez rafinowania spożywane przez biedniejszą ludność, co spowodowało nawet w pewnych okręgach kraju wypadki zachorowań. Względy zatem głównie zdrowotne spowodowały wprowadzenie po raz pierwszy obowiązku skazania ciekłych (przy 15°C) olejów surowych rozporządzeniem z dn. 8/XI 1927 r. Jedynie rafinerjom, i to zarejestrowanym w specjalnym wykazie, pozostawiono możliwość sprowadzania olejów surowych ciekłych w stanie nieskazanym za pozwoleniami Ministerstwa Skarbu pod warunkiem nadto kontroli celnej fabrykacji.

System skazania oraz podziału tłuszczów wedle zawartości wolnych kwasów tłuszczowych został w następnych latach wyzyskany przy realizowaniu postulatów rolniczych w zakresie ochrony celnej tłuszczów jadalnych, umożliwiał bowiem rozgraniczenie tych ostatnich od tłuszczów technicznych. Mianowicie rozporządzeniem z dn. 22/IV 1931 r. wyodrębniono zapomocą ustalenia maksymalnej zawartości wolnych kwasów tłuszczowych łoju jadalnego (poz. 51 p. 9) od technicznego (poz. 51 p. 1) oraz

wszelkie tłuszcze zestalone jadalne (poz. 51 p. 2b) od technicznych (poz. 51 p. 2a). Temże rozporządzeniem rozszerzono obowiązki skażania również na tłuszcze zestalone oraz oleje stałe (poz. 117 p. 7a I). Wprowadzenie systemu skażania wyżej wymienionych artykułów dało całkowitą g arancję sferom rolni-

czym, że towary te nie będą sprowadzane dla bezpośrednich celów jadalnych, utrudniło natomiast import tych wyrobów, przeznaczonych na cele techniczne, skażanie bowiem tłuszczów stałych i zestalonych nie może być dokonane na granicy celnej, jak to odbywa się przy tłuszczach ciekłych.

Po- zycja taryfy celnej	Taryfa celna z dn. 26/VI 1924 r.		Rewizja tar. celn. z dn. 30/X 1925 r.		Waloryzacja od 15/III 1928 r.	Zmiana tar. celn. z dn. 25/IX 1928 r.		Zmiana z dn. 23/VII 1930 r.	Zmiana z dn. 4/XI 1931 r.	Zmiana z dn. 8/IX 1932 r. cło od 100 kg — zł
	Nazwa towaru	Cło od 100 kg zł	Ważniejsze zmiany nomenklatury	Cło od 100 kg zł		Nazwa towaru	Cło od 100 kg zł			
34	p. 3 słonina, smalec: a) słonina świe- ża solona, smalec b) słonina pa- przykowana, węd- zona	3— 20—	— —	— —	3— 20—	p. 3 słonina, sma- lec: a) słonina świeża, solona . . . . . b) smalec . . . . . c) słonina papry- kowana, wędzona . .	40— ¹⁾ 50— ¹⁾ 60—	80— 100— 120—	160— ¹⁾ 200— ¹⁾ 240— ¹⁾	— — —
36	Masło krowie i owcze	12'50	—	—	12'50	—	—	—	—	200—
51	p. 1 a) tłuszcze zwierzęce, suro- we, przetopione; tłuszcz kostny, su- rowy tłuszcz z wełny . . . . . b) tłuszcze zwierzęce odsą- czone, przerobio- ne, zestalone; oleomargaryna, premier jus, rów- nież tłuszcze od- padkowe, oprócz osobno wymienio- nych . . . . . p. 6 c) margary- na i sztuczne ma- sła jadalne	1'50	—	1'20	1'50	Zmiana z dn. 22/IV 1931 r. Ważniejsze zmiany nomenklatury p. 1 obejmuje to- wary, wymien. w po- przed. lit. a, b z wy- jąt. tłuszczów zestal., łój obojętnego, oleo- margaryny i prem- ier jus, które wy- dzielono w p. 2 i p. 9 . . . . . p. 2 wszelkie tłuszc- ze zestalone o za- wartości wolnych kwasów tłuszczo- wych: a) 2% i wyżej oraz ich kwasy . . . . . Uwaga I: Obowią- zek skażania tłusz- szów wym. w lit. a. Uwaga II: powyż- sze tłuszcze nieska- żone, sprowadzane przez rafinerje, wym. w specjalnym wyka- zie — za pozw. Min. Skarbu . . . . . b) poniżej 2% . . . . . p. 9 łój jadalny, t.j. obojętny lub o za- wartości 1% i mniej wolnych kwasów tłuszcz., oleomargary- na, premier jus . . . . p. 10 margaryna i sztuczne tłuszcze jadalne	150 150 50— 100— 15— 100—	Zmiana z dn. 28/X 1932 r. Ważniejsze zmiany nomenklatury p. 2 tytuł punktu bez zmiany: a) 2½% i wyżej, o punkcie krzepnie- cia: I) 38° C i wyżej oraz ich kwasy . . . . II) poniżej 38° C . . . b) poniżej 2½%	150 50— 100—	150 50— 100— ²⁾
		6—	—	1'20	1'50		50—	100—	100—	
		40—	—	—	52—		100—	200— ²⁾		

¹⁾ Na podstawie uwagi — za pozw. Min. Sk. — stawki poprzednio obowiązujące.

²⁾ Zmiana z dn. 4/XI 1931 r. Na podstawie uwagi towary, wym. w p. 10, sprowadzane za pozw. Min. Sk. — opłacają stawki poprzednio obowiązujące.

Po- zycja taryfy celnej	Tarifa celna z dn. 26/VI 1924 r.		Rewizja tar. celn. z dn. 3 /X 1925 r.		Wzrosty od 15/III 1928 r. Cłto od 100 kg zł	Zmiana z dn. 22/IV 1931 r.		Zmiana z dn. 28/X 1932 r.	
	Nazwa towaru	Cłto od 100 kg zł	Ważniejsze zmiany nomenklatury	Cłto od 100 kg zł		Ważniejsze zmiany nomenklatury	Cłto od 100 kg zł	Ważniejsze zmiany nomenklatury	Cłto od 100 kg zł
62	p. 5 nasiona ro- ślin przemysło- wych; c) rzepaku, rze- piku i maku . . . d) lnu, konopi, rycynowe, soja, ziarnka palmowe, sezamowe i in- niewym. nasiona oleiste . . . . . e) ziarnka dyni i stonecznika . . .	2'— b. c. 5'—	— d) gorczycy, rycy- nowe, soja, ziarnka palmowe, sezamowe i inne niewymienio- ne nasiona oleiste f) lnu i konopi . . .	— b. c. 1'—	2'60 b. c. 6'50 1' 0	Z poz. 11 z p. 1. Uwaga: Orzechy ziemne, sprowadzane do przerobu na olej— za pozw. Min. Sk. ¹⁾ — d) gorczycy . . . . — f) konopi . . . . . g) lnu . . . . . h) rycynowe, soja, ziarnka palmowe, se- zamowe i inne nie- wym. nasiona oleiste	7'50 5'— 5'— 6'50 ²⁾ 5'— 5'— b. c.	— — h) nasiona sojowe i) nasiona sezamo- we . . . . . Uwaga: Nasiona sezamowe—za pozw. Min. Sk. . . . . j) nasiona rycyno- we, ziarnka palmowe i inne niewym. na- siona oleiste	— — 2'— 20'— b. c. b. c.
117	p. 3 olej słoń- cznikowy . . . . . p. 4 oleje: rze- pakowy, lniany, konopny, makowy p. 7a) oleje ro- ślinne osobno nie- wymienione (ko- kosowy, palmowy z nasion i rdzenia, bawełniany, soja, kukurydzowy, se- zamowy itp.) o za- wartości 1% i wy- żej wolnych kwa- sów tłuszczowych b) oleje, wymien. pod a, o zawar- tości poniżej 1% wolnych kwasów tłuszczowych . . .	4'— 40'— 12'— 40'—	p. 3 olej słoń- cznikowy . . . . . p. 4 oleje: o) rzepakowy, lnia- ny, konopny . . . . . b) makowy . . . . . p. 7a) oleje roślin- ne osobno niewym. (kokosowy, palmowy z nasion i rdzenia, bawełn., soja, kuku- rydzowy, sezamowy i t. p.) o zawartość 3% i wyżej wolnych kwasów tłuszczowych Uwaga: Obowiązek skażania olejów ciek- łych. Wyjątek (za każdorazowym po- zwoleniem) dla rafin- neryj, umieszczonych w specjalnym wykazie. b) oleje, wymien. pod a, o zawartości poniżej 3% wolnych kwasów tłuszczowych	— 65'— 40'— 5'— 40'—	52'— 84'50 52'— 6'50 52'—	p. 3 olej słoń- cznikowy . . . . . p. 4 oleje: rze- pakowy, lniany, konop- ny, makowy . . . . . Uwaga: Olej rze- pakowy do wyrobu faktisu za pozw. Min. Skarbu . . . . . p. 7 oleje roślinne stałe przy 15° C, oprócz osobno wym., o zawartości wolnych kwasów tłuszczo- wych: a) 2% i wyżej: I) skażone . . . . . II) nieskażone . . . . . b) poniżej 2% . . . . . p. 8 oleje roślinne ciekłe przy 15° C oprócz osobno wym.: a) skażone . . . . . b) nieskażone . . . . . Uwaga I — o środ- kach skażających. Uwaga II: Oleje ciekłe o zawartości 2% i wyżej wolnych kwasów tłuszczo- wych dla rafineryj, umieszczonych w wy- kazie—za pozw. Min. Skarbu	85'— 85'— 30'— 10'— 25'— 100'— 15'— 100'— 15'—	p. 7 oleje roślinne stałe przy 1.°C oprócz osobno wym., o za- wartości wolnych kwasów tłuszcz.: a) 2½% i wyżej . . . . . Uwaga: Oleje, wym. w p. 7a, sprowadzane do elów przemysł.— za pozw. Min. Skarbu b) poniżej 2½% . . . . . p. 8 oleje roślin. ciekłe przy 15° C oprócz osobno wym.: a) olej sezamowy . . . . . Uwaga: Olej sezam. za pozw. Min. Sk. . . . . b) inne: I) skażone . . . . . II) nieskażone . . . . . Uwaga I — o śro- dkach skażających. Uwaga II: Oleje ciekł. o zawartości 2½% i wy- żej wolnych kwasów tłuszczowych dla rafin- neryj (bez wykazu) za pozw. Min. Skarbu	25'— 10'— 100'— 200'— 30'— 15'— 100'— 30'—

¹⁾ Od dn. 9/XII 1930 r. do końca marca 1931 r. na zasadzie autonomicznej ulgi celnej przywóz był — za pozw. Min. Skarbu — wolny od cła. ²⁾ Dla nasion słonecznika stawka konwencyjna zł 3'25 (od 23/VI 1930 r.).

Ostatnio ogłoszone w „Dz. Ust. R. P.” Nr. 100 (poz. 849) rozporządzenie z dn. 28/X 1932 r. uchyla właśnie ten niedogodny system w stosunku do tłuszczów zestalonych i olejów stałych, wprowadzając wzajemną zasadę podziału dla tłuszczów zestalonych, a mianowicie maksymalny punkt krzepnięcia. Ustalenie tego punktu na wysokim poziomie uniemożliwia użycie takiego tłuszczu bezpośrednio do spożycia, gdyż tłuszcz taki nie może być przez organizm ludzki strawiony, natomiast możliwe jest użycie takiego tłuszczu do produkcji margaryny, gdzie może być zmieszany z innymi tłuszczami o niższym punkcie krzepnięcia. Równocześnie skasowano system pozwoleń dla rafinerji. Dla olejów stałych (poz. 117 p. 7a), które poprzednio podlegały obowiązkowi skażenia, wprowadzono system pozwoleń Ministerstwa Skarbu, o ile sprowadzane będą dla celów przemysłowych.

Oprócz powyższych zmian podwyższono równocześnie granicę zawartości wolnych kwasów tłuszczowych z 2% do 2½% dla tłuszczów zestalonych oraz olejów stałych i ciekłych, sprowadzanych przez rafinerje.

Zasadniczą zmianą, wprowadzoną ostatnim rozporządzeniem jest skasowanie dotychczasowego wykazu rafinerji, uprawnionych do wprowadzania olejów ciekłych i tłuszczów zestalonych w stanie nieskażonym. Jak wiadomo, wykaz ten został w marcu 1930 r. zamknięty odrębną uchwałą Komitetu Ekonomicznego Ministrów, co oznaczało, że nowe rafinerje nie mogły ubiegać się o pozwolenie przywozu olejów surowych w stanie nieskażonym. Obecnie ograniczenie to z racji skasowania wykazu zostało zniesione.

Rozwój ochrony celnej poszczególnych grup tłuszczów uwidoczony jest w powyższej tablicy. W zakresie tłuszczów jadalnych, objętych poz. 51 tar. celn., najważniejsze podwyżki dokonane zostały rozporządzeniem z dn. 22/IV 1931 r. Podwyższono tem rozporządzeniem cło na olej jadalny, na margarynę, sztuczne tłuszcze jadalne i zestalone tłuszcze rafinowane. Rozporządzeniem z dn. 4/XI 1931 r. cło na margarynę zostało podwojone w celu zrównania wysokości tego cła z podwyższonym temże rozporządzeniem cłem na smalec.

Szybki rozwój wykazuje również ochrona celna nasion oleistych. Początkowo ochrona ta wyrażała się ustaleniem w taryfie celnej z 26/VI 1924 r. stawki celnej na nasiona rzepaku, rzepiku i maku (zł 2 od 100 kg) oraz na ziarenka dyni i słonecznika (zł 5). Rozporządzeniem z dn. 30/X 1925 r. wprowadzono cło na siemię lniane i konopne, korzystające poprzednio z bezcłowego przywozu. Najważniejsze jednak wydatne podwyżki stawek celnych na nasiona oleiste wprowadzone były rozporządzeniem z dn. 22/IV 1931 r. Ostatnie rozporządzenie wprowadza cło w wys. zł 2 od 100 kg na nasiona sojowe, które dotychczas, jako niewytwarzane w kraju, korzystały z bezcłowego przywozu. Wprowadzenie wysokiego cła na nasiona sezamowe, przy równoczesnym wydatnym podwyższeniu stawki na olej z tych nasion i ustaleniu jednocześnie w odpowiednich uwagach systemu pozwoleń na przywóz tych artykułów za opłatą cel ulgowych — pozostaje w związku z używaniem oleju sezamowego przez produkcję margaryny i sztucznych tłuszczów jadalnych.

Z pośród cel na oleje, objęte poz. 117 tar. celn., najbardziej charakterystyczne są cła na oleje, oddzielnie niewymienione, zwłaszcza surowe, t. j. o wyższej zawartości wolnych kwasów tłuszczowych. Pierwsza zasadnicza podwyżka tych stawek dokonana była w 1931 r. (rozporządzenie z dn. 22/IV); realizowała

ona zarówno cele rolnicze, jak i wprowadzała odpowiednią ochronę celną dla nowopowstałej produkcji tych olejów w Gdyni. Ostatniem rozporządzeniem stawki te zostały ponownie podwyższone.

Powwyższy przegląd ważniejszych zmian taryfy celnej w zakresie cel na tłuszcze jadalne pozwala stwierdzić wydatny wzrost ochrony celnej (zwłaszcza w ostatnich latach) tych tłuszczów przy szerokim uwzględnieniu naczelnych postulatów sfer rolniczych w tej dziedzinie.

St. Frankowski

ULGI CELNE. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 101, poz. 855, ukazało się rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. z dn. 20/X 1932 r. o ulgach celnych, na mocy którego przy przywozie krążków z materiałów włóknistych, impregnowanych bakelitem (gumitextowych), przeznaczonych do wyrobu kół zębatach, może być stosowane cło ulgowe w wysokości 30% cła normalnego (autonomicznego), przy przywozie zaś folii aluminiowej, sprasowanej nieodłącznie z papierem, podgumowanej, przeznaczonej do wyrobu etykiet — w wysokości 10% cła normalnego (autonomicznego).

Zastosowanie ulgi celnej do wymienionych towarów zależniono każdorazowo od uzyskania pozwolenia Min. Skarbu.

W § 2 określono szczegółowo warunki uzyskania zwrotu różnicy cła między cłem normalnym a ulgowym w wypadku oclenia towaru bez zastosowania ulgi celnej.

Rozporządzenie wchodzi w życie trzeciego dnia po ogłoszeniu i obowiązuje od dn. 31/XII 1932 r. włącznie.

Ulgę celną na krążki gumitextowe, które nie są w kraju wyrabiane, wprowadzono celem zmniejszenia kosztów własnych produkcji kół zębatach. Opłaty celne, pobierane od krążków, wynoszą ok. 10% kosztów własnych produkcji kół zębatach. Cło w/g poz. 88 p. 2a taryfy celnej wraz z opłatą manipulacyjną wynosi od 100 kg krążków ok. zł 515, co w stosunku do ich ceny, która waha się od zł 2000 do 3000 stanowi obciążenie w wysokości 17÷25%; obciążenie celne gotowego koła zębatego, wykonanego z gumitextu o wadze 650 g wynosi 11% ad valorem.

Ulgą celną stosowana będzie tylko do krążków, sprowadzanych z państw traktatowych.

Za wprowadzeniem ulgi celnej na niewyrabianą w kraju folię aluminiową, sprasowaną z papierem, podgumowaną, przemiawiały następujące względy:

Od towaru tego, cłonego w/g poz. 177 p. 23 t. c., pobiera się stawkę zł 780 od 100 kg, podczas gdy od etykiet, do których wyrobu folia ta jest używana, pobierane są w/g poz. 178 p. 4 t. c. stawki: w wysokości zł 260 od etykiet jednobarwnych i zł 780 od etykiet wielobarwnych — za 100 kg, ustosunkowanie zatem stawki na półfabrykat do stawki na wyrób gotowy jest nieracjonalne.

W stosunku do ceny folii (zł 760 za 100 kg) cło bez opłaty manipulacyjnej wynosi przeszło 100%.

Ustanowienie cła ulgowego na wymienioną folię wskazane było również z uwagi na konieczność umożliwienia wyrobom krajowym konkurencji z wyrobami zagranicznymi oraz utrzymania przy życiu krajowych wytwórni etykiet.

A. Z.

NOWA TARYFA CELNA. — Nakładem tyg. „Polska Gospodarcza” ukazało się piąte wydanie nowej taryfy celnej przywózowej z dn. 23/VIII 1932 r.

Omawiane wydawnictwo obejmuje: ogólne objaśnienie, dokładny tekst rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 23/VIII 1932 r. o ustanowieniu taryfy celnej przywózowej, samą taryfę oraz obszerny alfabetyczny spis towarów z wykazem numerów pozycji i stawek obecnie obowiązującej i nowej taryfy celnej.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

GOSPODARKA DROGOWA MIAST POLSKICH. —

Znaczenie dróg jest u nas niedoceniane. To zdanie odnosi się również do gospodarki naszych miast w zakresie drogowym. Barwną ilustrację tej gospodarki daje Prof. M. Nestorowicz w nowej pracy swojej p. t. „Zagadnienie gospodarki drogowej miast polskich”. Jako materiał służy mu statystyka wydatków na cele drogowe za okres budżetowy 1929/30 r., sporządzona na żądanie b. Ministerstwa Robót Publicznych. Z uwagi, że tego rodzaju statystyka zebrana była u nas po raz pierwszy, przytaczamy poniżej zestawienia jej według województw:

Województwo:	Liczba mieszk.	Długość ulic i dróg miejskich	Wydatki rzeczywiste: (w zł)		
			ogółem	na 1 km	na 1 mieszk.
Białystok	96 760	96·0	372 876	3 884	3·85
48 miast mniejszych	280 385	789·27	406 559	516	1·45
Razem woj. białostockie	377 145	885·27	779 435	880	2·06
Łódź	606 978	334·0	2 250 000	6 736	3·71
46 miast mniejszych	512 930	801·12	1 526 819	1 906	2·94
Razem woj. łódzkie	1 119 908	1 135·12	3 776 819	3 327	3·37
Lublin	119 215	78·29	515 916	6 590	4·33
32 miasta mniejsze	328 848	448·0	879 263	1 960	2·67
Razem woj. lubelskie	448 063	526·29	1 395 179	2 651	3·11
Poznań	237 000	175·0	1 421 680	8 124	6·00
118 miast mniejszych	597 182	1 080·3	1 880 247	1 741	3·14
Razem woj. poznańskie	834 182	1 255·3	3 301 927	2 630	3·96
Równe	75 000	37·6	291 800	5 899	2·96
18 miast mniejszych	322 875	468·47	682 193	1 460	2·11
Razem woj. wołyńskie	397 875	506·07	903 993	1 786	2·27
Kielce	48 000	61·2	96 285	1 573	2·00
Częstochowa	116 000	168·0	1 312 290	7 811	11·31
Sosnowiec	103 431	112·0	826 590	7 310	7·99
Radom	72 600	64·4	286 077	4 427	3·92
35 miast mniejszych	402 433	803·7	1 402 457	1 745	3·48
Raz. m woj. kieleckie	742 464	1 209·3	3 922 699	3 243	5·28
Wilno	204 070	373·0	553 262	1 483	2·71
14 miast mniejszych	70 950	217·0	1 543 227	7 112	2·18
Razem woj. wileńskie	274 950	590·0	707 589	2 782	2·57
Brześć	48 000	84·0	29 650	353	0·62
16 miast mniejszych	120 894	253·5	251 829	909	2·08
Razem woj. poleskie	168 894	337·5	281 479	834	1·66
Woj. nowogródzkie (9 miast)	110 482	222·0	343 077	1 532	3·11
Sta isławów	70 000	85·0	366 478	4 311	5·23
29 miast mniejszych	256 591	402·15	520 080	1 293	2·03
Razem woj. stanisławow.	326 591	487·15	886 518	1 820	2·71
Tarnopol	44 000	251·0	227 480	906	5·17
16 miast mniejszych	220 430	430·57	626 757	1 455	2·84
Razem woj. tarnopolskie	264 430	681·57	854 237	1 252	3·23
Toruń	52 000	38·60	133 676	3 463	2·57
Grudziądz	65 154	37·72	87 498	2 320	1·34
16 miast mniejszych	174 150	325·90	937 036	2 875	5·38
Razem woj. pomorskie	291 304	502·22	1 158 280	2 880	3·98
Kraków	210 300	199·6	1 835 500	9 195	8·74
39 miast mniejszych	301 180	648·72	1 222 170	1 880	4·05
Razem woj. krakowskie	511 180	848·38	3 057 670	3 604	5·98
Lwów	250 000	144·0	2 897 993	20 124	11·59
101 miast mniejszych	536 720	947·02	1 629 814	1 720	3·03
Razem woj. lwowskie	786 720	1 091·02	4 527 80	4 150	5·76
Warszawa	1 170 500	437·0	7 759 000	17 755	6·62
59 miast mniejszych	494 980	1 094·64	1 399 380	1 278	2·83
Razem woj. warszawsk.	1 665 480	1 531·64	9 158 380	5 880	5·49
Ogółem w Państwie (oprócz Śląska)	8 319 668	1 710·93	35 055 079	2 993	4·21

Zestawienie powyższe daje możność stwierdzenia szeregu ciekawych faktów. Okazuje się, że w okresie rocznym 1929/30 wszystkie miasta Polski, z wyjątkiem autonomicznego Śląska, wydały na cele drogowe zł 35 miljn., co przy długości ulic i dróg, równej 11·7 tys. km, czyni niespełna zł 3 tys. na 1 km, a w stosunku do zaludnienia miast — zł 4·2 na mieszkańca. Rzecz oczywista, że, płacąc rocznie taką sumę na cele drogowe, obywatel miejski nie może stawiać większych wymagań co do stanu ulic. Ta norma średnia ulega przytem wahaniom b. znacznym, bo od zł 11·6 i zł 11·3 (Lwów i Częstochowa) do zł 1·3 i nawet zł 0·6 (Grudziądz i Brześć).

Jest rzeczą ciekawą, że wydatki na drogi bite — przy całym ich zaniedbaniu u nas — są jednak wyższe na jednostkę ludności niż wydatki na ulice miejskie. W tym samym 1930 r. stanowiły one zł 116 miljn., co przy 22 miljn. ludności miejskiej czyni zł 5·5 na głowę, wobec zł 4·2 na głowę ludności miejskiej. Również charakterystyczny jest fakt, że mieszkaniec miast posiada 1½ razy mniejszą ilość dróg urządzonych niż mieszkaniec wsi: 11·7 tys. km ulic daje przy 8·3 miljn. mieszkańców miast — 1·4 km na każdy tysiąc mieszkańców, 44 tys. km zaś dróg bitych przy 22 miljn. wieśniaków — daje 2 km na tysiąc mieszkańców.

Główną zatem przyczyną nie zadowalającego stanu dróg w miastach jest, podobnie jak na wsi, brak środków finansowych, wyznaczonych na ten cel wagi pierwszorzędnej. Obok tego jednak wpływa na taki stan wadliwa czę to organizacja gospodarki drogowej. Prof. Nestorowicz wskazuje na następujące czynniki, których uwzględnienie jest niezbędne dla osiągnięcia dodatnich wyników w gospodarce drogowej miast:

1. — Fachowe kierownictwo gospodarki drogowej: budowa dróg miejskich jest w obecnych warunkach rzeczą tak skomplikowaną i tak kosztowną, że bez złożenia jej w ręce fachowe, szkoda poprostu wyznaczenia jakichkolwiek kredytów na cele drogowe.

2. — Projekt techniczny budownictwa dróg w miastach: przystąpienie do budowy ulic poprzedzone być powinno złożeniem planu ogólnego gospodarki drogowej na dłuższy okres czasu (15 — 20 lat), aby uniknąć potrzeby zmiany go w przyszłości; w planie tym uwzględnione być muszą momenty następujące:

a) wybór właściwej szerokości jezdni i chodników, które muszą być dostosowane do intensywności ruchu nie tylko obecnego, ale i oczekiwanego;

b) rozplanowanie placów miejskich z uwzględnieniem potrzeb komunikacyjnych, estetycznych i higienicznych;

c) ustalenie rodzaju nawierzchni jezdni z uwzględnieniem wymagań natury technicznej, ekonomicznej i higienicznej, opartych o ścisłą statystykę ruchu i dokładne obliczenie kosztów;

d) opracowanie programu kolejności budowy ulic, przystosowanego do indywidualnych potrzeb każdego miasta i do jego środków finansowych;

e) uwzględnienie kosztów systematycznego utrzymania ulic i placów miejskich

3. — Program finansowy gospodarki drogowej: w ścisłym związku z projektem technicznym musi pozostawać projekt finansowania gospodarki drogowej (również na 15 — 20 lat), który powinna wypracować specjalnie do tego powołana komisja finansowo-techniczna, złożona z przedstawicieli zarządu miasta oraz fachowego kierownika gospodarki drogowej i rozporządzająca wszystkimi danymi zarówno co do potrzeb komunikacyjnych miasta, jak i o do źródeł dochodów na ten cel.

4. — Skoordynowanie planu budownictwa drogowego w miastach z potrzebami innych działów gospodarki miejskiej oraz z wymaganiami komunikacji tranzytowej. Chodzi tu, z jednej strony, o zapobieżenie rujnowaniu dopiero co założonej jezdni czy chodnika dla dodatkowego przeprowa-

dzenia kabli, rur gazowych, wodociągowych i t. p., z drugiej zaś o uwzględnienie coraz bardziej wzrastającego ruchu tranzytowego przez główne arterie uliczne w miarę wzmagania się automobilizmu.

J. G.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

PRACA PORTU GDYŃSKIEGO W PAŹDZIERNIKU 1932 R.) — O ile po depresji, która panowała w porcie gdyńskim w zimie i na wiosnę r. b., okres miesięcy letnich nazwaliśmy okresem stabilizacji obrotów, po ich częściowej poprawie w kwietniu i maju — o tyle październik rozpoczął okres wyraźnego polepszenia, czego wyrazem jest różniczkowanie obrotów oraz wzrost liczb absolutnych. Ogólna liczba tonn przeładowanych w październiku — 512 364, jest najwyższa w r. b., jest przytem niewiele co mniejsza od rekordu dotychczasowego — 548 777, który — podkreślimy — przypadł w r. ub. również na październik. W r. ub. jednak po tym najwyższym momencie napięcia rozpoczął się kryzys i spadek obrotów. Znosi się na to, że w tym roku objaw ten nie nastąpił.

Ruch statków w październiku dał rekordy — zarówno pod względem ilości statków, jak też ich tonnażu. Zawinęło mianowicie 377 statków (we wrześniu 328) o pojemności 279 958 (247 626) nrt, wyszło zaś 378 (323) statków o pojemności 274 196 (244 423) nrt. W związku z tem wzrosła także średnia ilość statków, przebywających równocześnie w porcie — z 32 na 35. Zmniejszył się natomiast średni postój statków w porcie — z 67,4 do 65,8 godzin, oraz średni tonnaż statku — z 755,8 do 734 nrt. W kolejności bander zmiany są minimalne: na pierwszym miejscu jest wciąż Szwecja, na drugim — Polska, na piątym — Norwegja. Danja i Niemcy znowu zamieniły się miejscami: bandera niemiecka jest trzecia, duńska — czwarta.

Obrót towarowy, który, jak podano wyżej, wyniósł w październiku 542 364 t, po stronie obrotów zamorskich dał liczbę 539 884 t; reszta przypada na ruch przybrzeżny i obrót z wnętrzem kraju. We wrześniu odnośne liczby wynosiły: 478 705 i 476 785 t. Wzrósł zarówno import — z 45 357 do 51 947 t, jak i eksport — z 431 428 do 487 936 t. Bliższe dane zawierają tabele następujące (w tonnach):

Przywóz	Wywóz
Owoce świeże 1 166	Ryż wyluszczoney . . . . . 38 i
Owoce suszone 160	Mąka ryżowa 360
Kawa, kakao, herbata 1 184	Ziemniaki 1 242
Tytoń 85	Cukier 1 864
Śledzie 404	Bekony 3 194
Fosforyty 6 233	Wędliny 445
Skóry 1 160	Jaja 1 528
Garbniki 479	Makuchy 1 619
Nasiona oleiste 5 206	Drzewo 24 815
Kauczuk 407	Węgiel eksportowy 418 306
Rudy żelazne 7 050	Węgiel bunkrowy 15 522
Piryty 4 557	Koks 2 735
Żelasto (złom) 18 372	Nawozy azotowe 9 334
Celuloza 275	Szyny kolejowe 1 526
Papier 407	Cynk 558
Bawełna 1 916	Celuloza 1 944
Juta 673	Papier 86
Wełna 805	Tkaniny 147
Różne 1 408	Różne 2 326
Razem: 51 947	Razem: 487 936

W przywozie należy przedewszystkiem podkreślić zjawisko ciekawe: dalszy — i to wyraźny — wzrost obrotu surowcami przemysłu ciężkiego — hutniczego i chemicznego, a więc: rudami, fosforytami i piryty. Łączna suma importu tych artykułów wyniosła w październiku 17 840 t (w tem: rudy 7 050 t, fosforyty 6 233 t i piryty 4 557 t) — wobec 8 535 t we wrześniu (1 630 t rud, 105 t fosforytów i 6 800 t pirytów). Dodać należy, że w listopadzie i grudniu oczekiwane są dalsze transporty tych surowców. Nadchodzą one nie z racji wzrostu produkcji żelaza czy superfosfatów, lecz z powodu wyczerpania się zapasów surowców na fabrykach. To samo da się powiedzieć o złomie, gdzie w październiku notujemy rekordową dla r. b.

liczbę 18 372 t i gdzie mamy w dalszym ciągu zapowiedzi zwiększenia obrotów. Import towarowy natomiast ustał całkowicie — co stanowi objaw sezonowy. Olejarnia Gdyńska sprowadziła w październiku poważne ilości nasion olejnych: ziaren palmowych z Afryki Zachodniej i siemienia lnianego z Ameryki Południowej. Ogólny import wyniósł w tym miesiącu 5 206 t. Odtąd transporty surowców dla Olejarni będą nadchodziły regularnie — w ilościach ok. 3 ÷ 4 000 t miesięcznie. Nadszedł również z Afryki Zachodniej znaczny transport kakao w ziarnkach, dzięki czemu pozycja towarów kolonialnych: kawy, kakao i herbaty — dała liczbę poważną 1 184 t. Rozpoczął się po przerwie letniej przywóz owoców świeżych (1 166 t), który jednak właściwy swój rozwój osiągnie dopiero w następnych miesiącach. Owoce suszone zaczną nadchodzić w większych ilościach dopiero w listopadzie i grudniu. Zwiększyły się i zwiększają się stale transporty skór surowych, które w miesiącu sprawozdawczym wyniosły 1 160 t. Regularnie idą również transporty garbników (79 t) oraz gumy surowej (407 t). Przywóz bawełny wykazał 1 916 t. Już jednak w listopadzie, a tem bardziej w następnych miesiącach należy spodziewać się znacznego wzrostu tych obrotów — a to jeszcze z tego względu, że w listopadzie zaczną nadchodzić większe partie bawełny dla Czechosłowacji. Rosną też transporty wełny (805 t), gdzie jest w szczególności do zanotowania fakt ustanowienia linii regularnej bezpośrednio z Australją, która, jak wiadomo, jest jednym z głównych na świecie dostawców wełny. Regularnie idą również transporty juty (673 t).

O znacznym wzroście liczb wywozu zdecydował, oczywiście, węgiel: łącznie z bunkrem przeładowano go w październiku 433 828 t wobec 383 700 t we wrześniu. Wzrosły jednak także niektóre inne pozycje, a przedewszystkiem drzewo, gdzie w październiku notujemy liczbę rekordową — 24 815 t. Od początku roku wysłano przez Gdynię 61 654 t. Tegoroczne zwiększone transporty drzewa pozwolą na wyrobienie się pewnej ilości przeładowców i robotników gdyńskich, tak że czasami, po projektowanym rozbudowaniu szczypluchych dźwiarów drzewnych, eksport drzewa przez Gdynię pozostanie jako stała poważna pozycja w obrotach portu gdyńskiego, co pozwoli choć w części zrównoważyć dotychczasowe monopolistyczne stanowisko Gdańska w tej dziedzinie. Poza węglem i drzewem wzrósł także eksport koksu (2 735 t wobec 895 t) oraz nawozów azotowych z Mościc (9 334 t wobec 6 906 t). Sole potasowe w dalszym ciągu eksportowane są wyłącznie przez Gdańsk. Wyszedł jeden statek z szynami kolejowymi (1 526 t). Cynku wysłano niewiele — 558 t. Coraz większe transporty celulozy ze Słowaczyny idą do Ameryki Północnej przez Gdynię (1 944 t wobec 1 341 t). Cukru wysłano zaledwie 1 864 t, co zresztą jest naturalne ze względu na sezon. Cukry z nowej kampanji nadchodzą już do magazynów portowych, wysyłek jednak dotąd nie uskuteczniają. Jesienny sezon ziemniaczany nie udał się zupełnie: wysłano w październiku zaledwie 1 242 t, poczem eksport ten ustał. W eksporcie bekony i wędliny nastąpił po ważny spadek, spowodowany decyzją rządu angielskiego wprowadzenia kontyngentów importowych oraz wynikiem stąd zamieszaniem na rynku; ilość październikowa wyniosła: 3 194 t bekony i 445 t wędlin. Eksport jaj, po zastoju niemal całkowitym na początku roku, jest od paru miesięcy szczególnie intensywny, wynosząc w październiku 1 528 t (we wrześniu 1 783 t), oraz stanowiąc w okresie 10 miesięcy r. b. 6 031 t, a więc więcej niż w całym r. ub. Olejarnia rozpoczęła regularny wywóz makuchów (1 619 t wobec 880 t).

Obrót przybrzeżny, t. j. ściślej mówiąc, morski obrót towarowy Gdyni z Gdańskiem, jest pod znakiem zastoju zimowego. Wyniósł on w październiku 1 395 t, w tem 152 t w przywozie z Gdańska i 1 243 t w wywozie do Gdańska.

Obrót drogą wodną z wnętrzem kraju jeszcze bardziej cierpi z racji sezonowych trudności nawigacyjnych. Wyniósł ten obrót w październiku zaledwie 1 086 t: 464 t w przywozie z Wisły i 622 t w wywozie na Wisłę.

Ruch pasażerów dla tych samych powodów jest minimalny: przyjechało 324 osób, wyjechało 558 osób, przyczem

¹⁾ Dane za wrzesień — p. zesz. 43/1932, str. 1270.

nieomal wyłącznie jest to ruch pasażerski do Ameryki i zpowrotem.

RYNEK FRACHTOWY. — Obróty na poszczególnych rynkach w ub. tygodniu zapewne nie były mniejsze od obrotów w poprzednich tygodniach. Zafrachtowanie 30 statków na La Platy należy nawet uważać, uwzględniając waha. ia walut i cen zbożowych, jako objaw bardzo pomyślny. Australia zafrachtowała szereg statków pod zboże, w mniejszej części z przeznaczeniem do Europy, gros zaś na Wschód. Eksport rumuńskiej kukurydzy i w tym tygodniu zatrudnił szereg statków na Dunaju względnie przez porty Const nza/Varna/Burgas.

Obróty na rynku La Platy, które w przeciągu tygodnia objęły ok. 195 tys. t, skoncentrowały się w głównej mierze na ładunki listopadowe, w mniejszej części zaś na ładunki grudniowe i to z portów górnego biegu rzeki. Dotychczas dysponowano tonnażem na grudzień i styczeń na ilości, nie przekraczające 50—55 tys. t D. W., natomiast na luty określa się tonnaż na ok. 125 tys. t.

Obróty z Montrealem skoncentrowały się w pełnych ładunkach, które skierowano na ok. 12 statkach na Kontynent wzgl. do portów angielskich. Stawki frachtowe nie zmieniły się, po-

nieważ dysponowano wielką ilością tonnażu. Do Antwerpii i Rotterdamu płacono 5½ cent. za 100 lbs. Głównym czynnikiem w obrotach ub. tygodnia była na Wschodzie znowu Australia, która mniej więcej 12 statków w wielkości 6000—8000 t zafrachtowała do m. Śródziemnego, Anglii, Kontynentu, częściowo na Wschód.

Trudna sytuacja w żegludze i handlu morskim odbija się w dalszym ciągu silnie na obrotach najważniejszych portów północno-europejskich. Eksport węgla do Skandynawji utrzymuje się na poziomie poprzednich miesięcy. Do Sztokholmu notowano za statki ok. 3000 ton D. W. sh 4/3 ÷ 4/6.

Na skutek zamknięcia niektórych portów z Zatoce Botnickiej daje się zauważyć większy ruch w drzewie z portów niskiego Bałtyku. Oczekiwane są prompt statki po nieco wyższych stawkach. W eksporcie z Gdyni i Gdańska zauważyć można znaczne ożywienie, głównie do Anglii. Do Holandji w dalszym ciągu idą szyny i podkłady kolejowe. Awizowane są większe sprzedaże kopalniaków do Belgii.

Eksport drzewa i węgla do Francji jest w dalszym ciągu utrzymywany na podstawie udzielonych kontyngentów, t. zn. w ilościach takich, jak w poprzednich miesiącach. Ostatnio załadowano duży statek węglem do Włoch (ok. 10000 t).

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Ulgi celne — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. oln. z dn. 20/X 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 101, poz. 855).

Przyznanie Pierwszej Wystawie Muzycznej w Warszawie (od dn. 19/XI do 11/XII 1932 r.) ulg w sprawie ochrony wynalazków, wzorów i znaków towarowych — rozp. Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 14/XI 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 101, poz. 856).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

28 listopada:

— „**T-wo Sosnowieckich Fabryk Rur i Żelaza**”, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki w W-wie, Moniuszki 10.

29 listopada:

— „**Księgarnia i Drukarnia Katolicka**”, S. A. — o g. 16½ w lok. S-ki w Katowicach, Marszałka Piłsudskiego 58.

30 listopada:

— „**Goeszowska Fabryka Portland - Cementu**”, S. A. — o g. 10 w lok. S. A. Fabr. Portland - Cementu „Szczakowa” w Bielsku, Krasińskiego 32.

5 grudnia:

— „**Przemysł Włókienniczy Michał Glaser w Łodzi**”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Łodzi, Zielona 5.

— „**T-wo Budowy i Eksploatacji Kolei Dojazdowych w Polsce**”, S. A. — o g. 17 w W-wie, Zielna 45.

10 grudnia:

— „**Zakłady Przemysłowe „Witulín**”, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w Dołach Biskupich.

— „**Kolej Lokalna Drohobycz - Truskawiec**”, S. A. — o g. 10 we Lwowie (w Dyr. Okr. Kolei Państw., IV p., pok. 453).

— „**Polska Fabryka Wodomierzy i Gazomierzy, dawniej „Gazomierz**”, S. A. w Toruniu — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Piękna 21, m. 8.

— „**Radomska Rolna S. A.**” — o g. 16 w lok. S-ki w Radomiu, Marszałka Focha 2.

12 grudnia:

— „**Polski Syndykat Ogrodniczy**”, S. A. w likwid. — o g. 18 w lok. Warsz. T-wa Ogrodniczego w W-wie, Baga-tela 3.

— „**Zakłady Przemysłu Drzewnego i Chemiczno-Drzewnego „Karpina**”, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki we Lwowie, pl. Smolki 4.

14 grudnia:

— „**Sukcesorowie Lebrechta Müllera**”, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w Rudzie Pabjanickiej.

— „**Angielsko-Polski Przemysł Gumowy „Gentleman**”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Łodzi, Boł. Limanowskiego 156.

— „**Kolej Lokalna Łupków — Cisna**”, S. A. — o g. 9 we Lwowie (Dyr. Okr. Kolei Państw., IV p., pok. 453).

15 grudnia:

— „**Ziemski Bank Kredytowy**”, S. A. — o g. 11 w lok. Banku we Lwowie, 3-go Maja 5.

— „**T-wo Budowy i Eksploatacji Teatrów**”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Słowackiego 2.

— „**S. A. Warszawskiej Odlewni Żelaza i Fabryki Maszyn „Metallum**”, — o g. 18 w W-wie, Kolejowa 37/39.

— „**Lubońska Fabryka Drożdży dawniej „G. Sinner” w Luboniu, pow. Poznań**”, S. A. — o g. 17½ w lok. B-ku Kwilecki, Potocki i S-ka w Poznaniu, al. Marcinkowskiego 11.

— „**T-wo Manufaktury Drezdeńskich Tiuli, Koronek i Firanek w Warszawie**”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Ś-to Jerska 10.

16 grudnia:

— „**Cukrownia i Rafinerja „Leśmierz**”, S. A. — o g. 15½ w sali Giełdy w Łodzi, Piotrkowska 96.

— „**Lubań — Wronki**”, Przemysł Ziemniaczany w Luboniu, pow. Poznań, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Luboniu.

17 grudnia:

— „**Młyny i Tartaki Wągrowieckie**”, S. A. — o g. 17½ w lok. S-ki w Wągrowcu.

— „**Młyny i Zakłady Przemysłowo-Zbożowe**”, S. A. — o g. 14 w lok. S-ki w W-wie, Wolska 40.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

DŁUG POLSKI WOBEC STANÓW ZJEDNOCZONYCH

Problem długów wojennych państw europejskich wobec Ameryki, pozornie uregulowany przez zawarcie w latach 1923 — 1928 przez wszystkie państwa dłużnicze układów ze Stanami Zjednoczonymi, stanął dziś znowu przed światem z całą jaskrawością. Po jednorocznym paljatywie, jakim było t. zw. moratorium Hoovera, jeszcze silniej uwypukla się niewspółmierność ciężarów, nałożonych na państwa dłużnicze, z ich możliwościami płatniczymi, szczególnie w obecnym okresie gwałtownej depresji gospodarczej.

Wśród państw dłużniczych wobec Ameryki fguuje Polska z obecnym zadłużeniem w wysokości \$ 206 miljn. na piątym miejscu. Przed nią idą: Wielka Brytania z ogromną sumą długu \$ 4 400 miljn., Francja z sumą \$ 3 864 miljn., Włochy z sumą \$ 2 005 miljn. i Belgia z sumą \$ 400 miljn. Po Polsce idą: Czechosłowacja, Jugosławia, Rumunia, Finlandja, Litwa, Łotwa, Estonia, Węgry i Grecja.

Co się tyczy spłat rocznych, to stoimy pod względem ich wysokości na czwartym miejscu, bezpośrednio po Wielkiej Brytanji, Francji i Włoszech (aczkolwiek oczywiście nasze płatności w stosunku do dwóch pierwszych są wielokrotnie niższe). Belgja pomimo wyższego nominalu zadłużenia ma obecnie spłaty znacznie niższe od nas, a to z racji innego rozłożenia spłat amortyzacyjnych i tylko częściowego i znacznie niższego oprocentowania długu.

W dn. 15 grudnia r. b. W. Brytania ma do zapłacenia \$ 95'5 miljn. (spłata kapitału \$ 30 miljn. i odsetki \$ 65'5 miljn.), Francja — \$ 19'3 miljn. (tylko odsetki), Polska — \$ 4'4 miljn. (spłata kapitału \$ 1'3 miljn., odsetki \$ 3'1 miljn.), Włochy — \$ 1'2 miljn. (tylko odsetki), Belgja — \$ 2'1 miljn. (odsetki), Czechosłowacja — \$ 1'5 miljn., większość pozostałych państw winna zapłacić raty, nie przekraczające jednego miliona dolarów, przeważnie zaś po kilkadziesiąt tysięcy dolarów.

Z powyższych zestawień widzimy, że Polska w stosunku do wysokości swego zadłużenia jest bardziej obciążona spłatami od niektórych innych państw. Tłumaczy się to datą zawarcia układu konsolidacyjnego. Im później były zawierane układy w sprawie długu, tem dogodniejsze dla dłużnika warunki przewidywały. Jest to ciekawym świadectwem tego, iż z biegiem czasu świadomość o niemożności płacenia Ameryce przez dłużników europejskich zbyt wielkich sum przenikała za ocean już w latach, poprzedzających obecny kryzys. Tak naprzykład, jeden z później zawartych układów: włosko-amerykański — przewiduje początkowe oprocentowanie sum dłużnych podług stopy $\frac{1}{2}\%$ rocznie, powoli wzrastającej i dochodzącej do 2% rocznie po 55 latach. Również redukcje kapitału dłużnego przy konsolidacji w późniejszych układach były znacznie większe.

Polska była jednym z państw, które najwcześniej skonsolidowały swój dług wobec Stanów Zjedn. Nasz układ konsolidacyjny zawarliśmy w 1924 r., po W. Brytanji oraz Finlandji, Węgrzech, i Litwie (te 3 państwa zresztą miały kwoty długu b. nieznaczne). Warunki, przez nas uzyskane, były mniej więcej takie same jak w układzie angielsko-amerykańskim, t. j. należą do najcięższych. Tak np., oprocentowanie zostało ustalone w ciągu pierwszych lat na 3%, a następnie na 3 $\frac{1}{2}\%$. Tem się tłumaczą nasze stosunkowo wysokie spłaty roczne.

Czy mamy dlatego uważać, iż popełniono błąd, zawierając zbyt wcześniej ten układ? Naszem zdaniem, taki zarzut byłby nieusprawiedliwiony. Ówczesna sytuacja gospodarcza Polski, konieczność uzyskania dopływu kapitału zagranicznego do kraju,

wyczerpanego przez wojnę i inflację, nakazywały jak najprędzej otworzyć sobie dostęp do jedynej wówczas aktywnej rynku kapitałowego. A skonsolidowanie zadłużenia wojennego wobec Ameryki było tu warunkiem nieodzownym. Warunki, które przyjęliśmy, były wówczas warunkami poniekąd standardowymi, które Stany Zjednoczone miały zamiar stosować do wszystkich swych dłużników.

Układ polsko-amerykański liczył się zresztą z realnymi możliwościami, przynajmniej jeżeli o chodzi najbliższe lata po konsolidacji. Przewidziano t. zw. okres ulgowy, w ciągu którego Polska miała prawo (które oczywiście zostało wykorzystane) spłacania znacznie zredukowanych rat. Optymizm co do możliwości płatniczych w dalszych latach był może wówczas usprawiedliwiony.

Rzeczywistość zaprzeczyła jednak tym rachubom. Okres ulgowy kończył się z rokiem 1929. Rok 1930, który miał być w rozumieniu twórców układu początkiem ustabilizowania się pomyślnej sytuacji gospodarczej i związanej z tem pełnej zdolności płatniczej państw dłużniczych — przyniósł światu przesilenie gospodarcze, które powoli stawało się coraz bardziej przewlekłym. Typowa dla Ameryki powojennej, a przedkryzysowej wiara w ciągły, nieprzerwany postęp ekonomiczny i wzrost obrotów gospodarczych na świecie — leży niewątpliwie u podstaw koncepcji, na której oparte są warunki spłaty długów wobec Stanów Zjedn. Fakt ten niewątpliwie będzie jednym z najpoważniejszych argumentów przy rewizji tych układów — tak dla Polski, jak i dla szeregu innych państw.

Wyrazem tego optymizmu amerykańskiego było również poniekąd moratorium Hoovera, zaproponowane na przeciąg jednego roku. Rzeczywistość zawiódła nadzieje na tak szybką poprawę sytuacji.

W obecnej chwili po wyborach nowego Prezydenta Stanów Zjednoczonych sprawa długów została postawiona przez państwa europejskie na porządku dziennym. W. Brytania, Francja i Belgja wystąpiły do Rządu Stanów Zjedn. z notami, proponując rozpoczęcie rozmów na temat całokształtu zagadnienia długów wojennych (czytaj — skreślenia) i prosząc o zawieszenie raty grudniowej. Noty, aczkolwiek składane oddzielnie i inaczej motywowane, w gruncie rzeczy awierają jeden zasadniczy wspólny argument: skreślenie w Lozannie przez te państwa, celem przywrócenia naruszonej równowagi gospodarczej świata, reparacji niemieckich; ofiara, poniesiona w interesie wszystkich narodów, a w bardzo dużej mierze również w interesie Stanów Zjednoczonych. Tem samem zagadnienie długów zostało w pewnym stopniu postawione na płaszczyźnie słuszności.

W ostatnich dniach nastąpiła również demarche Rządu Polskiego. Ambasador Rzplitej Polskiej w Waszyngtonie wystąpił z propozycją rozpoczęcia rozmów na temat rewizji układu z dn. 14/XI 1924 r. oraz wskazał na konieczność, z uwagi na obecną sytuację gospodarczą, odroczenia płatności, przypadającej 15/XII r. b. (chodzi o płatność z tytułu odsetek, ponieważ rata kapitału została już uprzednio odroczone na podstawie umowy).

Niewątpliwie zasadniczym argumentem Polski, obok motywów ekonomicznych — zarówno związanych z obecną konjunkturą, jak i natury zasadniczej (dług wojenny reprezentuje kapitał skonsumowany, jest odpowiednikiem poniesionych strat i nie odpowiadają mu w majątku narodowym żadne aktywa — inwestycje) — będzie wskazana na wstępie niewspółmierność wa-

runków naszego układu i z rzeczywistością gospodarczą i z warunkami, przyznaniem innym państwom.

Wobec jednak postawienia przez państwa zachodnio-europejskie sprawy również na płaszczyźnie należnego im ekwiwalentu wzajemny za poniesione dla dobra ogólnego ofiary, zobaczmy jaka jest nasza pozycja na tej płaszczyźnie?

Zdawałoby się pozornie, że nie jest ona zbyt mocna. W Lozannie zrzekliśmy się sumy stosunkowo bardzo nieznacznej, otrzymywanej z tytułu reparacji niemieckich. Roszczenia, z których zrezygnowaliśmy poprzednio w Hadze, miały pewien równoważnik w roszczeniach wzajemnych ze strony niemieckiej. To wszystko jednak ma tylko uboczne znaczenie. Zasadniczym faktem jest to, że Polska od początku znajdowała się w tem położeniu, w jakim Francja, Włochy i Belgia, a po części i W. Brytania znalazły się po zrzeczeniu się w Lozannie reparacji niemieckich, a nieuzyskaniu skreślenia długów wojennych. Polska, pomimo doznanych szkód wojennych i zniszczeń, reparacji nie otrzymała, musiała więc, nie otrzymując od początku żadnego równoważnika, dźwigać ciężar długów,

powstałych wskutek konieczności wyżywienia ludności, odbudowy kraju oraz prowadzenia wojny, w której broniła nie tylko swego terytorjum, ale i całego kulturalnego Zachodu. To więc, iż ofiara nasza w Lozannie na rzecz odbudowy gospodarczej Europy była liczbowo tak nieznaczna, nie przemawia przeciwko nam. Była to konsekwencja tego, iż ofiary ponieśliśmy siłą faktu już wcześniej.

Jeżeli do tych argumentów dodamy atut, którym jest niewątpliwie fakt, iż Polska w obecnym kryzysie wykazała należytą odporność, utrzymała swą równowagę pod względem gospodarczym, a w szczególności walutowym oraz wykazała wolę i zdolność wywiązywania się ze swych zobowiązań — to musimy dojść do przekonania, że w dyskusji z naszym wierzycielem z za oceanu nie zabraknie nam również argumentów natury moralnej, tak ważkich nieraz nawet w sprawach finansowych, szczególnie gdy idą w parze z argumentami ściśle rzeczowymi.

W. Mohl

SPRAWY BUDŻETOWE

PRELIMINARZ DŁUGÓW PAŃSTWOWYCH. — Obsługa długów nie stanowi w Polsce takiego ciężaru jak w innych państwach — wobec stosunkowo małego zadłużenia Państwa, ale waga tej pozycji wzrasta w miarę tego, jak pod wpływem depresji gospodarczej i spadających w związku z tem dochodów państwowych budżet kurczy się, a pozycja obsługi długów pozostaje sztywna. Gdy więc przy stosunkowo nie tak wielkiej zmianie sumy długów ich obsługa w roku 1930/31 stanowiła 9½% ogółu wydatków, to według preliminarza na rok 1933/34 ma wynieść blisko 14%; co prawda, suma obsługi ulegnie prawdopodobnie dzięki odroczeniom niektórych płatności — na wzór moratorium Hooverowskiego — pewnej obniżce przy wykonaniu budżetu, ale tak samo dość prawdopodobna jest redukcja ogólnej sumy wydatków w stosunku do dziś projektowanej w preliminarzu.

Stan zadłużenia Państwa na początku r. b. wynosił zł 5.028 miljn. Tylko 9% tej sumy stanowią długi wewnętrzne, a ogromną większość 91% — długi zagraniczne.

Dług wewnętrzny Państwa stanowią przedewszystkiem pożyczki obligacyjne, emitowane w okresie od 1924 r. w walucie już pełnowartościowej (obecnej lub polskiej złotej), przeważnie na cele inwestycyjne. Stanowią one normalny typ długoterminowego zadłużenia Państwa i wynoszą 2/3 ogólnej sumy długu, mianowicie zł 1790 miljn. (w tem zł 0.4 miljn. niespłaconej pozostałości 2 letniej pożyczki dolarowej z 1924 r. serii I). Oprocentowane są one na 3÷5%, z wyjątkiem jednej — kolejowej z 1924 r. — oprocentowanej na 10%, przyczem wszystkie — prócz tejże kolejowej — są premjowe. Drugą grupę stanowią pożyczki z okresu powstawania Państwa oraz okresu inflacji, emitowane w walutach państw zaborczych, markach polskich względnie walucie mieszanej (złotowo-markowej), jak również przejęte przez Państwo długi b. Austrii i b. Galicji. Ogromna ich większość została skonwertowana (zwaloryzowana); pozostałości z pożyczek państwowych 1918÷1920 nieskonwertowane wynosiły na początku r. b. zaledwie zł 92 miljn., pożyczki zaś konwersyjne (narastające w miarę postępowania konwersji) stanowiły zł 228.5 miljn. Odrębny rodzaj długu stanowi 5% państw. renta ziemska, wypuszczona na cele finansowania reformy rolnej (zł 21.8 miljn.). Poza tem do długu wewnętrznego należą też różnego rodzaju boni i bilety skarbowe; stanowią one drobną pozostałość (zł 0.1 miljn.) nieprzedstawionych do wykupu bonów z okresu inflacji i przejścia do waluty złotej. Gotówkowy dług wewnętrzny Państwa stanowi bezprocentowy kredyt Skarbu w Banku Polskim, który na początku r. b. wynosił zł 20 miljn. (obecnie zł 90 miljn.).

W długach zagranicznych normalne pożyczki emisyjne, zaciągane już przez Państwo Polskie drogą wypuszczenia obligacji na zagranicznych rynkach kapitałowych, stanowią niewielką jeszcze część ogólnego zadłużenia Polski wobec zagranicy. Były one emitowane w okresie 1920—1927, oprocentowane są na 6÷8% (kurs emisyjny 92÷100%), umarzone są (z możliwością przyspieszenia co do niektórych) w ciągu 20÷25 lat (a więc najpóźniej do 1950 r.), przyczem jedna podlega jednorazowemu wykupowi w 1940 r., zabezpieczone są (z wyjątkiem pożyczki

dolarowej z 1920 r.) majątkiem lub dochodami szczegółowo wskazanych obiektów państwowych. Łącznie stanowią one sumę zł 1079.8 miljn., czyli ok. 2/9 ogólnej sumy zadłużenia zagranicznego.

Najważniejszą pozycję tego zadłużenia stanowią długi wobec rządów państw, zaciągane w okresie wojennym i pierwszych latach po wojnie; miały one charakter przeważnie towarowy — na zakup w danym kraju materiałów wojskowych, artykułów aprowizacyjnych, maszyn i surowców i t. p.; tu należą t. zw. długi reliefowe. Kredyty tej grupy były nisko oprocentowane na krótkie terminy i bez specjalnych zabezpieczeń. W 1924 r. rozpoczęła się ich konsolidacja; pierwszy układ konsolidacyjny — z listopada 1924 r. — nastąpił ze Stanami Zjedn. (na sumę \$ 178 560 tys.), drugi — z grudnia 1924 r. — dotyczył długów reliefowych, zaciągniętych wobec Danii, Francji, Holandji, Norwegii, Szwajcarii, Szwecji, W. Brytanji, trzeci układ — również z grudnia 1924 r. — został zawarty z W. Brytanią, czwarty — po pewnej przerwie, bo w 1926 r. — z Włochami co do długu wojennego; ostatni etap konsolidacji długów wobec rządów stanowi zawarta w 1930 r. umowa o konsolidacji długów wojennych wobec Francji oraz umowa o konsolidacji długu z tytułu kosztów plebiscytu na Górnym Śląsku. Długi skonsolidowane są oprocentowane na 3÷5%, płatne są w ratach kwartalnych, półrocznych lub rocznych do 1940 r., 1970 r., 1984 r. i 1992 r. (dług wojenny wobec Włoch spłacony w 1930 r., dług odzieżowy wobec Holandji — w 1932 r.). Do grupy długów wobec rządów należą długi wobec Czechosłowacji i Austrii (płatne jednorazowo w 1941 r. względnie 1935 r.), powstałe wskutek nabycia przez Polskę w drodze cesji na jej rzecz przez wspomniane kraje pakietów rent koronowych austriackich i węgierskich, w związku z likwidowaniem przez Polskę swego zadłużenia z tytułu tych rent.

Odrębną kategorię długów zagranicznych Państwa Polskiego stanowią długi polikwidacyjne, do których należą — w swej genezie — i wspomniane wyżej długi wobec Czechosłowacji i Austrii. Długi polikwidacyjne reprezentują udział Polski w długu z tytułu złotych rent austriackich i węgierskich, ustalony na zasadzie traktatów pokojowych oraz układów z przedstawicielami posiadaczy tych tytułów przy współdziałaniu Komisji Odszkodowań w Paryżu; obsługa długu (nawet odsetki) odbywa się na rzecz tych posiadaczy do rąk t. zw. „Kasy Wspólnej” w Paryżu.

Z długów wobec firm i instytucji prywatnych większość została ostatecznie spłacona w latach 1925—1929, a pozostaje tylko pożyczka zapłaconą wobec Szwecji (Spółki Akcyjnej dla Eksploatacji Państw. Monopolu Zapalczanego w Polsce).

Stan długów Państwa na dz. 1/1 1932 r. przedstawia następujące zestawienie (w miljn. zł):

Długi wewnętrzne

Pożyczki obligacyjne:	
5% konwersyjna 1924	208.9
5% „ „ kolejowa 1926	19.6
10% kolejowa 1926	33.8
4% premjowa 1931 (serja III)	61.0
4% „ „ inwestycyjna 1928	33.8

3% premjowa budowlana 1930	50'0
5% renta ziemiska	21'8
pozostałości pożyczek, podlegających spłacie (pożyczki 1918—1920 i serja I poz. dol. 1924)	9'6
Razem:	438'5
Bony i bilety skarbowe	0'1
Długi gotówkowe	20'0
Ogółem:	458'6
Długi zagraniczne	
Pożyczki emisyjne:	
6% dolarowa 1920	174'5
7% włoska 1924	143'6
8% amerykańska 1925	224'6
7% stabilizacyjna 1927	537'1
Razem:	1 079'8

Zadłużenie wobec rządów państw:	
Austria	0'4
Czechosłowacja	29'7
Dania	0'6
Francja	803'0
Holandja	6'8
Norwegja	28'2
Stany Zjedn. Am.	1 838'0
Szwajcaria	0'1
Szwecja	10'5
W. Brytania	141'9
Włochy	17'3
Razem:	2 876'7

Zadłużenie w instytucjach prywatnych:	
pożyczka zapażyczana szwedzka	288'5
Długi polikwidacyjne	324'8
Ogółem:	4 569'8

Całkowite zadłużenie: 5 028'5

Obsługa długów państwowych (bez wypłat z tytułu poręki), przewidziana na rok 1933/34 w części budżetu „Długi państwowe”, wynosi zł 329'3 miljn., w sumie tej jednak niema obsługi pożyczek kolejowych i części 8% pożyczki dolarowej z 1925 r., dokonywanej przez Polskie Koleje Państwowe, obsługi pożyczki włoskiej, prelininowanej w planie finansowo-gospodarczym Monopolu Tytoniowego, oraz obsługi renty ziemskiej, prelininowanej w planie Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej.

Obsługa ta przedstawia się następująco (w miljn. zł):

Długi wewnętrzne	
Pożyczki obligacyjne:	
5% konwersyjna 1924	20'7
4% premjowa inwestycyjna 1923	7'4
4% " dolarowa 1931	5'3
3% " budowlana 1930	3'9
przerachowanie wkładek oszczędnościowych w walutach pełnowart. w P. K. O.	3'5
zadłużenie w oblig. k. mun. w B. G. K.	12'1
pozostałości dawnych pożyczek	0'3
Razem:	53'2

Długi zagraniczne	
Pożyczki emisyjne:	
6% dolarowa 1920	10'5
8% " 1925	26'4
7% stabilizacyjna 1927	64'8
Zadłużenie wobec rządów państw:	
Stany Zjedn. (skonsolidowany)	75'9
W. Brytania (rel. fowy i wojenny)	18'2
Francja (dług z 1924 r. rel. fowy i wojenny)	22'8
Włochy (dług z 1924 r. za maorjał t. zw. Brücka)	0'7
Holandja (reliefowy)	5'8
Norwegja	3'7
Szwecja	1'0
Dania	0'1
Szwajcaria	0'02
Długi plebiscytowe:	
Francja	2'5
W. Brytania	0'7
Włochy	0'7
Zadłużenie w instyt. prywatnych:	
6% pożyczka zapażyczana	21'0
Długi polikwidacyjne (ustr.)	6'1
Odroczone długi (naskutek moratorium)	14'0
Razem:	275'0

W prelininarzu obsługi długów na 1933/34 r. zna duje się jeszcze prowizja i koszty w związku z obsługą długów zagranicznych w sumie zł 0'9 miljn. Poza tem oddzielny rozdział stanowią wypłaty z tytułu udzielonej poręki państwowej, a mianowicie z tytułu poręki za Elektryczne Koleje Dojazdowe £ 53'9 tys., z tytułu odpowiedzialności za Związek Kooperatyw Warszawskich £ 10'4 tys., z tyt. gwarancji za Ordynację Zamorską zł 952 tys. i z tyt. gwarancji za m. Gdynię zł 6 mi jn. — razem zł 9'0 miljn.

W obsłudze długów wewnętrznych zł 18'0 miljn. ma stanowić spłata kapitału, a zł 35'3 miljn. spłata odsetek, w obsłudze długów zagranicznych (z części „Długi państwowe”) zł 102'7 mi jn. wyniesie spłata kapitału, a zł 172'4 miljn. — spłata odsetek.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 14 do 19 listopada 1932 r.

— Okres sprawozdawczy minął przy tendencji nieco słabszej dla walut, w nielicznych jednak tylko wypadkach dając większe odchylenia w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego. Bez zmiany pozostały kursy dolara, koron czeskosłowackich oraz lirów włoskich, obniżyły się zaś funty szterlingi, franki francuskie i szwajcarskie, belgi, floreny holenderskie, guldeny gdańskie oraz korony szwedzkie; od dłuższego czasu nienotowanymi koronami norweskimi obracano po kursie zł 150'50 za 100 koron.

Obroty dolarami gotówkowymi nie były w okresie sprawozdawczym zbyt wielkie; w obrotach prywatnych kurs ich ulegał nieznacznym tylko wahaniom, kończąc tydzień na poziomie zł 8'903 za $\text{\$}$ 1.

Wysokość dziennego zapotrzebowania walut wykazuje w okresie sprawozdawczym, a szczególnie w ostatnich jego dniach, dość znaczny wzrost.

		Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 19 XI
		w zł		
Dolary St. Zjedn.	$\text{\$}$ 1	8'918	8'916	—
" " " telegr.	$\text{\$}$ 1	8'923	8'92	8'923
Funty szterlingi	£ 1	29'79	29'23	29'34
				-29'30
Franki francuskie	100 fr.	34'98	34'95	34'95
Franki szwajcarskie	100 fr.	171'75	171'60	171'60
Belgi	100 blg.	123'80	123'65	123'69
Korony czeskosłowackie	100 kor.	26'41	26'40	26'40
Liry włoskie	100 lir.	45'70	45'70	45'70
Floreny holenderskie	100 fl.	358'30	358'15	—
Guldeny gdańskie	100 guld.	173'35	173'33	173'35
Korony szwedzkie	100 kor.	157'15	157'15	—
Korony norweskcie	100 kor.	150'50	150'50	—

W dziale papierów lokacyjnych państwowych panowała w okresie sprawozdawczym tendencja mocniejsza, przyczem większość notowanych papierów, szczególnie pożyczek premjowych, wykazuje w rezultacie tygodniowym dość znaczne zwyzki, a mianowicie: 3% Pożyczka Budowlana, 4% Pożyczka Dolarowa oraz 4% Pożyczka Inwestycyjna — serje po zł 1'25, 4% Pożyczka Inwestycyjna — sztuki zł 2'50, 5% Pożyczka Konwersyjna Kolejowa 3%, 6% Pożyczka Dolarowa 1%. Bez zmiany pozostał kurs 10% Pożyczki Kolejowej oraz listów zastawnych i obligacyj banków państwowych, nieco zaś niżej cenione były 5% Pożyczka Konwersyjna (o $\frac{1}{2}\%$) oraz 7% Pożyczka Stabilizacyjna (o $\frac{1}{4}\%$).

Zainteresowanie listami zastawnymi było nadal dość znaczne. Kursy, z wyjątkiem nielicznych tylko wypadków, nie wykazują poważniejszych różnic w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego; 8% L. Z. T-wa Kredytowego m. Łodzi zniżkowały o 2%, pozostałe zaś papiery tego działu mają odchylenia znacznie mniejsze. Z pośród listów zastawnych w walucie obcej notowano nadal jedynie 7% L. Z. T-wa Kredytowego Ziemińskiego w Warszawie 1928 po kursie o $\frac{1}{2}\%$ zniżonym.

Ożywienie w dziale obligacyj było znacznie mniejsze niż w okresie poprzednim; sporadyczne transakcje VI 6% Obligacjami Pożyczki Konwersyjnej m. Warszawy dokonywane były po kursie o $\frac{1}{4}\%$ niższym, takimiż zaś obligacjami VIII i IX-em po kursie niższym o $\frac{1}{4}\%$.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj-wyższy	Kurs naj-niższy	Kurs w dn. 19 XI	1932	Londyn ²⁾	Praga ¹⁾	New York ¹⁾	Amsterdam ¹⁾
3% Pożyczka Budowlana	zł w zł. 50	39.25	38.25	—	14/ XI	29.75	377.90 — 379.90	—	—
4% " Dolarowa	\$ 5	51.60	50.00	51.00	15/ "	"	"	11.20	—
4% " Inwestycyjna	zł w zł. 100	100.00	97.10	—	16/ "	29.62	377.40 — 379.40	—	—
4% " " serje	zł w zł. 100	105.25	105.25	—	17/ "	29.37	"	—	—
5% Pożyczka Konwersyjna	zł	43.00	41.00	41.00	18/ "	"	377.75 — 379.75	—	—
5% " Konwers. Kol.	zł	35.00	35.00	—	19/ "	"	377.90 — 379.90	—	—
6% " Dolarowa	\$	58.25	56.50	57.25					
7% " Stabilizacyjna ¹⁾	\$	56.50	55.13	55.13					
10% " Kolejowa	fr. w zł.	101.00	101.00	—					
7% L. Z. Państ. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83.25	83.25	83.25					
8% " " " " " "	zł w zł. 1927	94.00	94.00	94.00					
7% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83.25	83.25	83.25					
8% " " " " " "	zł w zł. 1924	94.00	94.00	94.00					
7% Obl. Kom. B-ku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83.25	83.25	83.25					
8% " " " " " "	zł w zł. 1924	94.00	94.00	94.00					
8% " Bud. " " " " "	zł w zł. 1927	93.00	93.00	93.00					
4% L. Z. T-wa Kred. Ziems.	zł	37.50	37.50	—					
7% L. Z. T-wa Kred. Ziems. w Warszawie 1928 r.	\$ w zł.	49.50	49.49	49.00					
4% L. Z. T-wa Kred. m. Warsz.	zł	44.75	44.50	—					
5% " " " " " "	zł	48.00	48.00	—					
8% " " " " " "	zł	58.10	56.50	57.25					
8% " " " " " Częstoch.	zł	52.50	52.00	52.00					
8% " " " " " Kalisza	zł	56.00	56.00	—					
8% " " " " " Łodzi	zł	53.75	53.50	—					
8% " " " " " Piotrkowa	zł	51.50	51.00	—					
10% " " " " " Radomia	zł	55.50	55.50	—					
10% " " " " " Siedlec	zł	52.50	52.25	—					
VI 6% Obl. Pożyczki Konwers. m. Warszawy 1926 r.	zł	33.75	33.75	—					
VIII i IX 6% Obl. Pożyczki Konwers. m. Warszawy 1926 r.	zł	30.75	30.75	—					

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH¹⁾

	31/X ÷ 5/XI	7 ÷ 12/XI	14 ÷ 19/XI
(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach obroty)			
New York			
6% dolarowa 1920	56—53½—54¼ (10 000)	55—55—55 (1 000)	57—55½—56 (8 000)
8% Dillon. 1925	61½—60¾—61½ (42 000)	61¾—61—61½ (38 000)	61¾—59½—59½ (10 000)
7% stabilizac. 1927	54½—53¾—53¼ (76 000)	55—53½—54½ (80 000)	54¾—54—54½ (99 000)
7% Warszawy 1928	41¼—40½—40½ (44 000)	41—40¾—41 (23 000)	40¾—40—40 (25 000)
7% śląska 1928	42¾—41½—41½ (63 000)	42½—42½—42 (38 000)	42½—42½—42½ (8 000)
Londyn			
7% stabilizac. 1927	78.12—75.62—76.62	77.49—73.49—74.49	78.08—74.08—77.08
Zurych			
7% stabilizac. 1927	54.00—53.00—53.00	55.00—53.00—55.00	54.75—54.00—54.25
Paryz			
7% stabilizac. 1927	—	—	—
Medjolan			
7% włoska 1924	97.00—96.80—96.80 (475)	96.60—95.00—96.20 (259)	96.60—95.60—96.60 (250)

ZŁOTY ZAGRANICA

1932	Gdańsk ²⁾	Berlin ²⁾	Wiedeń ²⁾	Paryż ²⁾	Zurych ²⁾
14/XI	57.67—57.79	47.15—47.35	79.31—79.79	286.50	58.15
15/ "	57.64—57.76	" "	79.31—79.79	"	"
16/ "	" "	" "	" "	"	"
17/ "	57.62—57.73	47.15—47.35	" "	"	"
18/ "	57.67—57.78	" "	" "	285.50	58.275
19/ "	57.65—57.77	" "	" "	286.50	"

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIESIEŃ POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

OGÓLNE

SPRAWA REWIZJI DŁUGÓW WOJENNYCH. — Jak wiadomo, konferencja międzynarodowa, która odbyła się w lecie r. b. w Lozannie, doprowadziła do gruntownej rewizji sprawy reparacji, rewizji, sprowadzającej się w praktyce do całkowitej niemal anulacji odszkodowań wojennych. Takie załatwienie kwestji reparacji uznane było za wskazane z uwagi na obecne warunki kryzysowe, bardzo utrudniające Niemcom wywiązywanie się z ciężkich obowiązków odszkodowaw-

czych. Poważne prywatne zadłużenie zagraniczne Niemiec działało niewątpliwie również w kierunku anulowania długów reparacyjnych, gdyż mniej więcej regularna obsługa długów prywatnych byłaby wielce utrudniona w razie potrzeby kontynuowania spłat na poczet reparacji.

Zrzekając się niemieckich spłat reparacyjnych, państwa europejskie występowały więc przedewszystkiem w obronie gospodarstwa niemieckiego, a — co za tem idzie — miały na oku interes gospodarstwa światowego. Pośrednio więc krok, uczyniony w Lozannie, zrobiony był w ogólnym interesie. Należy tu nadmienić, że powyżej wymieniony względ na regularność obsługi niemieckich długów prywatnych dla Francji nie ma dużego znaczenia

z uwagi na stosunkowo niewielkie zadłużenie niemieckiego życia gospodarczego we Francji, natomiast jest kwestją doniosłą dla prywatnych wierzycieli Niemiec w Anglii oraz w Stanach Zjednoczonych Ameryki.

Poczyniony w ten sposób pierwszy krok w kierunku ulżenia ciężarów międzypaństwowych nie przyniósłby widocznych rezultatów, gdyby po nim nie nastąpiła rewizja długów wojennych, w których

¹⁾ Za zł 100.

²⁾ Za £ 1.

³⁾ Kursy — w % -ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (we Włoszech — w tysiącach).

¹⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.
²⁾ Za zł 100.

szereg państw europejskich, w pierwszym rządzie Anglia i Francja, występują jako dłużnicy Stanów Zjednoczonych. Istotnie, zrzeczenie się należności ze strony Niemiec pozbaawiło szereg państw europejskich poważnych wpływów; natomiast wydatki na obsługę długów wobec Ameryki pozostały. Trwający wszakże już od 3 lat kryzys postawił skarb tych państw w sytuacji tak trudnej, że dalsze wywiązywanie się z należności wobec Stanów Zjednoczonych może grozić finansowem załamaniem się.

Dlatego też układy lozańskie, dotyczące faktycznego zniesienia reparacji, zostały przez sygnatarjuszy — wierzycieli Niemiec przyjęte niejako fakultatywnie — pod warunkiem rewizji zobowiązań tych państw wobec Stanów Zjednoczonych.

W związku ze zbliżającymi się wyborami w Stanach Zjednoczonych, państwa europejskie wstrzymywały się od wysunięcia wobec Ameryki żądań w kierunku rewizji sprawy długów wojennych. Z chwilą jednak, gdy wybory amerykańskie zostały już dokonane, a poza tem z uwagą na zbliżający się termin płatności następnej transzy długów wojennych (dn. 15/XII 1932 r.) — niektóre europejskie państwa dłużnicze wystąpiły w Waszyngtonie z przedstawieniem trudności, w jakich się znajdują, i uzasadnieniem potrzeby — w interesie gospodarstwa światowego — kardynalnej rewizji problemu długów wojennych.

Pierwszą notę w tej sprawie — z dn. 11/XI — złożyła Anglia. Następnego dnia analogiczne żądanie przedstawiła Francja. W dalszej kolejności po tych największych dłużnikach wysunęły tę sprawę i niektóre inne państwa dłużnicze, m. in. i Polska (dn. 22 XI). Nie wchodząc tu bliżej w rozważanie uzasadnienia żądania Polski, omówionego na innym miejscu¹⁾, należy stwierdzić, że noty angielska i francuska na poparcie swego punktu widzenia wytaczają argumenty, ogólnie wyżej omówione w historycznym przedstawieniu całej kwestji. Zapraszając Stany Zjednoczone do dyskusji w sprawie odszkodowań, Francja i Anglia, podobnie jak to uczyniły potem i inne państwa, proponują — na okres trwania tej dyskusji, a wzorem praktyki lozańskiej — moratorium dla grudniowej raty długów. Nawiasem nadmienić wypada, że Anglia i Francja w przepisowym terminie na 90 dni przed terminem płatności nie zwracały się z prośbą o odroczenie płatności raty kapitałowej.

Noty europejskie, ujęte naogół w formie bardzo precyzyjnej, spotkały się w Stanach Zjednoczonych z nieprzychylnym przyjęciem. W tem miejscu przypomnieć należy, że sfery gospodarcze Ameryki naogół dobrze uprzytomniają sobie potrzebę ulżenia ciężarom między państwom, widząc w tem ulżeniu możliwość poprawy konjunktury światowej. Ponieważ jednak zrzeczenie się — choć w części — spłat długów wojennych odbija się na i tak już mocno deficytowym budżecie Stanów Zjednoczonych, wywołując być może potrzebę pewnego zwiększenia ciężarów fiskalnych — przeto sfery polityczne ustosunkowały się do żądań Europy zasadniczo negatywnie.

Całą sprawę komplikują dwa fakty: bliskość terminu płatności następnej transzy, wymagająca szybkiej decyzji, oraz przejściowy charakter obecnego Rządu amerykańskiego, kiedy Prezydent Hoover nie chciałby brać odpowiedzialności za

decyzje, obchodzące Stany Zjednoczone na dłuższy okres czasu.

Jednak nacisk, wywierany na St. Zjednoczone w kierunku uwzględnienia wymagań państw europejskich, jest wielostronny. Teoretycznie rzecz biorąc, w razie nieuwzględnienia żądań Europy, nastąpić mogą posunięcia i wypadki, których szkodliwość odbija się w pierwszym rzędzie: na gospodarce Stanów Zjedn. A więc — teoretycznie raczej — możliwy jest zastrzeżony w układach lozańskich powrót do planu Younga, grożący poważnymi powikłaniami w gospodarstwie europejskiem, a więc i światowem. M. in. w razie wznowienia funkcjonowania planu Younga problematycznym stałoby się uiszczenie prywatnych długów niemieckich, zaciągniętych w Ameryce. Ale — powiódzmy, i co jest prawdopodobniejsze — państwa europejskie nie wskrzeszą planu Younga. Pozostają 2 ewentalności: będą płaciły lub ogłosią upadłość. Jeżeli spłaty na poczet długów wojennych będą wznowione, grozi to w pierwszym rządzie dalszym spadkiem waluty brytyjskiej (a więc dalszem wzmocnieniem się ekspansywności handlowej Anglii oraz dalszem zamieszczeniem na światowych rynkach), w kolejności zaś — ewentalnem załamaniem się gospodarki szeregu państw. Wszystko to nie będzie sprzyjało powrotowi lepszej konjunktury. Jeżeli zaś dłużnicy autonomicznie zdecydują się nie płacić (czego — podobno — ten i ów polityk amerykański życzy sobie dla wytłumaczenia się przed wyborcami) — to nie ulega wątpliwości, że takie postawienie sprawy, w której Stany nie mają wszak żadnej egzekutywy — wywarłoby najfatalnijszy wpływ na ogólną psychkę gospodarczą i byłoby ogromnie niebezpiecznym precedensem dla moralności nawet i prywatnych dłużników.

Wszystko to wskazywałoby, że Ameryka musi w tej sprawie ustąpić. Tymczasem odbyta w dn. 22/XI narada Hoovera z Rooseveltem oraz wybitnymi przywódcami obydwoh stronictw amerykańskich, kwestji nie zdecydowała. Będzie ona musiała być załatwiona prowizorycznie przez Hoovera, który wydaje się mniej bezwzględny niż wielu z członków Kongresu.

Z oświadczenia Prezydenta Hoovera, złożonego po naradzie, wynika, że Stany Zjednoczone nie uchyla się od dyskusji na temat długów wojennych, że natomiast Hoover trzyma się swojej znanej koncepcji indywidualnych rokowań z poszczególnymi państwami oraz wiąże sprawę ewentalnego ulżenia ciężaru długów ze wzmocnieniem amerykańskiej ekspansji handlowej. Sprawa moratorium raty grudniowej nie jest dotychczas wyjaśniona.

Dość wyraźne podkreślenie kwestji trudności walutowych, związanych z transferem należności, wskazuje, że Stany Zjednoczone gotowe są pójść na większe ustępstwa wobec Anglii. W obliczu jednak ogólnie nieprzychylnego stanowiska Ameryki główni dłużnicy europejscy mają tendencję do porozumienia, utrudnianą, zresztą, przez stanowisko Włoch, zgłaszających gotowość do zapłacenia swej niewielkiej raty długów.

b. w.

FRANCJA

ROKOWANIA O REWIZJĘ TRAKTATU HANDLOWEGO Z NIEMCAMI. — W dn. 21/XI rozpoczęły się rokowania francusko-niemieckie o rewizję traktatu handlowego.

Przypomnieć tu wypada, że traktat handlowy z Niemcami, zawarty w 1927 r., jest dla Francji traktatem kluczowym. Na nim opiera się cały gmach francuskiej polityki traktatowej. 72% wszystkich stawek francuskiej taryfy celnej (przeszło 5 000 z 7 000) zafiksowane jest w tym traktacie. Ten stan rzeczy, wiążący ściśle gospodarstwo francuskie z jednym kontrahentem zagranicznym, stał się dla Francji bardzo uciążliwym w okresie kryzysu, kiedy pasywność francuskiego handlu zagranicznego zaczyna odgrywać poważną rolę w bilansie płatniczym. Nie mając w ręku narzędzia bardziej elastycznych stawek celnych, Francja, która później od innych państw dotknięta została kryzysem i później też zaczęła reglamentować handel zagraniczny — musiała reglamentację tę w większej niż gdzieindziej mierze oprzeć na kontyngentowaniu przywozu.

Zamierzona obecnie rewizja podstaw traktatowych stosunków handlowych z Niemcami ma dać Francji większą swobodę w dziedzinie wymiany zagranicznej. W tym celu rokowania będą zmierzały w następujących kierunkach: 1) zwolnienia wszystkich stawek, związanych w traktacie z Niemcami; 2) udzielenia w nowej umowie tylko zniżek procentowych od stawek autonomicznych (względnie też całej stawki maksymalnej lub minimalnej), co umożliwi autonomiczne regulowanie wysokości ochrony celnej, dotychczas niemożliwe; 3) rewizji zasady stosowania KNU, która nie będzie stosowana bez ograniczeń oraz rekompensaty.

Rewizja traktatu z Niemcami ma być wstępem do rokowań traktatowych z innymi państwami, zapoczątkuje więc nową erę we francuskiej polityce traktatowej. Mówi się prztem — choć z licznymi zastrzeżeniami — o możliwości późniejszego zliberalizowania lub nawet zniesienia kontyngentowania przywozu do Francji.

Na zakończenie należy nadmienić, że Francja nie wypowiedziała jeszcze traktatu handlowego z Niemcami z 1927 r. Wymówienie to (z terminem 3-miesięcznym) ma nastąpić wkrótce po rozpoczęciu rokowań. Ażeby więc uniknąć stanu beztraktatowego, będą musiały strony znegocjować nowy układ w stosunkowo szybkim czasie. W kołach niemieckich spodziewana jest rewizja tylko taryfowej części obecnego traktatu, choć wydaje się, że w zamianach Francji leży ujęcie tej sprawy z szerszego punktu widzenia.

ANGLJA

ZAKOŃCZENIE OPERACJI KONWERSYJNYCH. — Nie będziemy omawiali na tem miejscu zasad i przebiegu już dziś słynnej konwersji 5-procentowej angielskiej pożyczki wojennej. Konwersja ta, zakończona przed paru tygodniami, uwieńczona została nadspodziewanie wielkim powodzeniem, gdyż z ogólnej sumy pożyczki, wynoszącej £ 2 087 miljn., mają ulec wykupowi w dn. 1/XII r. b tylko obligacje na sumę £ 165 miljn., reprezentujące więc zaledwie 8% globalnej sumy.

Dla uprzytomnienia sobie wagi tego sukcesu, trzeba przypomnieć, że konwersja War Loan 5% nie tylko była największą znaną dotychczas operacją tego rodzaju zarówno z punktu widzenia ogólnej sumy konwertowanych walorów, jak i rozpiętości oprocentowania — lec dokonana została w okresie poważnej niepewności w dziedzinie stosunków finansowych i walutowych Anglii.

¹⁾ P. str. 1435.

Obniżenie oprocentowania tak olbrzymiej sumy długu państwowego z 5% do 3% odegra, niewątpliwie, poważną rolę w akcji potaniania kredytu w Anglii. Ażby jednak nacisk w kierunku obniżenia kosztów pieniądza był skuteczniejszy, należało przeprowadzić dalsze operacje o charakterze konwersyjnym, któreby w możliwie szybkim czasie usunęły z rynku wyżej oprocentowane państwowe papiery.

Nie bacząc na dość jednak poważną sytuację budżetową, a przedewszystkiem na pogłębiający się spadek funta, Rząd angielski zdecydował się na przeprowadzenie dalszych posunięć pożyczkowo-konwersyjnych już w czasie najbliższym.

Pierwszym etapem, a właściwie drugim — o ile konwersję War Loan 5% uważać będziemy za rozpoczęcie tej szeroko zakreślonej akcji — była konwersja 4½%-owych bonów skarbowych, płatnych dn. 1/XII r. b. Dn. 10 X r. b. Bank of England ogłosił emisję po kursie parytetowym 2%-owych bonów skarbowych, płatnych przed kwietniem 1938 r. na ogólną sumę £ 150 miljn. Posiadacze £ 140 miljn. 4½%-owych bonów, płatnych dn. 1/XII r. b., mogli wymieniać stare bony na nowe, otrzymując premię sh 10. Emisja nowych bonów pokryta została w przeciągu godziny, przyczem przejęły ją przeważnie instytucje finansowe.

Emisja 2%-owych bonów stała się więc również poważnym sukcesem, uwzględniając zwłaszcza niską, od szeregu lat nienotowaną, stopę oprocentowania. Nie rozwiązała ona jednak zagadnienia, gdyż potrzeby skarbu były znacznie większe w związku ze zbliżaniem się innych terminów płatności. Powszechnie podkreślano więc potrzebę emisji dłuższej-terminowego papieru, któraby zaspokoiła doraźne potrzeby finansowe skarbu, a jednocześnie pozwoliła na konwersję reszty wyżej-oprocentowanych papierów państwowych.

To też dn. 29/X r. b. Skarb angielski podał do wiadomości, że przystąpi w dn. 1/II 1933 r. do wykupu po kursie parytetowym 5%-owych bonów skarbowych 1933/35, będących obecnie w obiegu na sumę £ 114 607 824.

W parę dni potem, dn. 2/XI r. b. ogłoszona została emisja po kursie 97½% pożyczki na sumę £ 300 miljn., oprocentowanej na 3% i płatnej najpóźniej w 1953 r. Subskrypcja miała trwać tylko do dn. 3/XI włącznie, jednak pokryta została jeszcze wcześniej — w przeciągu kilkunastu godzin. Subskrybenci wpłacili po £ 5 przy subskrypcji, £ 52.10 uiszczą w dn. 1/XII, £ 40 w dn. 1/II 1933 r.

Uzyskane z emisji fundusze w wys. £ 292 5 miljn. zostaną w całości zużyte na następujące cele: 1) spłatę posiadaczy 5%-owych obligacji War Loan, nie zgadzających się na konwersję, w wys. £ 165 miljn. (termin dn. 1/XII r. b.); 2) przedterminowy wykup dn. 1/II 1933 r. wyżej wspomnianych 5%-owych bonów — na sumę £ 144 6 miljn.; 3) wykup 4½%-owych bonów, płatnych dn. 1/II 1933 r. — na sumę £ 14 miljn.

Emisja 3%-owej pożyczki zakończyła cykl wielkich operacji finansowych W. Brytanii. Ogólna roczna oszczędność z całości kształtu konwersyj spodziewana jest w wysokości £ 38 miljn. Należy zaznaczyć, że inicjatywa emisji długoterminowej pożyczki, kładąca kres domysłom i przypuszczeniom, została w Anglii powitana bardzo przychylnie. Sfery finansowe bo-

wiem obawiały się dalszych emisji bonów skarbowych (np. na pokrycie reszty War Loan), uważając je za posunięcie o charakterze inflacyjnym.

Tegoroczne wielkie pociągnięcia Anglii w dziedzinie finansowej będą źródłem — jak wskazał ismy — poważnych oszczędności dla skarbu. Doraźnie stanowią one pewne obciążenie finansów państwowych z tytułu premij gotówkowych oraz różnych kosztów.

Mimo poważnej płynności gotówkowej na rynku angielskim ostatnie operacje wyczerpały jednak nieco rynek finansowy. Niepewność co do losów funta, a wreszcie, brak perspektywy na emisję prywatne o niższym oprocentowaniu od papierów państwowych — wpłynęły na słabsze kształtowanie się kursów angielskich walorów państwowych. I tak np. 3½%-owa pożyczka notowano dn. 15/XI 99½, dn. 21/XI zaś 96¾.

LITWA

POŁĄCZENIE KOLEJOWE KOWNA Z KŁAJPEDĄ.

Dn. 29/X r. b. nastąpiło na Litwie uroczyste otwarcie nowej linii kolejowej, łączącej Kłajpedę przez Kretynę, Telsze, Szawle z Kownem.

Znaczenie uruchomienia odcinka kolejowego Kretynę — Telsze polega na tem przedewszystkiem, że skraca on odległość między Kownem a portem kłajpedzkim i biegnie całkowicie przez terytorjum litewskie.

Przed uruchomieniem bowiem tej linii połączenie kolejowe Kowna z Kłajpedą mogło się odbywać trojako: 1) przez Szawle — Możejki i Prekule, położone na terytorjum łotewskim (odległość okragło 380 km); 2) przez Stołupiany i Tylżę, położone na terytorjum wschodnio-pruskiem; 3) wreszcie przez Radziwiliszki — Pogegen (367 km). Dzięki uruchomieniu nowej linii odległość z Kowna do Kłajpedy wynosi 323 km. Dla orientacji dodać można, iż w linii prostej odległość Kowna od Kłajpedy wynosi ok. 200 km.

Poza skróceniem trasy kolejowej nowa linia daje możliwość dogodnego omińnięcia połączeń kolejowych przez terytorja obce: łotewskie bądź niemieckie, a przez to samo ułatwi w przyszłości konkurencję Kłajpedy z portami sąsiednimi: Lipawą i Królewcem. Ponadto nowa linia kolejowa stwarza korzystne możliwości połączeń kolejowych Kłajpedy przez Dźwińsk z hinterlandem sowieckim, co ma dla handlu z Z. S R R. znaczenie specjalne, gdyż Kłajpeda jest najdalej na północ położonym portem na Bałtyku, który w zimie nie zamara.

Wreszcie, nowa linia ma ogromne znaczenie dla rozwoju gospodarczego całej Litwy północnej, t. j. Żmudzi (okręgu Telsz), która była dotychczas pozbawiona zupełnie dróg żelaznych.

Historja budowy wspomnianej kolei rozpada się na 2 okresy. W 1924/25 r. wybudowano i uruchomiono odcinek Kusiai (pod Kurszanami) — Telsze. W 1930 r. zaś firma duńska Hejgaard-Schultz przystąpiła do budowy drugiego odcinka: Telsze — Kretynę, który właśnie w r. b. został ukończony i uruchomiony.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

— W Londynie rozpoczęły się wstępne negocjacje angielsko-norweskie. Jako kwestję za-

sadniczą wysunięto ze strony Anglii węgiel, ze strony Norwegii drzewo i przetwory rybne. W Norwegii przejawia się tendencja do oparcia stosunków z Anglią na zasadzie preferencyjnej, w związku z czem niedawne oświadczenia angielskie o trzymaniu się KNU przyjmowane są z zaniepokojeniem.

— Argentyńskie organizacje gospodarcze skierowały do Rządu memorjał, domagający się szybkiego zawarcia z Anglią układu handlowego. Proponuje się udzielenie przywilejów towarom angielskim wzamian za przychylne traktowanie mięsa argentyńskiego.

— Między Estonją i Grecją zawarto układ kompensacyjny. Ze strony Grecji wchodzi w grę tytoń, ze strony Estonji drzewo, tekstylja i in.

— Od pewnego czasu przy imporcie do Rumunii wymagane jest przedstawianie 2 egz. świadectw pochodzenia. Jedno z nich, uwierzytelnione przez urząd celny, potrzebne jest przy zabiegach o przydział dewiz.

— W Czechosłowacji zwołiono od przedstawiania zezwoleń dewizowych import niektórych wzorów, próbek, cenników, części składowych do wyrobu lalek i t. p.

— Japoński eksport do Chin wyniósł w 8 mies. r. b. około 54 miljn. yen, t. j. o 14 miljn. yen mniej niż w tym samym okresie r. ub. W szczególności eksport do Chin południowych spadł o 73%. Są to rezultaty bojkotu towarów japońskich.

— Tranzyt przez Sowiety do Persji wyniósł w 9 mies. r. b. 5 768 t wartości 5 427 tys. rb.; pierwsze miejsce zajmują Niemcy, następnie Czechosłowacja i Włochy, udział innych państw jest znikomy. Tranzyt towarów perskich, kierowanych głównie do Niemiec, Anglii i Włoch, wyniósł 20 230 t wartości 12 121 tys. rb.

— Palestyna rozpoczęła eksport grape-fruits, których uprawę niedawno dopiero podjęto. Głównym odbiorcą jest Anglia.

— Przedłożony ostatnio Parlamentowi jugosłowiański preliminarz budżetowy na 1933/34 r. zamyka się w dochodach i wydatkach sumą 10 4 milj. din., o 884 9 miljn. din. niższą od budżetu tegorocznego.

— Bułgarski Minister Finansów Stepanow udał się z polecenia Rady Ministrów do Paryża i Londynu, celem przeprowadzenia rozmów w sprawie odroczenia spłaty długów bułgarskich.

SPRAWY CELNE ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN. W PAŃSTW. ZAGR.

SZWAJCARJA. — Nowe kontyngenty. — W dn. 15/XI skontyngentowany został przywóz ze wszystkich krajów następujących towarów: drób żywy, ubuwie i pantofle bez skórzanej podeszwy, wełniane pokrycie na stoły, łóżka, etc. z obszyciami lub bez, kapelusze ozdobione słomą i t. p., wyroby kamienarskie z ozdobami. Za podstawę do wy-

znaczenia kontyngentów przyjęto 1931 r., jedynie dla obuwia 1930 r.

Jednocześnie w odniesieniu do Polski specjalnie skontyngentowano przywóz drobiu bitego i koszul. Oba rozporządzenia zaczęły działać od dn. 22/XI r. b.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie od 9 do 22 listopada r. b. kształtowały się następująco (w 9 za 100 kg):

	9-15/XI	16-22/XI	Wzrost (+) Spadek (-) %
Pszzenica:			
Berlin . . .	4'78	4'68	- 2'1
Praga . . .	4'42	4'42	—
Chicago . .	1'78	1'73	- 2'8
Buenos Aires	2'58	2'55	- 1'2
Liverpool .	2'16	2'16	—
Wiedeń . .	5'00½	5'01	+ 0'1
Hamburg . .	2'03	2'02	- 0'5

Żyto:

Berlin . . .	3'76	3'71	- 1'3
Praga . . .	3'17½	3'13	- 1'4
Chicago . .	1'18	1'16	- 1'7
Wiedeń . .	3'38	3'38	—
Hamburg . .	1'54	1'54	—

O wies:

Berlin . . .	3'22	3'08	- 4'0
Praga . . .	2'30½	2'25	- 2'4
Chicago . .	1'18	1'21	+ 2'5
Buenos Aires	1'99½	1'93	- 3'3
Liverpool .	2'18	2'15	- 1'4
Wiedeń . .	2'54½	2'51	- 1'4
Hamburg . .	1'45½	1'47	+ 1'1

Jęczmień browarowy:

Berlin . . .	4'17	4'17	—
Praga . . .	2'56	2'56	—
Chicago . .	1'45	1'54	+ 6'2
Wiedeń . .	3'68½	3'68½	—
Hamburg . .	1'56½	1'60	+ 2'2

Jęczmień zwykły:

Berlin . . .	3'93	3'92	- 0'3
--------------	------	------	-------

METALE

ŻELAZO. — Dosyć raptowna i nieoczekiwana zwyżka ceny światowej na żelazo, jaka ujawniła się w okresie od 15 do 28 października, wywołuje pewne obawy reakcji, która zwykle przychodzi w takich razach ze zwiększoną siłą. W ciągu ostatnich paru tygodni standardowa cena żelaza sztabowego podniosła się oficjalnie z £ 2.3 do £ 2.13.6, nieoficjalnie zaś notowano już cenę £ 2.17 do £ 3. Jak zwykle bywa w chwilach podnoszenia się ceny, zwiększa się również napływ zamówień, to też we wszystkich krajach zanotować się daje wzrost obrotów, pochodzących z przeważającej części z za oceanu, a głównie z krajów azjatyckich. Są pewne zupełnie obiektywne dane, mogące wytłumaczyć wzrost koniunktury, jak potrzeby inwestycyjne, hamowane w ciągu ostatnich paru lat, wyzbycie się prawie zupełnie zapasów przez zakłady przetwórcze i t. d.,

jednakże wszystkie one nie usprawiedliwiają jeszcze tego ożywienia.

W poszczególnych krajach stan rynku żelaznego przedstawiał się, jak następująco.

W Niemczech nastąpiła dosyć wydatna poprawa na rynku żelaznym, zarówno wewnętrznym, jak i wywozowym. Charakterystyczną cechą sprawozdawczego okresu były zamówienia krajowe z bardzo szybkim terminem dostawy. Poza tem huty otrzymały poważne zamówienia od kolei oraz poczty. Również i rynek zagraniczny rozwijał się pomyślnie, gdyż poza szeregiem obrotów z krajów przeważnie zamorskich huty otrzymały większe zamówienia sowieckie. W ciągu października mianowicie Sowiety dały zamówienia na 80 tys. t żelaza sztabowego, kształtowego, półwytworu i blachy grubej i wszystkie z szybkim terminem dostawy do dn. 15 XI.

Największy ruch był w żelazie sztabowym i fasonowym, gdzie przeważały profile lekkie, oraz w żelazie taśmowym, słabiej szło żelazo budowlane, szczególnie cięższych typów, i betonowe. Poprawy doznał zbył blachy, specjalnie cienkiej. Ceny utrzymywały się na dotychczasowym poziomie przy zasadniczej cenie żelaza sztabowego RM 110 za tonnę loco Oberhausen.

Dzięki zwiększonej działalności hut zapanowało również większe ożywienie na rynku starego żelastwa, a ponieważ podaż prawie że nie wzrosła, ceny miały tendencję zwyżkową; płacono RM 28÷29 za tonnę staliwa loco huta w okręgu reńsko-westfalskim.

Na rynku francuskim, podobnie jak i na innych, nastąpiło lekkie polepszenie, choć radykalnej zmianie stoi na przeszkodzie pogarszająca się sytuacja finansowa i konieczność daleko idących oszczędności we wszystkich dziedzinach.

Zatrudnienie w hutach jest dosyć nieregularne i waha się ok. 40÷60% zdolności wytwórczej. W dziale wielkich pieców nastąpiła o tyle poprawa, że producenci mocniej utrzymują swoje ceny i nie udzielają już tak łatwo ustępstw od cen, wynoszących ostatnio 200÷220 fr. za Nr. 3 PL surówki lejarzkiej i ok. 360 fr. za surówkę hematytową. Pertraktacje, dotyczące wznowienia porozumienia surówkowego, są w toku i mają widoki na zrealizowanie. W dziale walcownictwa nastąpiło również pewne odprężenie dzięki podniesieniu się ceny światowej, wobec czego zmniejszyły się straty, ponoszone na eksporcie. Ostatnie zebranie uczestników Biura Sprzedaży utrzymało na wytwory hutnicze dotychczasowe ceny w wysokości 530 fr. za żelazo sztabowe. Zamówienia napływają w cokolwiek większych ilościach przeważnie ze strony handlu. Ożywienie widoczne jest głównie w żelazie handlowym, mniejsze jest w innych gatunkach.

Na rynku belgijskim najmocniej odbiła się zmiana koniunktury. Huty starają się podnieść cenę jaknajwyżej, do czego pomagają im z jednej strony dosyć znaczny napływ obrotów zagranicznych, co silnie podniosło stopień zatrudnienia hut, z drugiej — wewnętrzne porozumienie hut belgijskich. Huty żądają już ceny £ 2.17.6 a nawet w ostatnich dniach doszły do £ 3.

W dziale półwytworu był stosunkowo najmniejszy ruch. Notowano ceny: bloki £ 2, kęsy £ 2.1, platyny £ 2.2. Również

dosyć słabo przedstawiał się ruch w bednarce, której zasadn. cena wynosiła £ 3.5. Zato w żelazie handlowym a szczególnie w blachach interesy tak się rozwinęły, że huty zmuszone były do znacznego przedłużenia terminu dostaw, które dochodziły do 10 ÷ 12 tygodni. Notowano ceny blachy: grubej £ 3.5, 1/8" do 3/32" — £ 3.12.6 do 4.2.6, 1 mm — £ 5.

W Anglii oznaki polepszenia są nieznaczne. Uspokobienie na rynku w okresie sprawozdawczym było spokojne, obroty ograniczały się niemal wyłącznie do wyrobów angielskich. Przyczynił się do tego nowy spadek kursu funta, który spowodował, że ceny angielskie na niektóre gatunki żelaza były niższe od kontynentalnych. Do pewnego zwiększenia się zakupów w kraju przyczyniła się także zapowiedź Rządu przedłużenia ceł na żelazo i stal na przeciąg 2 lat. Obroty zarówno surówką, jak półwyrobami i wytworami gotowymi były naogół nieznaczne, lecz wobec prawie zupełnego braku konkurencji zagranicznej dawały pewne zatrudnienie hutom. Notowano ceny: kątowniki £ 8.7.6 z rabatem sh 15, teówki £ 9.7.6 z rabatem sh 15, blacha £ 8.17.6 z rab. sh 15, belki £ 8.15 z rabatem sh 22/6.

Ceny wywozowe żelaza w większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgii wraz z Luksemburgiem i Francji — w £ zł. f.o.b. port — notowane były w dn. 27 października 1932 r., jak następuje:

	Wielka Brytania	Belgia i Luksemburg	Francja
	za 1 016 kg	za 1 000 kg	
Surówka:			
odlewn. Nr. III (2'5-3'0% Si)	—	1.17.6	1.17.6
tomasowska	—	1.16.6	—
hematytowa	—	—	—
ferromangan	—	—	—
Półwytwór:			
kęsy	—	2. 0.0	1.19.6
platyny	—	2. 1.6	2. 1.0
Wytwory gotowe:			
żelazo sztabowe	—	2.13.0	2.12.6
belki	—	2. 4.6	2. 4.0
kątowniki	—	2.12.0	2.11.6
blacha okrętowa, rezerwoarowa i t.p.	—	—	—
szyny stalowe	—	5.10.0	5.10.0
bednarka	—	3. 2.6	3. 2.6
drut-walcówka	—	4.10.0	4.10.0
blacha tomasowska	—	3. 8.6	3. 9.6
blacha czarna (24 gage)	—	—	—
drut ocynk.	—	6. 7.6	6. 7.6
gwoździe druc.	—	5.10.0	5.10.0

METALE NIEŻELAZNE. — W okresie sprawozdawczym od 15 do 28 października rynek metali znajdował się pod wpływem szeregu niekorzystnych czynników, z których niepewność położenia przed nadchodzącymi wyborami w Niemczech i w Ameryce odgrywała bardzo poważną rolę. Pewnym bodźcem do czynienia zakupów była niższa wartości funta, lecz wpływała ona mało, tak że ogólne zapotrzebowanie na wszystkie metale było bardzo nieznaczne. Dominującą rolę na rynku metali odegrała w okresie sprawozdawczym miedź, pociągając za sobą nawet te metale, których warunki rynkowe są znacznie lepsze.

Położenie na rynkach poszczególnych metali przedstawiało się, jak następuje.

Na rynku miedzi panowała silna depresja, która wyraziła się w zupełnym braku zapotrzebowania i w znacznym spadku ceny do poziomu z połowy sierpnia. Jednym z ważniejszych momentów, wpływających na ogólne powstrzymywanie się od zakupów, jest oczekiwana międzynarodowa konferencja producentów miedzi, która ma się zająć kwestią dalszego ograniczenia produkcji lub też pozostawienia jej woli poszczególnych wytwórców. Drugim momentem były obrady w Parlamencie angielskim nad wprowadzeniem cła; jak się zdaje jednak, cłu temu nie będzie podlegać miedź, rafinowana drogą ogniową, gdyż rafinerie angielskie nie są w stanie dostarczyć dostatecznej ilości takiego metalu. Wobec coraz silniej obniżającej się ceny na rynku angielskim kartel amerykański był zmuszony również opuścić swoją cenę do 5'55 cts, a następnie do 5'25 cts za lb, ale nawet i po tej cenie sprzedaż szła bardzo słabo. Położenie statystyczne miedzi jest ciągle niekorzystne, gdyż zapasy się nie zmniejszają, a raczej w ostatnich czasach mają tendencję ku wzrostowi.

Rynek cynowy przedstawiał się nieco lepiej, choć zapotrzebowanie osłabło. Spore ilości cyny zostały zakupione przez Sowiety, również widoczne były zakupy ze strony Ameryki. Paryska konferencja ujawniła przekroczenie produkcji przez niektórych kontrahentów pool'u, uzyskała jednak zobowiązanie zlikwidowania tej nadwyżki w ciągu paru miesięcy. Pomimo to jednak znane zapasy cyny mają tendencję ku zmniejszaniu się. Zapotrzebowanie ze strony przemysłu przetwórczego nie było jeszcze najgorsze. Zmniejszyło się natomiast zapotrzebowanie ze strony przemysłu automobilowego.

Na rynku ołowiu usposobienie było spokojne przy umiarkowanym zapotrzebowaniu i utrzymaniu cen w walucie papierowej. Położenie statystyczne metalu nie

jest złe i wykazuje obniżenie się produkcji zarówno jak i zapasów. Amerykańskie zapasy metalu wykazały w dalszym ciągu we wrześniu dosyć znaczny spadek, gdyż o 3595 t do wysokości 171 830 t.

Rynek cynku trzymał się stosunkowo najmocniej, tak że ceny wykazały pewien nieznaczny wzrost rzeczywisty. Producenci cynku wypowiedzieli się ostatecznie za przedłużeniem kartelu na rok, pozostając jednak do uregulowania pewne kwestie wewnętrzne natury kluczowej i finansowej. Spodziewano się również, że zostanie zmniejszone ograniczenie produkcji, jednakże jest to mało prawdopodobne ze względu na to, że w październiku, poraz pierwszy od kilku miesięcy, zapasy metalu zwiększyły się o 642 t do wysokości 152 280 t. Zapotrzebowanie w okresie sprawozdawczym było słabe.

Ruch cen poszczególnych metali w okresie sprawozdawczym przedstawiał się następująco (pierwsza liczba oznacza transakcje kasowe, druga — terminowe): miedź standard straciła £ $1\frac{1}{16}$, wzgl. $\frac{7}{8}$; miedź elektrolityczna straciła £ $\frac{3}{4}$, rafinowana zaś £ 1. Cyna wykazała przy zamknięciu okresu zysk £ $3\frac{1}{8}$, wzgl. $2\frac{15}{16}$. Ołów zyskał w cenie £ $\frac{1}{16}$, wzgl. $\frac{5}{16}$. Cynk również zamknął swój okres z zyskiem £ $\frac{3}{4}$ wzgl. $\frac{11}{16}$. Nikiel podniósł się w cenie w sprzedaży krajowej o £ 10, glin natomiast pozostał bez zmiany. Blacha biała podrożała o sh $\frac{1}{8}$ na skrzynce. Platyna zyskała £ $\frac{1}{4}$ na uncji. Srebro zyskało na obu rodzajach transakcyj po $\frac{1}{4}$ d na uncji. Wreszcie złoto zyskało sh $\frac{5}{11}$ na uncji.

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali w £ za 1016 kg z wyjątkiem: blachy białej, która notowana jest w sh za skrzynkę o 112 arkuszach o wym. 20" X 14" X 0'24 mm, platyny — w £ za uncję, złota — w sh za uncję i srebra — w d za uncję:

Metal	Poprzed. okres ultimo	Okres sprawozdawczy maksy- mum	mini- mum	ulti- mo
Miedź:				
standard:				
kasa	$31\frac{7}{16}$	$32\frac{7}{16}$	$30\frac{3}{8}$	$30\frac{5}{8}$
term.	$31\frac{5}{8}$	$32\frac{9}{16}$	$30\frac{11}{16}$	$30\frac{11}{16}$
elektrol.	$36\frac{1}{2}$	$37\frac{1}{2}$	35	36-36
rafinow.	$33\frac{3}{4}$	35	$32\frac{3}{4}$	$32\frac{3}{4}$ -34
Cyna:				
kasa	149 $\frac{3}{4}$	150	$153\frac{5}{8}$	$151\frac{1}{4}$
term.	$150\frac{7}{8}$	151	154	$151\frac{3}{8}$
Ołów:				
kasa	$11\frac{11}{16}$	$11\frac{15}{16}$	$11\frac{9}{16}$	$11\frac{3}{4}$
term.	$11\frac{13}{16}$	$12\frac{3}{16}$	$11\frac{3}{4}$	12
Cynk:				
kasa	$14\frac{3}{8}$	$15\frac{3}{8}$	$14\frac{1}{2}$	$14\frac{1}{8}$
term.	$14\frac{11}{16}$	$15\frac{7}{16}$	$14\frac{3}{4}$	$14\frac{3}{8}$
Glin:				
dla kraju	100	100	100	100
"zagr."	—	—	—	—
Nikiel:				
dla kraju	240—245	255	240	250—255
"zagr."	\$ 37-38	\$ 38	\$ 37	\$ 37—38
Blacha biała:	$15\frac{3}{4}$ - $16\frac{1}{4}$	$16\frac{1}{4}$	$15\frac{1}{4}$	$16\frac{1}{4}$
Platyna "Spong"	$9\frac{1}{4}$	$9\frac{1}{2}$	$9\frac{1}{4}$	$9\frac{1}{2}$
Srebro:				
kasa	$17\frac{11}{16}$	$18\frac{3}{4}$	$17\frac{11}{16}$	$17\frac{15}{16}$
term.	$17\frac{13}{16}$	$18\frac{3}{16}$	$17\frac{3}{4}$	$18\frac{1}{16}$
Złoto	119.9	125.8	119.10	125.8

Na rynku starych metali panował silny zastój. Zapotrzebowanie metali było bardzo małe, przyczem kupujący starali się uzyskać możliwie najniższą cenę. W Niemczech nastąpił dosyć znaczny spadek cen, we Francji również zaznaczyła się tendencja zniżkowa, jednakże w mniejszym stopniu. Ceny hurtowe za 100kg wynosiły w Berlinie dn. 28/X — w RM: miedź 45 ÷ 47, bronz 38 ÷ 40, mosiądz 33 ÷ 37, cynk $12\frac{3}{4}$ ÷ $13\frac{3}{4}$, ołów $13\frac{3}{4}$ ÷ $14\frac{3}{4}$. Analogiczne ceny we Francji loco Paryż — we fr. fr. w dn. 14/X wynosiły: 125, 185, 140, 85 i 85.

BIBLIOGRAFJA

"POLSKA A MORZE". WŁADYSŁAW GINDRICH. Warszawa 1932, str IV + 235 z licznymi ilustracjami i planami. — Nakładem tyg. „Polska Gospodarcza” ukazała się interesująca popularna praca P. Gindricha, poprzedzona słowem wstępem Prezesa Ligi Morskiej i Kolonjalnej P. J. Koźuchowskiego.

W formie krótkiej i zwięzłej omawiana praca przedstawia całokształt zagadnień, związanych z dostępem do morza, pracą portów polskich oraz ruchem zamorskim. Polskie wybrzeże morskie, jego życie i jego zadania w warunkach obecnych — zostały w książce dokładnie omówione i zilustrowane.

Polskie wybrzeże morskie z różnych punktów widzenia zasługuje na wielkie zainteresowanie. Jeżeli zaś uwzględnimy,

że jego znaczenie gospodarcze wzrasta z roku na rok, jakgdyby nie odczuwając światowego kryzysu — z całą wyrazistością będziemy mogli uprzytomnić sobie celowość wysiłku, włożonego w ostatnich latach w rozwój polskiego wybrzeża.

Praca P. Gindricha, popularyzująca zagadnienia morskie, wciąż jeszcze nie wystarczająco doceniane w społeczeństwie, spełnia pożyteczne zadanie i czyni zadość aktualnej potrzebie.

PRZEDRUK DOZWOLONY, LEOZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 412-66 (Red.), 412-73 i 335-35 (Adm.), 11-92-68 (Druk.).

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; ZAGRANICĄ: kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki zł 1 200; II i III str. okł. — zł 900; $\frac{1}{2}$ str. okł. — zł 500; str. zwycc.: 1 str. — zł 600, $\frac{1}{2}$ str. — 350, $\frac{1}{4}$ str. — zł 200, $\frac{1}{8}$ str. — zł 110. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓŁEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, $\frac{1}{2}$ str. — zł 110, $\frac{1}{3}$ str. — zł 80, $\frac{1}{4}$ str. — zł 70, $\frac{1}{6}$ str. — zł 55, $\frac{1}{8}$ str. — zł 40, $\frac{1}{16}$ str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor Naczelny: CZESŁAW PECHE

Redaktor: WACŁAW SZURIG

Sekretarz Redakcji: BOHDAN WITWICKI

Redaktor działu finansowo-skerbowego:
PAWEŁ MICHAŁSKI

Redaktor działu realnego:
LEONARD KRAWULSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
JÓZEF GIEYSZTOR

Wydawca: MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU

WPISY DO REJESTRU HANDLOWEGO

SĄDU OKRĘGOWEGO W WARSZAWIE

A. — FIRMY JEDNOOSOBOWE, SPÓŁKI FIRMOWE I KOMANDYTOWE

R. H. A XXXVI 73: „Mikrochemja“ Paweł i Teodora małżonkowie Olszewscy. w Warszawie, Marszałkowska 142. Laboratorium analityczno-chemiczne oraz sprzedaż odczynników do badań naukowych. Istnieje od 1932 r. Wspólnicy: Teodora i Paweł małżonkowie Olszewscy oboje z Warszawy. Firmę pod jej stemplem podpisuje każdy z małżonków samodzielnie.

R. H. A XXXVI 76: „Kajla Szwander“ w Warszawie, pl. Żelaznej Bramy 8. Drobną sprzedaż cytryn, pomarańcz i czosnku. Istnieje od 1932 r. Właścicielka Kajla Szwander z Warszawy.

R. H. A XXXVI 77: „Apteka Stanisława Strużyńskiego“ w Warszawie, Wiejska 2. Istnieje od 1932 r. Właściciel Stanisław Strużyński z Warszawy.

R. H. A XXXVI 78: „A. Goldhar“ w Warszawie, Nalewki 43. Sprzedaż mebli. Istnieje od 1916 r. Właściciel Abram-Chaim Goldhar z Warszawy. Pomiędzy właścicielem firmy a małżonką jego Chają-Perłą z domu Lefeld nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 17 grudnia 1909 r. ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

R. H. A XXXVI 79: „Bracia M. i S. Gelbron“ w Warszawie, Franciszkańska 37. Sprzedaż nici i towarów norymberskich. Wspólnicy: Menachem Gelbron, Sender Gelbron, obaj z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 28 lipca 1932 r. Do reprezentowania spółki upoważnieni są obaj wspólnicy. Firmę spółki pod jej stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach podpisuje każdy ze wspólników samodzielnie.

R. H. A XXXV 80: „Wytwórnia Chałwy Greckiej M. Szewczenko i R. Pawłowski“ w Warszawie, Wolska 54. Fabryka chałwy. Wspólnicy: Marjanna-Katarzyna Szewczenko, Romuald Pawłowski, oboje z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 30 lipca 1932 r. Do zastępowania spółki wobec władz i osób upoważnieni są oboje wspólnicy. Wszelkiego rodzaju zobowiązania, weksle, umowy, pełnomocnictwa, pokwitowania i czeki podpisują oboje wspólnicy łącznie lub jeden ze wspólników łącznie z prokurentem. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy.

R. H. A XXXVI 82: „Artykuły Elektrotechniczne, Fotograficzne i Radjowe „Prądnicą“ Jan Bartosiak i S-ka“ w Warszawie, Żelazna 75a. Wspólnicy: Marja Tomaszewska, Jan Bartosiak oboje z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 2 sierpnia 1932 r. Do zastępowania spółki wobec władz i osób upoważnieni są oboje wspólnicy. Weksle, czeki, żyra na nich i wszelkie zobowiązania podpisują oboje wspólnicy łącznie. Pokwitowania z odbioru korespondencji, towarów, przesyłek, przekazów i innych dokumentów podpisuje jeden ze wspólników. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy.

R. H. A XXXVI 83: „Henryk Lewandowski“ w Grójcu, Kościelna 5. Roboty drogowe. Istnieje od 1932 r. Właściciel Henryk Lewandowski z Grójca.

R. H. A XXXVI 84: „Józef Urpsza“ w Łowiczu, Rynek Kilińskiego 5. Apteka. Istnieje od 1932 r. Właściciel Józef Urpsza z Warszawy.

R. H. A XXXVI 85: „Szama Rabinowicz“ w Warszawie, Żelazna 58a. Detaliczna sprzedaż solonych i suszonych jelit. Istnieje od 1932 r. Właściciel Szama Rabinowicz z Warszawy.

R. H. A XXXVI 86: „Cafe-Billard“ Stanisława Sobiszewska“ w Warszawie, Marszałkowska 122. Salon bilardowy. Istnieje od 1932 r. Właścicielka Stanisława Sobiszewska z Warszawy. Pomiędzy Janem-Feliksem Sobiszewskim a małżonką jego Stanisławą Łapińską z domu Albert, nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 15 marca 1930 r. ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

R. H. A XXXVI 87: „Pracownia i Sprzedaż Obuwia „Rekord“ Boruch Reichman“ w Warszawie, Szeroka 36 m. 42 (Brukowa 35a). Istnieje od 1927 r. Właściciel Boruch Reichman z Warszawy.

R. H. A XXXVI 88: „Centrowęgiel“ Liber Zinger“ w Warszawie, Młynarska 25. Sprzedaż materiałów opałowych i budowlanych. Istnieje od 1932 r. Właściciel Mordchaj-Liber Zinger z Warszawy.

R. H. A XXXVI 89: „Bracia Szlozberg“ w Warszawie, pl. Grzybowski 6. Handel materiałami żelaznymi. Wspólnicy: Jakób Szlozberg, Aron Szlozberg, Szmul-Hersz Szlozberg, wszyscy z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 2 lipca 1932 r. Do zastępowania spółki wobec władz i osób upoważnieni są wszyscy wspólnicy. Wszelkie umowy, prokury, pełnomocnictwa, zobowiązania, czeki, weksle, żyra wekslowe, akty notarialne hipoteczne i prywatne podpisuje Szmul-Hersz Szlozberg łącznie z jednym z pozostałych wspólników. Korespondencję niezawierającą zobowiązań pokwitowania z odbioru pieniędzy, wszelkiej korespondencji nie wyłączając pieniężnej i wartościowej i towarów podpisuje jeden ze wspólników. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Pomiędzy Aronem Szlozbergiem a małżonką jego Małą z domu Łiszein nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 22 grudnia 1931 r. ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku. Pomiędzy Szmulem-Herszem Szlozbergiem a małżonką jego Blimą z domu Moszkowicz nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 20 listopada 1928 r. ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

R. H. A XXXVI 90: „Dom Rolniczo-Handlowy F. Kokczyński i S. Kolaszyński, Spółka Firmowa w Łowiczu“, ul. 3-go Maja 7. Handel na rachunek własny i komisowy materiałów budowlanych, opałowych, pędnych, nasion, nawozów sztucznych i narzędzi rolniczych. Wspólnicy: Franciszek Kokczyński, Stefan Kolaszyński, obaj z Łowicza. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 1 sierpnia 1932 r. Do reprezentowania spółki upoważniony jest każdy ze wspólników. Firmę spółki pod jej stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach podpisuje każdy ze wspólników samodzielnie.

R. H. A XXXV 91: „Otto Pfefferkorn“. Siedziba firmy w Bydgoszczy Oddział w Warszawie Bielańska 4. Fabryka mebli. Właściciel Otto Pfefferkorn z Berlina. Udzielono samodzielnej prokury: Karolowi Pfefferkornowi, Ottonowi Pfefferkornowi obydwoj w Bydgoszczy i dla Oddziału w Warszawie Pawłowi Pfefferkornowi z Warszawy. Firma zarejestrowana w Bydgoszczy dnia 14 października 1887. R. H. A 393.

R. H. A XXXVI 92: „Jakób Müller“ w Warszawie, Hoża 33. Sprzedaż części samochodowych. Istnieje od 1932 r. Właściciel Jakób-Aron Müller z Warszawy.

R. H. A XXXVI 93: „Ekspres Kielecki“. Szlama Klajnsztajn“ w Warszawie, Franciszkańska 27. Pakownia i ekspedycja przesyłek. Istnieje od 1932 r. Właściciel Szlama-Ber Klajnsztajn z Warszawy.

R. H. A XXXVI 95: „Drukarnia Nowogrodzka Waldemar Lucer” w Warszawie, Tarczyńska 4. Istnieje od 1932 r. Właściciel Waldemar-Wilhelm Lucer z Rypina.

R. H. A XXXVI 96: „Wytwórnia Chemiczna „Lekros” Stanisław Schönfeld” w Warszawie, Marszałkowska 53 m. 6. Wytwórnia preparatów chemicznych do celów ogrodniczych i pokrewnych. Istnieje od 1926 r. Właściciel Stanisław Barnaba Schönfeld z Warszawy.

R. H. A XXXVI 97: „Judka Kalksztajn” w Warszawie, Gęsia 1. Sprzedaż sukna i kortów. Istnieje od 1924 r. Właściciel Judka Lejb Kalksztajn z Warszawy.

R. H. A XXXVI 98: „Jankiel Goldfarb” w Falenicy, Niecała 4. Piekarnia. Istnieje od 1932 r. Właściciel Jankiel Goldfarb z Falenicy. Pomiędzy właścicielem firmy a małżonką jego Perłą z domu Rotszejn nastąpił układ na mocy interczy z dnia 16 lutego 1932 r. ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

R. H. A XXXVI 99: „Marjem Rozner” w Bolimowie, pow. Łowicki. Drobna sprzedaż przyborów szewckich i skór. Istnieje od 1932 r. Właścicielka Marjem Rozner zamężna Kossower z Bolimowa pow. Łowicki. Pomiędzy Herszem-Lejbą Kossowerem a małżonką jego Marjem z domu Rozner nastąpił układ na mocy interczy z dnia 8 lutego 1932 r. ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

R. H. A XXXVI 100: „Przedsiębiorstwo Robót Budowlanych Franciszek Popławski” w Warszawie, Wspólna 7. Istnieje od 1932 r. Właściciel Franciszek-Karol Popławski z Warszawy.

R. H. A XXXVI 102: „Piekarnia Jan Erbacher” w Otwocku, Reymonta 15. Istnieje od 1900 r. Właściciel Jan Erbacher z Otwocka.

R. H. A XXXVI 103: „Agencja Reklamowa „Larum” właściciel dr. Leon Czarnożył” w Warszawie, Fredry 10. Agencja ogłoszeniowo-reklamowa. Istnieje od 1932 r. Właściciel dr. Leon Czarnożył z Warszawy.

R. H. A XXXVI 104: „Ajencja Filmowa Józef Bard” w Warszawie, Wspólna 47 m. 1. Istnieje od 1932 r. Właściciel Józef Bard z Warszawy.

R. H. A XXXVI 105: „Sprzedaż Materiałów Budowlanych „Izabelin” Jura Miller” we wsi Laski gm. Młociny, pow. Warszawski. Istnieje od 1932 r. Właścicielka Małka-Jura Miller ze wsi Laski gm. Młociny pow. Warszawski.

R. H. A XXXVI 106: „Mojsze Brajntich” w Warszawie, Niecała 2. Skład futer. Istnieje od 1932 r. Właściciel Mojsze Brajntich z Warszawy.

R. H. A XXXVI 107: „Ester Mandelbaum” w Warszawie, Franciszkańska 28. Drobna sprzedaż skór miękkich. Istnieje od 1932 r. Właścicielka Ester Mandelbaum z Warszawy.

R. H. A XXXVI 108: „Restauracja Ancel Grynspan” w Warszawie, Radzywińska 38. Istnieje od 1932 r. Właściciel Ancel Grynspan z Warszawy.

R. H. A XXXVI 109: „Piekarnia Nowoczesna Sura Wajngart” w Grodzisku Mazowieckim, 11-go Listopada 5. Właścicielka Sura Wajngart z Grodziska Mazowieckiego.

R. H. A XXXVI 110: „Materiały Opalowe „Żar” Kalman Icchok Odoner” w Warszawie, Grójecka 48. Sprzedaż węgla i drzewa. Istnieje od 1932 r. Właściciel Kalman Icchok Odoner z Warszawy.

R. H. A XXXVI 111: „Zakłady Przemysłowe Walery Kosiński i S-ka” w Warszawie, Grzybowska 16. Produkowanie miodów syconych, pitnych i leczniczych, oraz artykułów pokrewnych, jak również handel temi wyrobami. Wspólnicy: Walery Kosiński, Bronisław Ziółkowski, obaj z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 8 lipca 1932 r. Do reprezentowania spółki upoważnieni są obaj wspólnicy. Wszelkie zobowiązania, weksle, czeki i indosy na nich podpisują obaj wspólnicy łącznie. Korespondencję zwykłą, pokwitowania z odbioru wszelkiej korespondencji nie wyłączając pieniężnej, pieniędzy za przekazami, przesyłek i towarów podpisuje jeden ze wspólników. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy.

R. H. A XXXVI 112: „Josek Grünkraut” w Warszawie, Żelazna 89. Drobna sprzedaż skór i przyborów szewckich. Istnieje od 1914 r. Właściciel Josek Grünkraut z Warszawy. Pomiędzy właścicielem firmy a małżonką jego Fajgą z domu Rozenberg nastąpił układ na mocy interczy z dnia 17 grudnia 1913 r. ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

R. H. A XXXVI 113: „Spodek i Kantorowicz” w Warszawie, Gęsia 10. Handel detaliczny artykułami wchodzącymi w zakres manufaktury. Wspólnicy: Abram-Jehuda Spodek, Sara Kantorowicz, oboje z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 17 sierpnia 1932 r. Do reprezentowania spółki upoważnieni są oboje wspólnicy. Prokury, pełnomocnictwa, akty notarialne i hipoteczne podpisują obaj wspólnicy łącznie. Weksle, indosy, czeki, przekazy, umowy, zobowiązania, korespondencję niezawierającą zobowiązań pokwitowania z odbioru pieniędzy, posyłek i dokumentów podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy.

R. H. A XXXVI 114: „Chaim Piatkowski” w Warszawie, Rynekowa 1. Drobna sprzedaż wyrobów powroźniczych i szczotkarskich. Istnieje od 1932 r. Właściciel Chaim-Gerszon Piatkowski z Warszawy. Pomiędzy właścicielem firmy a małżonką jego Rywką z domu Cemach nastąpił układ na mocy interczy z dnia 5 kwietnia 1932 r. ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

R. H. A XXXVI 115: „Biuro Inżynierskie Olgierd Gasser Inżynier Budowniczy” w Żąbkach pod Warszawą. Przedsiębiorstwo budowlane. Istnieje od 1932 r. Właściciel inż. Olgierd Glasser w Żąbkach pod Warszawą.

R. H. A XXXVI 116: „Tadeusz Ciszewski” w Warszawie, Wileńska 19. Sprzedaż artykułów mydlarskich. Istnieje od 1932 r. Właściciel Gracjan-Tadeusz Ciszewski z Warszawy.

R. H. A XXXVI 117: „Józef Bilczewski” w Warszawie, Krucza 2. Zakład ślusarsko-wodociągowy. Istnieje od 1912 r. Właściciel Józef Bilczewski z Warszawy. Pomiędzy właścicielem firmy a małżonką jego Moniką-Henryką Reszko z domu Wąsowicz nastąpił układ na mocy interczy z dnia 25 lipca 1918 r. ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

R. H. A XXXVI 118: „Boruch Jonisz” w Radzyminie, pl. Kosciuszki 3. Sprzedaż towarów łokciowych i galanterji. Istnieje od 1932 r. Właściciel Boruch Jonisz z Radzymina.

R. H. A XXXVI 119: „Benjamin Kowalski” w Warszawie, Grzybowska 4/Rynekowa 1. Drobna sprzedaż artykułów mydlarskich. Istnieje od 1932 r. Właściciel Benjamin Kowalski z Warszawy.

R. H. A XXXVI 120: „Włodzimierz Cukrzyński i S-ka, Spółka Firmowa” w Warszawie, Marszałkowska 71. Zakłady graficzne. Wspólnicy: Włodzimierz Cukrzyński, Stefan Cukrzyński, Kazimierz

Cukrzyński, Jerzy Modrow wszyscy z Warszawy. Marja Modrow z Poznania. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 1 stycznia 1932 r. Do reprezentowania spółki upoważnieni są: Włodzimierz Cukrzyński i Jerzy Modrow. Zastępcą Włodzimierza Cukrzyńskiego jest Kazimierz Cukrzyński, zastępcą Jerzego Modrow — Marja Modrow. Weksle, żyra na nich, czeki, umowy, prokury, pełnomocnictwa, oraz wszelkie zobowiązania podpisują obaj wspólnicy upoważnieni do reprezentowania spółki. Korespondencje niezawierającą zobowiązań pokwitowania z odbioru pieniędzy, towarów, przesyłek, korespondencji podpisuje jeden ze wspólników upoważnionych do reprezentowania spółki. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy.

R. H. A XXXVI 122: „Restauracja „Tania Gospoda“ Aniela Patynowska“ w Warszawie, Tamka 49. Istnieje od 1932 r. Właścicielka Aniela Patynowska z Warszawy.

R. H. A XXXVI 123: „Szumł Ginzburg“ w Warszawie, Bielańska 13 (w lokalu firmy M. Grossbart). Drobną sprzedaż towarów lokciowych. Istnieje od 1932 r. Właściciel Szumł Ginzburg z Warszawy.

R. H. A XXXVI 124: „Elektrowar“ Stefania Suchowczycka“ w Warszawie, Wielka 11. Drobną sprzedaż artykułów elektrotechnicznych i radiowych. Istnieje od 1932 r. Właścicielka Stefania Suchowczycka z Warszawy.

R. H. A XXXVI 125: „Spółka Drożdżowa Rodzyński, Stanisławowski i S-ka“ w Warszawie, Grzybowska 6. Sprzedaż drożdży. Wspólnicy: Abram Aszenfarb, Fela Bialkin, Szaja Binental, Moszek Goldman, Krajndla Gutwein, Gitla Glikman, Cyła Ginzburg, Całka Grinfeder, Mordka Grinfeder, Chaja Grinfeder, Aron Gricman, Izrael-Boruch Fichtenbaum, Henryk Józefacki, Chaim Lewental, Klara Nita, Agnieszka Nita, Zofja Nowakowska, Eljasz Rinkert, Szumł Ruta, Jankiel Rubinsztejn, Ajzyk Rozenpik, Josek Rotblit, Fiszel Radzyński, Szlama-Dawid Rodzyński, Berek Rudnicki, Róża Kniper, Josek Sztajnsznajder, Jakób-Lejb Stanisławowski, Chaim-Lejb Skórnik, Moszek-Szumł Trajlerer, Szlama Tenenbaum, Moszek Wiernik, Wigdor Wermes, Zelman Wermes, Dawid Wermes, Emilja Parol, wszyscy z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 11 sierpnia 1932 r. Do reprezentowania spółki upoważnieni są: Szlama-Dawid Rodzyński, Jakób-Lejb Stanisławowski, Dawid Wermes, Berek Rudnicki i Mordka Grinfeder. Wszelkie umowy handlowe kupna i sprzedaży towarów, pokwitowania z odbioru pieniędzy, rachunki, korespondencje oraz wszelkie akty urzędowe i pełnomocnictwa podpisują Dawid Wermes, Jakób-Lejb Stanisławowski i Berek Rudnicki łącznie. Pokwitowania z odbioru korespondencji, przekazów, przesyłek i towarów podpisuje dwóch z pośród wyżej wymienionych trzech wspólników upoważnionych do podpisywania. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy.

R. H. A XXXVI 126: „Fabryka Biżuterji i Wyrobów Metalowych J. M. Alland i Synowie“ w Warszawie, Kacza 7. Fabryka biżuterji i wyrobów metalowych. Wspólnicy: Icek-Majer Alland, Szłoma Alland, Lejb Alland, wszyscy z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 15 grudnia 1931 r. Do reprezentowania spółki upoważnieni są wszyscy wspólnicy. Wszelkie zobowiązania, czeki, weksle, żyra, umowy, pełnomocnictwa i prokury podpisuje Icek-Majer Alland łącznie z jednym z pozostałych wspólników. Korespondencje niezawierającą zobowiązań pokwitowania z odbioru korespondencji nie wyłączając pieniężnej, towarów i należności podpisuje każdy ze wspólników samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy.

R. H. A XXXVI 128: „Inż. Dypł. August Furuhjelm“ w Warszawie, Ludna 9 m. 37. Przedsiębiorstwo techniczno-budowlane. Istnieje od 1932 r. Właściciel inżynier August Furuhjelm z Warszawy.

R. H. A XXXVI 129: „A. Górski i St. Zamojski Architekci“ w Warszawie, Ks. Skorupki 5 m. 4. Przedsiębiorstwo robót budowlanych. Wspólnicy: Aleksander Górski, Stanisław Zamojski, obaj z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 30 sierpnia 1932 r. Do zastępowania spółki wobec władz i osób upoważ-

nieni są obaj wspólnicy. Firmę spółki pod jej stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach podpisuje jeden ze wspólników.

R. H. A XXXVI 130: „Stefan Paluszyński i S-ka“ w Piastowie, Dworcowa 1. Apteka. Wspólnicy: Stefan Paluszyński, Bolesław Stankiewicz, obaj z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 1 sierpnia 1932 r. Do reprezentowania spółki upoważnieni są obaj wspólnicy. Weksle, umowy, żyra weksli, czeki, pełnomocnictwa i wszelkie zobowiązania podpisują obaj wspólnicy łącznie. Rachunki, korespondencje niezawierającą zobowiązań pokwitowania z odbioru wszelkiej korespondencji, przesyłek, ładunków, oraz pełnomocnictwa kolejowe i pocztowe podpisuje każdy ze wspólników samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Pomiędzy Bolesławem-Rajmundem-Bożydarem Stankiewiczem a małżonką jego Heleną z domu Sznajder nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 22 września 1928 r. ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

R. H. A XXXVI 131: „Józef Kronenberg“ w Warszawie, Żelazna 33. Restauracja II-ej klasy. Istnieje od 1928 r. Właściciel Józef Kronenberg z Warszawy. Pomiędzy właścicielem firmy a małżonką jego Maszą-Bajlą z domu Glikstajną nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 29 listopada 1926 r. ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

R. H. A XXXVI 132: „Sz. Finkelsztejn“ w Warszawie, Miła 42. Skup i sprzedaż surowców papierowych. Istnieje od 1917 r. Właściciel Szymon Finkelsztejn z Warszawy.

R. H. A XXXVI 133: „Bencjan-Majer Szejnblum“ w Warszawie, Nalewki 21, w podwórzu. Detaliczna sprzedaż farb. Istnieje od 1921 r. Właściciel Bencjan-Majer Szejnblum z Warszawy.

R. H. A XXXVI 134: „Sara Bersohn“ w Warszawie, Franciszkańska 18. Drobną sprzedaż farb i artykułów mydlarskich. Istnieje od 1932 r. Właścicielka Sara Bersohn z Warszawy.

R. H. A XXXVI 135: „Zakład Urologiczny Dr. Med. Bogumiła Endelmana“ w Warszawie, Zielna 35. Istnieje od 1932 r. Właściciel Dr. Bogumił Endelman z Warszawy. Pomiędzy właścicielem firmy a małżonką jego Ludwiką, z domu Endelman nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 13 marca 1926 r. ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

R. H. A XXXVI 136: „Chaim Laks“ w Warszawie, S-to-Jerska 21. Drobną sprzedaż futer baranich i kapeluszy. Istnieje od 1932 r. Właściciel Chaim Laks z Warszawy.

R. H. A XXXVI 137: „Wschodnia Anatolja Omer Naci“ w Warszawie, Zygmuntowska 8. Fabryka chałwy i oleju tachimowego. Istnieje od 1932 r. Właściciel Omer Naci z Warszawy.

R. H. A XXXVI 138: „Dom Agenturowo-Komisowy Adolf Neuding“ w Warszawie, Śniadeckich 12. Przedstawicielstwa firm perfumeryjnych i dla przemysłu graficznego. Istnieje od 1932 r. Właściciel Adolf Neuding z Warszawy.

R. H. A XXXVI 139: „Jakób Rosenthal“ w Warszawie, Koszykowa 45. Przedsiębiorstwo agenturowo-handlowe. Istnieje od 1932 r. Właściciel Jakób Rosenthal z Warszawy. Pomiędzy właścicielem firmy a małżonką jego Zofją z domu Kempner nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 12 marca 1896 r. ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

R. H. A XXXVI 140: „Szaja Fetman“ w Warszawie, Twarda 33. Detaliczna sprzedaż win, wódek i wyrobów tytoniowych. Istnieje od 1896 r. Właściciel Szaja Fetman z Warszawy.

R. H. A XXXVI 222: „**Florjan Juchnikowski**“ w Warszawie, Hoża 57. Sprzedaż maszyn, narzędzi i artykułów technicznych. Istnieje od 1932 r. Właściciel Florjan Juchnikowski z Warszawy.

R. H. A XVI 43 (A XXIX 145): „**Huta Szklana Robotnicza E. Dworzyński, T. Capik i S-ka**“ w Gocławku, gm. Wawer. Wspólnicy: Stanisław Kulicki, Józefa-Jadwiga Kulicka, oboje z Gocławka. Wspólnik Edmund Dworzyński zmarł. Decyzją Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 22 kwietnia 1932 r. postępowanie zapobiegawcze upadłości spółki zostało umorzone. Na mocy uchwały walnego zgromadzenia wspólników z dnia 21 lipca 1932 r. Stanisław Kulicki i Józefa-Jadwiga Kulicka wobec nieotrzymania ekwiwalentu za ustąpione udziały przyjęci zostali z powrotem do spółki. Marija-Helena Goldmanowa została zawieszona w czynnościach członka zarządu. Do zastępowania spółki jako członek zarządu upoważniony został Stanisław Kulicki.

R. H. A XXX 160: „**Bajla Dymant**“ w Warszawie, Nalewki 29. Siedziba firmy mieści się obecnie przy ul. Nalewki 20.

R. H. A XIII 99: „**Cafe Varsovie Jan Stradecki**“ w Warszawie, Nowy Świat 5. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 11 marca 1932 r. Janowi Stradeckiemu handlującemu pod firmą: „Cafe Varsovie Jan Stradecki“ ogłoszona została upadłość. Wyrokiem tegoż Sądu z dnia 24 czerwca 1932 r. ogłoszono upadłość Helenie Stradeckiej, jako współniczyce Jana Stradeckiego. Sędzią komisarzem masy upadłości mianowany został sędzia handlowy Julian Bulzacki, kuratorem zaś adwokat Feliks Majorowicz, który obecnie jest syndykiem tymczasowym.

R. H. A VI 251: „**F. Pfefferberg**“ w Warszawie, Graniczna 11. Salomonowi Feferbergowi i Maksymiljanowi Feferbergowi, obydwoim z Warszawy udzielono prokury z prawem podpisywania we dwóch łącznie.

R. H. A B. 95 (A XXIII 286): „**H. Błaszkowski**“ w Warszawie, Tłomackie 9. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 8 kwietnia 1932 r. Maksowi Heymanowi handlującemu pod firmą: „H. Błaszkowski“ udzielono odroczenia wypłat do dnia 8 lipca 1932 r. Decyzją zaś tegoż Sądu z dnia 1 lipca 1932 r. odroczenie wypłat przedłużone zostało do dnia 8 października 1932 r. Sędzią komisarzem mianowany został sędzia handlowy Maksymiljan Friede, nadzorcą zaś sadowym Tadeusz Zylber z Warszawy. Nadzór sądowy upoważnił Maksa Heymana do otrzymywania i załatwiania wszelkiej korespondencji, do dokonywania pod kontrolą nadzorcę zakupu towarów niezbędnych do prowadzenia działu sprzedaży oraz do inkasowania należności.

R. H. A J. 28 (A XXXIV 319): „**Józef Jagielski**“ w Warszawie, Królewska 17. Prokurent Stanisław Jagielski zmarł.

B. — SPÓŁKI AKCYJNE I Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ

WPISY GŁÓWNE

R. H. B LVII 8214: „**Komis i Agentura Drzewna Feliks Wierciński i S-ka**“ Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w Warszawie, Wolska 95. Celem spółki jest prowadzenie interesów drzewnych na zasadach komisju. Kapitał zakładowy zł 6000, podzielony na 20 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Czesław Wierciński, Wacław Stanilewicz, obaj z Warszawy, Jerzy Pilecki z Białegostoku. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Umowy, akty notarialne i hipoteczne, weksle, czeki, żyra na wekslach i czekach, pełnomocnictwa i wszelkie zobowiązania podpisują dwaj zarządcy łącznie, lub jeden z zarządców łącznie z prokurentem. Korespondencję niezawierającą zobowiązań pokwitowania z odbioru wszelkiej korespondencji nie wyłączając pieniężnej, sum pieniężnych, ładunków i towarów, przesyłek i wszelkich dokumentów podpisuje jeden z zarządców lub prokurent. Akty zbycia, nabycia i obciążenia

nieruchomości i praw hipotecznych, oraz dzierżawy nieruchomości i prokury podpisują dwaj zarządcy łącznie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Grymińskim w Warszawie dnia 21 i 25 lipca 1932 r. za nr. 1581 i 1605 na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 23 września 1932 r.

R. H. B LVII 8215: „**Zygmunt Kreczmar i S-ka**“ Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w Warszawie, Kapucyńska 5. Celem spółki jest sprzedaż komisowa i na rachunek własny węgla i koksu. Kapitał zakładowy zł 5000, podzielony na 100 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Zygmunt Kreczmar, Izidor Klajman, obaj z Warszawy. Zarząd zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy. Weksle, czeki, żyra, umowy pełnomocnictwa, prokury, akty notarialne i hipoteczne, oraz wszelkie zobowiązania podpisują dwaj zarządcy łącznie, lub jeden zarządca łącznie z prokurentem. Korespondencję niezawierającą zobowiązań pokwitowania z odbioru pieniędzy, towarów, dokumentów, korespondencji, przesyłek, podpisuje jeden zarządca lub prokurent. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Hübnerem w Warszawie dnia 14 czerwca 1932 r. za nr. 801 i w dniu 29 lipca 1932 r. za nr. 946 na czas do dnia 14 czerwca 1935 r. z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze trzecie lata o ile na trzy miesiące przed upływem terminu żaden ze wspólników nie zawiadomi pozostałych notarialnie o chęci rozwiązania spółki.

Wciągnięto w dn. 23 sierpnia 1932 r.

R. H. B LVII 8216: „**E. Sykes i S-ka**“ Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w Warszawie, Czackiego 12. Celem spółki jest kupno celem dalszej odsprzedaży na własny rachunek i w komis wyrobów technicznych, oraz przedstawicielstwa firm krajowych i zagranicznych. Kapitał zakładowy zł 5000, podzielony na 50 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcą Egerton Sykes z Warszawy, zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy podpisując firmę spółki pod jej stemplem na wszelkich dokumentach i zobowiązaniach. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Massalskim w Warszawie dnia 19 sierpnia 1932 r. za nr. 1141 na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 23 sierpnia 1932 r.

R. H. B LVII 8217: „**Polski Przemysł Hygieniczny „Pepecha”**“ Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w Warszawie, Leszno 6. Celem spółki jest wyrób artykułów higienicznych. Kapitał zakładowy zł 2000, podzielony na 100 udziałów. Na pokrycie kapitału zakładowego wpłacono zł 965 gotowizną, na pozostałe zł 1035 oszacowano wkład rzeczowy. Zarządcami są: Berko Ryżak, Chil Grossman, obaj z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle, żyra, czeki, pełnomocnictwa, prokury i wszelkie dokumenty zawierające zobowiązania podpisują obaj zarządcy łącznie. Korespondencję niezawierającą zobowiązań pokwitowania z odbioru wszelkiego rodzaju korespondencji, przesyłek pocztowych i przekazów pieniężnych podpisuje jeden z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Tyborowskim w Warszawie dnia 19 sierpnia 1932 r. za nr. 2311 na trzy lata licząc od daty wpisania spółki do rejestru handlowego z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze trzyletnie okresy o ile na sześć miesięcy przed upływem terminu nie nastąpi wypowiedzenie spółki.

Wciągnięto w dn. 25 sierpnia 1932 r.

R. H. B LVII 8218: „**Grużewski & Co**“ Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki Wilcza 8. Celem spółki jest eksport zagranicę na rachunek własny i komisowo różnych towarów, jak obecnie mebli gietych i szmat. Kapitał zakładowy zł 9000, podzielony na 90 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Czesław Grużewski, Leon Ginsburg, Bronisław Berliner, wszyscy z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie zobowiązania, umowy, czeki i pełnomocnictwa podpisują dwaj zarządcy łącznie. Korespondencję zwykłą, niezawierającą zobowiązań, wszelkie pokwitowania,

nie wyłączając pokwitowań z odbioru korespondencji i przesyłek pieniężnych i innych podpisuje każdy z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Hübnerem w Warszawie dnia 16 sierpnia 1932 r. za nr. 996 na czas do dnia 1 września 1935 r.

Wciągnięto w dn. 25 sierpnia 1932 r.

R. H. B LVII 8219: „Fabryka Chemiczna „Pharmedia“. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Chelmska 52. Celem spółki jest wytwarzanie artykułów chemicznych i farmaceutycznych, oraz handel temiż artykułami. Kapitał zakładowy zł 50 000, podzielony na 50 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządca Rudolf Arcichowski z Warszawy, zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy. Firmę spółki pod jej stemplem przy zarządzie jednoosobowym podpisuje zarządca sam, przy zarządzie zaś wieloosobowym, dwaj zarządcy łącznie lub jeden zarządca łącznie z prokurentem. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Landau w Warszawie dnia 11 lipca 1932 r. za nr. 724 na czas nieokreślony.

Wciągnięto w dn. 25 sierpnia 1932 r.

R. H. B LVII 8220: „Bracia Stam i Spółka, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Przechodnia 3. Celem spółki jest hurtowa sprzedaż owoców południowych. Kapitał zakładowy zł 10 000, podzielony na 100 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Uriel Stam, Lejb Szytybel, Estera Weiselfisz, wszyscy z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie umowy, pełnomocnictwa, prokury, zobowiązania, weksle, przekazy, akcepty, podpisują dwaj zarządcy łącznie. Podania, korespondencję zwykłą, pokwitowania z odbioru wszelkiej korespondencji nie wyłączając pieniężnej, towarów i należności podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Kosteckim w Warszawie dnia 24 czerwca 1932 r. za nr. 1623 na czas do dnia 1 lipca 1934 r. z warunkiem automatycznego przedłużania na następne okresy dwuletnie o ile na trzy miesiące przed upływem terminu żaden ze wspólników nie zawiadomi notarialnie pozostałych o chęci rozwiązania spółki.

Wciągnięto w dn. 25 sierpnia 1932 r.

R. H. B LVII 8221: „Zjednoczone Fabryki Chałwy w Polsce „Chałwa“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Wolska 69. Celem spółki jest fabrykacja sprzedaży chałwy i oleju tachimowego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i Wolnego miasta Gdańska. Kapitał zakładowy zł 11 100, podzielony na 111 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Lejzor Ubfal, Wolf Szapiro, Sruł Rozensztajn, Jousouf Djawid, wszyscy z Warszawy, Abram Asz z Łodzi. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle, czeki, traty, zobowiązania, wszelkiego rodzaju akty urzędowe, pełnomocnictwa, pokwitowania z odbioru pieniędzy z banków, od władz, instytucji kredytowych i od osób prywatnych podpisują trzej zarządcy łącznie. Pokwitowania z odbioru wszelkiej korespondencji podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Miszewskim w Warszawie dnia 12 sierpnia 1932 r. za nr. 3357 na czas do dnia 1 lipca 1933 r. z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze jednoroczne okresy o ile na dwa miesiące przed upływem terminu jeden ze wspólników nie zawiadomi pozostałych notarialnie o chęci wystąpienia ze spółki.

Wciągnięto w dn. 25 sierpnia 1932 r.

R. H. B LVII 8222: „Komistilm“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Jasna 24. Celem spółki jest prowadzenie przedsiębiorstwa mającego za przedmiot zainteresowanie zagranicy obrazami filmowymi o treści polskiej w drodze transakcji zamiennych, przygotowanie napisów filmowych w języku polskim, utrzymywanie stosunków z wytwórcami filmów zagranicznych, udzielanie kredytu na pokrycie zaliczeń, kosztów cła, transportów i opracowania filmów, przygotowywanie cenzury obrazów, utrzymywanie wolnocłowego składu oraz wykonywanie wszelkich czynności handlowych i innych w zakresie powyższym. Kapitał za-

kładowy zł 10 000, podzielonych na 100 udziałów. Na pokrycie kapitału zakładowego wpłacono zł 5 000 gotowizną, na pozostałe zł 5 000 oszacowano wkład rzeczowy. Zarządcami są: Stefan Gajewski, Czesław-Hipolit Raniszewski, Juljusz Zagrodzki, Witold Hanicki, Edward Landau, Henryk Miszewski, wszyscy z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie zobowiązania, weksle, akcepty, indosy, skrypty dłużne, akty, umowy, pełnomocnictwa i prokury podpisuje Stefan Gajewski, bądź Czesław-Hipolit Raniszewski bądź Juljusz Zagrodzki łącznie z jednym z pozostałych trzech zarządców Witoldem Hanickim, Edwardem Landauem i Henrykiem Miszewskim. Korespondencję niezawierającą zobowiązań pokwitowania z odbioru wszelkiego rodzaju korespondencji zwykłej, pieniężnej i wartościowej, przesyłek, ładunków i wszelkich należności podpisuje jeden z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Borkowskim w Warszawie dnia 6 czerwca 1932 r. za nr. 605, 11 sierpnia 1932 r. za nr. 861 i 23 sierpnia 1932 r. za nr. 894 na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 29 sierpnia 1932 r.

R. H. B LVII 8223: „Wydawnia Kołder i Bielizny Pościelowej, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Krucza 31. Celem spółki jest prowadzenie wydawni kołder i bielizny pościelowej. Kapitał zakładowy zł 5 000, podzielony na 100 udziałów, na pokrycie kapitału zakładowego wniesiono zł 3 000 gotowizną, na pozostałe zł 2 000 oceniono wkład rzeczowy. Zarządczyniami są: Franciszka Maruszewska, Helena Łopalewska i Teresa Ostrycka, wszystkie z Warszawy. Zarządczynie zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle, żyra na nich, czeki, umowy, prokury, pełnomocnictwa za wyjątkiem sądowych wszelkie zobowiązania podpisuje Helena Łopalewska łącznie z jedną z pozostałych zarządczyń. Korespondencję zwykłą, niezawierającą zobowiązań inkaso należności pieniężnych, pokwitowania z odbioru towarów, przesyłek, ładunków, korespondencji, nie wyłączając pieniężnej i przekazów podpisuje każda z zarządczyń samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Dobrowolskim w Warszawie dnia 28 lipca 1932 r. za nr. 1352 na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 29 sierpnia 1932 r.

R. H. B LVII 8224: „Pantachem“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Żórawia 19 m. 12. Celem spółki jest hurtowa sprzedaż wszelkich artykułów, w szczególności farmaceutyczno-chemicznych i technicznych różnych firm krajowych i zagranicznych. Kapitał zakładowy zł 10 000, podzielony na 100 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Abram Rubinsztejn, Mordka-Mendel vel Mieczysław Rubinsztejn, Adolf (Abraham) Neuss, wszyscy z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle, czeki, żyra na wekslach i innych dowodach pieniężnych, wszelkie umowy, pełnomocnictwa, prokury i wszelkie zobowiązania podpisują dwaj zarządcy łącznie. Korespondencję niezawierającą zobowiązań i pokwitowania z odbioru pieniędzy, przesyłek, przekazów, ładunków towarów i korespondencji podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Gostyńskim w Otwocku pow. warszawskiego dnia 13 sierpnia 1932 r. za nr. 564 na czas nieokreślony.

Wciągnięto w dn. 29 sierpnia 1932 r.

R. H. B LVII 8225: „Wapnosmar, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Sapieżyńska 10. Celem spółki jest prowadzenie przedsiębiorstwa kupna-sprzedaży materiałów budowlanych i różnych smarów. Kapitał zakładowy 2 000 zł podzielony na 50 udziałów całkowicie wpłacony. Zarządcami są: inż. Elja Ber Pozner, Ela Dawid Rozengart, obaj z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle, indosy, czeki, umowy, prokury, pełnomocnictwa z wyjątkiem sądowych, oraz wszelkie zobowiązania podpisują dwaj zarządcy łącznie. Korespondencję niezawierającą zobowiązań pokwitowania z odbioru należności pieniężnych, towarów, przesyłek, ładunków i korespondencji nie wyłączając pieniężnej podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Dobrowolskim w Warszawie dnia 11 sierpnia 1932 r. za nr. 1405 na czas do dnia

1 stycznia 1934 r. z warunkiem automatycznego przedłużania, na następne okresy roczne o ile na trzy miesiące przed upływem terminu żądań ze współników nie zawiadomi notarialnie pozostałego współnika o chęci rozwiązania spółki.

Wciągnięto w dn. 29 sierpnia 1932 r.

R. H. B LVII 8226: „Fabryka Garbarska „Pleroma“ Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“. Siedziba spółki w Warszawie, Niska 61, w fabryce garbarskiej braci Weigle. Celem spółki jest prowadzenie handlu i wyrobu skór. Kapitał zakładowy 6 000 zł. podzielony na 100 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Mieczysław Bralewski, i Abram Ajzner, obaj z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie zobowiązania, akty, umowy, czeki, weksle i pełnomocnictwa podpisują obaj zarządcy łącznie. Korespondencję niezawierającą zobowiązań pokwitowania z odbioru towarów, przesyłek zwykłych i poleconych, przekazów pieniężnych podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Zaborowskim w Warszawie dnia 20 sierpnia 1932 r. za nr. 1504 na czas do dnia 1 września 1933 r. z warunkiem automatycznego przedłużania na następne okresy roczne o ile na trzy miesiące przed upływem terminu żądań ze współników nie zawiadomi notarialnie pozostałego współnika o chęci likwidacji spółki.

Wciągnięto w dn. 31 sierpnia 1932 r.

R. H. B LVII 8227: „Warszawska Fabryka Listew na Ramy Zdzisław Pruski i Ska. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“. Siedziba spółki w Warszawie, Krochmalna 69. Celem spółki jest prowadzenie fabryki listew na ramy. Kapitał zakładowy 25 000 zł. podzielony na 50 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Zdzisław Pruski z Piastowa, Władysław Szlagowski, Bolesław Kotulski, Waław Kamiński, wszyscy trzej z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie zobowiązania, umowy, weksle, żyra, czeki, pełnomocnictwa, prokury, akty notarialne i hipoteczne podpisuje Zdzisław Pruski lub Władysław Szlagowski łącznie z jednym z pozostałych zarządców. Korespondencję niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru należności, towarów, przesyłek, przekazów i wszelkiego rodzaju korespondencji podpisuje jeden z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed p. o. notariusza Zaorskim w Warszawie dnia 22 sierpnia 1932 r. za nr. 1331 na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 31 sierpnia 1932 r.

R. H. B LVII 8228: „Bar i Restauracja „Nowy Sezam“ Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“. Siedziba spółki w Warszawie, Trębacka 1. Celem spółki jest prowadzenie baru i restauracji. Kapitał zakładowy 12 000 zł. podzielony na 400 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Edward Paderewski, Marcełi Gawin, Leonard Pogorzelski, wszyscy z Warszawy oraz Władysław Kozłowski z Mrozów pow. Miński. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Zobowiązania zaciągane przez spółkę, weksle, czeki i żyra na nich, umowy, prokury, plenipotencje, podpisuje trzech którychkolwiek zarządców łącznie. Korespondencję niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru korespondencji zwykłej, wartościowej, pieniężnej, towarów, ładunków i przesyłek podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktów zeznanych przed notariuszem Zembruskim w Warszawie dnia 19 lipca 1932 r. za nr. 1081 i dnia 23 lipca 1932 r. za nr. 1094 na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 31 sierpnia 1932 r.

R. H. B LVII 8229: „Wytwórnia Wyrobów Blacharskich i Ornamencji Stanisław Koszwa i Ska. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“. Siedziba spółki w Warszawie, Furmańska 11. Celem spółki jest wyrób i sprzedaż wszelkich przedmiotów w zakresie blacharsko-ślusarskim i pokrewnym z materiałów własnych i powierzonych. Kapitał zakładowy 2 000 zł. podzielony na 20 udziałów całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Stanisław Koszwa z Warszawy i Zygfryd Bojanowski z Rembertowa. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie zobowiązania, weksle, czeki, żyra, umowy, prokury i plenipotencje

podpisują dwaj zarządcy łącznie pod stemplem firmy. Korespondencję niezawierającą zobowiązań, inkaso należności, pokwitowania z odbioru towarów, ładunków, przesyłek, korespondencji zwykłej i poleconej podpisuje jeden z zarządców. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Zembruskim dnia 10 sierpnia 1932 r. za nr. 1168 na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 1 września 1932 r.

R. H. B LVII 8230: „Centrala Bananów Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Ptasia 3 w Warszawie“. Siedziba spółki w Warszawie, Ptasia 3. Celem spółki jest importowanie bananów, i owoców południowych oraz towarów kolonialnych. Kapitał zakładowy 10 000 zł. podzielony na 250 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Natan Ejbuszyc, Mojżesz Ejbuszyc, Ber Rotblit, wszyscy z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie zobowiązania, weksle, czeki, żyra, pełnomocnictwa i prokury podpisują Natan Ejbuszyc lub Mojżesz Ejbuszyc każdy z nich łącznie z jednym z pozostałych zarządców. Pokwitowania z odbioru korespondencji, przesyłek i pieniędzy podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed p. o. notariusza Prażmowskim w Warszawie dnia 12 sierpnia 1932 r. za nr. 275 na rok jeden z warunkiem automatycznego przedłużania na następne okresy roczne o ile na trzy miesiące przed upływem terminu żądań ze współników nie zawiadomi pozostałych o swej chęci wystąpienia ze spółki.

Wciągnięto w dn. 1 września 1932 r.

R. H. B LVII 8231: „Warszawski Zakład Wywozu Odpadków Domowych, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“. Siedziba spółki w Warszawie, Al. Jerozolimskie 20, w lokalu firmy: „Polska Spółka Powiernicza Spółka Akcyjna“. Celem jest prowadzenie i organizowanie przedsiębiorstw utylizacyjnych oraz innych z nimi związanych dla zarządów komunalnych. Kapitał zakładowy 3 000 zł. podzielony na 100 udziałów całkowicie wpłacony gotowizną. Zarządcami są: inż. Józef Dangel, Waław Kurnatowski, inż. Stanisław Skurzyński, wszyscy z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle, czeki, żyra, pełnomocnictwa, prokury, akty notarialne i hipoteczne oraz wszelkie zobowiązania podpisują dwaj zarządcy łącznie. Korespondencję niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru pieniędzy, przesyłek, towarów i korespondencji podpisuje jeden z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Hettlingerem w Warszawie dnia 19 sierpnia 1932 r. za nr. 3133 na czas do dnia 31 grudnia 1933 r. lub krócej o ile nie nastąpi w tym czasie przekształcenie na spółkę akcyjną.

Wciągnięto w dn. 2 września 1932 r.

R. H. B LVII 8232: „Standard Comp. w Polsce, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“. Siedziba spółki w Warszawie, Skorupki 10. Celem spółki jest pośredniczenie w sprzedaży patentów i licencji w kraju i zagranicą, oraz oddawanie do fabrykacji wyrobów, których fabrykacja jest prawnie zastrzeżona, jak również fabrykacja o ile zajdzie tego potrzeba, artykułów w tym zakresie. Kapitał zakładowy 4 000 zł. podzielony na 10 udziałów całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: inż. August Fritz Roth i arch. Lucjusz Burdyński obaj z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle, indosy, czeki, pełnomocnictwa, prokury, umowy, akty notarialne i hipoteczne oraz wszelkie pisma zawierające zobowiązania dla spółki podpisują obaj zarządcy łącznie. Korespondencję niezawierającą zobowiązań pokwitowania z odbioru przesyłek pieniężnych i towarowych podpisuje jeden zarządca. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Wyganowskim w Warszawie dnia 2 czerwca 1932 r. za nr. 648 na czas do dnia 31 grudnia 1935 r. z tem, że o ile do dnia 1 lipca 1935 r. żaden ze współników notarialnym wezwaniem nie wypowie dalszego uczestnictwa w spółce, takowa uważać się będzie za przedłużoną na czas nieograniczony

Wciągnięto w dn. 2 września 1932 r.

R. H. B LVII 8233: „Towarzystwo Metalostop, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“. Siedziba spółki w Warszawie, al. Jerozolimskie 20. Celem spółki jest prowadzenie różnych interesów

w branży metalowej, przyjmowanie zleceń i przedstawicielstw oraz pomoc w organizacji i powstawaniu nowych przedsiębiorstw. Kapitał zakładowy 3 000 zł. podzielony na 24 udziały, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Józef Dangel, Kazimierz Podhorski Okołów, obaj z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Firmę spółki pod jej stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach podpisują obaj zarządcy łącznie. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Hettlingerem w Warszawie dnia 28 czerwca 1932 r. za nr. 2580 na czas do dnia 1 lipca 1933 r. z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze jednoroczne okresy o ile na trzy miesiące przed upływem terminu żaden ze wspólników nie zawiadomi pozostałych o chęci rozwiązania spółki.

Wciągnięto w dn. 2 września 1932 r.

R. H. B LVII 8234: „M. Bienkowski, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Senatorska 10. Celem spółki jest prowadzenie przedsiębiorstwa, sprzedaży wyrobów stalowych i metalowych. Kapitał zakładowy 4 500 zł. podzielony na 9 udziałów wniesiony całkowicie wkładem rzeczowym. Zarządcami są: dr. Mieczysław Bienkowski z Sosnowca, Ryszarda Natalia Maciejko i Aleksander Nowak, oboje z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie zobowiązania, weksle, pełnomocnictwa, prokury, umowy i inne akty podpisuje pod stemplem firmy jeden którykolwiek z zarządców samodzielnie. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Jelnickim w Warszawie dnia 19 maja 1932 r. za nr. 916 na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 2 września 1932 r.

R. H. B LVII 8235: „Polskie Konsorcjum Filmowe, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Jerolimaska 20. Celem spółki jest prowadzenie i organizowanie przedsiębiorstw filmowych w Polsce w zakresie produkcji i eksploatacji filmów krajowych i zagranicznych. Kapitał zakładowy 3 000 zł. podzielony na 120 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Maksymilian Weronicz, inż. Józef Dangel, obaj z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie zobowiązania, weksle, indosy, czek, pełnomocnictwa, prokury, akty notarialne i hipoteczne podpisują pod stemplem firmy obaj zarządcy łącznie. Korespondencję niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru pieniędzy, przesyłek, towarów i wszelkiego rodzaju korespondencji podpisuje jeden z zarządców. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Hettlingerem w Warszawie dnia 22 sierpnia 1932 r. za nr. 3159 na czas do dnia 31 grudnia 1933 r. lub krócej, o ile w tym czasie nie nastąpi przekształcenie na spółkę akcyjną.

Wciągnięto w dn. 2 września 1932 r.

R. H. B LVII 8236: „Zaremba” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Wierzbowa 8. Celem spółki jest prowadzenie pracowni ubiorów męskich. Kapitał zakładowy 10 000 zł. podzielony na 40 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządca jest Józefa Zaremba z Warszawy. Zarządca zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy podpisując firmę pod jej stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Śleszyńskim w Warszawie dnia 13 sierpnia 1932 r. za nr. 1128 na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 2 września 1932 r.

R. H. B LVII 8237: „Dom Handlowy Mag. Farm. Hübner, Kotwica i Ska. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Chłodna 32 a. Celem spółki jest prowadzenie handlu artykułami gumowymi na rachunek własny i komisowy. Kapitał zakładowy 9 000 zł. podzielony na 30 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Aleksander Hübner, Kazimierz Kotwica i Bernard Karpenkoff wszyscy z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie umowy, zobowiązania, weksle, czek, żyra, na wekslach, prokury i pełnomocnictwa podpisują pod stemplem firmy dwaj zarządcy łącznie, lub jeden zarządca łącznie z prokurentem. Korespondencję niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru należności pieniężnych, towarów, przesyłek, ładunków i wszelkiej korespondencji podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Udzielono łącznej pro-

kury Antoniemu Hübnerowi z Warszawy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Hettlingerem w Warszawie dnia 2 sierpnia 1932 r. za nr. 2990 na czas do dnia 31 lipca 1936 r. z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze okresy roczne o ile na trzy miesiące przed upływem terminu żaden ze wspólników nie zawiadomi notarialnie pozostałych o chęci rozwiązania spółki.

Wciągnięto w dn. 2 września 1932 r.

R. H. B LVII 8238: „Olejarnia Centralna w Warszawie, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Targowa 34. Celem spółki jest prowadzenie fabryki olejów i sprzedaż wyrobionych produktów. Kapitał zakładowy 2 000 zł. podzielony na 100 udziałów, z czego 1 000 złotych wpłacono gotowizną, na pozostałe 1 000 zł. oszacowano wkład rzeczowy. Zarządcami są: Berek Warm, Moszek Puszet, Szlama Krymkiewicz, wszyscy z Warszawy i Abram Róża z Pultuska. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle, żyra, czek, akty, pełnomocnictwa, przekazy oraz wszelkie zobowiązania podpisują dwaj zarządcy łącznie, przyczem obowiązywać będzie podpis Szlamy Krymkiewicza, lub Abrama Róży z podpisem Berka Warma, lub Moszka Puszeta. Korespondencję niezawierającą zobowiązań oraz pokwitowania z odbioru wszelkiej korespondencji i depozytów podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Podpisy winny być kładzone pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Baranieckim w Warszawie dnia 27 lipca 1932 r. i 23 sierpnia 1932 r. za nr. 2121 i 2280 na czas do dnia 1 kwietnia 1933 r. z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze okresy roczne o ile jeden ze wspólników nie zawiadomi listem poleconym pozostałych na jeden miesiąc przed upływem terminu o chęci wystąpienia ze spółki.

Wciągnięto w dn. 3 września 1932 r.

R. H. B LVII 8239: „Warszawskie Towarzystwo Eksportu i Importu Masła, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki w Warszawie, Elektoralna 31. Celem spółki jest prowadzenie handlu eksportowego i importowego różnymi produktami nabiałowymi na rachunek własny i komisowy. Kapitał zakładowy 2 400 zł. podzielony na 6 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Motel Zyman, Wigdor vel Wiktor Neugoldberg i Icek London, wszyscy z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie zobowiązania pieniężne, pełnomocnictwa, prokury i inkaso pieniędzy z instytucji kredytowych podpisują dwaj zarządcy łącznie pod stemplem firmy. Korespondencję niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru korespondencji, przesyłek i towarów podpisuje jeden z zarządców samodzielnie. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu zeznanego przed p. o. notariusza Zaorskim w Warszawie dnia 23 sierpnia 1932 r. za nr. 1341 na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 3 września 1932 r.

WPISY DODATKOWE

R. H. B L 7115: „Wydawnictwo Kurjer Polski, Spółka Akcyjna” w Warszawie. Zarząd obecnie stanowią: Witold Gessner, Jan Iwasiewicz, Kazimierz Leskiewicz, Zygmunt Lempicki, Adam Morawski, wszyscy z Warszawy. Henrykowi-Janowi Wołowskiemu z Warszawy udzielono prokury z prawem podpisywania łącznie z jednym z członków zarządu. Wpisano na mocy uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszów z dnia 28 kwietnia 1932 r. zaprotokołowanej przez notariusza Paszkowskiego w Warszawie nr. rep. 803.

R. H. BL 7203: „Goodyear Fire & Rubber Company of Poland Spółka Akcyjna” w Warszawie. Palle Wilhelm Brasen przestał być członkiem zarządu.

R. H. B L 7239: „Lekkie Betony, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” w Warszawie. Na mocy uchwały walnego zgromadzenia wspólników z dnia 1 lipca 1932 r. spółka została rozwiązana, a przedsiębiorstwo zlikwidowane.

R. H. B LI 7254: „Towarzystwo Handlowe Orient Tea Co. (Orient Tea Commercial CO), Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”.

Siedziba spółki mieści się obecnie przy ul. Senatorskiej 29 (Galerja Luxemburga). Otwarto Oddziały w Łodzi i Katowicach.

R. H. B LI 7297: „Warszawskie Towarzystwo Eksportu Masła, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” w Warszawie. Na mocy aktu zeznanego przed p. o. notariusza Zaorskim w Warszawie dnia 3 sierpnia 1932 r. spółka została rozwiązana, przedsiębiorstwo zlikwidowane.

R. H. B LI 7308: „Fabryka Płyt Gramofonowych „Cristal-Electro”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” w Warszawie. Kapitał zakładowy podzielony jest obecnie na 100 udziałów. Zarządcami są: Mieczysław vel Menachem Mędrzycki, Abram Hauspigel, Paweł vel Perec Haspel, wszyscy z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie zobowiązania pieniężne, weksle, żyra na wekslach, umowy, akty, kontrakty, prokury i pełnomocnictwa podpisują wszyscy trzej zarządcy łącznie. Pokwitowania z odbioru należności, pieniędzy, korespondencji i towarów, korespondencję zwykłą nie zawierającą zobowiązań i rachunki podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Wpisano na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Dembińskim w Warszawie dnia 23 lipca 1932 r. za nr. 789.

R. H. B LI 7322: „Spółka Akcyjna Wielkich Pieców i Zakładów Ostrowieckich” w Warszawie. Prokurent Walenty Wojciechowski zmarł.

R. H. B LI 7364: „Chmiel, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” w Warszawie. Obecnie jedynym zarządcą jest Józef Pacholder z Warszawy, który zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy, podpisując firmę pod jej stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach. Wpisano na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Baranieckim w Warszawie dnia 7 stycznia 1932 r. za nr. 56.

R. H. B XLI 6079: „Przemysł i Handel Elektrotechniczny „Woltar”, Spółka Akcyjna. Akcje są na okaziciela. Do składania oświadczeń i podpisywania w imieniu spółki wystarczy współdziałanie dwóch członków zarządu lub jednego członka zarządu łącznie z prokurentem. Postanowienie Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu w przedmiocie zatwierdzenia statutu uzgodnionego z przepisami prawa o spółkach akcyjnych (Dz. Ust. 39/28 poz. 383) opublikowane zostało w Nr. 267 Monitora Polskiego z dnia 19 listopada 1930 r.

R. H. B LII 7455: „Przemysł Szmerglowy „Nowson”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Korespondencję niezawierającą zobowiązań pokwitowania z odbioru wszelkiego rodzaju korespondencji, przekazów pieniężnych, wszelkich należności w gotówce, walorach i wekslach, przesyłek pieniężnych i towarów podpisuje jeden zarządca lub jeden prokurent. Wpisano na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Biernackim w Warszawie dnia 9 sierpnia 1932 r. za nr. 1339.

R. H. B LIII 7544: „Krajowy Przemysł Żelazny, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” w Warszawie. Jedynym zarządcą spółki jest Ksawery Piętowski z Warszawy, który zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy podpisując firmę pod jej stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach. Wpisano na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Nowickim w Warszawie dnia 30 maja 1932 r. za nr. 880.

R. H. B LIII 7550: „Przedsiębiorstwo Futrzane „Karakul” Iz. Herman i Spółka. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” w Warszawie. Firma spółki obecnie brzmi: „Przedsiębiorstwo Futrzane „Karakul” spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Zarząd obecnie stanowią: Izidor vel Abram Iser Herman Szaja Lejzor Sztabyz, Józef Rubin Sztabyz, wszyscy z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle, żyra weksli, czeki, umowy, pełnomocnictwa, rachunki, i wszelkie zobowiązania podpisuje Izidor vel Abram Iser Herman łącznie z jednym z pozostałych zarządców. Korespondencję niezawierającą

zobowiązań pokwitowania z odbioru korespondencji nie wyłączając pieniężnej, przesyłek i ładunków podpisuje każdy zarządca samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Wpisano na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Baranieckim w Warszawie dnia 15 lipca 1932 r. nr. 2050.

R. H. B LIII 7606: „Instytut Wydawniczy „Stemar”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” w Warszawie. Siedziba spółki mieści się przy ul. Św. Barbary 12. Zarządcami obecnie są: dr. Mieczysław Kraus, Oskar Koch, obaj z Warszawy. Wpisano na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Jamonttem w Warszawie dnia 14 lipca 1932 r. za nr. 1670.

R. H. B LIII 7623: „Handel Win i Wódek „Budzianka”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” w Warszawie. Zarządca Leon vel Lejba Budny zmarł. Jedyną zarządczynią spółki mianowana została spadkobierczyni zmarłego Leona vel Lejby Budnego Małka Jenta Budny z Warszawy, która zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy podpisując firmę pod jej stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach. Wpisano na mocy uchwały walnego zgromadzenia współników z dnia 28 lipca 1932 r.

R. H. B LIII 7674: „Towarzystwo Zakładów Metalowych B. Hantke w Warszawie, Spółka Akcyjna”. Ustały prokury: inż. Józefa Gallota, inż. Władysława Szwandra, Feliksa Lewińskiego, Kazimierza Popławskiego i Jana Kroegera. Bohdanowi Gędzirowskiemu, Janowi Wąsowskiemu i Karolowi Węgierskiemu wszystkim z Warszawy udzielono prokury z prawem podpisywania we dwóch łącznie lub każdego z nich łącznie z jednym z członków zarządu lub prokurentem.

R. H. B LIII 7675: „Modrzejowskie Zakłady Górniczo-Hutnicze Spółka Akcyjna”. Ustały prokury: inż. Jana Kroegera i inż. Józefa Gallota. Bohdanowi Gędzirowskiemu, Janowi Wąsowskiemu i Karolowi Węgierskiemu, wszystkim z Warszawy udzielono prokury z prawem podpisywania we dwóch łącznie lub każdego z nich łącznie z jednym z członków zarządu lub prokurentem.

R. H. B LIV 7795: „Spółka Handlowa „Reks”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki mieści się obecnie przy ul. Chłodnej 15. Zarząd obecnie stanowią: Karol Stypułkowski, Edmund Romocki, Józef Reichenbaum, Karol Soika, Marjan Czaplowski, wszyscy z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie umowy, pełnomocnictwa, prokury, weksle, akcepty, żyra, czeki i wszelkie dokumenty mające charakter zobowiązań podpisuje Józef Reichenbaum łącznie z jednym z pozostałych zarządców. Korespondencję niezawierającą zobowiązań pieniężnych, pokwitowania z odbioru wszelkiej korespondencji nie wyłączając pieniężnej, przesyłek, towarów i należności podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Wpisano na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Jelnickim w Warszawie dnia 16 lipca 1932 r. za nr. 1302.

R. H. B LV 7979: „Towarzystwo Przemysłowo-Handlowe „Leścer”, Spółka Akcyjna”. Bernardowi Mayzłowi z Warszawy udzielono łącznej prokury.

R. H. B LV 7998: „Przedsiębiorstwo Budowlane Franciszek Popławski i Ska” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki mieści się przy ul. Czerwonego Krzyża 21/23 m. 36, lokal Romana Brudnickiego. Likwidatorem mianowany został Roman Brudnicki z Warszawy. Na mocy uchwały walnego zgromadzenia współników z dnia 2 sierpnia 1932 r. spółka postawiona została w stan likwidacji.

R. H. B LVI 8005: „Kawiarnia „Cafe George”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Likwidatorem spółki jest Czesław Zawistowski z Warszawy, który podpisuje firmę spółki pod jej stemplem z dodatkiem „w likwidacji”. Na mocy uchwały Walnego zgromadzenia współników zeznanej przed notariuszem Tyborowskim w Warszawie dnia 10 sierpnia 1932 r. za nr. 2243, spółka znajduje się w stanie likwidacji.

R. H. B LVI 8045: „Spółka dla Handlu i Przemysłu Ceramicznego „Ceramhandel“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“. Siedziba spółki mieści się obecnie przy ul. Widok 1 m. 58.

R. H. B LVII 8197: „Bawjuta, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“. Siedziba spółki mieści się obecnie przy ul. Długiej 50.

R. H. B I 11 (B XXVII 4568): „Spółka Akcyjna Fabryki Cukru i Rafinerji „Michałów“. Na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia akcjonariuszów z dnia 9 lipca 1932 r. zaprotokulowanej przez notariusza Paszkowskiego w Warszawie za nr. 1292 zmienione zostały par. 8 i 14 statutu.

R. H. B I 35: „Prasa Polska Spółka Akcyjna“. Zarząd obecnie stanowią: Henryk Butkiewicz, Antoni Lewandowski, Wilhelm Leman, wszyscy z Warszawy. Wpisano na mocy uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszów z dnia 7 czerwca 1932 r. zaprotokulowanej przez notariusza Hettlingera w Warszawie nr. rep. 2315.

R. H. B 359 (B XLII 6203): „Spółka Akcyjna Mechanicznego Wyrobu Obuwia Polus“. Siedziba Komisji Likwidacyjnej mieści się obecnie przy al. Ujazdowskiej 28 w kancelarii adwokata Antoniego Boguckiego. Komisję Likwidacyjną stanowią: Franciszek ks. Radziwiłł, Franciszek Brugger, Roman Lichtenbaum, Antoni Bogucki wszyscy z Warszawy. Wpisano na mocy uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszów zeznanej przed notariuszem Hettlingerem w Warszawie dnia 26 listopada 1931 r. za nr. 4347.

R. H. B IV 620 (XXXIII 5102): „Spółka Akcyjna Fabryki Cukru i Rafinerji Józefów“. Zarząd obecnie stanowią: Maurycy Przeworski, dr. Jerzy Przeworski, Roman Przeworski, dr. Józef Landau, Henryk Barciński, Alfred Kazimierz Przeworski, Tadeusz Przeworski, wszyscy z Warszawy. Zmiana zarządu oraz par. 8 i 14 statutu spółki nastąpiły na mocy uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszów z dnia 9 lipca 1932 r. zaprotokulowanej przez notariusza Paszkowskiego w Warszawie za nr. 1290.

R. H. B V 811 (B XLII 6252): „Fabryka Konfekcji i Składy Sukna Tadeusz Krafft i Ska, Spółka Akcyjna“. Decyzją Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 24 czerwca 1932 r. zarządzane zostało otwarcie postępowania układowego między firmą: „Fabryka Konfekcji i Składy Sukna Tadeusz Krafft i Ska, Spółka Akcyjna“ a jej wierzycielami.

R. H. B VI 846: „Łączność, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“. Na mocy aktu zeznanego przed p. o. notariusza Łodziewskim w Warszawie dnia 11 czerwca 1932 r. za nr. 700 spółka została rozwiązana i przedsiębiorstwo zlikwidowane.

R. H. B VI 874 (B XXXV 5284): „Włocławska Fabryka Papieru Spółka Akcyjna“. Na walnym Zgromadzeniu akcjonariuszów w dniu 7 maja 1932 r. zarząd ukonstytuował się w następującym składzie: Maurycy Szwarcsztajn, Adam Szwarcsztajn, Ignacy Szwarcsztajn, Stanisław Szwarcsztajn, wszyscy z Warszawy.

R. H. B IX 1592: „Zakłady Dermapol, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“. Zarząd obecnie stanowią: Wacław Pieńczuk, Kazimierz Kazibet, Alojzy Szyc, Eustachjusz Degórski, Piotr Świerkocki. Zastępcy: Wincenty Ptaszyński, Paweł Godzisz, wszyscy z Warszawy. Zarząd zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy. Wszelkie zobowiązania, weksle, żyra, czeki, umowy i pełnomocnictwa podpisuje Eustachjusz Degórski łącznie z jednym z pozostałych zarządców. Pokwitowania z odbioru należności, towarów, korespondencji i pieniędzy podpisuje Eustachjusz Degórski samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Wpisano na mocy uchwały walnego zgromadzenia wspólników z dnia 28 czerwca 1932 r. Wpis powyższy w dniu 16 sierpnia 1932 r. uzupełniony został dopełnieniem: Kapitał zakładowy obecnie wnosi 16.200 zł. podzielony na 27 udziałów całkowicie wpłacony. Wpisano na mocy aktu zeznanego przed notariuszem Dembińskim w Warszawie dnia 28 lipca 1932 r. za nr. 814.

R. H. B X 2149 (B LVII 8189): Stowarzyszenie Kupców Win i Towarów Kolonialnych Rzeczypospolitej Polskiej „Stowinkol“.

Spółka Akcyjna“. Na członka zarządu wybrany został Oskar Szefer z Warszawy. Wpisano na mocy uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszów z dnia 31 maja 1932 r. zaprotokulowanej przez notariusza Dylewskiego w Warszawie nr. rep. 502.

R. H. B XI 2214 (B XXXV 5286): „Fabryka Mydeł Toaletowych, Perfum i Kosmetyków „Fornarina“, Spółka Akcyjna“. Sędzią komisarzem masy upadłości mianowany został sędzia handlowy Włodzimierz Horodyński, kuratorem zaś adwokat Włodzimierz Borzęcki z Warszawy, który obecnie jest syndykiem tymczasowym. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 2 września 1931 r. układ zawarty między firmą: „Fabryka Mydeł Toaletowych, Perfum i Kosmetyków „Fornarina“ Spółka Akcyjna“ a jej wierzycielami zatwierdzony wyrokiem z dnia 13 lutego 1931 r. został unieważniony i spółce ogłoszona upadłość.

R. H. B XI 2298 (B XLIV 6475): „Przemysł Futrzany Tytus Kowalski, Spółka Akcyjna“. Siedziba spółki mieści się obecnie przy ul. Nowy Świat 55. Sędzią komisarzem mianowany został sędzia handlowy Stanisław Breitkopf, nadzorcą zaś sądowym adwokat Władysław Skrobecki z Warszawy. Firmę spółki pod jej stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach podpisuje dwóch członków zarządu łącznie z nadzorcą sądowym. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 8 stycznia 1932 r. spółce udzielone zostało odroczenie wypłat na okres trzech miesięcy od daty wyroku. Wpis powyższy w dniu 9 sierpnia uzupełniony został dopełnieniem: Decyzją Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 13 maja 1932 r. zarządzane zostało otwarcie postępowania układowego między firmą: „Przemysł Futrzany Tytus Kowalski Spółka Akcyjna“ a jej wierzycielami.

R. H. B XI 2308: „Zakłady Przemysłowe „Młodziszyn“, Spółka Akcyjna“. Komisję Likwidacyjną stanowią: Adam Rozenroth z osady Młodziszyn Fabryczny, Helena Nagel, Seweryn Szwalba, oboje z Warszawy. Firmę spółki pod jej stemplem z dodatkiem „w likwidacji“ podpisują dwaj członkowie Komisji Likwidacyjnej łącznie. Decyzją Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1932 r. przymusowa likwidacja spółki została uchylona i likwidatorowie z urzędu odwołani. Na mocy uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszów z dnia 6 sierpnia 1932 r. zaprotokulowanej przez notariusza Sułowskiego w Warszawie nr. rep. 1874. spółka postawiona została w stan likwidacji.

R. H. B XII 2543 (B LV 7898): „Dom Handlowo-Przemysłowy Edmund Langner i Ska, Spółka Akcyjna“. Wacław Pakulski przestał być członkiem zarządu. Januszowi Skrzyckiemu z Warszawy udzielono prokury z prawem podpisywania łącznie z jednym z członków zarządu. Wpisano na mocy uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszów z dnia 31 maja 1932 r. zeznanej przed notariuszem Sleszyńskim w Warszawie w tejże dacie za nr. 764.

R. H. B XIV 2806 (B XXXIII 5136): „Zjednoczone Zakłady Wapienne „Wapnorud“ w Rudnikach, Spółka Akcyjna“. Na walnym zgromadzeniu akcjonariuszów z dnia 30 maja 1932 r. Zarząd ukonstytuował się w następującym składzie: prezes Maurycy Przeworski, Alfred Przeworski, Natan Kohn, dr. Józef Landau, Ludwik Dobrzyński, Bernard Dobrzyński, wszyscy z Warszawy.

R. H. B XIV 2876: „Towarzystwo Przemysłowo-Handlowe Maurycy Fajans w Warszawie, Spółka Akcyjna“. Siedziba Komisji Likwidacyjnej mieści się przy ul. Krak.-Przedm. 58. Komisję Likwidacyjną stanowią: Hieronim Fajans, Stanisław Fajans, Jan Fajans wszyscy z Warszawy. Firmę spółki pod jej stemplem z dodatkiem w likwidacji podpisuje każdy z członków Komisji Likwidacyjnej samodzielnie. Wpisano na mocy uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszów z dnia 27 czerwca 1932 r. zaprotokulowanej przez notariusza Dembińskiego w Warszawie nr. rep. 707. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 3 czerwca 1932 r. upadłość spółki została uchylona.

R. H. B XIV 2912 (B XLVIII 2912): „Spółka Akcyjna dla Handlu Rurami“, Gabryelowi Rymoszajtysowi z Warszawy udzielono prokury z prawem podpisywania wszelkich zobowiązań łącznie z jednym z członków zarządu oraz z prawem samodzielnego podpisywania korespondencji niezawierającej zobowiązań, pokwitowań z odbioru wszelkiej korespondencji, należności za towary, przesyłek, towarów i dokumentów.

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

III OGŁOSZENIE

Spółka Akcyjna

dla Handlu i Przemysłu Włóknistego

„WŁÓKNO POLSKIE“

W WARSZAWIE

podaje do wiadomości osób zainteresowanych że na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów w dn. 31 maja 1932 r. **zapadły następujące uchwały:** „Co do punktu II i III i IV porządku dziennego Walne Zgromadzenie, po rozpoznaniu przedstawionych przez Radę Zarządzającą sprawozdania z działalności Spółki za ubiegły rok obrotowy oraz bilansu zamknięcia 1931 r. wraz z rachunkiem strat i zysków, po wysłuchaniu sprawozdania Komisji Rewizyjnej — wszystkimi głosami obecnych z wyjątkiem członków Rady Zarządzającej i Komisji Rewizyjnej, którzy nie głosowali, uchwalilo przyjąć i zatwierdzić powyższe sprawozdanie oraz bilans wykazujący stratę w wysokości zł 862 655 (osiemset sześćdziesiąt dwa tysiące sześćset pięćdziesiąt pięć złotych 98 groszy) za lata 1930 i 1931 (zł 213 613 82 + zł 649 042 16) wraz z rachunkiem strat i zysków, udzielając Radzie Zarządzającej pokwitowania z wykonanych przez nią obowiązków (absolutorium).

W dalszym ciągu Walne Zgromadzenie — wobec poniesionych przez Spółkę strat — jednogłośnie uchwalilo przede wszystkim nie wydzielać dywidendy dla akcjonariuszów za 1931 r., jak również nie wydzielać tantiemy dla Rady Zarządzającej i gratyfikacji dla personelu administracyjnego a następnie obniżyć kapitał akcyjny Spółki z zł 1 650 000 do zł 825 000 (ośmiuset dwudziestu pięciu tysięcy) i w związku z tem paragrafowi czwartemu statutu (nowego) Spółki zamiast dotychczasowego brzmienia „§ 4 kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 1 650 000 podzielonych na 8.250 akcji, a mianowicie: a) na 1 650 akcji uprzywilejowanych imiennych po zł 200 nominalnej wartości każda b) na 6.600 akcji zwykłych na okaziciela po zł 200 nominalnej wartości każda“ nadać brzmienie następujące: „§ 4. — Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 825 000 (osiemset dwadzieścia pięć tysięcy) podzielonych na 8.250 (osiem tysięcy dwieście pięćdziesiąt) akcji, po zł 100 (sto) nominalnej wartości każda, w tem 1 650 (tysiąc sześćset pięćdziesiąt) akcji imiennych uprzywilejowanych i 6 600 (sześć tysięcy sześćset) akcji na okaziciela“.

Tym sposobem wskutek zmniejszenia się stanu biernego (Pasywa) o zł 825 000 o taką sumę zmniejsza się i stan czynny (Aktywa) na rachunku strat.

Co do punktu V Walne Zgromadzenie, zgodnie z wnioskiem Rady Zarządzającej, uchwalilo jednogłośnie w celu częściowego pokrycia strat roku ubiegłego i ewentualnych strat w latach następujących przenieść kapitał amoryzacyjny w kwocie zł 508 189 (zł pięćset osiem tysięcy sto osiemdziesiąt dziewięć gr 60) na rachunek kapitału zapasowego.

Zarząd Spółki Akcyjnej

„BROWAR ZWIĄZKOWY“, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów iż — stosownie do §§ 9 i 19 Statutu — zwołuje się w Warszawie w Kancelarii Notariusza Zygmunta Hübnera, w Gmachu Hipoteki przy ul. Kapucyńskiej 6

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

na dz. 10 grudnia 1932 r. o godz. 12½ pp.

Porządek dzienny: 1) Wybór Prezydium; 2) Powiększenie kapitału zakładowego; 3) Wolne wnioski.

W myśl § 59 Prawa o Spółkach Akcyjnych, PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni co najmniej na 7 dni przed terminem tego Zgromadzenia złożyć w Siedzibie Zarządu Spółki (Grzybowska 65) swe akcje.

ZARZĄD

II OGŁOSZENIE

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

Młynów i Tartaków Wągrowieckich, S. A. w Wągrowcu

odbędzie się w sobotę dn 17 grudnia 1932 r. o godz. 17.30 w lokalach naszych w Wągrowcu.

Porządek obrad:

1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej oraz przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1931/32 r.; 2) Potwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1931/32 r. i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 3) Wybory do Rady Nadzorczej; 4) Wolne głosy.

Akcjonariusze, którzy chcą brać udział w Walnym Zebraniu, winni najpóźniej 3 dni przed Walnym Zebraniem złożyć akcje swoje i numery tychże: 1) u polskiego notariusza, 2) w jakimkolwiek Banku w Polsce, 3) w Młynach i Tartakach Wągrowieckich.

Wągrowiec, dn. 29 października 1932 r.

Rada Nadzorcza

Kazimierz Grabowski, wiceprezes

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Zakładów Żyrardowskich, S. A.

na zasadzie §§ 35 i 38 Statutu Spółki, zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 listopada 1932 r. o godz. 5 p. poł., odbędzie się w Gmachu Stowarzyszenia Techników, w Warszawie przy ul. Czackego 3/5

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Otwarcie Zgromadzenia i wybór Przewodniczącego; 2) Wybór asesorów i sekretarza; 3) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu i bilansu za 1931/32 r.; 4) Przedstawienie rachunku zysków i strat; 5) Przedstawienie sprawozdania Rady Nadzorczej; 6) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku zysków i strat, sprawozdania Rady Nadzorczej i udzielenie Zarządowi pokwitowania; 7) Wniosek w przedmiocie obowiązku składania wyłącznie nowych akcji T-wa Zakładów Żyrardowskich celem brania udziału w Walnych Zgromadzeniach poczynając od Walnego Zgromadzenia 1933 r.; 8) Wybór nowych członków Zarządu na miejsce ustępujących; 9) Wybór członków Rady Nadzorczej i określenie ich wynagrodzenia; 10) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze mają prawo uczestniczenia w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, jeżeli — zgodnie z § 39 statutu — najpóźniej do dn. 22 listopada 1932 r. włącznie, do godz. 5 p. poł. złożą w biurze Zarządu w Warszawie, przy ul. Traugutta 8. swoje akcje względnie zaświadczenia depozytowe lub zastawowe instytucji kredytowych państwowych lub akcyjnych oraz następujących banków zagranicznych, z wymienieniem imienia, nazwiska i adresu akcjonariusza, ilości i numerów akcji: Banque de France à Paris et Succursales, Banque Morgan Hargès à Paris, 14 Place Vendôme, Banque Nationale pour le Commerce et l'Industrie, Paris, Boulevard des Italiens, Crédit Commercial de France, Paris, 21 Boulevard Malesherbes, Société de Crédit Foncier, Colonial et de Banque, Paris, rue d'Antin, Hope et Cie, Amsterdam.

Zarząd informuje PP. Akcjonariuszów, dla uniknięcia nieporozumień, że — zgodnie z prawem akcyjnym i z §§ 5 i 41 statutu — akcje T-wa Zakładów Żyrardowskich mają wartość zł. 100 nominalne każda i każda z nich daje prawo do jednego głosu. Ponieważ nie wszyscy PP. Akcjonariusze dokonali jeszcze wymiany dawnych akcji rublowych i markowych T-wa Zakładów Żyrardowskich nominalnej wartości zł 20 każda, na nowe akcje stuzłotowe, przeto Zarząd będzie przyjmował jeszcze w tym roku na Zwyczajne Walne Zgromadzenie oprócz nowych akcji stuzłotowych także i dawne akcje w stosunku pięciu dawnych akcji rublowych lub markowych na jedną nową stuzłotową czyli w ten sposób pięć dawnych akcji rublowych lub markowych będzie dawało prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

Zakłady Przemysłu Drzewnego i Chemiczno-Drzewnego „KARPINA” S. A.

zwołuje na dz. 12 grudnia 1932 r. o godz. 11 przed poł. we Lwowie, w lokalu Spółki przy placu Smolki 4

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZY z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1931 r.; 4) Powzięcie uchwały o pokryciu strat; 5) Kwitowanie Zarządu z wykonania przez niego obowiązków; 6) Wybory członków Rady Nadzorczej; 7) Określenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej oraz Komisji Rewizyjnej; 8) Oznaczenie czasopisma we Lwowie, w którym mają być drukowane ogłoszenia Spółki; 9) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej 1/10 część kapitału akcyjnego, mają prawo — zgodnie z art. 54 Rozporządzenia Prezydenta Rzplitej „Prawo o Spółkach Akcyjnych” z dn. 22.III 1928 r. — zgłosić Zarządowi dodatkowe sprawy na porządek dzienny nie później jak na czternaście dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w powyższym zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje w biurze Zarządu Spółki przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Pepege Polski Przemysł Gumowy, S. A.

W GRUDZIADZU

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że dn. 9 grudnia 1932 r. o godz. 16 m. 30 odbędzie się w Warszawie w biurze rotariusza Juliana Siennickiego, przy ul. Kapucyńskiej 6

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania bilansu oraz rachunków zysków i strat za okres czasu od 1 lipca 1930 r. do dn. 30 czerwca 1931 r.; 3) Zatwierdzenie wniosków w przedmiocie pokrycia straty bilansowej w kwocie zł. 13 284 946-47 przez użycie na ten cel funduszu rezerwowego w kwocie zł. 1 409 362 30 oraz obniżenie kapitału zakładowego Spółki, wynoszącego obecnie zł. 15 000 000, do wysokości zł. 3 000 000 i upoważnienia Zarządu do przeprowadzenia powyższej uchwały i wydzielania nowego funduszu rezerwowego w kwocie zł. 124 365 83; 4) Zmiana § 5 statutu w ten sposób, że na końcu dodaje się ustęp: Na walnym Zgromadzeniu dn. 9 grudnia 1932 r. obniżono kapitał o zł. 12 000 000, tak, że wynosi on obecnie zł. 3 000 000, podzielonych na 30 000 sztuk akcji na okazela po zł. 100 wartości nominalnej każda; 5) Udzielenie absolutorium władzom Spółki za czas do 30 czerwca 1931 r.; 6) Wybory władz; 7) Wolne wnioski.

Akcje dają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone Zarządowi w oryginalne, względnie odnośne kwity depozytowe lub zastawne państwowych instytucji kredytowych lub instytucji kredytowych prywatnych, działających na mocy zatwierdzonego przez Rząd statutu, przynajmniej na 7 dni przed dniem Walnego Zgromadzenia.

Z a r z ą d.

II OGŁOSZENIE

Syndykat Rolniczy Grodzieński, S. A. w Grodnie

na mocy uchwał dwóch walnych zgromadzeń ulega rozwiązaniu i przystępuje do likwidacji.

Stosownie do przepisu art. 129 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 39 poz. 383) Komisja Likwidacyjna

wzywa wszystkich wierzycieli Spółki

do zgłoszenia swych pretensyj w przewidzianym przez prawo terminie na ręce Komisji Likwidacyjnej w Grodnie przy ul. Orzeszkowej Nr. 20.

Zarząd Sukcesorów Lebrechta Müllera, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszy Spółki, że w dn. 14 grudnia 1932 r. o godz. 16 w siedzibie Zarządu Spółki w Rudzie Pabjanickiej odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Akcjonariuszów Spółki z następującym porządkiem dziennym: Zatwierdzenie wynagrodzeń za rok 1929.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w tem Zebraniu, winni złożyć swoje akcje lub świadectwa depozytowe najpóźniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem w biurze Zarządu Spółki.

„THONET — MUNDUS”

Polskie Fabryki Giętych Mebli, S. A.

XI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się dn. 9 grudnia 1932 r. o godz. 12 w poł. w sali posiedzeń Śląskiego Zakładu Kredytowego w Bielsku, przy ul. Kolejowej 16.

Porządek dzienny:

1) Sprawozdanie Rady Zawiadawczej z czynności za rok administracyjny 1931/32 oraz przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat. 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i udzielenie pokwitowania Radzie Zawiadawczej. 3) Uchwała co do wyniku roku administracyjnego 1931/32. 4) Wybór trzech Rewizorów i trzech zastępców oraz powzięcie uchwały w przedmiocie ich wynagrodzenia za rok administracyjny 1932/33.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej do 8 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć ich akcje wraz z kuponem 1931/32 w Banku Dyskontowym Warszawskim w Warszawie, gdzie otrzymają imienne karty legitymacyjne z odnotowaną ilością złożonych przez nich akcji oraz służących im głosów.

Rada Zawiadawcza

I OGŁOSZENIE

Kolej Lokalna Tarnopol — Zbaraż, S. A.

Stosownie do postanowień §§ 10 — 19 statutu podpisany Zarząd Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Tarnopol — Zbaraż” zwołuje niniejszym

XVII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Tarnopol — Zbaraż” na dz. 17 grudnia 1932 r. o godz. 9 przed poł. w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych (gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych IV p. drzwi Nr. 453) we Lwowie.

Przedmiotem obrad będą:

1) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres od 1 kwietnia 1931 do 31 marca 1932 i uchwała co do udzielenia absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej. 2) Użycie zysku. 3) Zmiana § 6 ustęp 3-ci i 7-y zdanie ostatnie statutu w tym kierunku, że losowania akcji przeznaczonych do umorzenia, dokonywać ma rokrocznie nie Rada Nadzorcza, lecz Zarząd Spółki w obecności Komisarza Rządowego i notariusza, zaś niszczenia akcji wylosowanych i zapłaconych dokonywać będzie zamiast Rady Nadzorczej Zarząd w obecności Komisarza Rządowego. 4) Zmiana § 47 statutu o tyle, że rok obrotowy Spółki trwać będzie nie od 1 kwietnia do 31 grudnia roku następnego, lecz ma być dostosowany do ruchu gospodarczego Przedsiębiorstwa Polskich Kolei Państwowych.

Po myśli postanowień § 20 statutu każda akcja daje prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostanie złożona przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w Kasie Spółki lub w Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego we Lwowie i nie będzie odebrana przed ukończeniem tegoż.

Ewentualne dodatkowe wnioski do porządku dziennego lub jego uzupełnienia mogą być zgłoszone najpóźniej w dniu 1 grudnia 1932 r. w Zarządzie we Lwowie, ul. Zygmuntowska 1 (Gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych, IV p. drzwi Nr. 453).

Lwów, dnia 16 listopada 1932 r.

Z a r z ą d

Warszawskiego T-wa Budowy i Eksploatacji Rzeźni Mlejskiej, S. A.

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że stosownie do uchwały Walnego Zebrania Akcjonariuszów z dn. 22 marca 1932 r. oraz uchwały Zarządu z dn. 18 listopada 1932 r. — wypłaca się na rachunek dywidendy za rok operacyjny 1932 r. po zł 15 (piętnaście) od akcji.

Wypłata w biurze Zarządu w Warszawie, Nowy Świat 41 m. 28 w godzinach od 19 do 20, za złożeniem kuponów za 1932 r.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

SYNDYKAT PLANTATORÓW CHMIELU

podaje do wiadomości P. P. Akcjonariuszów, że w dn. 17 grudnia 1932 r. o godz. 6 po południu, w lokalu Spółki w Warszawie, przy ul. Czerniakowskiej Nr. 217, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie obrad i wybór przewodniczącego. 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej. 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1931/32. 4) Budżet na rok operacyjny 1932/33. 5) Wybory członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej. 6) Określenie wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej. 7) Upoważnienia dla Zarządu. 8) Wnioski P.P. Akcjonariuszów, złożone ustawowo, t. j. przynajmniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, 9. Wolne wnioski.

Właściciele akcji na okaziciela, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na 7 dni przed terminem Zebrania złożyć w biurze Spółki swe akcje lub zastępujące je świadectwa.

I OGŁOSZENIE.

Kolej Żelazna Lwów—Bełżec, S. A.

Zarząd Kolei żelaznej Lwów — Bełżec, S. A. zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów Spółki, że

XLII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

S. A. „Kolej żelazna Lwów — Bełżec” odbędzie się we Lwowie dn. 20 grudnia 1932 r. o godz. 11 w lokalu Powszechnego Banku Kredytowego ul. Jagiellońska Nr. 5-7 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia, 2) Rozpatrzenie sprawozdania Rady Nadzorczej i Zarządu z czynności za 1931 r., oraz sprawozdanie Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za 1931 r. i udzielenie absolutorjum Radzie Nadzorczej i Zarządowi; 3) Powzięcie uchwały o rozdziale zysku względnie pokryciu strat. 4) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej; 5) Ustalenie wysokości znaczka obecności dla członków Rady Nadzorczej. 6) Oznaczenie pisma codziennego dla obowiązkowych ogłoszeń Spółki; 7) Omówienie sprawy planu amortyzacyjnego kapitału akcyjnego. 8) Wnioski, zgłoszone przez PP. Akcjonariuszów — stosownie do art. 54 Rozp. Prez. R. P. o Spółkach akcyjnych.

Akcjonariusze, chcący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej do dn. 13 grudnia 1932 r. złożyć swoje akcje w Lombardbanku, S. A. w Zurychu, w Powszechnym Banku Kredytowym w Warszawie, lub w Oddziale tego Banku we Lwowie, albo w Banku Dyskontowym Warszawskim w Warszawie lub w Oddziale tego Banku, we Lwowie.

Złożenie akcji następuje na podstawie w podwójnym wygotowaniu sporządzonych konsygnacji, na które wydane będą bezpłatnie druki w powyżej wymienionych bankach, a na podstawie kwitu na złożenie akcji wydane będą PP. Akcjonariuszom karty legitymacyjne, uprawniające do udziału w Walnym Zgromadzeniu.

Na wypadek zastępstwa, należy pełnomocnictwo, wydrukowane na odwrotnej stronie karty legitymacyjnej, własnoręcznie podpisać.

Akcjonariuszom przysługuje prawo zgłoszenia poszczególnych spraw na porządek dzienny; sprawy te winne być zgłoszone Spółce na piśmie nie później niż 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w Zarządzie Spółki we Lwowie, ul. Jagiellońska N. 5-7 (§ 15 statutu).

Lwów, w listopadzie 1932 r.

Z a r z ą d

Kołomyjskie Koleje Lokalne, S. A.

Zarząd Kołomyjskich Kolei Lokalnych, S. A. zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów Spółki, że

XXXIX ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

S. A. Kołomyjskich Kolei Lokalnych odbędzie się we Lwowie dn. 20 grudnia 1932 r. o godz. 12 w lokalu Powszechnego Banku Kredytowego ul. Jagiellońska Nr. 5-7, z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia; 2) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu z czynności za okres 1931/32 i przedłożenie rachunku eksploatacyjnego za 1931/32 r. oraz sprawozdanie Rady Nadzorczej o zamknięciu za okres od 1 kwietnia 1931 do 31 marca 1932 i uchwała co do udzielenia absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 3) Zmiany § 42, jako też uzupełnienie § 5 statutu Spółki po myśli reskryptu Ministerstwa Komunikacji z dn. 27 maja 1932 r. Nr. F. B. VII. 86/9; 4) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej; 5) Ustalenie wartości znaczków obecności i za wzięcie udziału w posiedzeniach Rady Nadzorczej; 6) Sprawa przeprowadzenia radykalnych oszczędności wzgl. ograniczenie i zastosowanie ruchu do najkonieczniejszych potrzeb; 7) Wnioski, zgłoszone przez PP. Akcjonariuszów — stosownie do art. 54 Rozp. Prez. R. P. o spółkach akcyjnych. 8) Akcjonariusze, chcący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej do dn. 13 grudnia 1932 r. złożyć swoje akcje w Lombardbanku, S. A. w Zurychu, w Powszechnym Banku Kredytowym w Warszawie lub w Oddziale tego Banku we Lwowie, albo w Banku Dyskontowym Warszawskim w Warszawie lub w Oddziale tego Banku we Lwowie.

Złożenie akcji następuje na podstawie w podwójnym wygotowaniu sporządzonych konsygnacji, na które wydane będą bezpłatnie druki w powyżej wymienionych bankach, a na podstawie kwitu na złożenie akcji, wydane będą PP. Akcjonariuszom karty legitymacyjne, uprawniające do udziału w Walnym Zgromadzeniu.

Na wypadek zastępstwa należy pełnomocnictwo, wydrukowane na odwrotnej stronie karty legitymacyjnej, własnoręcznie podpisać.

Akcjonariuszom przysługuje prawo zgłoszenia poszczególnych spraw na porządek dzienny; sprawy te winne być zgłoszone Spółce na piśmie nie później niż 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w Zarządzie Spółki we Lwowie, ul. Jagiellońska Nr. 5-7 (§ 16 statutu).

Lwów w listopadzie 1932.

Z a r z ą d

T-wo Akcyjne Zakładów Hutniczych „HUTA BANKOWA”

Kapitał zakładowy fr. 50 000 000

Siedziba główna: 91, ul. Saint Lazare, Paryż

Rejestr handlowy Seine Nr. 136 776

Niniejszem zwołuje się PP. Akcjonariuszów Towarzystwa Akcyjnego Zakładów Hutniczych „Huta Bankowa” na

ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE

odbyć się mające w środę dn. 28 grudnia 1932 r. o godz. 10 min. 30 rano, w jednej z sal Hotelu Komitetu Hut Francji przy ul. de Madrid Nr. 7 w Paryżu.

Przedmiotem obrad tego zebrania będzie zatwierdzenie zamknięcia rachunków na 30 czerwca 1932 r., ponowny wybór administratorów i wogóle wszystkie inne sprawy, w zakres jego uprawnień wchodzące.

W myśl art. 30 Statutu, aby uczestniczyć na zebraniu osobiście lub przez swojego przedstawiciela, Akcjonariusze posiadający przynajmniej dziesięć akcji, oraz Akcjonariusze, posiadający mniej niż dziesięć akcji, którzy pragnęliby skorzystać z możliwości grupowania przewidzianego ustawą, winni złożyć swoje akcje na okaziciela, 16 dni przed terminem Zebrania do kas

Banque de l'Union Parisienne, 7, ulica Chauchat w Paryżu; Crédit Lyonnais, 19, Boulevard des Italiens w Paryżu, oraz do kas wszystkich Agentur i Oddziałów tej instytucji kredytowej we Francji.

Co się tyczy akcji imiennych, to złożenie ich zostało dokonane już przez sam fakt wpisania ich do rejestru Towarzystwa.

Karty na prawo uczestniczenia w Zebraniu zostaną doręczone PP. Akcjonariuszom na ich żądanie, po wypełnieniu odpowiednich formalności, niezbędnych dla wzięcia udziału w Walnym Zebraniu.

RADA ZARZADZAJĄCA.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Handlowy

dn. 18 lipca 1932 r. II. Firm. 1221/32, B. I. 158

Do ts rejestru handlowego Oddział „B” przy firmie „LEMIESZ” FABRYKA PŁUGÓW I MASZYN ROLNICZYCH, S. A. w LIKWIDACJI

wpisano dodatkowo: Dzień wpisu 19 lipca 1932 r. Wykreśla się firmę „Lemiesz” Fabryka Pługów i Maszyn Rolniczych, S. A. w likwidacji z tut. sądowego rejestru handlowego. Wpisano na podstawie podania z dn. 11.VI.1932 r., uzupełnionego 16.VII.1932 r., i protokołu Walnego Zgromadzenia z 27.V.1932 r. L. R. 13322.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydz. II Handlowy

dn. 1 marca 1932 r. II. Firm. 396/32, B. II. 128

Do ts rejestru handlowego Oddział „B” przy firmie: **KRAKOWSKA SPÓŁKA WYDAWNICZA, S. A. w KRAKOWIE** wpisano dodatkowo: Dzień wpisu: 1 marca 1932 r. Dyrektorem Spółki Adam Muszyński ustąpił, w jego miejsce dyrektorem Spółki ustanowiono Rudolfa Soewy'ego, zam. w Krakowie, ul. Mikołajska 32. Wpisano na podstawie zgłoszenia z dn. 27 lutego 1932 r. i protokołów posiedzeń Rady zawiadowczej z dn. 3 grudnia 1931 r. i 16 stycznia 1932 r.**Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Handlowy**

dn. 30 czerwca 1932 r. II. Firm. 1151/32, B. I. 146

Do ts rejestru handlowego Oddział „B” przy firmie **POLSKIE TOWARZYSTWO HANDLOWE, S. A. w KRAKOWIE**

wpisano dodatkowo: Dzień wpisu 1 lipca 1932 r. Członkami zarządu ustanowieni zostali: Stefan Reicher i Władysław Rudkowski w Krakowie, Sławkowska 1. Wpisano na podstawie zgłoszenia z 30 czerwca 1932 r. i protokołu Rady Nadzorczej z 28 maja 1932 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Handlowy

dn. 18 lipca 1932 r. II. Firm. 1213/32, B. I. 204

Do ts rejestru handlowego Oddział „B” przy firmie **A. PIASECKI FABRYKA CZEKOLADY, KRAKÓW, S. A.** wpisano dodatkowo: Dzień wpisu 25 lipca 1932 r. Członkami Zarządu ustanowiono Adama Piaseckiego i Władysława hr. Bobrowskiego. Udzielono prokurę Teofilowi Kleinowi. Wybrano Radę Nadzorczą. Dziennikiem, przeznaczonym do ogłoszeń firmy, jest dziennik „Czas” w Krakowie. Wpisano na podstawie podania z 15 lipca 1932 r. protokołu Walnego Zgromadzenia z 21 maja 1932 r. L. R. 3, protokołu posiedzenia Rady Nadzorczej z 21 maja 1932 r.**Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Handlowy**

dn. 13 czerwca 1932 r. II. Firm. 1043/32, B. I. 142

Do ts rejestru handlowego Oddział „B” przy firmie „AZOT”, S. A.

wpisano dodatkowo: Dzień wpisu: 14 lipca 1932 r. Kapitał Akcyjny Spółki, wynoszący zł 4 000 000, podzielony na 40 000 sztuk akcji po zł 100 każda, spisano do zera, równocześnie podwyższono do kwoty zł 2 000 000, podzielonych na 20 000 sztuk akcji po zł 100, w drodze nowej emisji. Zmieniono brzmienie art. 4 statutu przez dodanie na końcu ustępu: Na podstawie uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki z kwoty zł 4 000 000 do zera równocześnie tworzy się nowy kapitał akcyjny Spółki w wysokości zł 2 000 000 (dwa miliony), podzielony na 20 000 sztuk akcji na okaziciela po zł 100 nominalnej wartości każda. Wybrano Radę zawiadowczą w składzie 6 osób i Komisję Rewizyjną w składzie 5 osób. Członkami Zarządu ustanowiono inż. Stanisława Liwacza, inż. Jana Krakowskiego. Wpisano na podstawie podania z 25.II.1932 r., uzupełnionego 11 czerwca 1932 r., protokołu Walnego Zgromadzenia z 29.IX.1931 r. L. R. 52956, postanowienia Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z 2/XII.1931 r., oświadczenia firmy z 10/II.1932 r., protokołu posiedzenia Rady Nadzorczej z 7/VI.1932 r. oraz pisma Banku Gospodarstwa Krajowego do Ministerstwa Przemysłu i Handlu z 30/X.1931 r. o poświadczeniu tegoż Banku z 7/VI.1932 r. o objęciu gwarancji wobec wierzycieli firmy z tytułu obniżenia kapitału akcyjnego.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Handlowy

dn. 30 czerwca 1932 r. II. Firm. 1062/32, B. II. 268

Do ts rejestru handlowego Oddział „B” przy firmie **KRAKOWSKIE TOWARZYSTWO UBEZPIECZEN „FLORJANKA”, S. A.**

wpisano dodatkowo: Dzień wpisu 11 lipca 1932 r. Udzielono prokurę Marjanowi Bośniackemu i Mieczysławowi Krajewskiemu na podstawie podania z 28/VI.1932 r. i protokołu posiedzenia Zarządu z 9/V.1932 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Handlowy

dn. 5 września 1932 r. II. Firm. 1378/32, B. I. 26

Do ts rejestru handlowego oddział „B” przy firmie **SIERSZAŃSKIE ZAKŁADY GÓRNICZE, S. A. w SIERSZY K/TRZEBINI**

wpisano dodatkowo: Dzień wpisu 18 września 1932 r. Członkiem zarządu wybrany dr. Wiktor Kutten z Warszawy. Wpisu dokonano na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia z 1 sierpnia 1932 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Handlowy

dn. 16 marca 1932 r. II. Firm. 514/32 B. II 268

Do ts rejestru handlowego Oddział „B” wpisano: Dzień wpisu 16 marca 1932 r. Brzmienie firmy: w języku polskim:

KRAKOWSKIE TOWARZYSTWO UBEZPIECZEN „FLORJANKA”, S. A. w KRAKOWIE

w języku francuskim: Société Cracovienne d'Assurances „Florjanka”, Société Anonyme à Cracovie. W języku niemieckim: Krakauer Versicherungsgesellschaft „Florjanka” Aktiengesellschaft in Krakau. W języku angielskim: „Florjanka” Insurance Company Limited of Cracow in Cracow. Siedziba Spółki Kraków. Spółka ma na celu prowadzenie działalności ubezpieczeniowej: 1) bezpośrednio w działach ubezpieczeń: a) od pożaru, pioruna i eksplozji, b) od ubytków w przychodach spowodowanego pożarem, piorunem lub eksplozją, c) od gradobicia, d) od kradzieży z włamaniem i rabunku, e) od następstw wypadków, f) od odpowiedzialności cywilnej, g) samochodów od szkód; 2) pośrednio we wszystkich wyżej wymienionych działach ubezpieczeń. Czas trwania Spółki nieograniczony. Kapitał zakładowy (akcyjny) Spółki wynosi zł 2 500 000 i podzielony jest na 25 000 pełnowpłaconych akcji nominalnej wartości po zł 100. Akcje opiewają na okaziciela. Władzami Spółki są: 1) Walne Zgromadzenie; 2) Zarząd; 3) Rada Nadzorcza. Zarząd składa się z trzech do sześciu członków wybranych przez Walne Zgromadzenie z pośród akcjonariuszów lub z poza ich grona. Członkowie Zarządu wybierani są na przeciąg lat trzech, z wyjątkiem członków pierwszego Zarządu, którzy mogą być wybrani najwyżej na dwa lata. Rada Nadzorcza składa się co najmniej z sześciu członków wybranych przez Walne Zgromadzenie. Członkowie Rady Nadzorczej wybierani są na trzy lata. Członkowie pierwszej Rady Nadzorczej mogą być wybrani najwyżej na jeden rok. Firma Spółki będzie podpisywana w ten sposób, że pod wyciśnięciem stampila, wypisanem lub wydrukowanym brzmieniu firmy Spółki umieszczają swoje własnoręczne podpisy kolektywnie: a) dwaj członkowie Zarządu lub, b) jeden członek Zarządu i prokurent lub, c) dwaj prokurenci, prokurenci z dodatkiem na prokurę wskazującym. Ogłoszenia obowiązkowe Spółki będą zamieszczane w dzienniku „Czas”. Wybrano Zarząd w składzie dra Stefana Skrzyńskiego właściciela dóbr w Karniowicach p. Zabierzów k. Krakowa, Prezes Krakowskiego Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, Ananiasza Einhorna w Warszawie, Wiceprezes Zarządu Warszawskiego Towarzystwa Ubezpieczeń, S. A. w Warszawie, ul. Jasna Nr. 4, Jan Adam Jeziorański w Warszawie, Dyrektor Naczelny Warszawskiego Towarzystwa Ubezpieczeń, S. A. w Warszawie, ul. Jasna Nr. 4, Andrzej Śliwiński Dyrektor Warszawskiego Towarzystwa Ubezpieczeń, S. A. w Warszawie, ul. Jasna Nr. 4, Karol Witkowski, Dyrektor Referent p. o. Dyrektora Naczelnego Krakowskiego Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń w Krakowie, ul. Basztowa L. 8, dr. Henryk Rittermann, Dyrektor Zarządzający Towarzystwa Ubezpieczeń „Port”, Spółka Akcyjna w Warszawie, Krakowskie Przedmieście Nr. 59. Wybrano Radę Nadzorczą w składzie jedenastu osób. Wpisano na podstawie podań z daty 23.II.1932 r. 16.III.1932 r. Protokołów Walnych Zgromadzeń z daty 19.I.1932 r. L. R. 12824, i 20.II.1932 r. L. R. 12964, poświadczenia wpłaty kapitału zakładowego z daty 22.II.1932 r. Postanowienia Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z 27.I.1932 r. i zezwolenia na działalność ubezpieczeniową Ministerstwa Skarbu z 14.III.1932 r. L. U. U. 1605/2/32.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Handlowy

dn. 3 czerwca 1932 r.

II. Firm. 918/32. B. II. 81

Do ts. rejestru handlowego Oddział „B” przy firmie **ZJEDNOCZENI POLSCY PRZEMYSŁOWCY METALOWI S. A.** wpisano dodatkowo: Dzień wpisu 4 czerwca 1932 r. Oddział Krakowski firmy Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi, S. A., wykreśla się z tut. sądu rejestru handlowego. Wpisano na podstawie podania z 25/V.1932 r., protokołu posiedzenia Rady Nadzorczej z 17/XII.1926 r. i odpisu z rejestru handlowego Sądu Okręgowego w Warszawie z 29/IV.1932 r., z działu B. XI 2361.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Handlowy

dn. 17 czerwca 1932 r.

II. Firm. 1078/32. B. II. 77

Do ts. rejestru handlowego Oddział „B” przy firmie **„WOLNY DOM SKŁADOWY”, S. A. w KRAKOWIE** wpisano dodatkowo: Dzień wpisu 18 czerwca 1932 r. Zmieniono brzmienie §§ 9, 10 i 18 statutu. Wybrano Radę Nadzorczą w składzie 5 osób, Dziennikiem, przeznaczonym do ogłoszeń jest dziennik „Czas” w Krakowie. Spółka została rozwiązana i przeszła w stan likwidacji. Likw datarami ustanowiono Stefana Reichera, zam. w Krakowie, ul. Łobzowska 22 i zastępcę likwidatora Gabryela Bilińskiego, zamieszkałego w Krakowie, ul. Krowoderska 57. Wpisano na podstawie podania z 16 czerwca 1932 r. i uchwały Walnego Zgromadzenia z 31 maja 1932 r. L. R. 13337.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II

dn. 24 czerwca 1932 r.

II. Firm. 1037/32 B. II. 268

Do ts. rejestru handlowego Oddział „B” przy firmie **KRAKOWSKIE TOWARZYSTWO UBEZPIECZEN „FLORJANKA”, S. A.**

wpisano dodatkowo: Dzień wpisu 7 lipca 1932 r. Zastępcę naczelnego dyrektora (§ 35 statutu) ustanowiono Emila Betchera, któremu udzielono prokury. Wpisano na podstawie podania z 22/VI.1932 r. i odpisu protokołu posiedzenia Zarządu z 7 kwietnia 1932 r.

Zarząd Spółki Akcyjnej**„Przechowo” Młyny i Tartaki w Przechowie, pow. Świecie n. W.**

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że — zgodnie z uchwałą Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 21 grudnia 1931 r. — przystępuje niniejszem

DO PRZESTEMPLOWANIA DOTYCHCZASOWYCH AKCYJ

wyżej wymienionej Spółki, których wartość nominalna dotychczas wynosiła zł 1500 na akcje, których wartość nominalna wynosić będzie zł 100 w myśl Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 39 poz. 383).

Dotychczasowe akcje, których wartość nominalna wynosiła zł 15 będą przestemplowane, tak, że w miejsce 20 dotychczasowych akcji, których wartość nominalna wynosiła zł 15 każda, wydawane będą 3 nowe akcje, których wartość nominalna wynosić będzie zł 100 każda. W tym celu wzywa się niniejszem wszystkich akcjonariuszów do złożenia dotychczasowych akcji do przestemplowania wyżej określonego i to w lokalu Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu świeckiego, Świecie n/Wisłą, najpóźniej do dn. 15 marca 1933 r., przyczem zaznacza się, że akcje niezgłoszone do przestemplowania w zakreślonym powyżej czasokresie, tracą swą wartość.

Akcjonariuszom, którzy do przestemplowania przedłożą taką ilość akcji dotychczasowych, opiewających na zł 15, że w ich miejsce nie będzie można wydać nowych pełnych akcji opiewających na zł 100 z powodu niepodzielności liczby, będą wydawane odcinki, opiewające na ułamek nowych akcji.

Odcinki takie nie uprawniają posiadacza do brania udziału w Walnych Zgromadzeniach względnie do korzystania z jakichkolwiek praw, przysługujących posiadaczom całych akcji, dają natomiast prawo do udziału w zyskach Spółki, do nowych emisji, a w razie likwidacji do udziału w majątku Spółki.

Posiadacz odcinków w nominalnej wartości zł 100, może takowe przestemplować na jedną akcję, opiewającą na zł 100.

(—) Zarząd Spółki Akcyjnej „Przechowo”
Młyny i Tartaki w Przechowie. pow. Świecie, n/W.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Łódzkich Waskotorowych Elektrycznych Kolei Dojazdowych

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że w dn. 7 grudnia 1932 r. o godz. 17 w lokalu b. ur. Zarządu przy ul. Piotrkowskiej Nr. 96 w Łodzi odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Upoważnienie Zarządu do sprzedania nieruchomości, posiadanych przez Spółkę w granicach miasta Łodzi; 3) Upoważnienie Zarządu do sprzedania posiadanej przez Spółkę portfeli akcji Towarzystwa Piotrkowsko-Sulejowskiej Kolei Dojazdowej; 4) Upoważnienie Zarządu do sprzedaży posiadanych przez Spółkę akcji i innych papierów procentowych w celu uzyskania płynnych środków.

UWAGA. Wyciąg z § 20 Statutu Spółki: „Akcje dają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone w Spółce przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia i nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w instytucji kredytowej krajowej oraz w takiej zagranicznej, na którą zezwolił Minister Skarbu i która będzie wymieniona w ogłoszeniach o zwołaniu Walnego Zgromadzenia. W zaświadczeniach należy wymienić liczbę akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia”.

ZAPROSZENIE DO SUBSKRYPCJI

Zarząd firmy

„BORYSŁAW” Spółka Akcyjna dla Przemysłu Wosku Ziarnego i Oleju Skalnego w Borysławiu

zawiadamia niniejszem — z powołaniem się na swe ogłoszenie w „Monitorze Polskim” z 3/X, 10/X i 17/X b. r. oraz w „Polsce Gospodarczej” z 1/X, 8/X i 15/X b. r., że z zaoferowanych dotychczasowym Akcjonariuszom sztuk 30 000 akcji nowej emisji o wartości nominalnej na zł 100 rozebranych zostało do dn. 7/XI b. r. sztuk 29 115, zatem pozostało nierozebranych sztuk 885.

Zgodnie z postanowieniem art. 119 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22/III.1928 r. „Dz. Ust. R. P.” Nr. 39

PRZYNAJĘ SIĘ PRAWO POBORU

powyższych sztuk 885 akcji nowej emisji wszystkim dawnym Akcjonariuszom z tą uwagą, że to prawo poboru ma być wykonane najpóźniej dn. 14 grudnia 1932 r. w miejscach, wymienionych w powołanych wyżej ogłoszeniach i w sposób także określony z tą odmianą, iż przydział nastąpi w stosunku do zgłoszeń.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

„Towarzystwo Budowy i Eksploatacji Kolei Dojazdowych w Polsce”

S. A.

zawiadamia, że w dn. 5 grudnia 1932 r. o godz. 5 po poł. odbędzie się w Warszawie, przy ul. Zielnej 45 m. 2.

WALNE ZGROMADZENIE BUDŻETOWE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie; 2) Wybór Przewodniczącego; 3) Reasumacja uchwały Walnego Zgromadzenia Sprawozdawczego z dn. 30/VI 1932 r. w sprawie przeznaczenia kwoty zł. 11 580-48 na amortyzację kapitału budowlanego; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu na 1933 r.; 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, powinni złożyć swoje akcje w Spółce przynajmniej na siedem dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

ZARZĄD

Tow. Akc. Fabryk Ołówków „ST. MAJEWSKI”

S. A.

zawiadania PP. Akcjonariuszów, że w dn. 21 grudnia 1932 r., we środę o godz. 17 (5 po poł.), w Warszawie, przy ul. Wspólnej Nr. 10 m. 5, odbędzie się

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI**

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego Zgromadzenia; 2) Powzięcie uchwały w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego z kwoty zł 2 100 000 do kwoty zł 2 700 000 drogą nowej emisji akcji na sumę nominalną zł 600 000, podzieloną na 1 000 akcji na okaziciela po zł 600 każda akcja; nowa emisja ma być wykonana i pokryta w sposób następujący: a) 350 akcji nowej emisji będzie pokryte przez przeniesienie z funduszu rezerwowego Spółki do kapitału zakładowego zł 210 000 i te 350 akcji mają być wydane bezpłatnie posiadaczom dotychczasowych 3500 akcji w stosunku jednej akcji nowej emisji na dziesięć akcji dotychczas posiadanych; b) 200 akcji mają być wypuszczone po cenie emisyjnej, odpowiadającej cenie nominalnej, czyli po zł 600 za akcję, z prawem poboru dla posiadaczy dotychczasowych 3500 akcji w stosunku dwóch akcji nowej emisji na każde trzydzieści pięć posiadanych akcji, i wreszcie — c) 450 akcji nowej emisji mają być wydane wzajemian za wkłady niepieniężne po cenie emisyjnej zł 600 za akcję z wyłączeniem od prawa poboru tych akcji dotychczasowych akcjonariuszów; 3) Ustalenie terminu, od którego akcje nowej emisji mają uczestniczyć w zyskach Spółki; 4) Zmiana § 4 Statutu, który zamiast dotychczasowego otrzymuje brzmienie następujące: „§ 4. — Kapitał Zakładowy Spółki wynosi zł 2 700 000 (dwa miliony siedemset tysięcy złotych) i jest podzielony na 4 500 (cztery tysiące pięćset) pełnoopłaconych akcji na okaziciela wartości nominalnej po zł 600 (sześćset złotych) każda”; 5) Wnioski Akcjonariuszów.

Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej jedną dziesiątą część kapitału zakładowego, mogą zgłaszać na porządek dzienny obrad dodatkowe sprawy niepóźniej, jak na dni 14 przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje albo kwity depozytowe najpóźniej do dn. 13 grudnia r. b., w burze Zarządu Spółki w Pruszkowie pod Warszawą w godz. 9 — 13 z wyjątkiem niedziel i świąt.

NADZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE AKCJONARJUSZÓW

**S. A. Lubońska Fabryka Drożdży dawniej G. Sinner w Luboniu
pow. Poznański**

odbędzie się w dn. 15 grudnia 1932 r., o godz. 17½, na sali posiedzeń Banku Kwilecki, Potocki i S-ka w Poznaniu, Al. Marcinkowskiego 11.

Porządek obrad:

1) Powzięcie uchwały o obniżeniu kapitału akcyjnego z zł 4 000 000 na zł 3 768 600 przez unieważnienie 2 314 sztuk akcji na okaziciela na nominalną kwotę zł 231 400. Wynikający zysk rozliczy się na koncie papierów wartościowych;

2) Zmiana § 3 statutu Spółki (wysokość kapitału akcyjnego);

3) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariuszy, którzy zamierzają wnieść dodatkowe sprawy na porządek dzienny, proszą Zarząd o zgłoszenie wniosków piśmiennych na ręce Zarządu i udowodnienie ilości posiadanych akcji najpóźniej do dn. 1 grudnia 1932 r.

W Nadzwyczajnym Walnym Zebraniu uczestniczyć mogą wszyscy akcjonariusze, którzy złożą swe akcje w Zarządzie Spółki, w Banku Kwilecki Potocki i S-ka w Poznaniu, w Banku Cukrownictwa w Poznaniu lub oddziałach tych banków, najpóźniej do dn. 8 grudnia 1932 r. i przedłożą dowód na zdeponowanie akcji.

Lubon, dn. 17 listopada 1932 r.

Zarząd: (—) Dr. Wellmer

„Akwawit“ Rektyfikacja Spirytusu w Poznaniu

zaprasza PP. Akcjonariuszów Spółki na

**XII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

które się odbędzie w dn. 17 grudnia 1932 r. o godz. 13, w sali posiedzeń, w gmachu Spółki w Poznaniu, przy ul. Cieszkowskiego Nr. 5, z następującym porządkiem obrad:

1) Otwarcie i wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia; 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki i przedłożenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok obrotowy 1931/32; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej; 4) Powzięcie uchwały w sprawie bilansu oraz rachunku strat i zysków; 5) Udzielenie absolutorjum władzom Spółki; 6) Wybór członków Rady Nadzorczej w miejsce członków ustępujących; 7) Uchwała co do odstąpienia gminom miast Poznania i Krotoszyna kawałków gruntu na cele regulacji ulic; 8) Dodatkowe wnioski akcjonariuszów, o ile one zostaną zgłoszone w Zarządzie Spółki w terminie ustawowym.

PP. Akcjonariusze, zamierzający uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej na siedem dni przed odbyciem Walnego Zgromadzenia, a więc do dn. 9 grudnia 1932 r. włącznie złożyć w Zarządzie Spółki albo posiadane przez nich akcje albo zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w następujących bankach: Bank Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, Bank Dyskontowy Warszawski w Warszawie, Bank Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego w Poznaniu, Bank Cukrownictwa w Poznaniu, Bank Kwilecki, Potocki i S-ka w Poznaniu i Poznański Bank Ziemian w Poznaniu. Zaświadczenia te winny zawierać liczby porządkowe akcji i stwierdzenie, że akcje te nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Poznań, dn. 18 listopada 1932 r.

Zarząd: (—) Dr. Michał Skorny

**Zarząd Fabryki Przetworów Ziemniaczanych „Złoty Potok”, S. A.
W ZŁOTYM POTOKU**

podaje do wiadomości, że w dn. 20 grudnia 1932 r. o godz. 17, w siedzibie Spółki w Złotym Potoku, powiatu Częstochowskiego odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 2) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków na dz. 1 września 1932 r. i udzielenie Zarządowi absolutorjum; 3) Wybór uzupełniający do Zarządu i wybór Komisji Rewizyjnej; 4) Wybór Dyrektora Zarządzającego, i 5) Wolne wnioski.

II OGŁOSZENIE

Kolej Lokalna Drohobycz — Truskawiec, S. A.

XIV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

S. A. „Kolej Lokalna Drohobycz — Truskawiec” odbędzie się dn. 10 grudnia 1932 r. o godz. 10 przed poł., w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych (gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych, IV p. drzwi 453) we Lwowie z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres od 1 kwietnia 1931 r. do 31 marca 1932 r. i uchwała co do udzielenia absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 2) Zmiana § 47 statutu w tym kierunku, że rok obrotowy Spółki trwa nie od 1 kwietnia do 31 marca roku następnego, lecz od 1 stycznia do 31 grudnia.

Warunki prawa do głosu na Walnym Zgromadzeniu określa § 20 statutu Spółki.

Lwów, dn. 18 listopada 1932 r.

Z a r z ą d

„Zjednoczone Wytwórnice Artykułów Elektrotechnicznych i Wyrobów Metalowych, Spółka Akc., dawniej „Elektra” i „N. Gruszkiewicz” w Warszawie, przy ul. Nowolipie 28

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW odbędzie się w dn. 5 grudnia 1932 r. w kancelarii Notariusza Siennickiego w Warszawie przy ul. Kapucyńskiej Nr. 6 w gmachu hipoteki, o godz. 10 rano z następującym porządkiem dziennym: 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za 1931 r. odnośnego rachunku strat i zysków i odpisanie strat z kapitału rezerwowego lub amortyzacyjnego, odczytanie protokołu z Komisji Rewizyjnej; 3) Budżet 1932 r. Wynagrodzenie Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Dyrekcji; 4) Wybory 3 członków Zarządu i 5 członków Komisji Rewizyjnej; 5) Wydzierżawienie nieruchomości i maszyn Spółki Akcyjnej; 6) Zatwierdzenie nowego Statutu Spółki, uzgodnionego z prawem o Spółkach Akcyjnych i w związku z tem uchylene dotychczas obowiązującego statutu Spółki. Brzmienie nowego statutu projektowane jest jak następuje: Statut Spółki Akcyjnej pod firmą „Zjednoczone Wytwórnice Artykułów Elektrotechnicznych i Metalowych, Spółka Akcyjna (dawniej „Elektra” i „N. Gruszkiewicz”) § 1. Związana na mocy statutu, zatwierdzonego w dniu 26 sierpnia roku 1923 przez Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu Spółka Akcyjna pod firmą „Zjednoczone Wytwórnice Artykułów Elektrotechnicznych i Metalowych Spółka Akcyjna” (dawniej — Elektra — i N. Gruszkiewicz) — istnieje nadal pod tą samą firmą, na podstawie niniejszego statutu. § 2. Siedzibą Spółki jest miasto stołeczne Warszawa. § 3. Przedmiot Spółki stanowi dalsze prowadzenie i rozszerzenie dwu nabytych przedsiębiorstw, a mianowicie wytwórni artykułów elektrotechnicznych i metalowych pod firmą „Elektra—Jabłoński i Gruszkiewicz” i fabryka lamp elektrycznych pod firmą „N. Gruszkiewicz”. § 4. Kapitał akcyjny wynosi zł 100 000 podzielony na 1000 akcji na okaziciela po zł 100 każda. § 5. Organami Spółki są: Walne Zgromadzenie, Zarząd i Komisja Rewizyjna, § 6. Zarząd składa się z 6 osób. Liczba ta może być powiększona na mocy uchwały Zgromadzenia Walnego. § 7. Komisja Rewizyjna składa się z pięciu osób. § 8. We wszystkich sprawach nieprzewidzianych w statucie niniejszym, mieć będą zastosowanie przepisy obowiązującego prawa o spółkach akcyjnych. 7) Wolne wnioski. Zgodnie z § 20 statutu, Akcjonariusze pragnący uczestniczyć w tem Walnym Zgromadzeniu, winni najmniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem przedstawić Zarządowi swe akcje. Zamiat samych akcji mogą być przedstawione świadectwa zastawowe polskich instytucyj kredytowych, rządowych lub prywatnych, działających na mocy Statutów, przez Rząd zatwierdzonych, lub wreszcie instytucyj kredytowych zagranicznych, wskazanych przez Walne Zgromadzenie i zaaprobowanych przez Ministerstwo Skarbu.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Wyrobów Wełnianych i Bawełnianych M. Silberstein w Łodzi

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 21 grudnia 1932 r., o godz. 18, w lokalu Zarządu w Łodzi, Piotrkowska 40, odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zebrania i wybór Przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie sprawozdania i zatwierdzenie reasumcji bilansu, rachunku zysków i strat oraz uchwały w przedmiocie podziału zysku, względnie pokrycia straty za rok operacyjny 1931; 3) Sprawa utworzenia Rady Nadzorczej — odpowiednia zmiana statutu Spółki; 4) Ustalenie liczby członków Rady, uchwalenie instrukcyj dla Rady i ustalenie sposobu wzajemnego zastępowania się członków Rady oraz ustalenie wysokości wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej; 5) Wybory do Rady Nadzorczej; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, zyczący sobie wziąć udział w powyższym Zebraniu, winni złożyć w Zarządzie Spółki swe akcje lub świadectwa depozytowe krajowych instytucyj kredytowych najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

Towarzystwa Budowlano-Przemysłowe „CENTRUM”

podaje do wiadomości, że dn. 5 grudnia 1932 r. o godz. 18, odbędzie się w Warszawie, w kancelarii adw. Kuratowskiego, Trębacka 10 m. 3

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie, zatwierdzenie sprawozdań, bilansu, rachunku zysku i strat za 1931 r.; 2) Wybór członków Zarządu, Komisji Rewizyjnej; 3) Wynagrodzenie Zarządu, Komisji Rewizyjnej; 4) Wybór pisma do ogłoszeń.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni dokonać formalności, przewidzianych w art. 59 (prawo o spółkach akcyjnych 1928 r.).

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Dom Mód Bogusław Herse, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że dn. 7 grudnia 1932 r., o godz. 7 wiecz. w lokalu Spółki, przy ul. Marszałkowskiej Nr. 150 w Warszawie, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok 1931/1932; 2) Budżet na rok 1932/1933; 3) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 4) Określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Upoważnienie Zarządu do nabywania, sprzedawania i hipotecznego obciążania nieruchomości, oraz do zaciągania pożyczek; 6) Wnioski Akcjonariuszów.

I OGŁOSZENIE

Kolej Lokalna Lwów—Podhajce, S. A.

Stosownie do postanowień §§ 10 — 19 statutu podpisany Zarząd Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Lwów — Podhajce” zwołuje niniejszem

XIV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Lwów — Podhajce” na dz. 20 grudnia 1932 r. o godz. 10 przed p. w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych (gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych IV p. drzwi Nr. 453) we Lwowie.

Przedmiotem obrad będą:

1) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres od 1 kwietnia 1931 do 31 marca 1932 i uchwała co do udzielenia absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej. 2) Przyjęcie do wiadomości rozporządzenia Ministerstwa Komunikacji z dnia 24/X 1932 Nr. O. K. I/84 oraz ustawy z dnia 28/I 1932 (D. U. R. P. Nr. 16 poz. 92) o skupie kolei lokalnej i udzielenie dwóm członkom Zarządu pełnomocnictwa do podpisania deklaracji zezwalającej na przeniesienie prawa własności Kolei Lokalnej Lwów — Podhajce na Skarb Państwa.

Po myśli postanowień § 20 statutu każda akcja daje prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostanie złożona przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w Kasie Spółki, lub w Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego we Lwowie i nie będzie odebrana przed ukończeniem tegoż.

Ewentualne dodatkowe wnioski do porządku dziennego lub jego uzupełnienia mogą być zgłoszone najpóźniej w dniu 5 grudnia 1932 w Zarządzie we Lwowie, ul. Zygmuntowska 1. (gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych IV. p. drzwi Nr. 453).

Lwów, dnia 22 listopada 1932.

ZARZĄD

Radomskiej Rolnej Spółki Akcyjnej

na zasadzie par. 8 statutu, zawiadamia PP. Akcjonariuszów o **NADZWYCZAJNEM WALNEM ZGROMADZENIU** mającym się odbyć w dn. 10 grudnia 1932 r. o godz. 4 po poł. w lokalu własnym w Radomiu przy ul. Focha Nr. 2.

Porządek dzienny: 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie protokołu poprzedniego Walnego Zgromadzenia; 3) Przyjęcie z powrotem przedsiębiorstwa od dzierżawcy — Spółdzielni Rolniczej Radomskiej; 4) Sprawozdanie Zarządu i powzięcie uchwały co do dalszego istnienia Spółki Akcyjnej; 5) Wnioski.

Właściciele akcji imiennych korzystają z prawa głosu, o ile najmniej na 2 miesiące przed terminem Walnego Zgromadzenia zostali zapisani w księgach Spółki. Właściciele akcji okazicielskich korzystają z prawa głosu, o ile najmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożą swe akcje Zarządowi.

II OGŁOSZENIE

ZARZĄD

Polskiej Fabryki Wodomierzy i Gazomierzy, dawniej „Gazomierz“

S. A. w Toruniu

podaje do wiadomości, że w dn. 10 grudnia 1932 r., o godz. 17. odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

wymienionej Spółki w Warszawie w lokalu przy ul. Pięknej 21 m 8, z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
2) Uchwalenie zmiany § 8 statutu, a mianowicie zamiast dotychczasowej redakcji:

„Walne Zgromadzenia są zwyczajne i nadzwyczajne i powinny się odbywać w Warszawie, o ile Walne Zgromadzenie nie postanowi inaczej. Zgromadzenie Akcjonariuszów zwołuje Zarząd, o ile ustawa nie nakazuje zwołania innym osobom lub organom. Zwyczajne Walne Zgromadzenie powinno się odbyć corocznie w ciągu czterech miesięcy po upływie roku obrotowego. Akcjonariusze mogą uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu osobiście lub przez pełnomocników. Pełnomocnictwo musi być pisemne i winno być dołączone do protokołu Walnego Zgromadzenia. Pełnomocnicy mogą nie być akcjonariuszami. Każda akcja daje prawo do jednego głosu“.

W nowej redakcji § 8 winien brzmieć:

„Walne Zgromadzenia są zwyczajne i nadzwyczajne i powinny się odbywać w miejscu siedziby Spółki w Toruniu lub w Warszawie. Zgromadzenia Akcjonariuszów zwołuje Zarząd, o ile ustawa nie nakazuje zwołania innym osobom lub organom. Zwyczajne Walne Zgromadzenie powinno się odbyć corocznie w ciągu czterech miesięcy po upływie roku obrotowego. Akcjonariusze mogą uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu osobiście lub przez pełnomocników. Pełnomocnictwo musi być pisemne i winno być dołączone do protokołu Walnego Zgromadzenia. Pełnomocnicy mogą nie być akcjonariuszami. Każda akcja daje prawo do jednego głosu“;

3) Uchwalenie zmiany § 14 statutu, a mianowicie zamiast dotychczasowej redakcji:

„Od chwili zarejestrowania niniejszego statutu w rejestrze handlowym uchyla się w zupełności dotychczasowy statut. W wypadkach, statutem nieprzewidzianych, obowiązują postanowienia rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. o prawie o spółkach akcyjnych („Dz. Ust. R. P.“ Nr. 39/1928, poz. 383), jak również wszelkie uzupełnienia późniejsze“.

W nowej redakcji § 14 winien brzmieć:

„Od chwili zarejestrowania niniejszego statutu w rejestrze handlowym uchyla się w zupełności dotychczasowy statut. W wypadkach, statutem nieprzewidzianych, obowiązują postanowienia rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. o prawie o spółkach akcyjnych („Dz. Ust. R. P.“ Nr. 39/1928 r., poz. 383)“;

4) Ratyfikowanie umowy o nadzór techniczny fabryki;

5) Wolne wnioski zgłoszone przez akcjonariuszy w przepisany terminie.

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Polskie Zakłady Siemens, S. A.“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

XII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 20 grudnia 1932 r. o godz. 16 w biurze Zarządu w Warszawie przy ul. Foksal 18, z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego i Sekretarza. 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej; Bilansu oraz Rachunku Zysków i Strat za rok operacyjny 1931/32. 3) Powzięcie uchwały o pokryciu strat. 4) Pokwitowanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej z czynności. 5) Wybór członków Rady Nadzorczej, Zarządu i Komisji Rewizyjnej. 6) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej. 7) Upoważnienie Rady Nadzorczej do upoważnienia ze swej strony Zarządu do korzystania w razie potrzeby z kredytów. 8) Wolne wnioski Akcjonariuszów.

Pp. Akcjonariusze, życzący sobie uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na 7 dni przed datą Walnego Zgromadzenia złożyć w Zarządzie Spółki swe akcje lub też zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w Banku Handlowym w Warszawie Powszechnym Banku Kredytowym w Warszawie, lub innej odpowiedniej instytucji kredytowej krajowej: Zentraleuropäische Länderbank w Wiedniu; Wiener Bankverein w Wiedniu; Schweizerische Kreditanstalt w Zurychu; Deutsche Bank u. Diskonto-Gesellschaft w Berlinie — zarówno w centralach, jak i w filjach tychże banków.

W zaświadczeniu należy wymienić ilość oraz numery akcji, jak również stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Sprostowanie**Towarzystwo Cukrowni Brześć Kujawski**

W Nr. 47 Tvg. mylnie wydrukowano: I ogłoszenie — **powinno być II ogłoszenie.**

WEZWANIE WIERZYCIELI

Wobec uchwalonego na Walnym Zgromadzeniu w dniu 1. czerwca 1932 r. obniżenia kapitału akcyjnego Spółki „Oryza“ Zakłady Przemysłu Ryżowego Spółka Akcyjna w Krakowie do kwoty zł. 1 200 000 — podpisany Zarząd wzywa wierzycieli Spółki, ażeby do dni 14-tu zgłosili swe wierzytelności celem ich zaspokojenia. Wierzyciele, którzy się nie zgłoszą, uważani będą za zgadzających się na obniżenie kapitału akcyjnego.

Zarząd firmy „ORYZA“ Zakłady Przemysłu Ryżowego, S. A.
w Krakowie

**Towarzystwo Górniczo-Przemysłowe „BĘDZIN — OLKUSZ“, S. A.
w Sosnowcu**

Bilans w dn. 30 czerwca 1932 r.

STAN CZYNNY. — Nieruchomości zł 390 960-18; Nadania górnicze zł 236 105-56; Papiery wartościowe zł 2-00; Kaucje zł 1 489-40; Dłużnicy zł 522-00; Rachunek zysków i strat: Pozostałość strat z poprzednich okresów zł 95 413-64; Strata za rok operacyjny 1931/32 zł 26 615-47; Razem zł 122 029-11; Razem stan czynny zł 751 108-25.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 700 000-00; Kapitał amortyzacyjny zł 2972-16; Kapitał zapasowy zł 10 000-00; Kaucje zł 2-00; Wierzyciele: Gwarectwo „Hrabia Renard“ w Sosnowcu zł 38 134-09; Razem stan bierny: zł 751 108-25.

Rachunek zysków i strat za rok operacyjny 1931/32.

WINIEN. — Koszty ogólne zł 22 786-40; Rachunek procentów zł 1 078-07; Dzierżawa terenów piaszkowych zł 2 751-00; Razem zł 26 615-47.

MA. — Strata za rok operacyjny 1931/32 zł 26 615-47.

Bilans powyższy oraz rachunek zysków i strat zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Towarzystwa Górniczo-Przemysłowego „Będzin — Olkusz“, S. A. w dn. 14 listopada 1932 r.

S. A. Browaru w Częstochowie dawniej K. Szwede

Bilans z dn. 30 września 1932 r.

STAN CZYNNY

Gotówka zł 29 086'57; Papiery procent. i weksle zł 19 838'78; Dłużnicy zł 102 205'34; Remanenty zł 218 977'96; Inwentarze, maszyny, nieruchomości i grunty zł 914 317'00; Sumy przejściowe zł 3 388'92; Rachunki ewidencyjne zł 14 730'32; **Ogółem zł 1 302 544'89.**

STAN BIERNY

Kapitał akcyjny zł 720 000'00; Kapitały własne zł 515 084'08; Wierzyciele zł 27 983'88; Sumy przejściowe zł 23 602'24; Rachunki ewidencyjne zł 14 730'32; Różnica zł 1 144'37; **Ogółem zł 1 302 544'89.**

Rachunek strat i zysków

STRATY

Różne straty zł 5 769'89; Różnica zł 1 144'37; **Ogółem zł 6 914'26.**

ZYSKI

Różne zyski zł 810'95; Różnica na sprzedaży zł 6 103'31; **Ogółem zł 6 914'26.**

Francusko - Polskie Towarzystwo Górnicze, S. A.

Rachunek bilansu z dn. 30 kwietnia 1932 r.

AKTYWA	zł	zł
Tereny, prawa naftowe i udziały brutto	11 925 815'74	
Potrącenie amortyzacji	110 000'00	11 815 815'74
Szyby i inwentarz szybowy	12 272 910'78	
Potrącenie amortyzacji	139 697'57	12 133 213'21
Budynki		577 661'55
Rurociągi i zbiorniki		603 715'46
Warsztaty i centrala elektryczna		245 259'69
Inwentarz		300 790'02
Zapasy	1 056 411'53	
Gotówka	24 734'52	
Dłużnicy	42 439'41	
Papiery wartościowe	302'10	
Depozyty	1 018'20	
Strata do przeniesienia	369 081'42	
	27 170 442'85	

PASYWA	zł	zł
Kapitał akcyjny	13 200 000'00	
Fundusz rezerwowy (zwyczajny kapitał zapasowy)	18 725'59	
Wierzyciele	13 951 085'11	
Zysk z okresu gospodarczego	632'15	
	27 170 442'85	

Rachunek strat i zysków

za czas od 1 maja 1931 r. do 30 kwietnia 1932 r.

STRATY	zł	zł
Koszty ruchu szybów		1 170 429'63
Koszty podróży		13 555'72
Odsetki		195 403'81
Podatki		30 654'59
Różnice kursowe		41 241'85
Amortyzacja:		
tereny, prawa naftowe i udziały brutto	110 000'00	
szyby i inwentarz szybowy	139 697'57	249 697'57
Zysk z okresu sprawozdawcz.	632'15	
	1 701 615'32	
ZYSKI		zł
Dochody z ropy	1 389 248'15	
" z gazów	28 137'06	
" z udziałów brutto i netto	284 230'11	
	1 701 615'32	

Fabryka Firanek, Tiulu i Koronek

SZLENKIER, WYDŹGA i WEYER

Sp. Akc. w Warszawie

Bilans w dniu 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY

	zł
Nieruchomości	1 628 243'22
Maszyny	2 584 868'16
Ruchomości	97 818'14
Weksle	122 722'21
Kasa	23 984'18
Papiery procentowe	41 362'36
Akcje przedsiębiorc. obc.	1 410 925'92
Weksle w inkasie	8 387'67
Weksle protestowane	163 417'42
Odbiorcy	825 423'70
Dostawcy	18 755'44
Bieżące	1 007 694'78
Sumy przechodnie	128 991'66
Towary gotowe, półfabrykaty i surowce	751 046'83
Straty i zyski	93 453'91
	8 907 095'60

STAN BIERNY

	zł
Kapitał akcyjny	3 000 000'00
Kapitał amortyzacyjny	2 694 856'76
Fundusz zapasowy	368 423'89
Wpłaty na nową emisję	194 200'00
Akcepty	139 989'64
Pożyczki długoterminowe	698 723'01
Odbiorcy	129 794'02
Dostawcy	113 033'40
Bieżące	1 113 796'48
Sumy przechodnie	112 166'78
R-k przejściowy różnic kursowych	342 111'62
	8 907 095'60

Rachunek zysków i strat za 1931 r.

WINIEN	zł
Straty na odbiorcach	68 549'79
Podatki i asekuracje	249 186'64
Utrzymanie ruchomości i nieruchomości	28 993'53
Koszty handlowe	523 476'30
Amortyzacja za 1931 r.	319 264'81
	1 189 471'07

MA

	zł
Zysk brutto	1 096 017'16
Strata za 1931 r.	93 453'91
	1 189 471'07

Powyższy bilans oraz Rachunek Zysków i Strat zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, odbyte w dniu 15.XI. 1932 r. Walne Zgromadzenie jednocześnie postanowiło skreślić pierwsze zdanie paragrafu trzydziestego trzeciego statutu spółki o brzmieniu „Do bezpośredniego zarządzenia interesami spółki lub poszczególnych oddziałów Zarząd mianuje z grona członków Zarządu z poza niego, jednego lub więcej dyrektorów zarządzających i określa stosunek jego do spółki i wynagrodzenie (pensje, tantiemy i t. p.). Tym sposobem § 33 statutu otrzymuje brzmienie następujące: „§ 33. Zarząd mianuje prokurentów”.

Warszawskie Towarzystwo Fabryk Cukru, S. A.

Warszawa, Krakowskie Przedmieście Nr. 7

Rok operacyjny 1931/32

Bilans zamknięcia na dzień 30 czerwca 1932 r.

STAN CZYNNY. — Nieruchomości fabryczne zł 31 263 458-31; Nowe urządzenia zł 13 123-10; Inwentarz ruchomy zł 1 251 765-94; Remanenty zł 12 786 216-56; Kasa zł 107 081-36; Papiery procentowe zł 753 060-96; Banki zł 255 214-09; Rozmaici zł 6 304 116-18; Rachunek przechodni zł 625 349-19; Depozyty zł 1 381 001-07; **Ogółem suma zł 54 740 386-76.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 14 800 000-00; Kapitał amortyzacyjny zł 8 420 260-78; Kapitał zapasowy zł 61 456-77; Rezerwa walutowa zł 211 080-53; Specjalna rezerwa zł 5 223 396-99; Rozmaici zł 13 766 533-52; Weksle własne zł 5 871 261-57; Weksle plantatorskie zł 3 125 208-00; Banki zł 822 993-92; Dywidenda niewypłacona zł 34 560-10; Rachunek przechodni zł 220 501-72; Depozyty zł 1 381 001-07; Zysk brutto zł 802 131-79; **Ogółem suma zł 54 740 386-76.**

Rachunek zysków i strat za rok 1931/32.

WINIEN. — Podatki i opłaty stemplowe zł 774 495-60; Świadczenia socjalne zł 470 939-15; Koszty ogólne przedsiębiorstwa zł 684 829-53; Procenty zł 1 325 552-00; Utrzymanie nieczynnej fabryki Konstancja zł 45 681-88; Strata na kursie papierów procentowych zł 46 992-63; Zysk brutto zł 802 131-79; **Ogółem suma zł 4 150 622-58.**

MA. — Reszta nierozdzielonego zysku 1930/31 r. zł 5 623-00; Zysk na fabrykacji zł 4 074 787-26; Zysk z gospodarstw rolnych zł 64 592-70; Zysk na dzierżawie Magazynu Warszawskiego zł 5 619-62; **Ogółem suma zł 4 150 622-58.**

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, odbyte w dniu 15 listopada 1932 r., bilans powyższy oraz rachunek zysków i strat zatwierdziło i uchwaliło wypłacić akcjonariuszom dywidendę w wysokości 2%.

Franko - Polskie Towarzystwo Górnicze, S. A.

w Dąbrowie Górniczej

Bilans w dn. 30 czerwca 1932 r.

STAN CZYNNY

Nieruchomości: Pola kopalniane zł 6 645 731-23; Szyby i kapitalne roboty górnicze podziemne: a) Kopalnia Reden zł 3 111 498-82, b) Szyb „Pod Będzinem” zł 1 012 072-26, c) Sztolnia Czartoryska zł 133 553-81, d) Kopalnia Ulisses zł 1 875 328-20; Budynki przemysłowe zł 1 858 253-66; Budynki gospodarcze zł 38 260-38; Maszyny zł 6 124 012-99; Piece i urządzenia Huty „Konstanty” zł 872 445-48; Budynki mieszkalne zł 894 906-99; Grunty zł 279 551-37; Razem zł 22 845 615-19; Kapitał obrotowy: Kasa zł 34 079-66; Banki zł 81 674-47; Papiery wartościowe zł 661-70; Kaucja wpłacona Rzadowi zł 3 363-30; Dłużnicy za towary i różni zł 336 975-76; Zapasy i towary zł 2 436 231-85; Razem zł 2 892 986-74; Zyski i straty: Strata za rok operacyjny 1930/1931 zł 816 389-97; Strata za rok operacyjny 1931/1932 zł 213 799-15; Razem zł 1 030 189-12; **Razem stan czynny zł 26 768 791-05.**

STAN BIERNY

Kapitał i rezerwy: Kapitał zakładowy zł 6 000 000-00; Fundusz zapasowy ustawowy zł 804 546-77; Fundusz amortyzacyjny zł 15 168 985-60; Fundusz rezerwowy zł 1 974 786-08; Razem zł 23 948 318-45; Wierzyciele: Dostawcy zł 1 689 522-67; Robocizna i różni wierzyciele zł 728 956-20; Banki zł 1 019 937-73; Razem zł 2 820 472-60; **Razem stan bierny zł 26 768 791-05.**

Rachunek zysków i strat za rok operacyjny 1931/1932

WINIEN

Pozostałość z rachunku „Procenty i Skonta” zł 47 588-89; Strata na eksploatacji zł 166 210-26; Razem zł 213 799-15.

MA

Strata ogólna za rok operacyjny 1931/1932 zł 213 799-15.

Bilans powyższy oraz rachunek zysków i strat zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Franko-Polskiego Towarzystwa Górniczego, S. A. w dn. 14 listopada 1932 r.

Towarzystwo „ELEKTRYCZNOŚĆ”, S. A. w Warszawie

Bilans w dniu 30 czerwca 1932 r.

STAN CZYNNY. — Nieruchomości zł 8 625 141-64; Ruchomości zł 60 798-59; Materjały i produkty zł 641 900-05; Kapitały w gotów., wekslach i papierach zł 99 116-78; Dłużnicy zł 449 456-85; Rachunki depozytowe zł 61 927-50. **Razem zł 9 938 341-41.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 4 000 000-00; Kapitał rezerwowy zł 242 933-80; Kapitał amortyzacyjny zł 3 917 153-74; Specjalna rezerwa zł 1 098 559-18; Dywidenda niepodniesiona zł 9 882-00; Wierzyciele zł 605 110-17; Rachunki depozytowe zł 61 927-50; Zyski i straty zł 2 774-72; **Razem zł 9 938 341-41.**

Rachunek strat i zysków za 1931/32 r.

WINIEN. — Koszty ogólne zł 882 557-11; Przewyżka za 1931/32 rok zł 2 774-72; **Razem zł 885 331-83.**

MA. — Zysk brutto zł 885 331-83.

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów z dnia 16 listopada 1932 roku postanowiło przenieść przewyżkę zł 2 774-72 na rok następny. Kupon Nr. 8 od akcji Spółki unieważnia się.

Kolej Lokalna Tarnów—Szczucin, S. A.

Bilans z dnia 31/III 1932.

STAN CZYNNY

Wartość kolei zł 4 537 347-53; Gotówka zł 29 085-17; Papiery wartościowe zł 401-70; Dłużnicy zł 110 966-78; Rachunek gwarancji zł 706 375-20; **Razem zł 5 384 176-38.**

STAN BIERNY

Kapitał akcyjny zł 2 520 000-00; Pożyczka pierwszeństwa zł 594 104-82; Fundusze rezerwowe i amortyzacyjne zł 1 458 397-42; Wierzyciele zł 553 394-66; Zaliczki gwarancyjne zł 258 279-48; **Razem zł 5 384 176-38.**

Rachunek zysków strat za rok 1931/32.

WINIEN

Wydatki eksploatacyjne zł 715 724-35; Koszty Zarządu Spółki zł 22 501-22; Raty umorzenia i oprocentowania pożyczki zł 32 925-25; **Razem zł 771 150-82.**

MA.

Dochody eksploatacyjne zł 556 556-77; Inne dochody zł 6 657-31; Strata zł 207 936-74; **Razem zł 771 150-82.**

Kolej Lokalna Muszyna—Krynica, S. A.

Bilans z dnia 31/III 1932.

STAN CZYNNY

Wartość kolei zł 2 159 448-00; Gotówka zł 70 235-63; Dłużnicy zł 352 691-47; Rachunek gwarancji zł 113 954-01; **Razem zł 2 696 329-11.**

STAN BIERNY

Kapitał akcyjny zł 1 170 000-00; Pożyczki zł 442 889-07; Fundusze rezerwowe i amortyzac. zł 888 086-20; Wierzyciele zł 54 112-41; Zaliczki gwarancyjne zł 113 954-01; Zysk za rok 1931/32 zł 27 487-42; **Razem zł 2 696 329-11.**

Rachunek zysków i strat za rok 1931/32.

WINIEN

Wydatki eksploatacyjne zł 331 640-61; Koszty Zarządu Spółki zł 23 920-86; Raty umorzenia i oprocentowania pożyczki pierwszeństwa zł 12 012-29; Procenta bierne zł 7 673-39; Zysk na rok 1931/32 zł 27 487-42; **Razem zł 402 734-57.**

MA

Dochody eksploatacyjne zł 397 303-55; Procenta z lokacji zł 3 116-69; Dodatki administr. od pożyczki pierwszeństwa zł 2 314-33; **Razem zł 402 734-57.**

Galicyjskie Towarzystwo Naftowe „GALICJA”, S. A.

Bilans z dn. 30 Kwietnia 1932 r.

AKTYWA	zł	zł
Rafinerja:		
Inwestycje	13 025 336·70	
Domy mieszkalne poza obrębem rafinerji	472 000·00	13 497 336·70
Inwestycje poza obrębem rafinerji		2 259 761·10
Pozamiejscowe nieruchomości		940 200·00
Kopalnie:		
Szyby, tereny i prawa dzierżawy w Borysławiu, Tustanowicach, Mrażnicy, Schodnicy, Grabownicy i t. d.	15 388 637·95	
Maszyny	2 419 252·11	
Budynki	537 103·93	
Zbiorniki	229 131·82	
Rurociągi, inwentarz i t. p.	4 136 416·73	22 710 542·54
Zapasy		8 017 737·87
Stan gotówek		71 131·02
Rymesy i dewizy		292 021·04
Papiery wartościowe i udziały		748 778·23
Deponowane fundusze gotówek i papiery wart.		16 488·43
Rachunek dłużników		6 921 111·30
Strata 1931/32		253 451·81
		<u>55 728 560·04</u>
PASYWA	zł	zł
Kapitał akcyjny, podzielony na 360 000 akcji, wartości nominalnej po zł 100		36 000 000·00
Rezerwy:		
Zwyczajny kapitał zapasowy według § 45 statutu	2 631 990·20	
Nadzwycz. fundusz rezerw.	1 851 421·15	
Opodatkowany fundusz rezerw.	5 107 307·46	9 590 718·81
Fundusz rezerwy podatku dochodowego		375 000·00
Rachunek wierzycieli		8 113 833·32
Przeniesienie zysku		1 649 007·91
		<u>55 728 560·04</u>

Rachunek zysków i strat od 1 maja 1931 r. do 30 Kwietnia 1932 r.

STRATY	zł
Koszty ruchu	20 147 093·85
Koszty utrzymania	191 091·00
Koszty sprzedaży	3 178 176·67
Ubezpieczenia	155 934·79
Zapłacone podatki	592 266·69
Nieściągalne pretensje	313 472·33
	<u>24 578 035·33</u>
ZYSKI	zł
Przychód ze sprzedaży i inne wpływy	24 324 583·52
Strata	253 451·81
	<u>24 578 035·33</u>

DECYDUJĄC SIĘ NA
PODRÓŻ, RZUĆ OKIEM
NA INFORMACJE O KO-
MUNIKACJI LOTNICZEJ
SAMOŁOTY KURSUJĄ CODZIENNIE.

Rada Nadzorcza Zjednoczonych Zakładów Włókienniczych K. Scheiblera i L. Grohmana, S. A.

W Ł O D Z I

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że w dn. 20 grudnia r. b. o godz. 11 przed poł. w gmachu Zarządu, przy ul. Tar-gowej Nr. 65 w Łodzi, odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Dyrekcji;
- 3) Wybór władz Spółki i określenie wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej;
- 4) Plan działalności Spółki i sprawy ogólne;
- 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie przyjąć udział w Walnym Zgromadzeniu lub zgłosić dodatkowe sprawy na porządek dzienny, winni zachować art. 54, 59 i 65 prawa o spółkach akcyjnych.

Stosownie do § 13 Statutu, Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne, o ile przybędą na nie Akcjonariusze lub ich pełnomocnicy, reprezentujący łącznie co najmniej ½ kapitału akcyjnego.

W razie niedojścia do skutku Walnego Zgromadzenia w powyższym dniu, takowe — na zasadzie § 14 statutu — odbędzie się w tymże lokalu i z tymże programem dn. 3 stycznia 1933 r. o godz. 11 rano w drugim terminie, a wtedy Walne Zgromadzenie będzie ważne bez względu na ilość reprezentowanego na niem kapitału akcyjnego. Dodatkowych ogłoszeń i zawiadomień o wyznaczeniu nowego terminu Walnego Zgromadzenia na zasadzie § 15 statutu nie dokonywa się.

Gwarectwo „HRABIA RENARD”

W SOSNOWCU

Bilans w dn. 30 czerwca 1932 r.

STAN CZYNNY

Nieruchomości: Własność ziemska zł 3 254 861·96; Nadania górnicze zł 339 868·52; Zakłady górnicze zł 31 756 592·65; Zakłady fabryczne zł 17 884 434·99; Zakłady rolne zł 413 690·36; Domy mieszkalne zł 7 195 255·42; Razem zł 60 844 703·90; Kapitał obrotowy: Kasa zł 18 982·70; Banki zł 189 793·54; Dłużnicy handlowi i różni zł 2 574 865·03; Papiery wartościowe zł 161 357·00; Produkty i materiały zł 3 078 520·07; Razem zł 6 023 518·34; Zyski i straty: Strata za rok operacyjny 1931/1932 zł 1 243 303·44, odchodzi; Pozostałość zysku z roku operacyjnego 1930/1931 zł 10 385·99; Razem zł 1 232 916·45; Razem stan czynny zł 68 101 138·69.

STAN BIERNY

Kapitał gwarectwa: Rachunek kapitału gwarectwa zł 25 000 000·00; Amortyzacje i rezerwy: Kapitał amortyzacyjny zł 24 974 512·11; Kapitał rezerwowy zł 2 782 989·34; Kapitał ubezpieczeniowy od nieszczęśliwych wypadków zł 539 809·63; Razem zł 28 297 311·08; Wierzyciele: Dostawcy i różni w erzy-ciele zł 13 356 404·72; Banki zł 1 290 979·19; Skarb Państwa: Podatek majątkowy zł 156 443·70; Razem zł 14 803 827·61; Razem stan bierny zł 68 101 138·69.

Rachunek zysków i strat za rok operacyjny 1931/1932.

WINIEN

Strata na rachunku „Różnice kursu” zł 81 146·87; Strata na eksploatacji zł 1 162 155·57; Razem zł 1 243 302·44.

MA

Strata ogólna za rok operacyjny 1931/1932 zł 1 243 302·44.

Bilans powyższy oraz rachunek zysków i strat zostały za-twierdzone przez Walne Zgromadzenie Gwarków Gwarectwa „Hrabia Renard” w dn. 14 listopada 1932 r.

„POLMIN”

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
SIEDZIBA DYREKCJI: LWÓW, ULICA SZPITALNA Nr. 1

TELEFONY: 2-48, 3-28, 39-20, 39-21

FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
W DROHOBYCZU — TELEFON 105

REPREZENTACJA W WARSZAWIE
ul. Szkolna 2; telefony: 70-04, 114-75, 512-33 i 177-8

Reprezentacja w Gdańsku — Polish Petroleum Company — Krebsmarkt 7 — 8
Przedstawicielstwa zagraniczne we wszystkich stołecznych miastach Europy

POLECA ZNANE ZE SWEJ PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI

OLEJE I SMARY SAMOCHODOWE

Polmin AS, Polmin AL, Polmin AZ, Polmin AF, Polmin AP, Polmin AD i Polmin AT

OLEJE CYLINDROWE, ODPOWIEDNIE DO
WSZYSTKICH WARUNKÓW PRACY. WYSOKOGA-
TUNKOWE OLEJE ŁOŻYSKOWE. OLEJE DO
SILNIKÓW SPALINOWYCH, DO KOMPRESORÓW PO-
WIETRZNYCH I KOMPRESORÓW CHŁODNICZYCH.
OLEJE TURBINOWE I TRANSFORMATORO-
WE. OLEJE WIERTNICZE. TŁUSZCZE MA-
SZYNOWE. SMARY DO LIN I KÓŁ ZĘBATYCH.
SMARY DO WÓZKÓW KOPALNIANYCH I OLEJE
OSIOWE. — PARAFINĘ, ŚWIECE, WAZE-
LINĘ TECHNICZNĄ. — BENZYNY: EKSTRAKCYJ-
NĄ, LOTNICZĄ, SAMOCHODOWĄ I MOTOROWĄ. —
NAFTĘ: RAFINOWANĄ I SILNOPŁOMIENNĄ. OLE-
JE GAZOWE. ASFALTY BEZPARAFINOWE I PARA-
FINOWE. SULFOKWASY, KWASY NAFTENOWE.

ODDZIAŁY W KRAJU:

BIAŁYSTOK, ul. Warszawska 7, tel. 10-34
KRAKÓW, ul. Szczepańska 9, tel. 15-82
LUBLIN, ul. Krak. Przedm. 46, tel. 10-74
LWÓW, ul. Szpitalna 1, tel. 3-23
ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 152, tel. 6-27,

WARSZAWA, ul. Szkolna 2, tel. 714-75
POZNAŃ, ul. św. Marcina 18, tel. 35-36
SOSNOWIEC, ul. Naftowa 4, tel. 2-08
TORUŃ, ul. Mostowa 17, tel. 3-99
WILNO, ul. Jagiellońska 8, tel. 1-72

SKŁADY WŁASNE I KOMISOWE:

BIAŁYSTOK, BIELSK PODLASKI, BIŁGORAJ, BĘDZIN, BRODY, BYDGOSZCZ, CHELM, DOLINA, DRO-
HOBYCZ, GARWOLIN, GDYNIA, GRUDZIĄDZ, JAROSŁAW, KALISZ, KIELCE, KOŃSKIE, KOŁOMYJA,
KOWEL, KRAKÓW, KRASNYSTAW, LIDA, LUBLIN, LUBARTÓW, LWÓW, ŁĘCZYCA, ŁOMŻA, ŁÓDŹ,
MIĘDZYRZEC PODLASKI, NOWOGRÓDEK, OPOCZNO, OSTROWIEC, OSTRÓW, PABJANICE, RADOM,
RADZYŃ, RÓWNE, RYKI, SANDOMIERZ, SAMBOR, SIEMIATYCZE, SIEDLCE, SKIERNIEWICE, SOBOLEW,
SOSNOWIEC, STANISŁAWÓW, STRYJ, TOMASZÓW MAZ., TORUŃ, TARNOPOL, WARSZAWA, WILNO,
WIELUŃ, WIERZBNIK, WÓLKOWYSK, WŁOCŁAWEK, ZDUŃSKA WOLA, ZŁOCZÓW, ŻYRARDÓW

WŁASNY PARK CYSTERNOWY

POCZTOWA KASA OSZCZĘDNOŚCI P. K. O.

CENTRALA: WARSZAWA, JASNA 9
ADRES TELEGRAFICZNY: POKO

ODDZIAŁY: KATOWICE, KRAKÓW,
POZNAŃ, WILNO, ŁÓDŹ

C Z Y N N O Ś C I   B A N K O W E :

INKASO WEKSLI I INNYCH DOKUMENTÓW WIERZYTELNOŚCIOWYCH:

P. K. O. PRZYJMUJE DO INKASA WEKSLA I INNE DOKUMENTY (FRACHTY I T. P.) PŁATNE WE WSZYSTKICH MIEJSCOWOŚCIACH KRAJU. WALUTA ZAIKASOWANA DOPISYWANA JEST NATYCHMIAST NA KONTO WIERZYCIELA.

PRZECHOWYWANIE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH (DEPOZYT):

ZŁOŻONE DO DEPOZYTU WALORY SĄ NIE TYLKO PRZECHOWYWANE, LECZ I ADMINISTROWANE, TO ZNACZY, ŻE P. K. O. BEZ DALSZYCH ZLECEŃ, SAMA DOKONUJE REALIZACJI ZAPADŁYCH KUPONÓW I WYLOSOWANYCH PAPIERÓW, ORAZ PRZEPROWADZA KONWERSJE I NOWE EMISJE (CENTRALA W WARSZAWIE).

Z L E C E N I A   G I E L D O W E :

ZLECENIA GIELDOWE KUPNA I SPRZEDAŻY WYKONUJE P. K. O. NA WARUNKACH NAJKORZYSTNIEJSZYCH ŚCIŚLE WEDŁUG KART UMOWY (SZLUSÓW GIELDOWYCH). P. K. O. SKUPIJE RÓWNIEŻ KUPONY WALORÓW PAŃSTWOWYCH ORAZ REALIZUJE WYLOSOWANE OBLIGACJE PAŃSTWOWE.
.. (CENTRALA W WARSZAWIE). ..

OBRÓT PIENIĘŻNY Z ZAGRANICĄ:

P. K. O. NA ZLECENIE UCZESTNIKÓW OBROTU CZEKOWEGO LUB OSZCZĘDNOŚCIOWEGO PRZEKAZUJE ZAGRANICĘ DOWOLNE KWOTY BĄDŹ TO CZEKAMI NA BANKI ZAGRANICZNE DO WSZYSTKICH ZNACZNIEJSZYCH PAŃSTW, BĄDŹ TO CZEKAMI PRZEKAZOWYMI NA URZĘDY CZEKOWO-POCZTOWE, JAK RÓWNIEŻ ZAPOMOCA PRZELEWÓW NA ZAGRANICZNE KONTA CZEKOWO-POCZTOWE DO AUSTRJI, BELGJI, DANJI, FRANCJI, CZECHOSŁOWACJI, HOLANDJI, JUGOSŁAWJI, LOTWY, NIEMIEC, SZWECJI, SZWAJCARJI.

PRZEKAZYWANE Z ZAGRANICY PIENIĄDZE DO POLSKI DOPISYWANE SĄ NA KONTA P. K. O. W POLSCE LUB PRZEKAZYWANE DO WSKAZANYCH MIEJSC ZAMIESZKANIA ADRESATÓW W KRAJU.

UDZIELANIE POŻYCZEK (LOMBARD):

UCZESTNICY OBROTU CZEKOWEGO I OSZCZĘDNOŚCIOWEGO MOGĄ OTRZYMYWAĆ POŻYCZKI LOMBARDOWE NA ZASTAW PAPIERÓW PAŃSTWOWYCH, KOMUNALNYCH ORAZ AKCYJ BANKU POLSKIEGO NA DOGODNYCH WARUNKACH.

WSZYSTKIE FORMALNOŚCI MOGĄ BYĆ ZAŁATWIANE RÓWNIEŻ W DRODZE .. .. KORESPONDENCJI. .. ..

SAFESY (CENTRALA I ODDZIAŁ W KRAKOWIE)

P. K. O. wynajmuje kasetki (safesy) różnych wymiarów na bardzo dogodnych warunkach